R. P. R.

DOS. Nr. 40001 VOL. Nr. 44

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

Serviciul „C."

Secția „C."-Regionala

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Ancheta cuprinzînd material informativ care a fost exploatat de organele anchetatoare în legătură cu complotul organizat de Iuliu Maniu și Ion Mihalache, (Fuga dela Tămădău).

C57-C9

Data 3198

Urm

1959883

P 000213, Vol. 44

I

fost 2923

~~44~~

fost 15979 vol 10

DOSAR Nr. 15979

x Iulian Marcian

II

PROCES - VERBAL

Astăzi 11 luna Ianuarie anul 1957

Subsemnatul Slt. Dinco am procedat la scoaterea filelor Nr. 443, 441, 442 — din dosarul Nr. 15979/10 vol. Ind. care au fost introduse la dos. Nr. 15476 vol. Ind.

Semnătura,
Dinco

Md. 125

Pessaue 210

43

III

2923/4

110
74
602
276

Scs End 276 P.27

Iuliu Maniu

Iuliu Man

Operat dela fila 1-717- inclusiv.
S.S. Hagiescu

15 X.947

Operat intercalări
2 Sep. 1948
S.S. Tudose

17.III.949
verificat filele rupte
S.S. Oniceanu

1 ~~8~~ 1

PREFECTURA POLITIEI CAPITALEI

- 1 August 1942 -

OPERAT LA FIȘE

~~308~~

2923/4

Dl. Iuliu Maniu se interesează de nemulţumirile refugiaţilor ardeleni.-

----

Din cercurile naţional -ţărăniste se află că dl. Iuliu Maniu a dat dispoziţii ca toate nemulţumirile comitetului refugiaţilor ardeleni şi mai ales ultimile şicanii pe care le face guvernul prin vizarea carnetlor de refugiaţi să-i fie aduse direct la cunoştinţă sa prin intermediul d_lor Ilie Lazăr, Ghiţă Pop sau Corneliu Coposu.-

Deasemeni a dispus ca amestecul d_lor Valer Popp, Aurel Popa şi Leon Scridon, în treburile Asociaţiei, să nu fie permis decât în cazul când este justificat de vre-un interes general, deoarece numiţii sunt consideraţi duşmanii ardelenilor.-

Dl. Maniu a înfiinţat pentru refugiaţi un birou special la domiciliul său.-

Chestiunea de urmăreşte.-

- sigură -

1 2

OPERAT LA FIŞE

N O T A

3 August 1942

Supravegherea Casei lui I.M.
Str.Caragea Vodă nr.27.-

In cursul dimineţii nu a venit nicio persoană străină. La ora 17,3o vine maşina nr.893 B.,proprietatea Ing.Serdici Vasile,Str.Londra nr.19,cu un dom şi pleacă la ora 18,o5 cu I.M.-

----------/---------

C1

5 3

3

OPERAT LA FIȘE

N O T A

4 August 1942

Supravegherea Casei lui I.M.
Str.Caragea Vodă nr.27.-

La ora 9,5o vine maşina nr.1328 B.,proppietatea Dr.Jovin Ion,Bul.Dacia nr.19,cu un domn şi pleacă după 5 min.

La ora lo,o5 vine maşina nr.598 B.,proprietatea Anastasiu Arthur Str.Caragea Vodă nr.27 cu un domn şi pleacă la ora lo,15.-

La ora 11,55 vine maşina nr.5184 B.,proprietatea Dr.Manuilă Sabin,Bul.Schitu Măgureanu nr.19,cu un dom şi pleacă la ora 12,4o.-

La ora 12,o5 vine maşina nr.3oo2 B.,proprietatea Av.Ghilezan Emil,Str.Ion Ghica 7,cu un domn;acesta pleacă la ora 13,45 însoţit de doi domni care venise cu taxi.

La ora 12,25 vine maşina nr.79o B.,proprietatea Dobrescu Constantin Str.Dionisie Lupu 51,cu un domn şi o doamnă; pleacă la ora 12,5o.

La ora 12,35 vine maşina nr.4514 B.,proprietatea Zahafia Dan,Str.Gral Angelescu nr.78 cu un domn;pleacă la ora 13,15. La oral7,15 vine maşina nr.598 B.,proprietatea Anastasiu Arthur cunn domn şi pleacă la ora 18,3o.

La ora 12,3o vine txiu nr.lo4o3 B.cu un ofiţer superior şi o doamnă care intră înăuntru iese după un minut şi pleacă cu acelaş taxiu.Din lipsă de taxi nu s'a putut face identificarea.-

------------/----------

2923

PREFECTURA POLIŢIEI CAPITALEI
4 August 1942.
-

OPERAT LA FIŞE

Un nou memoriu al D-lui Iuliu Maniu.

Apropiaţii d-lui Iuliu Maniu susţin că d-se pregăteşte un nou memoriu care va fi gata zilele acestea.

După afirmaţiile lui Corneliu Coposu, care l-ar fi citit, memoriul cuprinde o privire generală asupra războiului actual, căutându-se să se demonstreze cu date precise, că germanii vor ieşi învinşi.

Cercurile Naţional-Ţărăniste au fost informate că memoriul nu le va fi difuzat, ci va fi înaintat numai Domnului Mareşal Antonescu.

Chestiunea se urmăreşte.

- de verificat -

===

OPERAT LA FIȘE

N O T A

5 August 1942

Supravegherea Casei lui I.M.
Str.Caragea Vodă nr.27.-

In tot cursul zilei casa nu a fost vizitată de nici o persoană străină.-

-----------/----------

S.S.I.-C.I.-Agentura I-a 5 August 1942

2923 Pac

6 ~~6~~

S.

Iuliu Maniu lucrează la un memoriu pe care-l va prezenta Domnului Mareşal Ion Antonescu. Memoriul se referă numai la situaţia economică şi financiară critică prin care trece ţara.

Iuliu Maniu depune acest memoriu din convingerea că Mareşalul nu este în curent cu ce se petrece în ţară.

Prin acelaş memoriu leadărul naţional ţărănist se oferă să colaboreze cu actualul guvern în sensul că va da deslegare unor membri ai partidului specializaţi în chestiuni economice şi financiare să intre în compunerea cabinetului în posturi de technicieni.

2923

PREFECTURA POLITIEI CAPITALEI

5 August 1942.

=

Dl.Iuliu Maniu pleacă la Constanţa.

Cercurile naţional-ţărăniste sunt informate că dl. Iuliu Maniu intenţionează să plece la Constanţa, Luni 10 August a.c.

Plecarea d-sale a prilejuit importante comentarii în cercurile ţărăniste care consideră că dl.Maniu urmăreşte un scop politic în această călătorie.

Dl. V.Serdici a declarat că şeful naţional-ţărăniştilor va avea la Constanţa o serie de întrevederi importante cu caracter politic.

- sigură -

===

OPERAT LA FIŞE

8

2423

6 August "Z"

Aseară, dl. Iuliu Maniu, preşedintele partidului Naţional-ţărănesc, a părăsit Capitala plecând la Sibiu.

D-sa va rămâne acolo până Sâmbătă, când se intoarce din nou in Capitală, înainte de a-şi lua vacanţa definitivă de vară, care şi-o va petrece după cum am mai anunţat, la Sibiu şi la Baia de Arieş.

N O T A

7 August 1942

Supravegherea Casei lui I.M.

Str.Caragea Vodă nr.27.-

In tot cursul zilei casa lui I.M.nu a fost vizitată de nicio persoană străină.-

---------/-------

10

12

[illegible]

Iuliu Maniu a plecat la Blaj sub pretextul cercetării de acte în bibliotecile familiei, dar în realitate spre a lua contact cu prietenii săi din Ardeal.

11 ~~13~~

OPERAT LA FIȘE

N O T A

8 August 1942

Supravegherea Casei lui I.M.

Str.Caragea Vodă nr.27.-

La ora 8,55 vine maşina nr.598 B.,proprietatea Anastasiu Arthur Str.Caragea Vodă nr.27,cu un individ şi pleacă la ora 9,oo;revine la ora 11,3o;pleacă la ora 11,45.-

La ora 11,55 vine maşina nr.1328 B.,proprietatea Dr.Jovin Ioan,Bul.Dacia nr.19,cu un domn;întreabă ceva din stradă pe servitoare care întâmplător era în uşa casei şi pleacă imediat.

La ora 12,15 vine maşina nr.3834 B.,proprietatea cu un domn,şi pleacă imediat.După amiază casa lui I.M. nu a fost vizitată de nicio persoană străină.-

-----------/----------

articulare

rnării:

PREFECTURA POLITIEI CAPITALEI

8 August 1942.

=

Intrevedere Iuliu Maniu - H.Spitzmueller.

Cercurile naţional-ţărăniste comentează că dl. Iuliu Maniu a luat contact zilele trecute cu dl. H. Spitzmueller dela Legaţia Franceză din Capitală, căruia i-a expus situaţia Partidului Naţional-Ţărănist.

Totodată au discutat problema utilizării unui important material de propagandă în favoarea Ardealului, prin presa franceză liberă din Orientul apropiat.

Dl.Spitzmueller a arătat în linii mari activitatea franceză liberă din România, afirmând că nu pres este stingherită de autorităţile şi guvernul român.

- de verificat -

===

13

N O T A

1o August 1942

Supravegherea Casei lui I.M.
Str.Caragea Vodă 27.-

La ora 11 vine I.M.din provincie însoţit de unindivid cu maşina nr.5184 B.,proprietatea Dr.Manuilă Sabin,Bul.Schitu Măgureanu nr.19.Servitoarealui I.M. ia din maşină 2 valize şi un fulgarine.

La ora 11,15 pleacă cu maşina individul,revine imediat şi pleacă după două minute.

La ora 11,4o vine maşina nr.3834 B.,proprietatea... ... . .cu o doamnă.Cheamă servitoarea lui I.M.,care ia din maşină o valiză mare,doamna ducând în mână o valiză mai mică;maşina pleacă imediat.Revine la ora 12,o5 şi o ia pe doamnă.

La ora 13,15 pleacă I.M.,înoraş. La ora 16,3o revine acasă.La ora 17,15 pleacă I.M. în oraş cu tx.nr.1o39o B.Revin la ora 2o,oo cu maşina nr.5184 B.,însoţit de un individ;I.M. coboară iar maşina pleacă imediat.-

------------/----------

14 16 14

Bucureşti, la 10 August 1942.

OPERAT LA FIŞE

N o t ă   i n f o r m a t i v ă.

Intre D-nii. VALER POP şi IULIU MANIU, au loc nişte schimburi de scrisori, in care se acuză reciproc pe chestia arbitrajului dela Viena şi, pe chestia politicei greşite din trecut.

Astfel Valer Pop a scris lui Iuliu Maniu până in prezent patru scrisori, la datele de 22 Iunie, 2 Iulie, 8 Iulie şi 18 Iulie a.c. Din cuprinsul lor reiese că Valer Pop se scuză că n'a semnat actul arbitrajului dela Viena, de care il acuză Iuliu Maniu. şi că avut un rol hotărâtor in abdicarea Regului Carol al II-lea. In ultima scrisoare a sa, Valer Pop, pune mai multe intrebări lui Iuliu Maniu, printre cari, Că doreşte victoria Anglo-Nordamericanilor şi deci şi-a bolşevicilor?, şi că in trecutul său politic Iuliu Maniu a trecut prin gama tuturor partidelor politice dela extrema stângă la extrema dreaptă şi invers, şi dela cartelurile cu ungurii, jidanii, comuniştii şi la cel cu legionarii in anul 1937 etc.?

Ceiace este mai grav, că acest schimb de scrisori ce are loc intre Iuliu Maniu şi Valer Pop, foşti miniştri, se multiplică azi, şi se răspândesc in public etc.

10.VIII.1942

2923

17 15

OPERAT LA FIŞE

Dintr'o conversaţie cu Iuliu Maniu:

1) Decorarea generalului Dragalina de către Fuehrer are un scop precis; se spune astfel guvernului că Germanii au la îndemână şi alt general, după scoaterea lui Iacobici din armată.

Germanii menţin o presiune permanentă asupra guvernului, pentru a li se satisface toate cererile.

2) Faţă de intimii săi, generalul Dragalina contestă că ar avea legături cu legionarii. El le întreţine totuşi în ascuns, - şi noi ştim bine aceasta.

Generalul Dragalina e slab ca militar şi inexistent ca om politic; este totuşi bun român şi atât în comisia dinaintea cedării Ardealului cât şi la Viena, a făcut dificultăţi lui Manoilescu şi Valer Pop.

3) Am încheiat polemica cu Valer Pop. Ea este neconcludentă, fiindcă elementul esenţial în procesul politicei interne din trecut îl constitue raporturile noastre cu U.R.S S. şi posibilităţile ce le-am avut de a fi stabilit relaţii corecte.

Dacă stabileam aceste relaţii, când ruşii aveau interesul s'o facă, n'am fi pierdut nimic şi am fi avut o situaţiune specială.

Dar aceste lucruri nu se pot discuta azi.

4) Aflu că din cercurile guvernului se spune că starea Mareşalului e bună; tot din cercurile guvernului şi anume din aceleaale vicepreşedintelui de Consiliu se răspândiseră versiunile alarmante.

Aş fi bucuros dacă problema succesiunii nu s'ar pune, dar informaţiile mele sunt contrarii.

Dacă starea sănătăţii Mareşalului ar fi bună, vicepreşedintele de Consiliu nu s'ar trudi să-şi asigure succesiunea.

Atunci, chestia nu s'ar pune.

Or, vicepreşedintele de Consiliu face tot felul de eforturi: a încercat o înţelegere cu legionarii şi nu i-a reuşit, deşi această înţelegere era extrem de periculoasă, nu numai pentru guvernul său, ci şi pentru siguranţa sa personală; a încercat să facă un partid al luptătorilor şi n'a izbutit; încearcă să-şi facă un nou partid cu ajutorul Asociaţiei Româno-germane; încearcă, sus, să ia măsuri ca succesiunea să-i revină.

5) Stiam că nemţii vor face totul ca să împingă la deportarea evreilor, fiindcă vor să elimine orice concurenţă economică în România.

In special, ei vor să deporteze pe evreii din Ardeal şi Bucovina, fiindcă au intenţiunea ca în caz de victorie să creeze în aceste două provincii protectoratul german.

Evreii din Ardeal au aceeaşi vechime ca şi evreii din Vechiul Regat; ar fi o nedreptate strigătoare şi o mare greşală politică, ca să fim puşi în inferioritate faţă de Ungaria, care face o politică evreiască foarte abilă.

Chestiunea evreiască ne va costa foarte scump; din nenorocire, argumentul ce mi-l rezervasem că nemţii au luat toate măsurile împotriva evreilor, este infirmat de guvernul român, care execută aceste măsuri şi o şi declară în mod public, dând prin aceasta un argument considerabil ungurilor.

19 17

N O T A

11 August 942

Supravegherea Casei lui I.M.
Str.Caragea Vodă nr.27.-

La ora 9,3o vine maşina nr.1328 B.,proprietatea Dr.Jovin Ion,Bul.Dacia nr.19 cu un domn şi pleacă la ora 9,45.

La ora 12,25 vine maşina nr.5184 B.,proprietatea Dr.Manuilă Sabin,Bul.Schitu Măgureanu nr.19,cu un domn;pleacă la ora 13,45 cu I.M.şi cu doi domni care veniseră cu tx.

La ora 16,25 I.M.se înapoiază acasă. La ora 19,55 vine maşina nr.893 B.,proprietatea Ing.Serdici Vasile,Str.Londra nr.19,cu un domn;pleacă la ora 2o,15 cu I.M.-

----------/---------

2923

Supraveghere informaţi — Raport săptămânal —

S.S.I.

11 August 1942

~~20~~ ~~12~~ 18

OPERAT LA FISE

Politic

Gh. Lazăr

N O T A

Maniu fiind informat că guvernul proiectează să extindă contribuţiunile noastre pe frontul de Răsărit, a supus intimilor săi - pentru a reflecta următorul plan:

1. Să se ia din nou contact cu o serie de generali comandanţi.

2. Să fie vizitaţi şi o parte dintre generalii înălţaţi în grad prin ultima mişcare din armată.

3. Să se expună acestor generali "consecinţele slăbirii armatei noastre pe frontul de Răsărit, necesitatea de a conserva forţele noastre şi primejdiile cari pot surveni pentru ţară într'un viitor apropiat".

4. Generalilor să li se sugereze a provoca o conferinţă cu Dl.Mareşal Antonescu, în scopul de a-i atrage atenţiunea că acest punct de vedere este şi al conducătorilor armatei.

Unii dintre intimii lui Maniu au găsit că această încercare nu va avea succes şi că "dintre generali, deşi unii împărtăşesc punctul de vedere al conducerii naţional-ţărăniste nu vor avea curajul unei asemenea acţiuni".

Maniu a afirmat că trebuesc făcute în prealabil sondagii şi că ideia nu trebue părăsită.

———

21/19

OPERAT LA FIȘE

N O T A

12 August 1942

Supravegherea Casei lui I.M.

Str.Caragea Vodă nr.27.-

La ora 12,5o iese de acasă pe jos însoţit de secretarul său şi merge în oraş.

La ora 16,4o se reîntoarce acasă singur.

La ora 17,oo vine maşina nr.893 B.,proprietatea Ing.Serdici Vasile,Str.Londra nr.19,cu un domn şi pleacă la ora 17,15.

La ora 18,15 I.M.pleacă pe jos în oraş.Se reîntoarce la ora 19,o5 tot pe jos.

La ora 19,2o vine maşina nr.3oo2 B.proprietatea Av.Ghilezan Emil,Str.Ion Ghica nr.7,cu un domn, care pleacă la ora 2o,2o.-

-------------/-----------

12 August 1942

2923

Soc

22 20

OPERAT LA FIŞE

20

Dl.Iuliu Maniu a fost informat că inspectoratul de Poliţie de pe lângă Direcţia Generală a Siguranţei, a făcut o interesantă captură.

D-sa arată că a fost arestat unul din asasinii profesorului Iorga, înapoiat în ţară cu alţi terorişti legionari.

Dl.Maniu urmăreşte cu interes instrucţia şi declaraţiile făcute de către aceştia.

Punctator.

4 Șef ... 2923 (

Rudi

12 August ~~23~~ 1942 21

OPERAT LA FIȘE

21

Iuliu Maniu s'a reîntors din Ardeal și a făcut în cercul său intim câteva declarațiuni în legătură cu acest voiaj. După ce la plecare spusese că pleacă la Blaj ca să cerceteze documente din arhiva familiei, acum a mărturisit că a fost la o înmormântare a unui prieten la Alba Iulia și la o șezătoare a tinerilor scriitori ardeleni la Brașov.

La înmormântare un partizan, avocatul Mânzu a ținut un discurs arătând că germanii vor pierde războiul și că salvarea țării e tot Maniu. Iar la șezătoarea scriitorilor tineri ardeleni s'a făcut o manifestație politică manistă.

Iuliu Maniu s'a arătat azi satisfăcut de evoluția incidentului său cu Valer Pop și a spus intimilor săi că acesta va înceta să mai lucreze la președinție.

—

În altă ordine de idei Iuliu Maniu a spus că a aflat în Ardeal de o manevră a ungurilor care lansează știrea următoare: românii scot din Ardeal pe evrei și îi deportează în urma sugestiei germane, pentru ca după războiu să se poată proclama, mai convenabil, autonomia Ardealului.
Maniu susține că a auzit personal aceasta dela cineva foarte autorizat.—

Δ 2923 22

Mon cher Docteur Lupu,

Ce dernier temps, passant a plusieurs reprises quelques jours dans la Transylvanie du Sud, j'ai pu constater par moi-même, et cela, non sans avoir été ~~révolté~~ révolté, le fait suivant qui est contraire aux informations obtenues par quelques leaders de notre parti de la part des membres influents de notre gouvernement, informations selon lesquelles, on n'enverrait plus des troupes roumains sur le front de Russie.

Cette information est fausse, car nous savons que d'importants contigents et de fortes unités de notre armée, composées uniquement de Transylvanie, partent sans cesse sur le front de Russie.

Revenant a Bucarest, j'étais deçu ~~que~~ d'apprendre, par quelques facteurs importants - selon lesquels la Roumanie aurait fait savoir aux milieux officielle de l'Allemagne- que dans und très bref delai, la Roumanie envoyerait un fort contingent de nos troupes pour renforcer les rangs des allemands qui luttent sur le front de Russie.

Certaines unités roumaines de Transylvanie ont été informées qu'elles seront envoyées sur le front de Caucaz.

Ces informations, et surtout le fait en soi-même a ému tout notre pays, particulièrement le peuple de la Transylvanie, où regne une vive agitation et un profond mécontentement qui d'ailleurs est fort comprehensible.

Tot le monde en Roumanie se demande comment se fait-il que nos dirigeants puissent tolerer de telles choses, qui risquent de vider le pays de tous nos soldats, exposant ainsi au péril la vie de la plus belle partie de notre peuple, et cela au moment même où la Hongrie et la Bulgarie sont armées jusqu'aux dents. Et surtout quand la Hongrie non seulement qu'elle fortifie -à la vue de tout monde- ses frontières de nos côtés, mais elle concentre aussi continuellement ses troupes et ses divisions motorisées sur la frontière du Nord de la Transylvanie. La Hongrie se prépare donc àune grande manoeuvre militaire, projétée pour cet été et l'automne prochain, aux proximités de nos frontières.

Le gouvernement magyar ne perd pas son temps, ils maintient l'opinion magyares - sans relache- en agitation contre nous, l'assurant que l'armée de la Hongrie est assez forte pour réaliser l'ideal qui n'est autre que celui de refaire la Hongrie historique.

La Hongrie fait tout son possible pour que le jour de la grande épreuve historique ne puisse plus tarder longtemps, épreuve qui doit amener la réalisation des rèves magyares, qui se traduisent par la récupération de toute la Transylvanie.

Cependant, nous, les roumains, nous avons aussi notre rêve; mais nous avons le pénible impression que notre armée est trop engagée aux cotés des allemands et les prejudices qui surgissent de ce fait ne peuvent que tarder la réalisation de celui-ci.

En même temps, je recois journellement, des informations sur les persecutions auxquelles sont sujet les roumains de la Transylvanie du Nord, persecutions quis exaspèrent profondément l'opinion publique roumaine de la Transylvanie de Sud. De ce fait, il se crée une atmosphère de méfiance de mécontentement qui ne peut plus durer.

Le désir général de tous les roumains serait que, tant que le jour de l'élibération de nos frères de la Transylvanie du Nord n'arriverait, il serait utile de prendre certaines mesures susceptibles d'assurer l'opinion publique et de lui donner la conscience de notre puissance.

Dans ce but, le pays et tout l'opinion publique roumaine demande de ne plus envoyer un seul soldat sur le front de L'Est, on demande au contraire, la retraite immédiate de nos troupes qui sont mises à la disposition de commandement allemand sur le front de l'Est.

Sachant que, ces jours-ci, vous aurez l'occasion de prendre contact avec Monsieur le Maréchal Antonesco, je vous prie de lui faire part de tout ceci et de faire tout le possible de lui faire sentir la douleur et les soucis qui pèsent lourdement sur le coeur des roumains et qu'il est absolument urgent que des mesures - selon les circonstances- soient prises.

./.

Je vous envoie aussi ~~xxxxxx~~ un rapport, reçu aujourd'hui même, dela Transylvanie du Nord. Ce rapport est très simple en mots, mais forts tragique dans le fond.

Recevez, je vous prie, mes salutations fraternelles.

ss. Iuliu Maniu

Bucarest, le 22 Juillet 1942.

- 6 - - - - - - - - - -

Des hommes ont été attelés aux machines agricoles dans les villages suivants: Copalnic - Mănăştur, jud. Satu Mare; Mogoşeşti et Satul Lung Chioar, jud. Satu Mare; Domin - Sălaj; Dumbravitza - Someş; Hideaga - Satu Mare, etc.

Dans de nombreux villages on a pris des pâturages des paysans roumains pour les donner aux anciens propriétaires hongrois. A cause de cela, les hommes sont obligés a vendre leur betail et de se refugier. Par exemple: dans les villages: Done Sat; Voşlăbeni - Ciuc; Soimuş - Sălaj; Surduc - Sălaj; Mora - Cluj; etc. etc.

Touts les jours les gendarmes hongrois frappent les roumains, les maltraitent, les privent de leurs services, les retirent leurs brevets, leurs donnent des ammendes excessives pour n'importe quoi, les confiscuent leurs fortunes. Il y a même des crimes (le cas de paysan Haja de Monor, du district Năsăud; Lungu de Valea Drăganului - Cluj, et d'autres).

En général, c'est une action bien etudiée et parfaitement éxécutée de magyariser tout ce qu'on peut, et ceux qu'on ne peut pas magyariser de les faire passer la ligne de démarcation, pour reduire ainsi le nombre des roumains de la Transylvanie du Nord, afin qu'une eventuelle énumération trouve le moins possible et afin de pouvoir combattre le plus fort de nos arguments: l'argument éthnique.

La question est asez grave et si elle n'est pas empêchée à temps, nous serons mis devant un fait accompli, sur lequel il serait très difficile de revenir et plus difficile encore à combattre.

- - - - - - - - - - - - - - -

24

~~26~~

24

OPERAT LA FIŞE

N O T A

13 August 1942

Supravegherea Casei lui I.M.
Str.Caragea Vodă nr.27.-

La ora 12,4o vine maşina nr.5184 B.,cu un individ proprietatea Dr.Manuilă Sabin,Bul.Schitu Măgureanu 19; pleacă la ora 13,1o.

La ora 12,55 vine maşina nr.3oo2 B.proprietatea Av.Ghilezan Emil,Str.Ion Ghica 7,cu un individ;pleacă la ora 13,35.

La ora 19,2o vine maşina nr.5184 B.,cu doi indivizi;cel ce conducea maşina intră înăuntru iar cei doi se plimbă pe afară până la ora 2o,15 când sunt chemaţi înăuntru,intră în biroul lui I.M. unde discută până la ora 21,45 când pleacă toţi cu maşina nr.5184 B.

In tot cursul zilei I.M.nu a fost văzut ieşind.-

-----------/---------

P.

13.VII.1942 2923

Maniu, care fusese plecat în week-end, a revenit astăzi la amiază în Capitală; el a fixat pentru orele 8½ seara o întrevedere cu Lugoşianu.

OPERAT LA FIȘE

27

25

2923/ 3 Comunicări

S.S.I.

~~15~~ 26 August 1942. 26

~~15~~

26

SECRET

OPERAT LA FIŞE

N O T A

Polemica dintre Maniu şi Valer Pop a pus în discuţia conducerii naţional-ţărăniste chestiunea eventualelor sancţiuni destinate oamenilor politici socotiţi că "au contribuit la dezastrul ţării".

Cu acest prilej, raportându-i-se că în lumea politică maniştii sunt consideraţi prea sectari, iar că lui Maniu personal i se reproşează că nu vrea să colaboreze cu elemente cari au putut să săvârşească greşeli de metodă, dar cari au păstrat aceeaşi ideologie democratică, preşedintele grupării naţional-ţărăniste a ţinut să precizeze punctul său de vedere în această chestiune, declarând că :

1. Gruparea naţional-ţărănistă trebue să tindă a redeveni un partid de massă, iar massele "nu trebue să fie decepţionate prin reactualizarea persoanelor cari au greşit, au trădat sau au tranzacţionat".

"Se va da prilejul elementelor ezitante, dar necompromise, să se reabiliteze, fără însă a juca roluri de prim ordin", a adăugat Maniu.

2. Sancţiuni severe vor fi aplicate probabil la trei categorii :

./.

2923

13 August 1942

27

~~25~~ 27

OPERAT LA FIŞE

Dl.Maniu era informat că un detaşament special de S.S., sub comanda unui colonel, a sosit în Bucureşti.

Acest grup de S.S., ar avea misiunea specială să supravegheze pe anglofili.

C. I. – SECRETARIAT
A SE MENŢIONA ÎN RĂSPUNS:
VERIFICAREA Nr. 573

Politician.

30 28

N O T A

14 August 1942

Supravegherea Casei lui I.M.
Str.Caragea Vodă 27.-

La ora 9,15 vine secretarul lui I.M.Pleacă la ora 13,15.Revine la ora 17,3o şi pleacă la ora 2o,2o.

La ora 17,4o vine maşina nr.5184 B.,proprietatea Dr.Manuilă Sabin,Bul.Schitu Măgureanu nr.19,cu un domn pleacă imediat,revine la ora 19,15 cu doi domni,pleacă la ora 19,25 cu I.M.spre Sos.Stefan cel Mare.-

----------/----------

29 ~~31~~ 29

OPERAT LA FIŞE

N O T A

15 August 1942

Supravegherea Casei lui I.M.

Str.Caragea Vodă nr.27.

La ora 9,35 vine maşina nr.5184 B.,proprietatea Dr.Manuilă Sabin,Bul.Schitu Măgureanu nr.19,cu un domn;pleacă la ora lo,3o cu I.M.

La ora 9,25 vine secretarul şi pleacă la ora 12,3o.După amiază locuinţa lui I.M.nu a mai fost vizitată de nimeni.-

----------/----------

2923

3 Comunicări

S.S.I.

~~12~~ August 1942

~~12~~/15

~~30~~ ~~30~~ ~~32~~

SECRET

OPERAT LA FIȘE

N O T A

Decurând iscându-se în biroul lui Maniu o discuţie cu privire la desfăşurarea războiului, pre-şedintele grupării naţional-ţărăniste a luat parte la discuţie, afirmând - între altele - următoarele:

"Cu toate succesele locale ale germanilor - şi trebue să vă previn că germanii vor mai avea succese militare - războiul este virtual câştigat de către Anglia şi Franţa.

"De altfel, sunt informat că guvernul este în posesia unui document, care-i furnizează preciziuni de natură să-l îndemne la o lungă reflexiune asupra politicei ce o duce.

"Intr'un raport, înaintat guvernului de către un personagiu român, care se află în străinătate şi e în situaţiunea de a fi excelent informat, se arată :

"1. Toate cancelariile străine sunt ferm încredinţate că Germania a pierdut războiul;

"2. Această convingere generală este bazată pe date revelatoare de ordin militar, economic şi politic.

"3. Cancelariile străine sunt surprinse de caracterul de agresiune al războiului nostru în Răsărit şi de persistenţa acţiunii militare româneşti.

"4. Aceleaşi foruri străine nu încetează de a atrage atenţiunea asupra urmărilor grave pe cari

./.

politica antievreiască din România - cea mai excesivă din toată Europa - le poate avea asupra ţării, în viitor, - şi sfătuesc pe românii aflători în străinătate să îndemne guvernul din Bucureşti la moderaţiune".

----

32 ~~31~~ ~~32~~

N O T A

16 August 1942

Supravegherea Casei lui I.M.

Str.Caragea Vodă nr.27.

In tot cursul zilei casă lui I.M.nu a fost vizitată de nici o persoană străină.-

- --------/---------

3533 33

OPERAT LA FIȘE

N O T A

17 August 1942

Supravegherea Casei lui I.M.

Str.Caragea Vodă nr.27.

La ora 9,2o vine secretarul său pleacă la ora 13,lo.Revine la ora 18,pleacă la ora 21,o5.

La ora 17,45 vine I.M.acasă cu undomn cu maşina nr.5184 B.,proprietatea Dr.Manuilă Sabin,Bul.Schitu Măgureanu nr.19,servitoarea ia din maşină o valiză şi fulgarinul.(I.M.e plecat de sâmbătă 14 August cu maşina 5184 B.)Domnul cu maşina 5184 B.,pleacă după lo min. Revine la ora 19,55 cu încă un domn şi pleacă la ora 2o,45.-

-----------/---------

~~36~~ 34 ~~34~~

N O T A

18 August 1942

Supravgeherea Casei lui I.M.
Str.Caragea Vodă nr.27.

La ora 9,3o vine maşina nr.5184 B.,proprietatea Dr,Manuilă Sabin,Bul.Schitu Măgureanu nr.19,cu un domn; pleacă la ora 9,5o.

La ora 19,3o vine secretarul lui I.M. şi pleacă la ora 22,35. La ora 20,oo vine maşina nr.5184 B.,cu doi domni;ambii pleacă la ora 22,55.La ora 21,3o revin maşina cu un domn care conduce singur;pleacă la ora 22,3o însoţit de doi domni care venise mai înainte cu un taxi.

La ora 2o,3o vine maşina nr.79o B.,proprietatea Comandor Dobrescu Constantin,Str.Dionisie Lupu 51,cu un domn şi pleacă la ora 22,3o.-

---------/--------

N O T A
19 August 1942

Supravegherea Casei lui I.M.
Str.Caragea Vodă nr.27.-

La ora 8,3o vine secretarul lui I.M. şi pleacă la ora 13,15;revine la ora 17,1o şi pleacă la ora 2o,5o.

La ora 1o,45 vine maşina nr.454 B.,proprietatea Sturdza Alice,Str.Cpt.Demetriade nr.18,cu un domn;pleacă la ora 11,2o.

La ora 1o,5o vine maşina nr.564o B.,proprietatea Av.Răutu Mihail,Str.G.Cantacuzino nr.59,ap.9,cu un domn şi pleacă la ora 11,1o.

La ora 19,3o vine maşina nr.5184 B.,proprietatea Dr.Manuilă Sabin,Bul.Schitu Măgureanu nr.19,cu un domn; pleacă la ora 2o,45.-

------------/----------

N O T A

20 August 1942

Supravegherea Casei lui I.M.
Str.Caragea Vodă nr.27.-

La ora 8,50 vine maşina nr.5184 B.,proprietatea Dr.Manuilă Sabin,Bul.Schitu Măgureanu nr.19 cu un domn; pleacă la ora 9,35 cu I.M.

La ora 11,50 vine maşina nr.1328 B.,proprietatea Dr.Jovin Ioan,Bul.Dacia nr.19,cu un domn;negăsindu-l pe I.M.acasă,pleacă imediat.

La ora 12,20 vine maşina nr.13463 B.,C.D.proprietatea Legaţiei Suediei cu o individă care coboară şi intră înăuntru;nefiind I.M.acasă,iese imediat.

In tot cursul după amiezii casa lui I.M.nu a mai fost vizitată de nici o persoană străină.-

---------/---------

39 ~~38~~ ~~37~~

N O T A

21 August 1942

Supravegherea Casei lui I.M.
Str.Caragea Vodă nr.27.

La ora 9,45 vine maşina nr.1328 B.,proprietatea Dr.Jovin Ioan,Bul.Dacia nr.19,cu un domn;pleacă la ora 9,55. La ora 9,55 vine secretarul lui I.M. cu taxiu nr.1o213 B.şi pleacă la ora 13,15.-

La ora 2o,o5 vine maşina nr.5184 B.,proprietatea Dr.Manuilă Sabin,Bul.Schitu Măgureanu nr.19,cu 2 domni;pleacă la ora 2o,3o.-

----------/---------

1. MANIU IULIU CJ+

2923

OPERAT LA ...

~~40~~ 38

Str. Caragea Vodă 27

2. auto 1328 B. Dr. JOVIN IOAN 20 VI, 26, 27, 30, 4 VII, 28, 30, 4 VIII, 8, 11, 20, 21 Bul. Dacia 19	S.C+ Inf+	3. auto 893 B. Ing. SERDICI VASILE 20 VI, 3 VII, 4, 7, 8, 13, 14, 21, 4 VIII, 3 VIII, 11, 12, Str. Londra 19	S.C+ FS+ FP- CI+	4. auto 5184 B. 31 VII, 4 VIII, 10, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 19 Dr. MANUILA SABIN 20 VI, 23, 24, 25 cu 1, 26 cu 1, 30, 1 VII, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 18, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30 Bul. Schitu Măgureanu 19	SC+ FS- FP- CI+
5. auto 2680 B. ANGHEL VIORICA 20 VI, 22, 26, 30, 6 VII, 29, 31 Al. Mitropoliei 9, ap. 1	S.C+ CI+ FS- FP-	6. auto 3002 B. Av. GHILEZAN EMIL 20 VI, 24, 25 cu 1, 1 VII, 8, 10, 14, 17, 18, 20, 21, 25, 4 VIII, 12, 13, Str. Ion Ghica 7	S.C+ CI+ FS+ FP-	7. auto 3241 B. Ing. MIHĂILESCU ȘTEFAN 20 VI, 24, 2 VII Al. Joe 9	SC+ CI+ FS+ FP-
8 auto 598 B. ANASTASIU ARTHUR 22 VI, 24, 29, 30, 1 VII, 2, 6, 10, 18, 21, 24, 25, 4 VIII, 8, Str. Caragea Vodă 27	SC+ CI+ FS+ FP-	9. DRĂGHICI N. IOAN 22 VI Str. Puțu de Piatră 5	Inf+	10 auto 761 B.C.D. 23 VI Edit. Bukarester Tageblatt Str. Sf. Ionică 10	S.C+
11 auto 2084 B. REINHARD OTTO 24 VI Str. G. Cantacuzino 33	S.C+ Inf+ CJ-	12 auto 5640 B. Av. RĂUȚU MIHAIL 25 VI, 27, 30, 9 VII, 23, 25, 30, 31, 19 VIII, Str. G. Cantacuzino 59, ap. 9	S.C+ CJ+ FS- FP-	13 auto 3862 B 25 VI, 16 VII Soc. Titan-Nadrag-Calan Str. G. Clemenceau 3	SC+
14 auto 16939 B. 25 VI, 30 VII, Adția Moșiei Surdila prin Anastasiu Arthur Str. Caragea Vodă 27	SC+	15 MIHALACHE ION cu 1-25 VI		16 auto 13903 B. 25 VI. Soc. Derubau Bul. Take Ionescu 3	S.C+
17 auto 1357 B. Contraamiral CONSTANTINESCU AUREL 26 VI. Str. Basarabiei 33, ap. 2	SC+ CJ+ FS- FP-	18 auto 5210 B. Av. PENESCU NICOLAE 26 VI, 25 VII, 29 Str. Andrei Mureșanu 16	SC+ CJ+ FS- FP-	19. camion 17652 B 29 VI. SOTIRIU ALEXANDRU Str. Arței 12	SC+ CJ+
20 auto 36 B. Av. GEROTA D. DUMITRU 1 VII, 14 Str. Gogu Cantacuzino 9	SC+ CJ+ FS- FP-	21 auto 5149 B SCHURAM EMIL 2 VII Str. Toamnei 82	SC+	22 auto 1498 B. LUGOȘIANU ION 4 VII, 14, 16, 18, 23, 24 Str. Orlando 8	SC+ CJ+ FS+ FP-
23 auto 7985 B. 4 VII Președenția Consil. de Miniștri Inst. Statistic	SC+	24 auto 454 B. STURDZA ALICE 7 VII, 19 VIII, Str. Căp. Demetriade 18	SC+ CJ+	25 Dr. LUPU NICOLAE 8 VII Str. Episcopiei 5	

26. auto 2663 B. BRĂTIANU J. DINU 10 VII Cal. Dorobanților 16	S.C.+ CJ+	27 COPOSU CORNELIU 10 VII, 12 VIII, 14 VIII, 15, 17, 18, 19, 21, Str. Ernest Broșteanu 7	CJ– Inf+ FS– FP–	28 auto 4514 B. 39 ZAHARIA DAN 10 VII, 4 VIII, ~~41~~ ~~39~~ Str. Gral Angelescu 78	SC+ CJ+
29. auto 5799 B. IVĂNCEANU ȘERBAN 23 VII Str. Zece Mese 5 Bis	S.C.+ CJ+ FS– FP–	30 auto 365 B. LUPU GH. NICOLAE 24 VII Bul. Vintilă Brătianu 41	SC+ CJ+ FS FP–	31 auto 9282 B Lt. Col. SFETESCU PETRE 25 VII Bul. Ferdinand 109	SC+ CJ+ FS– FP–
32 auto 790 B. Color DOBRESCU R. CONSTANTIN 25 VII, 29, 4 VIII, 18, Str. Dionisie Lupu 51	SC+ CJ+ FS– FP–	33 auto 1995 B. STAN N. IOAN 27 VII Cal. Călărașilor 101	SC+ CJ+ FS– FP–	34 auto camioneta 17764 B. Coop. Refugiaților Ardeleni 27 VII Cal. Șerban Vodă 69	SC+
35 GÂRNEȚIU ION 27 VII Str. Răsurilor 1 Bis	CJ+ FS– FP–	36 auto 8760 B Gral BURILEANU ȘTEFAN 27 VII Str. Gral Berthelot 95	SC+ CJ+ F.S– F.P–	37 auto 2610 B. POPOVICI ADELA 29 VII Str. Sofia 34	SC+ CJ+
38 auto 13712 B. PUREC GHEORGHE 31 VII Str. Porumbaru 58 ~~Str. [illegible] 26~~	SC+ CJ+ Inf.+ FS– FP–	39 un ofițer superior [illegible] 4 VIII		40 Auto 3834 B. S.A. Mestica Română 8 VIII, 10, Str. Visarion 3	SC+
41 Auto 13463 B.C.D. Legația Suediei 20 VIII	SC+	42		43	
44		45		46	
47		48		49	
50		51		52	

20 August 1942.

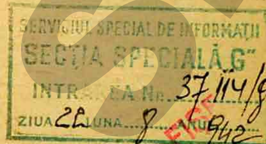

Nr. 7447/42

Anul 942 luna August ziua 26

Pentru Secţia C. Inf.

Rezoluţia D-lui Director General:

„Se va verifica de urgenţă prin sursele politice" E.C.

ŞEFUL SECŢIEI III-a

N O T A

Suntem informaţi că acum două săptămâni, Iuliu Maniu ar fi adresat un manifest către trupele române din Anglia. Acest manifest a fost transmis prin Legaţia Turcă din Capitală.

Iuliu Maniu ar lua foarte în serios rolul său de şef al Comitetului Liber român şi ar activa în acest sens şi în România, mai mult sau mai puţin, pe faţă.

Vă aduce la cunoştinţa Dvs. cele de xxxx mai sus, spre ştiinţă şi luarea măsurilor ce veţi crede de cuviinţă.

27.8.942

Pr. politică

31145
26 Aug. 942

OPERAT LA FIŞE

43 41

28.VIII.1942

VERIFICARI

P.

OPERAT LA FIŞE

Cu privire la informaţia Dv., precizăm:

1) Maniştii n'au cunoştiinţă că ar exista vreo unitate româneasfă în armata britanică şi nici nu văd de cine ar putea fi alcătuită.

2) Maniştii n'au deasemeni cunoştiinţă că ar exista unităţi speciale alcătuite de români din America şi nu cred în existenţa unor asemenea formaţiuni militare.

3) Ideia unui mesagiu pe care Maniu l-ar fi adresat unor asemenea unităţi e calificată de maniştii informaţi ca "idioată".

3) Maniu nu se consideră şi nici nu tinde să devină şeful unui comitet liber român, ci viitorul prim ministru al României.

43 41

V'anexăm ca titlu exhibitiv:

Din'ele ce cunoştem la Londra nu există nici un fel de trupe române, ci numai câţiva exponenţi politici ai lui Maniu, cum este, este la fel, să se fi adresat unele instituţii asupra problemei ce conducem şi acţiune.

Este cunoscută şi cunoscut de noi că pentru acţiunea lui Maniu, însă aceste nu trebuie să fie el [illegible]

„nu mai contează libere" cu voinţă în străinătate întreţinut" numitele cu solicitarea [illegible] pentru rol întreit în România în cazul unei victorii engleze.

Este cunoscut aderând al lui Maniu politica la rezultatele ca

[illegible]

2923

65

SECTIA C.I.

către

SECTIA III-a.

31155/21 Aug 942

42

42

OPERAT LA FIŞE

La Nr.36.824 din 7 August 1942;

Informaţia constitue o exagerare şi o diformare a realităţii.

Faptele se prezintă astfel:

Direcţia ziarului "Ardealul" proiecta să organizeze o desfacere a acestui ziar cu vânzători în costume naţionale cari să strige "Ardealul!...Ardealul!" ca o insinuare la provincia ocupată de maghiari.

Proiectul a fost supus lui Maniu, care s'a opus, motivând că - pe de o parte - nu trebuie să-se creieze dificultăţi guvernului, iar - pe de altă parte - nu trebue să se faciliteze luarea unor măsuri de ordine.

SEFUL SECTIEI C.I.
LT.COLONEL,

Tr.Borcescu

SECTIA III-a

Nr. 36824

C5

Pentru Secţia C.I.

~~45~~ ~~43~~ 43

Gr. Politici

Răspuns -

N O T A

7 August 1942

Serviciul German ne aduce la cunoştinţă următoarele :

"Pentru a dovedi poporului român şi străinătăţii, cât de mult populaţia din România este contra politicii Mareşalului şi dominaţiei forţelor germane, Maniu intenţionează să organizeze, în faţa Palatului regal şi eventual a Regelui, o demonstraţie la care să aducă circa 2.000 persoane. El ştie prea bine că se va trage cu mitralierele, însă acest lucru îi este egal şi chiar doreşte aşa ceva, deoarece, astfel, s'ar dovedi poporului cu câtă teroare stăpâneşte guvernul".

Domnul Director General, Şef al S.S.I. a dispus ca "Secţia C.I. să caute a verifica, pe cale informativă, această informaţie şi să raporteze rezultatele".

Referat

Informaţia constituie o exagerare şi o deformare a realităţii. Faptele se prezintă astfel: Direcţia ziarului „Ardealul" proiecta să ~~[illegible]~~ organizeze o defilare a acestui ziar cu vânzători în costume naţionale ~~[illegible]~~ cari să strige „Ardealul!.. Ardealul!" ca o insinuare la provincia ocupată de maghiari. Proiectul a fost supus lui Maniu, care s'a opus, motivând că – pe de o parte – nu trebuie să se creeze dificultăţi guvernului, iar – pe de altă parte – nu trebuie să se faciliteze luarea unor măsuri de ordine. I. Dumitrescu 21.VIII.942.

2923

București, la 21 August 1942.

Notă informativă.

In cursul zilei de ieri 20 crt., l'am văzut intrând in locuința Dlui Iuliu Maniu, pe advocatul refugiat din Cluj PALADE impreună cu un maior, care avea semnele de a fi medic sau farmacist.

Pe advocatul Palade il cunosc și, știu că e național țărănist și, a candidat pentru locul de deputat, urmând a fi numit prefect al județului Turda, in caz de reușita alegerilor din 1936.

Agentura I-a

45

REFERAT
21 August 1942

MANIU IULIU, agricultor român, de religie creştin-ortodox, născut la 8 Ianuarie 1873 în Com. Bădăcin, Jud. Sălaj, locuieşte dinainte de Mai 1939 în Str. Caragea-Vodă nr. 27 la

ANASTASIU ARTHUR, directorul Soc. Rafinajul, supus român, de religie creştin-ortodox, născut la 13 Iunie 1898 în Bucureşti, domiciliat dinainte de Mai 1939 la adresa de mai sus.

Acesta e căsătorit cu Angela, casnică română, de religie creştină-ortodoxă, născută la 8 Noemvrie 1899 în Galaţi.

Anastasiu Arthur a fost cercetat de organele Dir. Grale a Poliţiei, pentru faptul că la'nceputul lunei Ianuarie 1941, a trimes în străinătate 3 telegrame adresate: lui Berger Alexandru în Mexico, lui Popper la New-york şi lui Berger Oskar la Cannes. Din conţinutul acestor telegrame reese că expeditorul se face vinovat de alarmism, prin afirmaţia pe care o făcea, că situaţia la Soc. Titan, al cărei administrator delegat era, devenise insuportabilă din cauza comisarilor de românizare. Din cercetările întreprinse de Dir. Grală a Poliţiei, s'a stabilit că numitul nu făcea altceva decât să sesizeze pe acţionarii care nu erau în ţară, de situaţia societăţii.

Supravegherea a fost cerută de Secţia C.I.

Motivul supravegherei: ar fi vizitat de ofiţeri superiori

Supravegherea a durat 59 zile, între 2o Iunie-31 Iulie, 3-5 August şi 7-21 August.

Constatări:

Din supravegherea efectuată s'a stabilit că locuinţa lui Iuliu Maniu a fost vizitată: de:

1. De 12 ori, de auto nr. 1328 B., proprietatea lui

JOVIN ION, medic român, de religie creştin-ortodox, născut la 8 Ianuarie 1899 în Com. Felnac, Jud. Timiş-Torontal, domiciliat în Bul. Dacia nr. 19, unde are şi un sanatoriu.

E căsătorit cu Lia, fica vitregă a lui Vidrighin, fost dir. gral la C.F.R.

2. De 11 ori, de auto nr. 893 B., proprietatea lui

SERDICI VASILE, inginer agronom, născut la 3o Aprilie 189o în Bucureşti, domiciliat dela 2o Octomvrie 194o în Str. Londra 19

E căsătorit cu Nadejda, casnică, născută la 18 Septemvrie 1899 în Ecaterinostadt.

Numiţii au 2 copii:

George, elev, născut la 2 Septemvrie 192o în Serajevo;

Elena, elevă, născută la 5 Septemvrie 1921 în Raguza.

./.

Toţi sunt supuşi români,de religie creştini-ortodocşi.

Ing.Serdici Vasile a fost deputat naţional-ţărănist în Jud.Târnava Mare,fiind cunoscut pentru sentimentele sale de devotament faţă de Iuliu Maniu şi fosta sa grupare politică.

E cunoscut de asemenea ca element violent şi irascibil chiar faţă de autorităţi.

In 1935 a maltratat pe Dr.Stirber,prefectul Jud.Târnava Mare,din acel timp,de faţă fiind primul procuror respectiv.

In 1938 a fost semnalat că arată în cercuri restrânse,2 fotocopii a unor acte în l.rusă şi română,din care reese că ex Regele Carol II a fost cununat la o biserică în Rusia,iar al 2-lea îl anula pe primul.

Rezultatul percheziţiei domiciliare a fost negativ.

Numitul mai e cunoscut şi pentru legăturile sale cu Zizi Lambrino şi fiul acesteia.

3. De 39 de ori,de auto nr.5184 B.,proprietatea lui

MANUILA SABIN,medic,născut la 1894 în Com.Sâmbotin,domiciliat dela 26 Aprilie 1942 în Bul.Schitu Măgureanu nr.19.

E căsătorit cu Veturia,casnică,născută la 1896 în Com.Calacea,Jud.Timiş-Torontal.

Numiţii au un fiu,Alexandru,student,născut la 1921 în Cluj

Toţi sunt supuşi români,de religie creştini-ortocşi.

4. De 7 ori,de auto nr.268o B.,proprietatea lui

ANGHEL VIORICA,casnică,născută la 1 Septemvrie 19o7 în Bucureşti,domiciliată dinainte de Mai 1939 în Al.Mitropoliei nr. 9,ap.1.

Este fica Elenei,pensionară,născută la lo Iunie 1867 în Braşov.

In afară de Viorica,numita mai are două fice:

Lucia,casnică,născută la 1 Septemvrie 1898 în Iaşi;

Andrea,casnică,născută la 19 Septemvrie 1899 în Paris.

Toate sunt supuse române,de religie creştine-ortodocse şi locuiesc la aceiaşi adresă.

5. De 15 ori,de auto nr.3oo2 B.,proprietatea lui

GHILEZAN EMIL,avocat român,de religie creştin-ortodox, născut la 15 Martie 1911 în Com.Madaraş,Jud.Bihor,domiciliat dela 12 Mai 1941 în Str.Ion Ghica nr.7.

Numitul e dir.gral al Bcii Ardelene,cu sediul în Bucureşti

A profesat câtva timp avocatura la Cluj,unde avea o clientelă bogată,fiind considerat ca un bun avocat,fapt pentru care-şi permitea să trăiască larg şi să ţină un automobil personal.

In acel timp făcea politică naţional-ţărănistă,având un rol de conducere în Org.Tineretul Naţional-Ţărănist.

6. De 3 ori de auto nr.3241 B.,proprietatea lui

MIHAILESCU ŞTEFAN,inginer,născut la 1888 în Com.Amărăştii de Jos,Jud.Romanaţi,domiciliat dela 4 Noemvrie 194o în Al.Zoe 9.

./.

E căsătorit cu Ecaterina,casnică,născută la 1904 în Bucureşti.

Toţi sunt supuşi români,de religie creştini-ortodocşi.

Ing.Mihăilescu Ştefan,fost deputat naţional ţărănist şi şef al org.naţional-ţărăniste din Jud.Romanaţi,a fost anchetat în 1938,fiind acuzat c'a transmis prin poştă,în plicuri închise, la câţiva partizani politici din judeţ,textul depoziţiei lui Iuliu Maniu în procesul lui Corneliu Z.Codreanu.

7. Odată,de

DRAGHICI N.IOAN,şef de secţie cl.I în Min.Finanţelor,supus român,de religie creştin-ortodox,născut la 29 Ianuarie 1906 în Com.Fundeni,Jud.Tecuci,domiciliat în Str.Puţu de Piatră 5.

Numitul e licenţiat al Acad.Comerciale şi e ataşat pe lângă preşedintele consil.de admin.al C.A.M.

E cunoscut ca fost partizan naţional-ţărănist.

8. Odată,de auto nr.761 B.,C.D.,proprietatea Editurei Bukarester Tageblatt,Str.Sf.Ionică nr.10.

9. Odată,de auto nr.2084 B.,înregistrată pe numele

REINHARD OTTO,comerciant german,de religie evenghelic,născut la 14 Ianuarie 1898 în Bod-Wildemgen,Germania.

Numitul a fost dir.Soc.Sobram,cu sediul în Str.G.Cantacuzino nr.33,etj.I,unde a şi locuit până la 10 Aprilie a.c.,când a plecat în Germania pentru mobilizare.

10. De 9 ori,de auto nr.5640 B.,proprietatea lui

RAUTU MIHAIL,avocat,născut la 1888 în Bucovina,domiciliat dinainte de Mai 1939 în Str.G.Cantacuzino 59,ap.9.

E căsătorit cu Alexandrina,casnică,născută la1889 în Bucureşti.

Ambii sunt supuşi români,de religie creştini-ortodocşi.

11. De 2 ori,de auto nr.3862 B.,proprietatea Soc.Titan-Nadrag-Calan,Str.G.Clemenceau nr.3.

Această maşină a venit pentru Arthur Anastasiu.

12. De 2 ori,de auto nr.16939 B.,proprietatea Adţiei moşiei Surdilă,prin Arthur Anastasiu.

13. Odată,de auto nr.13903 B.,proprietatea Soc.Deruban, Bul.Take Ionescu nr.3.

14. Odată,de auto nr.1357 B.,proprietatea lui

CONSTANTINESCU ALEXANDRU,contr'amiral,născut la 1888 în Bucureşti,domiciliat dela 16 Mai 1941 în Str.Basarabiei 33,ap.2.

E căsătorit cu Ana,casnică,născută la 1894 în Craiova.

Numiţii au o fică,Alexandra,născută la 1918 în Galaţi.

Toţi sunt supuşi români,de religie creştini-ortodocşi.

15. De 3 ori,de auto nr.5210 B.,proprietatea lui

PENESCU NICOLAE,avocat,născut la 15 Februarie 1895 în Piteşti,domiciliat dinainte de Mai 1939 în Str.Andrei Mureşanu 16.

E căsătorit cu Fulvia,casnică,născută la 31 Decemvrie 1905 în Bucureşti.

./.

Numiţii au un fiu,Vladimir,elev,născut la 8 Ianuarie 1925 în Bucureşti.

Toţi sunt supuşi români,de religie creştini-ortodocşi.

16. Odată,de camionul nr.17652 B.,proprietatea lui SOTIRIU ALEXANDRU,domiciliat în Str.Artei nr.1o-12,unde are un birou de expediţie.

17. De 2 ori,de auto nr.36 B.,proprietatea lui GEROTA D.DUMITRU,avocat,născut la 19o1 în Bucureşti,domiciliat dinainte de Mai 1939 în Str.Gogu Cantacuzino nr.9.

E căsătorit cu Domnica,casnică,născută la1916 în Bucureşti

Ambii sunt supuşi români,de religie creştini-ortodocşi.

Av.Gerota D.Dumitru e în strânse relaţii de prietenie cu Rădulescu A.Ioan,şef de cabinet al Dlui Vice-Preşedinte al Consiliului de Miniştri,Mihai A.Antonescu.

18. Odată,de auto nr.5149 B.,înregistrată pe numele SCHVRAM EMIL,Str.Toamnei nr.82-84.

Din investigaţiunile'ntreprinse rezultă că numitul a locuit la această adresă acum 3-4 ani.Se spune că'n prezent ar locui la o rudă a sa în Iaşi,Str.Ştefan cel Mare nr.5.

Din informaţiunile obţinute reese că ar fi avut maşina nr. 1998 B.,însă având datorii şi punându-i-se sechestru,a trecut-o pe numele cumnatului său,Tischler Carol,domiciliat tot în Iaşi.

19. De 6 ori,auto nr.1498 B.,proprietatea lui LUGOŞIANU ION,directorul ziarului Universul,născut la 1891 în Bucureşti,domiciliat dinainte de Mai 1939 în Str.Orlando nr.8.

E căsătorit cu Elvira,casnică,născută la 1911 în Bucureşti.

Numiţii au trei copii:

Ileana,născută la 1934 în Roma;

Maria,născută la 1935 în Roma;

Ion,născut la 1938 în Bucureşti.

Toţi sunt supuşi români,de religie creştini-ortodocşi.

Lugoşianu Ion a fost semnalat în Mai 1939,Dir.Grale a Poliţiei,că trimetea prin şoferul său,lui Mihail Popovici şi Iuliu Maniu,câte un plic sigilat,ori de câte ori numiţii veneau în Capitală.

Din investigaţiunile'ntreprinse rese c'ar fi fost vorba de material informativ intern şi extern,care nu putea fi utilizat din cauza cenzurei.

Numitul a fost secretar al asociaţiei Ardealul,care luase fiinţă în Septemvrie 194o.Scopul acestei asociaţii era de-a recăpăta teritoriile pierdute de Statul Român în 194o.

2o. Odată,de auto nr.7985 B.,proprietea Institutului Statistic al României.

21. De 2 ori,de auto nr.454 B.,proprietatea Prinţesei STURDZA ALICE,agricultoare,născută la 1899 în Bucureşti, domiciliată dinainte de Mai 1939 în Str.Cpt.Demetriade nr.18.

E căsătorită cu Mihai,avocat,născut la 19o1 în Dieppa, Franţa.

./.

Ambii sunt supuşi români, de religie creştini-ortodocşi.

21. Odată, de

LUPU NICOLAE, medic pensionar român, de religie creştin-ortodox, născut la 8 Noemvrie 1876 în Com. Arsura, Jud. Fălciu, domiciliat dinainte de Mai 1939 în Str. Episcopiei nr.5, etj. I, ap.5.

22. S'a'ntâlnit odată cu un domn care a coborît din auto nr.2663 B., proprietatea lui

BRĂTIANU I. DINU, Cal. Dorobanţilor nr.16.

23. Este vizitat aproape zilnic de secretarul său

COPOSU CORNELIU, ziarist român, de religie greco-catolic, născut la 2o Mai 1914 în Com. Bobota, Jud. Sălaj, domiciliat în Intrarea Dr. Marcovici nr.9.-

La 13 Februarie 1939, numitul a fost deferit Trib. Militar Cluj, pentrucă, participând la desbaterile procesului legionarilor atentatori din Cluj, a difuzat în public, conţinutul unor note primite dela acuzatul principal Pop, prin care arăta ca scuză pentru fapta comisă, anumite chestiuni ce se refereau la persoana Rectorului, Stefănescu - Goangă.

Coposu Corneliu a fost condamnat la 2 luni închisoare corecţională.

La 2o Iunie a.c., a fost semnalat că intenţiona să plece la Braşov, pentru a controla situaţia organizaţiunilor maniste din acel judeţ şi ale stimula activitatea.

24. A fost vizitat de 2 ori de

ZAHARIA DAN, amiral pensionar, născut la 1876 în Tr. Severin, domiciliat dinainte de Mai 1939 în Str. Gral Angelescu 78.

E căsătorit cu Maria, casnică, născută la 1897 în Câmpulung.

Numiţii au doi copii:

Grigore, student, născut la 1911 în Cumpulung;

Dan, student, născut la 1913 în Constanţa.

Toţi sunt supuşi români, de religie creştini-ortodocşi.

25. A fost vizitat odată de auto nr.5799 B., proprietatea

IVĂNCEANU ŞERBAN, profesor universitar, născut la 1 Noemvrie 1912 în Bucureşti, domiciliat dinainte de Mai 1939 în Str. lo Mese nr.5 Bis.

E căsătorit cu Ana, casnică, născută la 2o Octomvrie 1916 în Bucureşti.

Ambii sunt supuşi români, de religie creştini-ortodocşi.

26. A fost vizitat odată de auto nr.365 B., proprietatea

LUPU GH. NICOLAE, profesor universitar, născut la 1884 în Com. Drănceni, Jud. Fălciu, domiciliat dinainte de Mai 1939 în Bul. Dacia nr.41.

E căsătorit cu Elena, casnică, născută la 1894 în Bucureşti.

Numiţii au un fiu, elev, născut la 1924 în Bucureşti.

Toţi sunt supuşi români, dereligie creştini-ortodocşi.

27. A fost vizitat odată de auto nr.928o B., proprietatea lui

./.

SFETESCU PETRE, locot.col pensionar, născut la 12 Aprilie 1884 în Bucureşti, domiciliat dinainte de Mai 1939 în Bul.Ferdinand nr.1o9, ap.1.

E căsătorit cu Maria, casnică, născută la 15 Ianuarie 1894 în Com.Budeşti, Jud.Ilfov.

Numiţii au un fiu, Petre, student, născut la 9 Martie 1915 în Bucureşti.

Toţi sunt supuşi români, de religie creştini-ortodocşi.

28. A fost vizitat de 4 ori de auto nr.79o B., proprietatea lui

DOBRESCU CONSTANTIN, comandor, născut la 1895 în Bucureşti, domiciliat dela 14 Ianuarie 1941 în Str.Dionisie nr.51, ap.4.

E căsătorit cu Ana, casnică, născută la 19o5 în Satulung.

Ambii sunt supuşi români, de religie creştini-ortodocşi.

29. A fost vizitat odată de auto nr.1995 B., proprietatea lui

STAN N.IOAN, inspector financiar, născut la 19o6 în Com. Crucia, Jud.Constanţa, domiciliat dinainte de Mai 1939 în Cal. Călăraşilor nr.1o1, ap.1.

E căsătorit cu Mihaela, casnică, născută la 1913 în Bucureşti.

Numiţii au un fiu, Severuş, născut la 1937 în Bucureşti.

Toţi sunt supuşi români, de religie creştini-ortodocşi.

3o. A fost vizitat odată de autocamioneta nr.17764 B., proprietatea Cooperativei Refugiaţilor Ardeleni, cu sediul în Cal.Şerban Vodă nr.69.

31. A fost vizitat odată de

GÂRNETIU ION, expert contabil, născut la 8 August 1891 în Braşov, domiciliat dinainte de Mai 1939 în Str.Răsuri 1 Bis.

E căsătorit cu Magdalena, casnică, născută la 22 Iunie 19o3 în Bucureşti.

Ambii sunt supuşi români, de religie creştini-ortodocşi.

32. A fost vizitat odată de auto nr.876o B., proprietatea lui

BURILEANU ŞTEFAN, general pensionar, născut la 1874 în Com. Burila Mică, Jud.Mehedinţi, domiciliat dinainte de Mai 1939 în Str.Gral Berthelot nr.95.

E căsătorit cu Valeria, casnică, născută la 1889 în Făgăraş

Numiţii au doi copii, ambii născuţi în Bucureşti;

Dan, elev, născut la 1923;

Lucia, elevă, născută la 1926.

Toţi sunt supuşi români de religie creştini-ortodocşi.

33. A fost vizitat odată de auto nr.261o B., proprietatea

POPOVICI ADELA, casnică, născută în Bucureşti, domiciliată în Str.Sofia nr.34.

Ecăsătorită cu Mihai, proprietar, născut în Braşov.

Ambii sunt supuşi români, de religie greco-catolică.

./.

34. A fost vizitat de 2 ori de auto nr.3834 B.,proprietatea Meotica Română,s.a. de industrie şi comerţ petrol şi derivate,cu sediul în Str.Visarion nr.3.

35. A fost vizitat odată de auto nr.13463 B.C.D.,proprietatea Legaţiei Suediei.

Concluzii:

După cum rezultă din supravegherea efectuată,în afară de câţiva partizani politici,locuinţa lui Iuliu Maniu a fost vizitată de următorii militari:

Contr'amiral Constantinescu Aurel;
Amiral pensionar Zaharia Dan;
Locot.col.pensionar Sfetescu Petre;
Comandor Dobrescu R.Constantin;
Gral pensionar Burileanu Ştefan.

Supravegherea continuă şi rugăm să binevoiţi a dispune.

SEFUL AGENTUREI I-a
Locot.rez.,
Victor Ionescu

OPERAT LA FIŞE

ŢII:

MENTE:

ura

ărbia

rechile

emne particulare

ul internării:

2923

52

OPERAT LA FIŞE

N O T A

22 August 1942

Supravegherea Casei lui I.M.

Str.Caragea Vodă nr.27.

La ora 1o,3o vine maşina nr.5184 B.,proprietatea Dr.Manuilă Sabin,Bul.Schitu Măgureanu nr.19,cu un individ;pleacă la ora 1o,45 cu I.M.

La ora 11,3o pleacă secretarul lui I.M. La ora 18,1o vine maşina nr.79o B.,cu un domn,care pleacă imediat.

La ora 18,4o vine secretarul lui I.M.cu tx.nr. 1o396 B. La ora 2o,5 vine maşina nr.5184 B.,împreună cu I.M.şi pleacă singur la ora 21,18.-

---------/---------

22 August 1942

21923

53

OPERAT LA FIȘE

Dl. Iuliu Maniu a primit eri o delegaţie de evrei din Ardeal şi Banat. Aceştia i-au solicitat fruntaşului politic o intervenţie pe lângă conducerea statului în legătură cu intenţiile de expulzare a populaţiei evreeşti din aceste ţinuturi. Dl. Maniu s'a întreţinut îndelung cu reprezentanţii populaţiei respective promiţându-le că va lua de îndată contact cu dl. Dinu Brătianu pentru ca demersul să se producă concomitent din partea celor două mari pertide politice.

Politician.

Referat

Maniu a primit într'adevăr aceste delegaţiuni, dar în zilele de 17 şi 18 August a.c.

Faptul a fost raportat prin nota Grupei Politica din 19 August, care a fost difuzată în ziua de 20 August a.c.

Următor intervenţiilor depuse de delegaţii evrei, Maniu pregăteşte împreună cu Dinu Brătianu un memoriu în chestiunea evreiască.

[signature]

25.VIII.42

56 54 - 57

AGENTURA ARDEAL
Centru C.I.Braşov
22 August 942

N:O T A

In prezent,Dl.MANIU lucrează la un memoriu către Dl.Mareşal.La timp vă vom trimite o copie.

Bârsan

N O T A
23 August 1942

Supravegherea Casei lui I.M.
Str.Caragea Vodă nr.27.

In tot cursul zilei casa lui I.M. nu a fost vizitată de nici o persoană străină.-

---------△-------

Ultimul domiciliu

24 August "Z".

In legătură cu informaţiunea cerută şi anume o deplasare a dlui Maniu la Topoloveni pentru a-l vizita pe dl. Mihalache, Ion Liveanu, secretarul Preşedintelui, afirmă:

a.- Este inexact că dl. Preşedinte s'ar fi deplasat Joi sau Vineri la Topoloveni; e o vizită de altfel care în stadiul actual nu are nici scop nici rost.-

b.- Dl. Maniu s'a deplasat la sfârşitul săptămânii trecute din Bucureşti, a plecat însă la Snagov, la vila "Prietenului Nostru" Leucuţea; de altfel acesta este programul pentru timpul cât va sta în Bucureşti dl. Preşedinte şi cât va dura căldurile:

Pleacă Vineri seară la Snagov pentru a se întoarce Luni de dimineaţă; îl aştept chiar în cursul dimineţii de astăzi.-

OPERAT LA FIŞE

C.I.

AGENTURA FRONTULUI DE VEST

Centrul Nr.4

Sursa: G.S.15

59

57

AGENTURA Fr. DE VEST
INTRAREA Nr. 1967
Ziua 24 luna August 1942

2923

SECRET

OPERAT LA FIŞE

Grupa Politică

Verificare

NOTA Nr. 350

21 August 1942.

Iuliu Maniu a trimis cuvânt de ordine Românilor din Ardealulu cedat, ca să se organizeze imediat, din punct de vedere politic, deoarece situaţia de pasivitate care domneşte azi, încît nici numărul Românilor din Ardealul cedat nu este cunoscut, este dăunătoare românismului din Ardeal.

Aceasta s'a făcut prin nişte Note, cari purtau data de 14.VIII.1942 şi au fost trimise prin diferiţi curieri şi aveau aproximativ următorul conţinut: Trimit cele mai frăţeşti saluturi fraţilor din Ardealul de Nord, şi-i rog imedeat să se organizeze politiceşte, nu numai economiceşte ... Semnat I.M.

Aceste note au fost multiplicate şi împărţite Românilor din Ardealul cedat.

BS

Verif. prin Ag. Ardeal

9.IX.42

O notiţă ~~Sect.~~ Ag. Fr. W.

Că nu se confirmă

SECŢIA C.I.
No. 31130
din 25 Aug. 942

Ds. Sorin... executare

60 58

Mediaş, la 6 Sept. 1942.

No. 90 /1942.

La ord. anexat din 27 Aug. 1942 raportăm, că nu se confirmă celea arătate in menţionatul ordin.-

In această cauză am luat contact şi cu refugiaţii români, ce sosesc in localitate.-

---

T.I.

9 IX 42

OPERAT LA FIŞE

61 59

27 August 1942.

Verificaţi de urgenţă informaţia după care Iuliu Maniu a trimis Românilor din Ardealul cedat cuvântul de ordine, cerându-le să se organizeze imediat din punct de vedere politic.

Grupa Politică.

OPERAT LA FIŞE

5. IX. 942

60

26 August 1942

D-l Maniu continuă a face chestiune publică din atitudinea d-lui Dinu Brătianu,cu privire la autorizarea unor liberali de a intra în guvern şi (pe de altă parte) în strâns contact cu germanii.

Astfel,d-sa arată că subsecretar de stat la Economia Naţională va fi numit d-l Ghiclu,director la Banca Românească.

D-l Maniu urmăreşte,în felul acesta.o independenţă de acţiune faţă de partidul liberal şi o "compromitere" a acestuia,pentru viitor.

Punctator.

61

63

32923

26 August 1942

OPERAT LA FIȘE

In legătură cu plecarea d-lui Iuliu Maniu în Ardeal, se arată în cercurile ardelene maniste că fruntașul național-țărănist procedează în momentul de față la o reorganizare extrem de importantă a populației ardelene. Ardelenii din centrele mai importante au făcut liste nu numai de personalitățile unguresti, dar și de cele șvăbești și săsești, care ar urma să fie suprimate în primele 24 de ore după primele manifestații de gringoladă a forțelor axiste.

Observ.

~~64~~ 62

~~62~~

D/ 11923

București, la 26 August 1942.-

OPERAT LA FIȘE

N o t ă   i n f o r m a t i v ă.

D-l. IULIU MANIU, președintele partidului Național Țărănist, domiciliat in capitală, strada: Vodă Caragea nr. telefon 2.30.60, este plecat din capitală de Sâmbătă 22 crt., la Brașov și, de unde urmează să se intoarcă in capitală in cursul zilei de azi.

Ieri, 25 crt. D-l. Maniu nu era in capitală, nu venise incă din Brașov; la locuința D-sale. erau numai Dr. Corneliu Coposu și D-na. Clara Romanos, cari scriau ceva la mașină etc.

Azi, seara, la orele 21, tineretul național țărănist din capitală este convocat de către GOIA IOAN IANCU, reprezentantul tineretului, pentru a le aduce la cunoștință unele lucruri. Adunarea are loc in str. Dionisie Lupu nr. 65, la locuința lui Ghiță Pop, și unde-i și sediul Asoc "Pro-transilvania" și redacția ziarului: "TINERETEA" etc.

2923

65 63 63

8

C.P.

OPERAT LA FIŞE

S I B I U

Sursă:Stan Marin. 26 August 1942.

N O T A

Chestiunea Manistă:

Vă informez că Luni 24 August a.c.la orele 10 şi 25 minute,a sosit în Sibiu venind dela Bucuresti,Domnul Iuliu Maniu,însoţit fiind de Domnul Leucuţa cu auto-turism Nr.2002 B.în Sibiu au descins la Hotel Bulivard camera 11, imediat ce s'a instalat la hotel au venit la D-Sa mulţi pretini intelectuali în special refugiaţi din Transilvania de Nord,Domnul Maniu,a adus cu D-Sa un manifest redactat de D-Sa şi scris la maşină de scris şi conţine 12 pagini, manifest care s-a dat oamenilor D-Sale de toată încrederea şi a se ceti în mod discret dela om la om,acest manifest după cât se poate constata conţine multe articole referitoare la teritorul cedat,despre Cornel Zelea Codreanu etc.

In timpul petrecut la Sibiu 24,25 şi 26 August cor. s-a intreţinut numai cu pretini D-Sale şi cu fratele său Maniu Casiu,pensionar refugiat dela Cluj,a avut mai multe cosfatuiri în sala de lectură a hotelului Bulivard,după posed unele informaţiuni este vorba să redacteze un nou manifest pe îl va prezenta Domnului Mareşal Ioan Antonescu. Astăzi 26 luna cor.la orele 10 şi 45 minute a părăsit Sibiul cu destinaţia Braşov-Bucuresti.-

Să anexeză şi manifestul compus din 12 pagini.-

Scrisoarea cu Valer Pop - care se mai găseşte şi în volumul 3.-

2923 C6 ~~66~~ 64 ~~64~~

B/

București, la 28 August 1942.

OPERAT LA FIȘE

Notă informativă.

Dela redacția ziarului "ARDEALUL", am aflat că D-nii. Ioan Goia-Iancu și Octavian Gâldău, sunt chemați pentru azi la orele 18, la D-l. președinte Iuliu Maniu, la locuința D-sale din strada: Vodă Caragea nr. 27, telefon 2.30.60, pentru a le comunica unele chestiuni etc.-

D-l. Președinte Iuliu Maniu, s'a inapoiat in cursul zilei de ieri 27 crt. in capitală, venind dela Brașov și Sibiu, unde era plecat din ziua de Sâmbătă, 22 crt. și, de unde trebuia să se inapoieze incă in cursul zilei de Luni 23 crt. Nu știu incă, din ce motive s'a intors așa de târziu?????

Unii comentează că, ar fi avut intâlnire și, cu D-l. Mareșal Ion Antonescu, in afară de alte personalități, cu cari a discutat problema Ardealului, care se prezintă din nou ca foarte actuală și, care nu este exclusă să producă și să dea loc in viitorul apropiat la unele incidente intre noi și vecinii unguri, din cauza exodului mare de refugiați ce vin iarăși.

28 August 1942

D-l Iuliu Maniu s'a înapoiat alaltăeri seară dela Sibiu. D-sa a luat contact cu fruntaşii ardeleni, cărora le-a expus starea de spirit a populaţiei din Ardeal. D-l Maniu îşi exprima îngrijorarea faţă de agitaţia ce domneşte în rândurile populaţiei româneşti mai ales faţă de populaţia săsească din această parte a ţării.

Punctator.

66

2923

PREFECTURA POLITIEI CAPITALEI

29 August 1942.

=

O scrisoare a d-lui Iuliu Haţeganu către Iuliu Maniu.

Apropiaţii d-lui Iuliu Maniu susţin că d-sa a primit recent o scrisoare din partea d-lui Iuliu Haţeganu, conducătorul românilor din Ardealul cedat.

Acesta îi aduce la cunoştinţă ultimele persecuţii sângeroase la care au fost supuşi românii şi îl anunţă că va sosi în Bucureşti în ziua de 14 Septembrie a.c., având a-i aduce la cunoştinţă o serie de chestiuni foarte importante.

- de verificat -

=====

g. instrucţiuni şi răspuns –

2963

60 ~~57~~ 67

OPERAT LA FIŞE

R E F E R A T

29 August 1942

Procedându-se la verificarea notei alăturate s'au stabilit următoarele:

1.- Apropiaţii lui Maniu ignorează totalmente existenţa unor formaţiuni militare româneşti în Anglia.

In consecinţă Maniu nu ar fi ştiut cui să adreseze presupusul mesagiu.

2.- Intrucât Maniu nu a trimis acest mesagiu, nu ar fi dece să utilizeze oficiile Legaţiei Turce pentru transmiterea lui.

3.- In ce priveşte afirmaţia că Maniu "ar lua în serios rolul său de şef al Comitetului Liber român" sunt de făcut următoarele preciziuni:

a) Aceste "comitete libere" funcţionează în refugiu, nu în ţările respective, iar Maniu nu a părăsit România, pentru ca să poată deveni şeful unui asemenea comitet.

b) Maniu nici nu doreşte să fie şeful unui "comitet liber", deoarece are veleitatea de a fi viitorul Prim Ministru al României nu şef de comitet.

SEFUL GRUPEI POLITICE C.I.

N. Stănescu

MENTE:

Gura

Bărbia

Urechile

Semne particulare

tivul internării:

31.VIII.1942 P.

Maniu a sosit azi în Capitală, venind dela Snagov unde a petrecut week-end-ul.

Maniu locueşte la Snagov la vila lui Leucuţia.

OPERAT LA FIŞE

68

69

31 VIII.1942 VERIFICARI P.

Maniu declară că n'a avut o întrevedere cu Gheorghe Brătianu; şeful grupării naţional-ţăraniste precizează că n'a văzut pe Gheorghe Brătianu decât înainte ca acesta să fi fost pe front.

OPERAT LA FIŞE

D 2923

70 72 70

Bucureşti, la 2 Septemvrie 942.

OPERAT LA FIŞE

N o t ă i n f o r m a t i v ă.

Ieri, 1 crt. pe la orele 11 a.m. trecând pe la geamurile locuinţei D-lui. Iuliu Maniu, din strada: Vodă Caragea nr. 27, telefon 2.30.60, am văzut că erau acolo următorii D-ni. Dr. Solomon; Dr. Ilie Lazăr; Dr. Corneliu Coposu; Octavian Gâldău şi D-na. Clara Romanos, care scria la maşină, iar Dr. Solomon spunea celor prezenţi că, in zilele trecute a venit la el o cunoştinţă, care-i caporal in armata aromână şi, care i s'a plâns că nu ştie ce să facă deoarec ii pleacă regimentul pe front şi, a primit informaţii că-i duce chiar in Finlanda să lupte. Se critica aspru de către Dr. Solomon actuala politică a Mareşalului, care duce trupele prea departe unde dacă s'ar intâmpla ceva, nici un soldat n'a mai putea fi salvat, deoarece-i distanţa prea mare şi, trebue săptămâni ca să te intorci in ţară. Toate acestea le-am auzit prin geamul care era deschis. D-l. Iuliu Maniu nu era acolo atunci.

2924

73
71

OPERAT LA FIŞE

N O T A

3 Septemvrie 1942

Postul dela Cercul Militar

Tot timpul cât a durat recepţia, nu s'a întâmplat nimic deosebit.

Au fost văzute venind aci următoarele maşini:

Nr.2147 B.

Nr.3934 B.

Nr.3696 B.C.D.

Nr. 980 B.

----------/---------

2923

Gr. Politica
Verificare prin P.
și rezultat.

4 Septembrie 1942

72

OPERAT LA FIȘE

Dl.Maniu a fost informat aseară că starea d-lui Mareșal Ion Antonescu sucită din nou îngrijorări.

In legătură cu aceasta, d-sa a arătat apropiaților săi, că nu se mai pune o problemă specială a unui succesor întrucât după dl.Mareșal nimeni nu va deține funcțiunea superioară de conducător al țării.

Anume, s'a recunoscut că nici un competitor la această funcțiune nu ar putea măcar egala personalitatea d-lui Mareșal și - în consecință - s'a convenit ca, de va fi cazul, să se urmeze în /S./ erarhie: Majestatea Regele și un prim ministru.

Dl.Maniu adaugă că, până și în această privință s'a stabilit un acord: viitorul prim ministru va fi dl.I.G.Giugurtu, cu Mihail Manolescu la Externe.

"Pot chiar să vă spun și cine va fi viitorul ministru al Apărării Naționale: Generalul Vârtejanu", - a spus dl.Maniu, elogiind personalitatea acestui general și arătând că a demisionat din armată, pentru că n'a vrut să „execute" pe Ausnitt la Reșița, neascunzând că îi este prieten. Ba chiar mai târziu, îl și vizita regulat la sanatoriul "Modern".

Punctator.

25.VIII.1942 VERIFICARI P.

Informaţia Dv, cu privire la reîntoarcerea lui I.P, Gigurtu din Berlin nu corespunde realităţii.

I.P.Gigurtu s'a reîntors dela Brad, unde a luat parte la desvelirea bustului lui Octavian Goga.

Este exact că în ultimele zile s'a răspândit în Capitală svonul că I.P.Gigurtu ar fi pe punctul de a alcătui guvernul, dar această ştire nu parvine din cercurile din apropierea fostului prim ministru.

Versiunea a fost pusă în circulaţie de diferite cercuri neserioase cari fac deobiceiu asemenea conjecturi politice.

OPERAT LA FIŞE

2923

Gr. Politică
Verificare -

5 Septembrie 1942

Dl.Maniu a fost informat aseară despre o scenă pentrucă eri joi,la Preşedenţie.

Anume,i s'a relatat o convorbire între dl. Ovidiu Vlădescu,secretar general şi un baron membru al legaţiei germane. Martor a fost dl.Şerban Ivănceanu,dela care s'a aflat discuţia.

Dl.Vlădescu era animat de ultimele ştiri despre avansurile germane dela Stalingrad şi îi comunica consilierului german optimismul său. Consilierul german era foarte apatic şi a făcut unele declaraţii extrem de pesimiste. In primul rând,el a arătat că debarcarea se va face foarte curând prin Portugalia,ceace va determina întoarcerea fortificaţiilor de pe coastă.

La întreruperea d-lui Vlădescu că Spania va interveni,consilierul german a declarat că pe Spania nu se poate conta,ci din potrivă. El a adăogat că toţi generalii spanioli sunt anglofili şi că însuşi Franco abia mai maschează balanţa susţinută doar de Serano Suner. ?

După această relatare avută eri,ştirea de azi a înlocuirii d-lui Sumner a provocat un adevărat entuziasm în cercurile d-lui Maniu.

Punctator.

S.S.I. 75

9 Septembrie 1942

Secret

OPERAT LA FIŞE

N O T A

Dela naţional-ţărănişti.

Faţă de un grup de partizani, Maniu a făcut recent - din punctul său de vedere - o expunere asupra actualei conjuncturi, cu care prilej a comunicat şi cari sunt informaţiile ce le deţine :

Vizita D-rului Funck.

"Sunt informat că propunerile formulate de Dr.Funck sunt excepţional de importante deoarece ar fi preconizat ca :

"a. România să părăsească etalonul aur şi să treacă la aşa zisul "etalon muncă".

"Deoarece şi sub regimul etalonului aur - menţinut nu se ştie cum - moneda noastră se află într'o situaţie precară, părăsirea acestui etalon şi adoptarea sistemului monetar german ar putea avea grave repercusiuni pentru ţară şi - eventual - ar însemna prăbuşirea întregei noastre burghezii, ca şi crearea unei stări de haos financiar, cu consecinţe asupra tuturor domeniilor de activitate.

"Cum nu s'a reuşit să se menţină o politică de preţuri stabilă, preţul mărfurilor ar putea ajunge la cifre fantastice, fără a mai vorbi de rezultatele pe cari această operaţie le-ar avea în viitorul apropiat.

"b. D-rul Funck ar mai fi propus ca contul activ din clearingul româno-german să fie întrebuinţat pentru a se restitui Reichului despăgu-

./.

birile de războiu ce ne-au revenit nouă rândul trecut și cari au fost lichidate sub guvernul meu.

"Aceasta înseamnă că Germania nu ne consideră țară aliată, ci o țară învinsă, căreia îi cere restituirea despăgubirilor de războiu.

"Folosirea arbitrară a sumelor depuse în contul clearing constitue - dintr'un punct de vedere - un"abuz de încredere",întrucât noi am făcut exporturi în Germania știind că vom primi în schimb mărfuri germane, iar nu că aceste exporturi vor fi socotite la un moment dat ca un fel de "pradă de războiu".

"Opinia publică ar rămâne încremenită dacă ar afla că se discută asemenea operațiuni.

"c. Germania - tot după informațiile mele - mai preconizează ca Banca Națională să-i țină la dispoziție, într'un timp scurt, o sumă importantă - se spune că aproximativ 60 miliarde lei -,spre a avea un fond cu care să facă plăți interne.

"Aceasta înseamnă că România, după ce face exporturi, pentru cari nu primește nimic în schimb să mai finanțeze și războiul german, cu riscul de a-și anemia economia națională și de a-și slăbi definitiv moneta.

"d. În fine - după informațiile pe cari le-am înregistrat - D-rul Funck a mai sugerat ca Germania și România să alcătuiască un "Wirtschaftsraum", spațiu economic, comun.

"Propunerile germane arată în mod indubitabil că Reichul urmărește integrarea noastră, lipsită de independență, în organizația economică germană".

<u>Mersul războiului.</u>

"Din informațiile și impresiile culese mi-am întărit credința că tot mai multă lume

lume începe să se convingă că Germania nu va câștiga războiul.

"Intrarea Americii în războiu - care e ușor de prevăzut - a făcut ca balanța să atârne definitiv de partea puterilor democrate.

"Dacă eram în locul lui Hitler, în clipa în care America a declarat războiu ceream pace și spuneam: Am dovedit că Germania nu acceptă pacea dela Versailles; am dovedit că Germania este o forță militară în stare să bată toată Europa, dar un popor de 90 milioane nu se poate bate cu toate continentele. Deci, să ne înțelegem și să vedem cum putem restabili liniștea în lume.

"Era atunci un moment psihologic favorabil și englezii cari au simțul riscurilor, ar fi înclinat poate către o înțelegere de compromis.

"Astăzi, acest moment psihologic a trecut, iar Germania a pierdut virtualmente războiul, cu toate că mai poate să dea lovituri militare importante".

Participarea noastră la războiu.

"In aceste condiții, nu văd dece Mareșalul Antonescu continuă să împingă atât de departe politica sa militară.

"Luând comanda unor armate în Caucaz - după cum sunt informat că a făcut-o - se va afla față în față cu englezii și americanii, punând România într'o poziție viitoare pe care o socotesc ca fiind extrem de dificilă".

Atitudinea lui Gh. Brătianu.

"Gheorghe Brătianu era îndreptățit prin numele și pregătirea sa să aspire la un mare post de conducere în această țară.

"Numai că pentru aceasta trebuia să aibă

./.

atitudine clară, deoarece în vremuri turburi este nevoie de o asemenea atitudini: când este întuneric şi camuflat, ai nevoie de un bec care să-ţi îndrume paşii, deşi când este ziuă şi lumină n'ai nevoie de nici un bec.

"Lipsa de hotărâre a lui Gheorghe Brătianu poate să ducă la dispariţia partidului liberal".

Legăturile cu mişcarea legionară.

"Contactul meu cu legionarii este rău înţeles.

"Eu sunt obligat să ştiu tot şi să mă informez dela sursă, deoarece aceasta intră în meseria mea.

"Şi acum a venit cineva la mine şi mi-a spus că nişte legionari doresc să mă vadă; am răspuns că le stau la dispoziţie.

"Aceasta nu înseamnă că aş sprijini pe legionari sau că aş admite metodele lor.

Deportarea evreilor.

"Chestiunea evreiască continuă să se prezinte sub un aspect pe care-l socotesc - dintr'un punct de vedere - ca fiind grav.

"La intervenţiile mele mi s'a răspuns că deportările se amână şi că evreii din Vechiul Regat nu vor fi cuprinşi în ele.

"După părerea mea n'ar trebui să se facă vre-o deosebire faţă de evreii din Ardeal, fiindcă şi aceştia sunt din România; am admite astfel că Ardealul nu este tot România şi că veritabilul teritoriu românesc e Vechiul Regat, ceeace este o teorie primejdioasă din punct de vedere naţional.

"Văd însă că sub tot felul de pretexte s'au ridicat nişte evrei din Vechiul Regat; aşa se pot inventa în fiecare zi categorii noui de suspecţi.

./.

"Măsura guvernului o socotesc drept reprobabilă şi ca una care va avea eventual consecinţe grele pentru ţară.

80

OPERAT LA FIŞE

2923

Bucureşti, la 9 Septemvrie 1942.

Notă informativă.

D-l. IULIU MANIU, preşedintle partidului Naţional Ţărănist, domiciliat in capitală, strada: Vodă Caragea nr.27, telefon 2.30.60. se găseşte in capitală in cursul zilei de azi.-

S.S.I.

10 Septembrie 1942

SECRET

OPERAT LA FIȘE

N O T A

Maniu fiind preocupat de consecințele pe cari le-ar putea avea angajarea unor lupte directe, pe frontul Caucazului, între trupele anglo - americane și trupele române, a convocat în ziua de 4 Septembrie a.c. pe Mihai Popovici, Ghiță Pop, prof. I. Hudiță și Dr. Virgil Solomon, cărora le-a făcut o expunere - din punctul său de vedere - declarând în esență următoarele :

"Am ferma convingere că participarea armatei române la luptele din Răsărit ia forme pe cari le socotesc atât de importante și grave, încât - după părerea mea - nici gruparea național-țărănistă nu va mai fi în stare să repare, chiar în parte numai, această politică.

"Dacă la conferința de pace - a spus Maniu - guvernul român ar fi putut să găsească explicațiuni pentru participarea armatei române în luptele cu armatele sovietice - nu se va putea găsi nici o justificare pentru acțiunea armatelor române împotriva trupelor anglo-americane.

"Bunăvoința care există în partidul conservator englez pentru România și, îndeosebi, înțelegerea pe care președintele Roosevelt a arătat-o pentru situația specială a țării noastre, nu vor mai putea fi folosite, sub nici o formă.

./.

"Anglia şi America, aflate în conflict direct cu armatele noastre, vor fi în aşa grad indispuse încât politica lor faţă de România se va transforma într'o ostilitate categorică.

"N'ar fi exclus - a adăogat Maniu - ca în aceste condiţii România nici să nu poată participa la conferinţa păcii; orice efort de care ar fi în stare anglo-filii români ca şi prietenii României din Anglia şi America, va fi anulat.

"Pe de altă parte, a continuat Maniu, şansele de victorie anglo-saxone se măresc pe fiecare zi.

"Rezistenţa sovietică este dârză, dovada constituind-o că nici un fapt decisiv nu s'a petrecut pe frontul de Răsărit în cursul acestei veri, cu toate că germanii au făcut cel mai mare efort militar.

"In Anglia sunt îngrămădite trupe imense cari vor da la primul prilej atacuri decisive.

"Potenţialul de răsboi anglo-american creşte, în măsura în care potenţialul şi rezistenţa morală a Germaniei slăbesc.

"Această situaţie a răsboiului, a spus Maniu, se vede din ultimele fapte de politică internaţională, cari confirmă convingerea tuturor Statelor că şansele anglo-americane cresc vertiginos.

"Aceste fapte sunt: intrarea Braziliei în răsboi, atitudinea Portugaliei, demisia ministrului de externe japonez, înlăturarea lui Serano Summer şi a colaboratorilor săi din guvernul spaniol, anumite simptome observate în Turcia, declaraţia primului ministru al Iranului.

"Se vede că nenumărate ţări cari au simpatizat cu Axa, au stat în neutralitate sau în

./.

echivoc, încep să se aranjeze după mersul răsboiului, fiind conştiente că pacea va atrage modificări asupra structurii tuturor Statelor.

"In această atmosferă, România în loc să modereze zelul său răsboinic, este pe punctul de a se bate direct cu armatele anglo-saxone, cu armatele celor două mari puteri cari vor dicta condiţiile păcii.

"Deşi sunt convins că orice nou demers al meu n'are nici o urmare practică, mă simt obligat să atrag din nou atenţia D-lui Maresal Antonescu asupra marilor primejdii cari ameninţă ţara, dacă D-sa va lua personal comanda unor trupe ce se vor bate cu armata anglo-americană din Caucaz.

"Am fost înştiinţat că în urma recentului meu demers, Dl. Maresal Antonescu a declarat că este hotărât să meargă până la capăt; mi s'a pus chiar în vedere de către o persoană competentă această hotărâre a D-lui Maresal Antonescu.

"Cu toate acestea, un nou demers din partea mea este absolut necesar, iar prietenii noştri din conducerea partidului cari au ezitări şi ne îndeamnă la prudenţă, trebue să înţeleagă că sunt situaţiuni în cari soarta ţării fiind în joc, este nevoie să avem atitudini clare şi hotărâte."

In urma acestor declaraţii, prof. I. Hudiţă a făcut cunoscut D-rului Lupu, în cursul chiar al aceleiaş zile, în numele lui Maniu, punctul de vedere al preşedintelui grupării naţional-ţărănist.

In ziua de 5 Septembrie a.c., Maniu însoţit de Mihai Popovici, au plecat la Dobreşti, unde au avut o lungă discuţiune cu Ion Mihalache.

Unele rezerve manifestate de Mihalache

./.

n'au mulţumit pe preşedintele grupării naţional-ţărăniste.

In cursul dimineţii de 10 Septembrie, Maniu a plecat cu automobilul la Braşov, pentru a avea o convorbire cu Barbu Ştirbei şi a-i cere sfatul, fiind probabil ca să consulte şi câţiva prieteni din Ardeal.

Maniu este aşteptat să se întoarcă imediat la Bucureşti.

Este de adăogat că, în cursul discuţiunilor cari au avut loc, s'au luat în examinare şi următoarele două probleme :

1. Măsurile de deportare luate de guvern împotriva unor categorii de evrei.

2. Propunerile D-rului Funk.

In această ultimă chestiune, Maniu a obţinut prin sursa lui Ion Lugoşanu, director la ziarul "Universul", următoarele informaţiuni :

D-rul Funk ar fi propus ca plăţile în aur, pe cari Reichul trebuia să le facă pentru lichidarea contului nostru activ din clearingul româno-german, să fie întrerupte, iar aceste sume să fie trecute într'un cont special la Banca Reichului, cont care se va lichida ulterior.

Guvernul român n'ar fi admis această cerere, iar guvernul german s'ar fi obligat să continue livrările de aur.

D-rul Funk ar fi cerut ca armatele combatante să nu mai fie conduse din punct de vedere militar şi economic în mod separat, ci să alcătuiască o comunitate.

Potrivit acestui sistem, toate furniturile ce se vor face armatei germane nu vor mai fi plătite, ci vor fi socotite ca cheltueli de răsboi.

./.

Guvernul român - după informaţiile lui Lugoşanu - ar fi admis această cerere.

Tot după informaţiile lui Lugoşanu, guvernul german ar fi cerut o sporire a cursului mărcii, ceiace s'ar fi admis.

Maniu a criticat în mod viu modul cum s'au purtat de către reprezentanţii români discuţiunile, susţinând că în ce priveşte urcarea cursului mărcii, această măsură va fi de natură să contracareze urcările preţurilor obţinute de România.

----

86 ~~88~~ ~~86~~

București, la 11 Septemvrie 1942.

8/2923

OPERAT LA FIȘE

Notă informativă.

D-l. IULIU MANIU, președintele partidului Național Țărănist, domiciliat in strada: Vodă Caragea nr. 27, telefon: 2.30.60, in cursul zilei de azi, nu se găsește in capitală, și nici ieri n'a fost. -

Cunoscuti

Ieri, Joi 10 crt., pe la orele 10 și 1/2, i-am văzut pe D-nii. Dr. CONSTANTIN HAGEA și IUSTIN I. ILIESIU, ambii dela ziarul "ARDEALUL venind la locuința D-lui. IULIU MANIU, de unde au eșit după câteva minute, deoarece D-l. Iuliu Maniu nu era acasă, ci era invitat de un ministru undeva și, numai D-na. Clara Romanos era acolo. Sus numiții au plecat dela locuința D-lui. Maniu după circa 10 minute.-

DOSAR 2923

87

Sursa "Rufu"

15 Septembrie 1942

OPERAT LA FIŞE

Acum câte-va zile, I.Maniu a convocat pe intimii D-sale, pentru a le face o serie de comunicări.

A afirmat din sursele oficiale pe cari le deţine D-sa prin Legaţia Turciei şi a Elveţiei - că mai mulţi legionari îmbrăcaţi în uniformă germană, trimişi de Gestapo, au fost trimişi în ţară.

Deasemenea, pentru a evidenţia, un conflict existent între Italia şi Germania, Dl.Himmler a fost convins să trimeată pe Dl.Const.Papanace, fost secretar de Stat la Finanţe, cu mai mulţi legionari macedoneni, în Pind. Aci, ca prim organizator-a spus Dl.Maniu -, Papanace va stârni pe români la o mişcare, ce ar aduce intervenţia armatei germane în teritoriile ocupate de italieni.

Papanace se găseşte la Rostock şi are un rol de conducere printre legionarii refugiaţi de acolo.

Prin membrii ai Secţiunilor de asalt S.S., s'au primit în ultimele zile, scrisori din Germania pentru familiile celor refugiaţi.

In aceste scrisori foarte optimiste se vorbeşte familiilor să pue murături, adică să se aştepte la o repede reîntoarcere a acestora în ţară.

S.S.~~90~~ ~~88~~ 88

16 Septembrie 1942

5 Comunicări
M. Int. Cab. Militar
M.A.N.
M.St.M.
Ov Vl.

SECRET

OPERAT LA FIȘE

N O T A

Față de un grup de apropiați ai săi, Iuliu Maniu a făcut o expunere a punctului său de vedere referitor la o serie de probleme, cari preocupă cercurile noastre politice, afirmând - în esență - următoarele :

1. Perspectivele participării noastre la campania din Caucaz.

"Eventualitatea unor lupte în Caucaz între armatele române și armatele anglo-americane poate să ducă la grave consecințe pentru România.

Eu am făcut demersul cuvenit pe lângă locul în drept și deși răspunsul îl consider ca nesatisfăcător, cred că mi-am făcut datoria atrăgând atențiunea asupra consecințelor ce sunt de prevăzut pentru țară prin participarea la campania din Caucaz, cât și prin prelungirea campaniei noastre în Răsărit.

"Guvernul - după opinia mea- își asumă o mare răspundere în momentul cel mai critic al războiului când, după informațiile ce le am, începe să se consolideze în toată lumea convingerea că soarta războiului este hotărâtă.

"Incep și eu să cred că războiul se va termina mai repede decât ne așteptam și că, după iarna aceasta, nu ne vom mai întâlni cu o iarnă de război.

./.

"Aştept ca şi liberalii să-şi facă datoria.

"Mi s'au adus la cunoştinţă unele ştiri după cari Dl.Mareşal Antonescu nu va lua personal comanda trupelor,iar după alte ştiri,generalul Steflea va pleca în ziua de 17 Septembrie a.c.pe front pentru a lua măsurile preliminare în vederea creerii unei "secţiuni româneşti" pe întinderea frontului,care va fi dată în seama exclusivă a comandamentului românesc.

"Am convingerea că aşa numita "secţiune românească", pentru a putea fi menţinută împotriva rezistenţei atât de îndârjite a ruşilor,va necesita ca să punem în joc toate rezervele noastre.

2. Starea de spirit în corpul ofiţeresc.

"Informaţiile mele arată că ofiţerimea noastră, care,la început, a fost măgulită de decoraţii,începe să aibă altă atitudine faţă de situaţia actuală.

"Pot să afirm, bazat pe informaţii din mai multe surse, că există astăzi un curent în rândurile ofiţerilor pentru a se reexamina necesitatea continuării acestei campanii şi - ceiace este mai interesant - ofiţerii nu se bazează pe consideraţiuni politice, ci pe consideraţiuni strict militare şi strategice.

"Un ofiţer superior mi-a spus foarte plastic: "Dacă ne lasă la un moment dat singuri cu ruşii,în câteva zile ne suflă până în Carpaţi".

3. Raporturile cu aliaţii noştri.

"Se vorbeşte în diferite cercuri - unele serioase, altele mai puţin - despre o apropiată vizită a D-lui Mareşal Antonescu la Fuehrer.

"Informaţii insistente, dar - este de subliniat - necontrolate,pretind că s'ar fi ivit un

./.

nou conflict grav intre guvern şi unele cercuri străine. ?

"Drul Funk - după informaţiile mele s'ar fi făcut propuneri cari nu au putut să fie admise, deoarece acestea ar fi produs consecinţe de ordin social.

"Pe de altă parte, mai am unele informaţii că s'ar fi făcut propunerea de a se aduce în Banatul românesc familii germane, aşa cum s'a făcut în Banatul sârbesc, dar că şi această propunere nu a fost acceptată.

"Este suficient ca cineva să cunoască ostilitatea populaţiei româneşti din Ardeal şi Banat împotriva germanilor, ca să-şi dea seama de ce ar însemna să se aducă germani din Reich.

"Alte svonuri,necontrolate şi provenind din surse dubioase, pretind că în unele cercuri germane s'ar fi preconizat a se pune în discuţiune problema succesiunii D-lui Mareşal Antonescu,deşi personal nu pot crede acest lucru.

Totuşi, se petrece ceva care nu este exclus să capete aspecte de gravitate.

"In cazul când există o tensiune între guvernul român şi unele cercuri germane,ameliorarea raporturilor se va produce ca împăcările între soţii certăreţi: până la urmă soţul trebue să cumpere un briliant! . . .

4. Măsurile contra evreilor.

"Am spus şi o repet mereu: vom plăti scump maltratările împotriva evreilor.

"Mi se aduce la cunoştinţă, de exemplu, că din Arad şi Timişoara s'au ridicat şi familii evreeşti însemnate şi înstărite.

./.

Dece familii înstărite ? - Nu înțeleg.

5. Oamenii politici și armata.

"Constat, dela un timp încoace, o goană a oamenilor noștri politici spre a câștiga simpatia cercurilor militare superioare.

"Aflu că și Gheorghe Brătianu a fost pe front cu scopul de a lua contact cu "generalii săi".

"Mă gândesc ce ar putea să facă Gheorghe Brătianu, deoarece numai cineva care ar vrea să schimbe politica actuală ar avea nevoie să recurgă la ajutorul armatei.

"Or, Gheorghe Brătianu a făcut prea multe manifestații de germanofilism.

"Imi închipui că Gheorghe Brătianu crede că ar putea să joace un rol într'o așa zisă epocă de tranziție, adică atunci când Axa ar începe să slăbească, fără însă a fi învinsă.

"Aici se înșeală mai toți, fiindcă catastrofa germană, dacă se va produce, va fi bruscă.

"Deabia atunci, se va vedea cine va putea să ia puterea".

No. 28.

16 Septembrie 1942.

Verificând informaţiunile semnalate prin nota din 27 August 1942, am putut stabili că printre prietenii Domnului Maniu din sectorul Turda, nu se ştie nimica şi nu se confirmă cele semnalate prin nota de mai sus, cum că sar fi dat indrumări românilor din Ardealul cedat vremelnic Ungariei, spre a se organiza politiceşte, care fapt nici nu ar putea fi realizat actualmente intru-cât elementul românesc este aspru persecutat şi urmărit atât de autorităţile maghiare cât şi de populaţia unguerească din acel teritoriu.

Ioan Borza.

93

~~95~~

~~93~~

27 August 1942.

Verificați de urgență informația după care Iuliu Maniu a trimis Românilor din Ardealul cedat cuvântul de ordine, cerându-le să se organizeze imediat din punct de vedere politic.

Grupa Politică.

Orăstie 12 Septembrie 1942 94

Sursa: Lupaş Octavian

NOTA Nr.379 .

Referitor la alăturata notă

Informatia după care Iuliu Maniu, ar fi trimis Românilor din Ardealul Cedat, cuvântul de ordine, cerându-le să se organizeze din punct de vedere politic, nu se confirmă in acest sector.

Iuliu Maniu este privit, de către populatia românească din toate satele si orasele din judet, ca foarte bun politiciant si ca SALVATOR al Ardealului Cedat, având foarte mare incredere in el

Verificat

OPERAT LA FIŞĂ

15-IX

95

OPERAT LA FIȘĂ

27 August 1942.

Verificați de urgență informația după care Iuliu Maniu a trimis Românilor din Ardealul cedat cuvântul de ordine, cerându-le să se organizeze imediat din punct de vedere politic.

Grupa Politică.

No. 61/c...

Sighişoara. 10 ...Septemvrie, 1942. 96

d/

Organizarea politică a românilor, din Ardealul cedat.-

La nota din 27. August crt. am onoare a Vă raporta, că Dl. Iuliu Maniu de fap a trimis Românilor din Ardealul cedat cuvântul de ordine, să se organizeze imediat din punct de vedere politic.-

Aceasta a făcut-o din motivul, că Ungurii neagă cu inverşunare existenţă ori cărei alte naţiuni in Ungaria, in afară de Unguri, -Ori Românii de acolo numai aşa se pot manifesta, ca naţiune, dacă sunt organizaţi, politiceşte.-

Ioan Sighişan

12.IX.42

OPERAT LA FIŞE

27 August 1942.

Verificați de urgență informația după care Iuliu Maniu a trimis Românilor din Ardealul cedat cuvântul de ordine, cerându-le să se organizeze imediat din punct de vedere politic.

Grupa Politică.

Nro. 107 din 6. Septemvrie 1942

Sursa: S. Sebeşeanu

La adresa dv. din 27. August 1942 raportam că nu se vorbeste nimic în oraş şi nici în plasa Sebeş despre o propaganda politica Manista. In zilele trecute s-a zvonit fugitiv ca, fostul Partid Naţional Taranist ar intenţiona să răspancă deasca niste manifeste Maniste printre membri partidului, dar acest zvon nu avuse continuitate.

OPERAT LA FIŞE

9.IX.42

~~101~~ 99

Nro. 108 din 6. Septemvrie 1942.

~~G Soc~~ Gr Pol

OPERAT LA FIȘE

Sursa: S. Sebeşeanu

La adresa dv. cu ~~Nro~~ din 28. August 1942, Grupa Sociala, raportam ca, atat in oraş cât şi în plasa Sebeş nu s-a încercat nici o propagandă politica în cercurile Maniste. La Sibiu am fost informat ca, Iuliu Maniu va abandona rezerva sa de până acum, însă nu se cunoaste intenţiunile sale pentru viitor. Tot cu aceasta ocaziune să vorbea cu precizie ca, Iuliu Maniu ar fi fost încredinţat cu formarea unui guvern compus din ţivili, dar d-sa ar fi respins propunerea pe motiv ca, un nor guvern nu ar putea concepe o altă politica, decât aceia dusă de actualul guvern

P. 1/IX/42

2923

19 Sept.1942.

Sursa Stan Sibianu

N o t ă .

In ultimile zile, Iuliu Maniu a inaitat Domnului Mihail Antonescu un memoriu de starea spiritelor ţărănimii din Ardeal, prin care acuză guvernul de actuala situaţie ingrijorată, pe motivul că minoritatea germană este cu mult mai privilegiată decât românii, fără să se dea vreo explicaţie pentru care motive să admite organizarea saşilor in organizaţii politice şi para militare.

Acest memoriu, in copie, este răspândit, dela om la om, de foştii membrii ai partidului ţărănesc prin oraşele din Ardeal.

Informaţie culeasă din rândul naţional-ţărăniştilor.

100

101 103 ~~101~~

Braşov. 20 Septembrie 1942.

Sursa: Radu.

2923
GPr 23 IX

OPERAT LA FIŞĂ

C.N.S.A.S.

N O T A. Nr.1133.

La Nota din 27 August a.c. Grupa Politică, se comunică următoarele:

Din investigaţiunile făcute şi din discuţiile avute cu unii fruntaşi naţionali ţărănişti din Braşov, printre cari şi fostul prefect al judeţului Dr. VESCAN I., rezultă că într'adevăr IULIU MANIU a dat dispoziţiuni românilor din Ardealul cedat să se organizeze cât mai curând posibil din punct de vedere politic.

După fruntaşii naţional ţărănişti din Braşov, acest cuvând de ordine a fost dat de IULIU MANIU în urma informaţiunilor primite după cari, germanii intenţionează să colonizeze atât Ardealul cedat cât şi cel de sud cu masse compacte de nemţi, în scopul ca după terminarea răsboiului să declare întregul Ardel ca stat german autonom.

Informaţie verificată.

----

upa:

Ă

ziua

copii

, jud.

Nr.

Evidenţei.

194

102

Pentru Agentura Ardeal 192.

27 August 1942

OPERAT LA FIŞE

C. P.

Verificaţi de urgenţă informaţia după care Iuliu Maniu a trimis Românilor din Ardealul cedat cuvânt de ordine, cerându-le să se organizeze imediat din punct de vedere politic.

Grupa Politică.

Nr.1283.

din 18 Septemvrie 1942x.

Verificând cele cuprinse în nota anexată din 27 August 1942, comunicăm:

In Timişoara şi Banat nu se ştie că Juliu Maniu ar fi trimis cuvânt de ordin românilor din Ardealul de Nord cerându-le să se organizeze imediat din punct de vedere politic.

LIVIU LUPESCU

7

~~106~~ 104

OPERAT LA ~~FIŞE~~

27 August 1942.
Verificaţi de urgenţă informaţia după care Iuliu Maniu a trimis Românilor din Ardealul cedat cuvântul de ordine, cerându-le să se organizeze imediat din punct de vedere politic.
Grupa Politică.

G.P.

S I B I U
Sursă: Stan Marin.   6 Septembrie 1942.

N O T A

Chestiunea Manistă:
La Ordinul Dvs. din 27 August 1942, Vă informez că din cercetările și informațiunile făcute până în prezent nu avem cunoștiință și nu am putut intercepta nimic. Chestiunea rămâne curs de cercetare și vom raporta.

27 August 1942.

Verificaţi de urgenţă informaţia după care Iuliu Maniu a trimis Românilor din Ardealul cedat cuvântul de ordine,cerându-le să se organizeze imediat din punct de vedere politic.

Grupa Politică.

109 107

Nr.260 din 16 Septemvrie 1942.

OPERAT LA FIŞE

La nota anexată din 27 August 1942, comunicăm:

In Bihorul cedat, romānii nu au cunoştinţă de cuvântul de ordin, ce s-ar fi dat de către Iuliu Maniu. Puţinii intelectuali români, cari au mai rămas, nu au posibilitatea de a face propagandă la sate, fiind urmăriţi de jandarmi, iar preoţilor, le este interzis ~~xxx~~ ca să stea de vorbă cu credincioşii inainte sau după serviciul religios. Jandarmii unguri, au atras atenţia preoţilor că, nu pot părăsi biserica decât după ce credincioşii s-au resfirat, astfel că, posibilităţile de organizare politică a românilor, sunt foarte limitate. De alt cum, din cauza teroarei, intelectualii români se tem de a face vre-o propagandă.

Ionescu Orest.

In notele noastre precedente am anunţat că Iuliu Maniu a căutat să stabilească un contact cu forurile oficiale britanice, însărcinate să se ocupe în mod special de problemele româneşti.

Am mai arătat că Maniu a socotit că e în măsură să poată comunica persoanelor de încredere din anturajul său intim că guvernul britanic este astăzi încredinţat că o aşa zisă mişcare liberă românească nu poate avea ca pivot decât gruparea naţional-ţărănistă, - şi că orice acţiune românească, fie dusă în străinătate, fie în interiorul ţării, nu poate fi înţeleasă decât cu consimţământul conducerii naţional-ţărăniste.

Maniu a avut prilejul să transmită guvernelor englez şi american textele ultimelor sale demersuri pe lângă dl. Mareşal Antonescu, cari au scopul de a arăta:

1) Că opoziţia românească este activă;

2) Că opinia publică românească, reprezentată prin această opoziţie, se desolidarizează de alianţa încheiată cu guvernele Axei, de continuarea războiului pe frontul de răsărit şi de măsurile luate împotriva evreilor.

In ultimele zile, Maniu a primit prin intermediul unei legaţii neutre unele comunicări din Cairo, reprezentând vederile guvernului britanic cu privire la acţiunea grupării naţional-ţărăniste.

Din aceste comunicări rezultă că acţiunea dusă de Maniu până azi şi îndeosebi demersurile sale, cari au stârnit în ţară destulă vâlvă, sunt privite de guvernul britanic ca având un interes relativ.

Romănia ar putea să-şi îmbunătăţească situaţia numai în cazul în care ar fi în stare să dea puterilor aliate un ajutor efectiv.

Atitudinea luată de gruparea naţional-ţărănistă ca şi de gruparea liberală, accentuează aceste comunicări, sunt o expresie a dorinţei poporului român de a-şi recâştiga independenţa sa naţio-

nală, dar ele nu folosesc cu nimic luptei angajate de puterile anglo-saxone pentru eliberarea Europei de sub stăpânirea nazistă.

Aceste comunicări au produs oarecare desamăgire în cercurile strict apropiate de Maniu.

Maniu a făcut să se ştie, pe aceeaşi cale, că :

a) Doreşte să aibă garanţii cu privire la atitudinea Angliei faţă de Ungaria.

b) Garanţii cu privire la un eventual atac al Ungariei şi Bulgariei împotriva României.

c) Precizări cu privire la angajamentele britanice faţă de Soviete în legătură cu România.

Maniu a expus greutăţile de cari se izbeşte acţiunea grupării naţional-ţărăniste şi situaţia falsă în care se găseşte faţă de acordul anglo-sovietic.

Sunt motive să se creadă că în urma acestui schimb de vederi între forurile britanice şi conducerea naţional-ţărănistă, - Maniu personal ar dori să aibă un contact direct cu vicepreşedintele de Consiliu cu care să discute, în tot ansamblul lor, problemele externe şi militare ale României.

Maniu crede că acest contact ar folosi şi vicepreşedintelui de Consiliu, dar în stadiul în care se găsesc în ultimul timp raporturile dintre gruparea naţional-ţărănistă şi guvern, Maniu nu vede această întrevedere decât la iniţiativa lui Mihail Antonescu.

~~112~~
~~110~~
110

2923

57

D.G.P.

- 22 Septembrie 1942 -

<u>Național-țărăniști</u>

In cursul dimineței de 21 Septembrie a.c., dl. Iuliu Maniu a comunicat intimilor săi că, înainte de sfârșitul acestei săptămâni, va părăsi Capitala, pentru un timp mai îndelungat.

A dat chiar și precizium, spunând că va merge la Băile Herculane, unde va rămâne două săptămâni, "dacă evenimentele îi vor permite".

- sigură
- sursă C.D.

2923

~~113~~ 111

PREFECTURA POLITIEI CAPITALEI
22 Septembrie 1942.

OPERAT LA FIȘE

Tipărirea scrisorilor Valer Popp - Iuliu Maniu.

Dela intimii d-lui Iuliu Maniu se află că d-sa a dat dispoziţii lui Zaharia Boilă şi Vasile Serdici de a tipări schimbul de scrisori avut cu dl. Valer Popp.

Broşura urmează să fie intitulată "Lupta mea" şi va face parte din colecţia memoriilor şi broşurelor apărute până în prezent în cadrul acţiunei maniiste.

-sursă sigură -
- în curs de verificare -

5 Comunicări

C 10

S.S.I.

24 Septembrie 1942

SECRET

OPERAT LA FISE

N O T A

Față de un grup de intimi, despre cari a apreciat că nu trebuie să aibe prea multe rezerve în a expune punctul său de vedere în diferite probleme de actualitate, Iuliu Maniu a făcut următoarele declarații :

1. Raporturile Româno-germane:

"De puțin timp am fost informat că Mareșalul va pleca la Fuehrer, iar acum aflu că a plecat Vice Președintele de Consiliu.

"Nu știu dacă va vedea pe Fuehrer sau numai alte personalități germane, în orice caz - după informații ce mi-au fost comunicate - raporturile româno-germane au ajuns într'un asemenea stadiu, încât și un guvern care vrea să fie agreabil germanilor este silit la oarecare rezistență, din cauza stării de spirit a opiniei publice românești, care nu se mai poate ascunde.

"Concesiile economice, dacă se vor produce, vor revolta populația, care suferă peste orice măsură".

2. Participarea României la războiu:

"Am mai fost informat că Mareșalul pleacă pe front.

"Aceasta înseamnă noui trupe românești, fiindcă prezența Mareșalului pe front trebuie să coincidă cu noui succese în liniile deținute de armata noastră.

"Participarea oștirii noastre pe un front, la o depărtare de 2000 Km. de Patrie, o socotesc drept cea mai mare calamitate care s'a putut abate asupra țării.

"In afară de pierderile grozave pe cari le avem, gândiți-vă că la prima întorsătură a războiului trupele

./.

noastre rămân singure, pierdute în imensul spaţiu rusesc, iar Ungaria numai atât aşteaptă.

"In stadiul nostru de pregătire militară - şi mai cu seamă - în urma pierderilor suferite ungurii nu este exclus să ne înfrângă."

3. Atitudinea faţă de regim:

"Nu sunt dispus să stau de vorbă cu Vice Preşedintele de Consiliu.

"Sunt convins că acest contact ne-ar fi folositor la amândoui, deşi aparţinem fiecare unei lumi deosebite.

"Primul ministru ar avea prilejul să cunoască direct, deschis şi sincer, opiniunile mele, iar eu aş avea prilejul să aflu temeiurile acţiunii guvernamentale, pe care nu o mai pot înţelege.

"Un asemenea contact ar putea însă să pună într'o situaţie delicată pe primul ministru în faţa germanilor.

"Dacă însă Primul Ministru ar dori să vorbim, s'ar putea găsi mijlocul de a ne întâlni, fără să afle cineva.

"Consider că situaţia este atât de gravă, aşa încât un contact între oamenii responsabili, îl socotesc drept neapărat trebuincios".

4. Situaţia populaţiei evreeşti:

"Deportarea evreilor continuă; sub diferite pretexte se găsesc noui vinovaţi, cari sunt expediaţi.

"Aceste orori cari constitue o pată pe obrazul ţării sunt cu atât mai revoltătoare cu cât, fără nici o vină, sunt trimişi la moarte bătrâni, femei şi copii.

"Nu pot crede că guvernul vrea să aducă în casele evreilor deportaţi familii germane - cum se spune - că aceasta ar creia grave perturbări printre români.

"Am unele informaţii că măsurile acestea provin din sugestiuni externe, fiindcă vor să elimine orice concurenţă evreiască din România, îndeosebi din Ardeal şi Banat.

./.

116 114

OPERAT LA FIȘE

- 3 -

"Trebuie examinat serios, deoarece aceste lucruri se vor plăti nu numai de țară, dar și de cei cari le execută; ați văzut declarațiunea făcută de <u>Churchill</u> cu privire la sancțiunile ce se vor aplica celor ce săvârșesc orori împotriva evreilor.

"Spre a se cunoaște atmosfera din lumea anglo-saxonă, este deajuns să examinăm declarația ministrului finlandez la Washington, care aduce în favoarea țării sale argumentul că n'a luat niciodată măsuri împotriva evreilor.

"Am spus-o și o repet pe cât de paradoxal poate părea : chestiunea evreiască este o chestiune românească și încă dintre cele mai importante.

~~117~~ ~~115~~ 115

24 Septembrie 1942

8/2923

Gr. Politică

D.Iuliu Maniu, fostul preşedinte al partidului naţional-ţărănesc a declarat într'un cerc de partizani că faţă de insuccesele Axei se poate considera că Germania a pierdut războiul.

-0---------

25.IX.1942 2913

118 116 116 2.

Intr'o notă precedentă am arătat că în contactul stabilit între Maniu şi forurile britanice din Cairo, însărcinate să se ocupe şi de România, s'au putut lămuri punctele de vedere şi dorinţele guvernului britanic cu privire la ţara noastră.

Din cea mai bună sursă naţional-ţărănistă, putem da următoarele noui amănunte:

La întrebările puse de Maniu, forurile britanice din Cairo au precizat:

1) Guvernele aliate nu-şi pot lua în acest moment nici o obligaţie faţă de România.

2) Pactul anglo-sovietic ca şi harta Atlanticului prevăd în mod riguros că nu se va îngădui nici o expansiune teritorială.

România n'are a se teme din acest punct de vedere.

(Nu se face însă nici o precizare asupra Basarabiei şi Bucovinei de Nord).

3) Dreptul de guvernare proprie a poporului român va fi respectat; Anglia şi America îşi rezervă numai influenţa la care vor fi obligate de interesele păstrării păcii şi a bunei rânduieli europene.

4) România dacă vrea să dea un sprijin puterilor cari prin victoria lor o vor ajuta să-şi recâştige independenţa naţională, trebue să o facă în mod efectiv şi imediat.

In răspunsul său, Maniu a precizat astfel politica sa:

"Partidul naţional-ţărănesc, reprezentând voinţa majorităţii poporului român, are două ţeluri:

a) Să restabilească libertatea şi regimul democratic.

b) Să refacă integritatea naţională.

Partidul naţional-ţărănesc crede că va putea să realizeze aceste două ţeluri fundamentale, ajutând în măsura în care împrejurările o îngădue şi în condiţiunile oferite de regimul de ocupaţie sub care trăeşte România, puterile anglo-saxone.

Partidul naţional-ţărănesc înţelege însă să conlucreze la această acţiune comună a democraţiei mondiale numai potrivit cu metodele pe cari le va socoti bune şi posibile şi cari pot rezulta din condiţiunile speciale în cari se găseşte România.

Partidul naţional-ţărănesc nu poate primi sugestiuni din afară asupra metodelor ce le are de întrebuinţat în lupta sa, fiindcă pe de o parte el cunoaşte mai bine situaţiunea internă şi posibilităţile ce-i stau la îndemână, iar pe de alta nu poate cădea la rândul său în greşala făptuită de forţele cari stau în slujba Germaniei şi cari, nesocotind dorinţele poporului român se mulţumesc să primească ordine dela Berlin.

Deci, partidul naţional-ţărănesc îşi alege singur mijloacele de acţiune."

Unor persoane din stricta sa intimitate, Maniu le-a declarat că situaţiunea României este mai grea decât îşi poate închipui cineva, - şi că va fi nevoie de multă trudă ca să recâştige simpatia lumii anglo-saxone.

26 Septembrie 1942

2923

1.F.

Dl.Iuliu Maniu discutând eri măsurile anti-evreeşti din ultimele zile şi aceasta pusă în legătură cu reîntoarcerea în Capitală a d-lui prof. Mihai Antonescu a declarat:

"Imi vine să cred că se vor linişti lucrurile cu evreii: neobţinând nimic,nu vor fi sacrificaţi acum".

*

* *

Tot dl.Maniu se arăta eri îngrijorat despre faptele de pe front,în ceiace priveşte soarta soldaţilor români.

D-sa arată că dl.General Topor a fost numit "mare pretor de Cuban",ceace înseamnă că se duce şi jandarmeria românească în poziţiile înaintate.

Punctator.

2993

121 119 119

4.IX.1942 VERIFICARI P.

Maniu n'a primit nici o scrisoare din partea lui Vaida Voevod. Maniştii informaţi declară că raporturile actuale exclud ca Vaida Voevod să se explica faţă de Maniu, cu privire la atitudinea sa politică.

OPERAT LA FIŞE

120 ~~121~~ ~~120~~ ~~121~~ 122

2923

S.S.I.

30 Septembrie 1942

STRICT-CONFIDENTIAL.

N O T A

Acum câteva luni, Iuliu Maniu a trimis un memoriu la Londra prin care, după ce aducea unele critici atitudinei anglo-americanilor față de România, cerea :

1. Ca la conferința păcii interesele României să fie salvate față de Rusia ;

2. Anglo-americanii să nu se angajeze de pe acum față de U.R.S.S. împotriva țării românești.

Drept răspuns la acest memoriu, Maniu a primit în ultimele zile, un mesagiu dela Londra, din partea lui Cornel Bianu, în care acesta îi spune :

- Cercurile oficiale engleze mi-au declarat că situația României va fi stabilită la conferința de pace potrivit cu raporturile în care se va găsi România cu U.R.S.S., în momentul încetării ostilităților.

- Acest mesagiu a indispus foarte mult pe Maniu deoarece, din conținutul lui, rezultă că anglo-americanii s'au angajat deja față de Ruși.

Faptul constitue o lovitură politică pentru Maniu deoarece el își baza toată acțiunea lui filo-engleză pe obținerea unui angajament care să înlăture pretențiunile ruse asupra Basarabiei și Bucovinei.

f. 294, 319, 662, 523, 502, 550, 577

-/-

Maniu a bătut acest mesagiu într'un singur exemplar pentru a-l trimite lui Mihalache.

A stat la îndoială dacă să-l trimită şi D-rului Lupu, însă nu i l-a mai comunicat, ştiind că D-rul Lupu este un om care poate comite indiscreţiuni.

2923 (strict confidential) 122 124 P. 135 122

30.IX.1942

In ziua de Luni 28 Septembrie a.c., René de Weck, ministrul Elveţiei, a primit un nou plic închis dela Benton, fostul ataşat cu afaceri al Statelor Unite la Bucureşti.

Intr'o scrisoare alăturată, Benton roagă în mod călduros pe René de Weck să predea acest plic, în cea mai deplină discreţie, lui Iuliu Maniu.

f. 577, 523, 541.

f. 577, 216, 273, 503, 511, 523.

OPERAT LA FIŞE

René de Weck a declarat intimilor săi că pentru a doua oară este pus în faţa unei situaţiuni extrem de delicată; în calitatea sa de reprezentant al unei ţări neutre, el nu poate face oficii secrete între o ţară cu care România şi află în războiu şi opoziţia guvernului pe lângă care este acreditat.

Ministrul elveţian a precizat că în ultima întrevedere pe care a avut-o cu Maniu, i-a făcut acestuia cunoscut că dacă poate avea un schimb de vederi cu un fost preşedinte de Consiliu, nu-i este îngăduit să facă oficiile ce i se cer, - şi că dacă îi vor mai fi trimise documente din străinătate pentru opoziţie, va fi silit să le restitue.

Maniu i-a răspuns atunci că înţelege situaţiunea şi că nu poate să aibă nici o răspundere pentru actele pe cari le fac alţii.

René de Weck a anunţat că, potrivit acestei norme de conduită dela care nu mai vrea să abdice, va retrimite în străinătate ultimul plic ce urma să fie remis lui Maniu.

Benton este stabilit ca consul al Statelor Unite la Marsilia, dar are şi anumite însărcinări politice privind România şi alte state din Sud-est..

123 ~~125~~ ~~172~~ ~~183~~

STRICT-CONFIDENTIAL.

3923

S.S.I.

30 Septembrie 1942.

OPERAT LA FIȘE

N O T A

In notele noastre precedente am anunţat că Iuliu Maniu a căutat să stabilească un contact cu forurile oficiale britanice, însărcinate să se ocupe în mod special de problemele româneşti.

Am mai arătat că Maniu a socotit că e în măsură să poată comunica persoanelor de încredere din anturajul său intim că guvernul britanic este astăzi încredinţat că o aşa zisă mişcare liberă românească nu poate avea ca pivot decât gruparea naţional-ţărănistă, - şi că orice acţiune românească, fie dusă în străinătate, fie în interiorul ţării, nu poate fi înţeleasă decât cu consimţământul conducerii naţional-ţărăniste.

Maniu a avut prilejul să transmită guvernelor englez şi american textele ultimelor sale demersuri pe lângă Domnul Mareşal Antonescu, cari au scopul de a arăta :

1. Că opoziţia românească este activă ;

2. Că opinia publică românească, reprezentată prin această opoziţie, se desolidarizează de alianţa încheiată cu guvernele Axei, de continuarea războiului pe frontul de Răsărit şi de măsurile luate împotriva evreilor.

-/-

In ultimele zile, Maniu a primit prin intermediul unei legaţii neutre unele comunicări din Cairo, reprezentând vederile guvernului britanic cu privire la acţiunea grupării naţional-ţărăniste.

Din aceste comunicări rezultă că acţiunea dusă de Maniu până azi şi în deosebi demersurile sale, sunt privite de guvernul britanic ca având un interes foarte relativ.

România ar putea să-şi îmbunătăţească situaţia numai în cazul când ar fi în stare să dea puterilor aliate un ajutor efectiv.

Atitudinea luată de gruparea naţional-ţărănistă ca şi de gruparea liberală, accentuează aceste comunicări, sunt o expresie a dorinţei poporului român de a-şi recâştiga independenţa sa naţională, dar ele nu folosesc cu nimic luptei angajate de puterile anglo-saxone pentru eliberarea Europei de sub stăpânirea nazistă.

Aceste comunicări au produs oarecare desamăgire în cercurile strict apropiate de Maniu.

Maniu a făcut să se ştie, pe aceiaşi cale, că :

a) Doreşte să aibă garanţii cu privire la atitudinea Angliei faţă de Ungaria ;

b) Garanţii cu privire la un eventual atac al Ungariei şi Bulgariei împotriva României ;

c) Precizări cu privire la angajamentele britanice faţă de Soviete în legătură cu România.

-/-

Maniu a expus greutăţile de cari se izbeşte acţiunea grupării naţional-ţărăniste şi situaţia falsă în care se găseşte faţă de acordul anglo-sovietic.

------

126 ~~128~~ ~~145~~ ~~126~~

2963

S.S.I.

30 Septembrie 1942.

STRICT-CONFIDENTIAL.

OPERAT LA FIŞE

N O T A

Prin contactul stabilit între Maniu şi forurile britanice din Cairo, însărcinate să se ocupe şi de România, s'a putut lămuri punctele de vedere şi dorinţele guvernului britanic cu privire la ţara noastră.

Din cea mai bună sursă naţional-ţărănistă, putem da următoarele noui amănunte :

La întrebările puse de Maniu, forurile britanice din Cairo au precizat :

1. Guvernele aliate nu-şi pot lua în acest moment nici o obligaţie faţă de România.

2. Pactul anglo-sovietic ca şi harta Atlanticului prevăd în mod riguros că nu se va îngădui nici o expansiune teritorială.

România n'are a se teme din acest punct de vedere. (Nu se face însă nici o precizare asupra Basarabiei şi Bucovinei de Nord).

3. Dreptul de guvernare proprie a poporului român va fi respectat ; Anglia şi America îşi rezervă numai influenţa la care vor fi obligate de interesele păstrării păcii şi a bunei rânduieli europene.

-/-

4. <u>România dacă vrea să dea un sprijin puterilor cari prin victoria lor o vor ajuta să-şi recâştige independenta natională, trebue să o facă în mod efectiv şi imediat</u>.

In răspunsul său, Maniu a precizat astfel politica sa :

"Partidul naţional-ţărănesc, reprezentând voinţa majorităţii poporului român, are două ţeluri :

"a) Să restabilească libertatea şi regimul democratic.

"b) Să refacă integritatea naţională.

"Partidul naţional-ţărănesc crede că va putea să realizeze aceste două ţeluri fundamentale, <u>ajutând</u> (în măsura în care împrejurările o îngădue şi în condiţiunile oferite de regimul de ocupaţie sub care trăeşte România) <u>puterile anglo-saxone</u>.

"Partidul naţional-ţărănesc înţelege însă să conlucreze la această acţiune comună a democraţiei mondiale potrivit cu metodele <u>pe cari le va socoti bune şi posibile şi cari pot rezulta din condiţiunile speciale în cari se găseşte România."</u>

Unor persoane din stricta sa intimitate, Maniu le-a declarat că situaţia României este mai grea decât îşi poate închipui cineva, - şi că va fi nevoe de multă trudă ca să recâştige simpatia lumii anglo-saxone.

128

2983

128
1928

S I B I U

Sursă: Stan Marin. 1 Octombrie 1942.

OPERAT LA FIŞE

N O T A

f.528,

CHESTIUNEA MANISTA:

Vă informez că Sâmbătă 26 Septembrie a.c.la orele 17 p.m.a sosit în Sibiu venind dela Bucuresti, Domnul Iuliu Maniu,însoţit fiind de Domnii:Mihai Popovici fost ministrul de finanţe şi Leucuţa,cu automobilul turism Nr.2002 B.în Sibiu au descins la D-l Zaharia Boilă din Strada Mărăşti Nr.1,apoi au mers la vila I.P.S.S.Mitropolitul Dr.Nicolae Bălan,din Strada Pr.Nicolae Nr.2,unde se afla şi I.P.S.S Dr. Nicolae Colan Episcopul Clujului.-

Domnul Maniu,a adus cu D-S'a un manifest redactat la 28 Decembrie 1940,şi scris la maşină de scris conţânând 16 pagini,manifest adresat D-lui Hitler,cu ocazia cedării Transilvaniei de Nord,prin arbritajul dela Viena în anul 1940,din aceste manifest au fost aduse două exemplare,pe care lea predat D-lui Dr.Ionel Pop şi D-lui Zaharia Boilă,pentru multiplicare şi răspândite numai oamenilor de toată încrederea lor.-

f.534,572.

1 Octombrie 1942

129

~~129~~

~~1/1~~

12.X.942

2923

Pr. politica și militară

1.F.

OPERAT LA FIȘE

D-lui Iuliu Maniu i s'a comunicat că în rândurile ofiţerimii române din liniile avansate de luptă sunt nemulţumiţi datorite faptului că nu pot suporta regimul aplicat de germani cu ocazia lucrărilor pentru stabilirea adăopsturilor de iarnă dându-li-se românilor sectoarele cele mai nesatisfăcătoare, iar pe de altă parte regimul considerării stagiilor pentru ofiţerii activi şi al acordării decoraţiilor ofiţerilor de rezervă.

Punctator.

130
~~130~~
~~132~~

2923

8

9 Octombrie 1942

Gr. Politici -

1.F.

Faţă de svonurile care au circulat în ultimile zile asupra posibilităţii plecării d-lui Maniu în străinătate, s'a căutat în cercurile diplomatice a se afla confirmarea în preajma intimilor preşedintelui partidului naţional-ţărănesc.

Astfel, după investigaţiile făcute de legaţia Elveţiei, s'a aflat că:

1. O plecarex a d-lui Maniu în străinătate este exclusă.

2. Orice ipoteze asupra unei alăturări grupului român dela Londra este pe de-antregul fantezistă.

3. Dl. Maniu socoteşte datoria sa de a rămâne în ţară, pentru că ar fi necesar la un moment dat, pe care d-sa îl consideră apropiat.

Eleodor.

2923

10.X.1942 131 ~~1835~~ 131

P.

Maniu a anunţat că va fi în Bucureşti Duminică 11 Octombrie a.c. seara.

10.X.1942 2913 P.

Maniştii deţin urmatoarea ştire:

Vicepreşedintele Consiliului ar fi cerut amicilor săi politici, - între alţii noului ministru de finanţe -să răspândească versiunea că Maniu ducând negocieri cu anglo-americanii n'a putut să obţină vreo asigurare în chestiunea Basarabiei şi Bucovinei de Nord, - şi că în consecinţă politica guvernului actual este îndreptăţită, deoarece nu e nimic de aşteptat din partea puterilor aliate.

Oficial, maniştii declară:

1) Că n'au dus niciun fel de negocieri cu anglo-americanii;

2) că nu e greu de închipuit că situaţia României faţă de puterile aliate este extrem de grea, - şi aceasta din cauza accentuării colaborării militare pe frontul de răsărit şi a exceselor comise faţă de evrei;

3) că cercurile guvernului se lasă induse în eroare de ştirile răspândite de oficiile de propagandă germană cari încearcă să convingă opinia publică românească că nu mai are nimic de aşteptat din partea anglo-saxonilor şi că singura salvare a României este lupta până la capăt alături de Germania.

In particular, persoanele din stricta apropiere a lui Maniu se întreabă dacă într'adevăr guvernul n'are vreo cunoştiinţă despre contactul stabilit între conducerea naţional-ţărănistă şi forurile britanice din Orientul apropiat.

2923

133 ~~135~~ 113 ~~133~~

14.X.1942 P.

Maniu a pus în curent pe Mihai Popovici şi Ghiţă Popp cu mesagiul secret,ce i-a fost remis printr'un emisar special al legaţiei elveţiene.

Maniu a declarat că încă de patru luni are informaţiuni cu privire la un proect al Gestapo-ului de a-l suprima, - aşa precum există planuri asemanatoare cu referire la alţi fruntaşi politici din ţările europene.

E de văzut, a spus Maniu, dacă Gestapo-ul îşi va pune sau nu planurile în aplicare, întrucât grozavele sancţiuni ce aşteaptă pe toţi cei cari au săvârşit sau vor săvârşi acte criminale sunt astăzi cunoscute prin declaraţiile lui Roosevelt şi Churchill.

"In orice caz, nu există o posibilitate de apărare. Nimeni nu se poate apăra împotriva atentatelor, iar eu, în situaţiunea mea, şi mai puţin.

Ar exista un singur mijloc: să dispar din viaţa politică. Or, nu pot să abdic dela misiunea ce mi-a fost hărăzită de Providenţă, deşi au existat alţii cari au vădit mult mai mari talente politice ca mine.

Pe mine nu mă pot apăra decât Dumnezeu. . . şi nemţii!"

Ghiţă Popp a sugerat ca amicii lui Maniu să prevină în scris atât guvernul cât şi autorităţile, judiciare şi de Poliţie asupra celor proectate, ca şi a consecinţelor ce le-ar atrage.

Maniu a declarat că nu consimte la o asemenea intervenţie.

"Sunt încredinţat, a spus Maniu, că guvernul ştie sau va şti despre aceste proecte. Sunt deasemeni încredinţat că Mareşalul Antonescu ar respinge cu oroare un amestec criminal străin în viaţa politică internă. Intrebarea e însă ce poate să facă guvernul, deşi dacă un asemenea atemtat se va produce, responsabilitatea sa ar fi întreagă, cu toate protestele de desvinovăţire ce le-ar face."

(*) SECRET 136 134 50 134

Nr.9047/42 g. 15 Octombrie 1942.

2923

NOTA

Despre: Maniu.

Unul din serviciile noastre ne-a adus la cunoştinţă că un informator a aflat dela un prieten industriaş turc, care este amic personal al preşedintelui Inonu, că Maniu a intrat în legătură cu New-York şi Moscova prin Standard Oil Comp. Această informaţie a fost confirmată de către un alt informator elveţian, cu adăugirea că Maniu, prin această legătură, desigur stă şi la dispoziţia Serviciului de informaţii englez.

C.I. 137 185

AGENTURA FRONTULUI DE VEST

Sursa:C.S.15

Centrul Nr.4

AGENTURA Fr. DE VEST 135
INTRAREA Nr. 2988
Ziua 21 luna Oct 1942

SECRET

2993

Gr. Politică

NOTA Nr. 583

19.X.1942.

OPERAT LA FIȘE

- Din cercurile Maniste se află că Iuliu Maniu a dat cuvînd de ordine tuturor prietenilor săi, ca aceştia să nu ia nici o atitudine sau să manifeste nefavorabil contra măsurilor luate de către Guvern, ci să aştepte desfăşurarea evenimentelor

- Ascultătorii postului de radio clandestin au difuzat în popor ştirea că, Dl. Vicepreşedinte al Consiliului de Ministrii Mihail Antonescu, a expediat valori de milioane în Dolari, în Portugalia.

Poporul comentează defavorabil cu observaţia că şi sub regimul Mareşalului Antonescu, se practică aceleaş obiceiuri, ca şi sub vechiul regim.

./.

SECȚIA C.I.
No. 31726
22 oct 942

12.X.1942 2923

P.

Aducându-se la cunoştiinţa lui Maniu că situaţia vice-preşedintelui de Consiliu trebue considerată întărită în urma vizitei pe care a făcut-o la Berlin, şeful grupării naţional-ţărăniste a observat că din moment ce guvernul satisface toate cererile germane, forurile superioare ale Reichului n'au niciun motiv să complice situaţia internă românească.

2923

136 12 Oct. "Z". ~~138~~ ~~136~~

OPERAT LA FIŞE

In legătură cu chestiunea, dacă într'adevăr i s'ar fi comunicat dlui Maniu, prin Legaţia Elveţiei, din partea Londrei că nu se va mai face în viitor discriminarea între poporul şi guvernul român, dl. Ghiţă Pop întrebat fiind, a dat un răspuns evaziv şi anume:

a.- Dacă o asemenea comunicare, s'ar fi produs, nu dl. Maniu ar fi cel indicat pentru ea, deoarece el şi-a mărturisit atitudinea faţă de aliaţi şi guvernul Mareşalului Antonescu este cel care duce o politică contrarie.-

b.- La răspunsul, că i s'a comunicat amiabil dlui Maniu tocmai pentru atitudinea pe care a avut-o până acuma, secretarul general al partidului Naţional-Tărănesc, afirmă cu multă candoare că relaţiile dlui Preşedinte cu o legaţie străină, nu sunt de natură să primească comunicări speciale.-

N.B. Impresiunea noastră, că este ceva, s'a mărit în urma conversaţiunilor cu dl. Ghiţă Pop, aşa că problema urmează a fi urmărită şi lămurită pe altă cale.-

29.X.1942 9125

138 ~~140~~ 138

P.

Maniu a primit un raport documentat cu privire la atrocităţile săvârşite în Transnistria asupraevreilor deportaţi. După acest raport, trupe germane speciale ar avea misiunea să execute metodic pe evreii deportaţi. Numărul celor exe cutaţi de anul trecut şi până astăzi se ridică la o cifră impresionantă.

Este inexact deasemeni, spune raportul, că din ultimele transporturi de evrei din Vechiul Regat ar fi fost executaţi numai 80 de inşi, cum s'a comunicat dlui Mareşal Antonescu.

Raportul dă felurite amănunte cu privire la viaţa şi tratamentul ce se aplică evreilor deportaţi.

OPERAT LA FIŞ

B3

30 Octombrie 1942

Sursa "Rufu"

Pentru a se vedea barometrul urcat al propagandei anglo-file, se remarcă faptul că d.Iuliu Maniu a fost văzut pe stradă într'un raglan pur englezesc.

Fostul prim ministru consideră acum ca "nebuni pe toţi aceia cari mai cred în victoria Axei sau a Pactului Tripartit".

Ştirile particulare ce le-ar fi primit d.Maniu dela prietenii d-sale de peste mări şi oceane ar fi că anul 1943 va fi sfârşitul războiului, iar în primăvară se vor produce evenimente, cari vor face România să-şi schimbe atitudinea de azi.....

Bucureşti , 30 Octombrie 1943

------

140 ~~142~~ ~~140~~

<u>Pentru Politis.</u>

3 Noembrie 1942

Nr. 176

Rugăm să verificaţi informaţia după care <u>Iuliu Maniu</u>, a fost văzut pe stradă într'un "raglan pur englezesc".

....

31 Octombrie 1942

141

2923

143

1.F.

OPERAT LA FIŞE

Dl.Maniu a fost informat că guvernul a dispus măsuri speciale faţă de germani.

Mai mult chiar,numeroşi agenţi ai Siguranţei au fost puşi să supravegheze pe nemţi.

Punctator.

242

4 XI 942

2923

SECRET

31588.

OPERAT LA FIȘE 142

142

SECTIA V-a CONTRA-SABOTAJ

La Nota Dvs. f.n. înregistrată la această Secție la 10 Octombrie 1942;

Am onoare a vă face cunoscut că din cercetările întreprinse în legătură cu doamna Dr.Leny Herth nu rezultă că aceasta ar fi fost cercetată de către Siguranța Generală.

Doamna Ioan Alexandra Ghica, nu este cunoscută la fișele acestui Serviciu, ale Dir.G-rale a Poliției și ale Prefecturei Poliției Capitalei.

In privința memoriului pe care D-l Maniu l-ar fi adresat D-lui Mareșal Antonescu, vă anexăm o notă.

SEFUL SECTIEI C.I.
Lt.Colonel

Tr.Borcescu

143

28 Octombrie 1942.

Raspuns la f. 1 ora partea ultima

~~145~~ ~~143~~

OPERAT LA FIȘE

REFERAT

Din informaţiuni provenind dela persoane din anturajul apropiat al lui Maniu rezultă că dela 22 Iulie acesta nu a mai făcut nici un demers scris pe lângă Domnul Mareşal Antonescu.

La data de mai sus Maniu a făcut un demers utilizând următorul procedeu:

A trimis o scrisoare Doctorului Lupu în cuprinsul căreia arată că întrucât ştie că a solicitat o audienţă Conducătorului Statului, îl roagă să aducă la cunoştinţă Domnului Mareşal Antonescu că pe când - după informaţiile sale - noi vom trimite importante efective pe frontul de Răsărit, maghiarii trimit efective reduse, continuă a persecuta elementul românesc din Ardealul Ocupat şi se pregătesc să ocupe restul Ardealului.

Acest demers nu priveşte cu nimic situaţia evreilor.

Este adevărat că Maniu s'a ocupat în ultimul timp de măsurile luate de autorităţile româneşti faţă de evrei, dar aceste preocupări nu an constituit obiectul unui memoriu.

In conversaţiile şi discuţiile pe cari le are cu apropiaţii şi vizitatorii săi Maniu susţine teza că, în cazul unei victorii anglo-americane, noi nu vom putea să ne prezentăm în faţa forurilor

./.

internaţionale cerând retrocedarea Ardealului pe argumentul că elementul românesc de acolo este persecutat, deoarece - susţine Maniu - noi înşine aplicăm unei categorii minoritare un tratament asemănător.

P. Dumbravă

OPERAT LA FIŞE

145

~~147~~ ~~145~~

13 Octombrie 1942

Grupa Politică

OPERAT LA FIŞE

N O T A

A se verifica dacă este adevărat că Dl.Maniu a predat D-lui Mareşal un memoriu cu privire la problema evreiască.Faptul s'ar fi petrecut acum 12 zile.

In cazul când informaţia este adevărată, rugăm a ni se precura amănunte asupra memoriului.

C. I. – SECRETARIAT
A SE MENTIONA IN RĂSPUNS:
VERIFICAREA Nr. 682.

SECTIA V-a

Către Secția II. P.J.

Secretariatul

148

OPERAT LA FIȘE

142, 152

N O T A

Legaţia Germană roagă să i se furnizeze următoarele informaţii:

V.684 1. D-na Dr. Leni Herth, dela soc. "Soia", domiciliată în Str. Herăstrău nr. 33, a fost interogată la domiciliu de către un funcţionar al Siguranţei Generale.

Dacă există asupra numitei suspiciuni care au justificat cercetarea aceasta din partea Poliţiei, Legaţia roagă să i se aducă la cunoştinţă care sunt acestea.

V.683 2. Informaţiuni despre D-na Ioana Alexandra Ghika, soţia lui Serban Ghika, domiciliată în Str. Dionisie 68.

Numita doamnă cere viză pentru Germania, sub motivul că urmează să se supună acolo unei operaţiuni.

Legaţia roagă să i se comunice dacă îi poate acorda viza cerută.

V.682 3. Dacă este adevărat că Dl. Maniu a predat D-lui Mareşal un memoriu cu privire la problema evreiască. Faptul s'ar fi petrecut acum aproape 12 zile.

In cazul când informaţia este adevărată, Legaţia roagă să i se procure amănunte asupra memoriului.

URGENT ! V.

Gr. Petrovici prin agenții noștri și Gr. Diverse la fișe.

Gr. Diverse Relații dela Legația L. V.

Gr. Politică

Răspunde direct Grupa Politică la S.

-----

f. 142, 153.

C.I. – SECRETARIAT
A SE MENȚIONA ÎN RĂSPUNS:
VERIFICAREA Nr. 684, 683, 682.

SECȚIA C.I.
No. 31588
din 10. Oct. 942

147 13 ~~149~~ 1942 ~~147~~

Urgent

OPERAT LA FIŞE

Notă

Lony Herth, dela Soc. Soia - domic. Str. Herăstrău Nr. 33 - a fost arestată şi cercetată.

D. Col. Bro...

148 ~~150~~ ~~148~~

OPERAT LA FIȘE

Doamna Dr. Leny Herth, dela Soc. "Soia", domiciliată în București, str. Herastrău No.33

C.S.P.S.

Doamna Ioana Alexandra Ghika, soția lui Serban Ghica, domiciliată în București, str. Dionisie No.68.-

C.C.P.A.

Necunoscute

Ex. "D"

Arhiva Siguranței
NECUNOSCUT
Data 13 X 942 A Cojocariu

SECTIA POLIȚIEI JUDICIARE
CAZIERUL POLIȚIENESC
NECUNOSCUT
Ziua 13 Luna 10 1942
Șeful Biroului.

17

fișe
urgent

149 13. X. 1942
~~151~~ 119

OPERAT LA FIȘE

Notă

D-na Ioana Alexandra Ghika soția D-lui Șerban Ghika – St. Dionisie 68.

Ioana Al. Ghika.

D-l Col. Br.

150 13.X.1942

~~152~~

Notă

Ghika Șerban, are format la Pref. Pol. Cap. Serv. Pol. Sociale și al Informațiilor, dosarul Nr. 3530; care cuprinde:

Legiunea de Jandarmi Prahova, Postul de Jand. Stavropoleos, cere Pref. Pol. Cap. a comunica antecedentele studentului Ghica Șerban fiul lui Șerban și Aristița, domiciliați în Str. Dionisie 68, Buc. care se află angajat ca practicant la Soc. Rom. americ.

adresa Nr. 274 din 2.8.1940 –

La această adresă, Pref. Pol. raportează:

Șerban Ghica, s'a născut în anul 1915 în Com. Siblea - Jud. R. Sărat, fiul

./.

prințului Șerban Ghica și Aristița; căsă-
torit în primăvara anului 1940, cu fiica fostu-
lui ministru Bujoiu și locuește în Str. Do-
mniei Nr. 68, în casele socrului său.

In prezent este concentrat, iar familia
sa plecată la Sinaia.

Este cunoscut ca filo-german având
legături de prietenie printre funcționarii
Leg. Germane și chiar cu ministrul
Fabricius. - A fost simpatizant legionar,
dar n'a depus nici o activitate.

La fișele serv. Pol. Sociale și Judiciare n'a
fost găsit înregistrat

Comisar Dobos

12. VIII. 1940

[signature]

13 Octombrie 1942 151

~~155~~ 157

Grupa Politică

OPERAT LA FIȘE

N O T A

A se verifica dacă este adevărat că Dl. Maniu a predat D-lui Mareșal un memoriu cu privire la problema evreiască. Faptul s'ar fi petrecut acum 12 zile.

In cazul când informația este adevărată, rugăm a ni se procura amănunte asupra memoriului.

C. I. – SECRETARIAT
A SE MENȚIONA ÎN RĂSPUNS:
VERIFICAREA Nr. 682

13 Octombrie 1942

152

Dl.Gr.Petrovici prin agenţii noştrii şi Gr.Diverse la fişe

OPERAT LA FIŞE

N O T A

Informaţiuni despre D-na Dr.Leni Herth,dela societatea "Soia",domiciliată în Str.Herăstrău Nr. 33,a fost interogat la domiciliu de către un funcţionar al Siguranţei Generale.

Dacă există asupra numitei suspiciuni care au justificat cercetarea aceasta din partea Poliţiei, rugăm a ni se comunica care sunt acestea.

C. I. – SECRETARIAT
A SE MENŢIONA IN RĂSPUNS:
VERIFICAREA Nr. 684.

13 Octombrie 1942

14.X.942

Gr. L.
necunoscută
Chaimcu 153

17-X ...

OPERAT LA FIŞE

Grupa Diverse

Relaţii şi dela Grupa L.

N O T A

Informaţiuni despre D-na Ioana Alexandra Ghika, soţia lui Serban Ghika, domiciliată în Strada Dionisie 68.

14-10-1942.
Necunoscut la fişe
Anghelescu

Numita doamnă cere viză pentru Germania, sub motivul că urmează să se supună acolo unei operaţiuni. A se comunica dacă i se poate acorda viza.

15.X.942
Necunoscut la Serv. Informaţii
Sorobante

C. I. — SECRETARIAT
A SE MENŢIONA ÎN RĂSPUNS:
VERIFICAREA Nr. 683.

154 ~~156~~ ~~157~~

rupa: ______

Ă

ziua ______
copii ______
, jud. ______
Nr. ______

videnţei.

20 Octombrie 1942

Pentru Agentura I-a.

F.URGENT

OPERAT LA FIŞE

Informaţiuni dela Siguranţa Generală pentruce motive a fost cercetată Doamna Dr.Leny Hert, dela Societatea "Soia", domiciliată în Str.Herestrău Nr.33.

-- [signature]

157 155

5 Noembrie 1942

2928

115

OPERAT LA FIŞE

1.F.

Dl.Maniu a fost informat, cerându-i-se să intervină pe lângă guvern că şvabii din Timişoara ameninţă pe români cu alungarea din Banat.

Ei afirmă public că s'a întocmit o listă de 95 mii de români care urmează să fie isgoniţi din această regiune.

Pe de altă parte i s'au relatat povestirile prof.Bogdan din Banatul sârbesc, venit la Timişoara.

Acesta povesteşte că, în Banatul sârbesc nu mai există armată germană, constitituindu-se în schimb un corp de miliţieni germani.

Această miliţie an ucis până acum jumătate de milion de sârbi. Deasemeni, românii din această provincie o duc foarte greu.

Punctator.

2923   156   ~~157~~   ~~156~~

5.XI.1942   F.

Maniu, care era aşteptat să sosească azi, n'a venit până la orele 8 seara în Capitală.

Amicii săi cred că Maniu va reveni în Capitală cel mai târziu mâine, Vineri 6 Noembrie a.c.

~~159~~ ~~158~~ ~~156~~ ~~15~~ p. 157

6.XI.1942

Este cert că Iuliu Maniu n'a primit recent, în dar, dela amicii săi din Londra. . . "un raglan pur englezesc", fiind de presupus că i s'ar fi putut transmite lucruri mai interesante.

OPERAT LA FIŞE

Dacă interesează garderoba lui Maniu, putem arăta:

1) Vizitatorii obişnuiţi ai lui Maniu au putut constata că cunoscuta sa ţinută corectă a început să sufere din cauză că hainele sale s'au învechit.

Astă vară, Maniu a putut fi văzut cu haine albe peticite, iar garderoba sa de iarnă e deasemeni uzată.

2) Maniu posedă demult două raglane:

Un raglan gris, cu carouri mari, mai mult de croială şi de gust unguresc, decât . . . britanic!

Un raglan verde, de ploaie, asemanător cu acelea pe cari le poartă deobiceiu vânatorii.

Ochiul vigilent al informatorului Dv. a fost desigur isbit de raglanul gris, dar e deasemeni greu de presupus că Maniu l-a afişat pentru a face pe străzile Capitalei o demonstraţie pro engleză!

160 2963 158 135 158

7.XI.1942 P.

Reîntors din Ardeal în după amiaza zilei de Vineri 6 Noembrie a.c., Iuliu Maniu a luat imediat contact atât cu intimii săi politici cât şi cu informatorii săi obişnuiţi.

In dimineaţa zilei de Sâmbătă 7 Noembrie a.c., Maniu a anunţat pe prietenii săi că este informat că dl. Mareşal Antonescu a dat dispoziţiuni ca atât şeful grupării naţional-ţărăniste cât şi principalii săi colaboratori să fie arestaţi şi internaţi în lagăr.

Dl. Mareşal Antonescu a luat această deciziune, după informaţiile deţinute de Maniu, în urma unei cereri exprese a sferelor influente germane, cari s'au plâns din nou de activitatea pe care o desfăşoară gruparea naţional-ţărănistă, activitate care slăbeşte rezistenţa morală a naţiunii în timp de războiu şi creiază o atmosferă de defetism.

Spre a învedera caracterul grav al acţiunii lui Maniu, Gestapo-ul a prezentat dlui Mareşal Antonescu două documente:

1) Un nou memoriu alcătuit şi semnat de Maniu şi adresat dlui Mareşal Antonescu;

2) Un exemplar din ultimul buletin redactat de conducerea grupării naţional-ţărăniste şi destinat câtorva şefi de organizaţii, cari n'au prilejul să ia contact permanent cu centrul.

Acest buletin a fost redactat numai în 12 exemplare; şeful organizaţiei din Buzău, trecând peste ordinele exprese ale conducerii, a multiplicat buletinul în câteva sute de exemplare şi l-a răspândit în oraşul său.

Buletinul conţine o privire generală asupra desfăşurării războiului şi a problemelor interne şi externe, din punctul de vedere al grupării naţional-ţărăniste.

In partea finală, el cuprinde un decalog cu titlul "Dece vor învinge puterile anglo-saxone".

Aducând toate acestea la cunoştiinţa amicilor săi, Maniu a adăugat:

a) Memoriul ce i se atribue este apocrif; ultimul demers scris, făcut pe lângă dl. Mareşal Antonescu, e scrisoarea adresată drului N. Lupu.

Dacă Maniu ar fi alcătuit un nou memoriu, primul care ar fi luat cunoştiinţă n'ar fi fost Gestapo-ul, ci dl. Mareşal Antonescu.

b) Buletinul incriminat n'a fost destinat unei propagande publice, ci unui număr de 12 persoane.

Unul dintre şefii de organizaţie a contravenit ordinelor primite, fapt pentru care va fi tradus în faţa forurilor disciplinare ale grupării.

c) Acestea toate, însă, a spus Maniu, sunt simple pretexte. Sunt demult informat că în faza critică a războiului, germanii vor cere măsuri de exterminare împotriva fruntaşilor acţiunii naţionale româneşti.

d) Germanii pot face cele mai excesive cereri; dacă guvernul român este liber şi independent pe acţiunile sale, el se poate opune, fiindcă guvernul îşi asumă în primul rând întreaga responsabilitate a acestor măsuri coercitive.

e) Guvernul îşi poate da seama de consecinţele arestării fruntaşilor naţional-ţărănişti - mai ales în Ardeal.

f) Dacă guvernul s'ar afla în slujba intereselor adevărate ale românismului, el ar încuraja mişcarea revizionistă a patrioţilor ardeleni.

Sub presiunea acestei mişcări, guvernul poate oricând să pună în faţa germanilor problema Ardealului.

g) Guvernul se poate opune la măsuri împotriva patrioţilor ardeleni, tocmai pe motivul că mişcarea pre-Ardeal este în asentimentul întregei opinii publice şi că orice fel de constrângeri sau violenţe ar lăsa impresia ~~mx~~ în massele româneşti că re-

gimul dlui Mareşal Antonescu vrea să înăbuşe orice mişcare pro Ardeal.

h) O acţiune de slăbire sau de exterminare a naţional-ţărăniştilor va lăsa guvernul, la sfârşitul războiului, faţă în faţă cu Carol II şi partizanii săi, cari au început să se agite din nou şi cari preconizează faţă de factorii principali ai regimului Antonescu cele mai grave represalii.

i) Atât în ultima întrevedere pe care a avut-o cu dl. Mareşal Antonescu cât şi în nenumărate rânduri faţă de amicii săi, Maniu a precizat că nu duce luptă împotriva guvernului Antonescu, pe care-l socoate cel mai indicat în împrejurările actuale, ci a cerut numai oarecare libertate pentru a putea pregăti şi organiza politica de mâine a României, când forţele anglo-saxone vor fi stăpâne pe destinele lumii.

j) In încheere, Maniu a declarat că a fost sortit - deşi are mai puţine calităţi ca alţi reprezentanţi de seamă ai neamului românesc - să ducă în tot cursul vieţii sale lupta de eliberare a românilor.

In serviciul acestei cauze mari, el este gata să-şi asume toate riscurile, până la jertfa supremă.

14 Noembrie 1942

I.F.

Dl.Maniu era informat că germanii au formulat într'un chip cominatoriu, trei cereri: mobilizarea şi trimiterea pe frontul rusesc a tuturor bărbaţilor între 18 şi 41 ani; o nouă şi mai severă raţionalizare a alimentelor; reluarea masivă a deportărilor de evrei.

D-sa a arătat că toate aceste cereri au fost refuzate de guvern, în mod motivat.

In privinţa evreilor, dl.Maniu era încântat - pentru evenimentele ulterioare - că guvernul a procedat atât de abil, încât are dovezi certe şi numeroase, că toate măsurile antievreeşti au fost impuse de nemţi.

Pentru cazurile când s'au produs asasinate din partea românilor, aceştia au fost judecaţi şi pedepsiţi aspru: cum e cazul maiorului de jandarmi din Chişinău şi a Căpitanului din Moghilău, Cernan, condamnaţi la moarte.

Punctator.

~~2393~~ 2923 162 ~~164~~ ~~162~~

Dosar

Pentru I F.

17 Noembrie 1942

Nr. 254

Vi se face cunoscut că verificându-se nota Dvs. informativă din 16 Octombrie în legătură cu scrisoarea autograf pe care ar fi primit-o Iuliu Maniu, din partea Papei, s'a dovedit a fi neîntemeiată.

~~165~~ 163 ~~163~~

OPERAT LA FIŞE

6.XII.1942 P.

Maniu desminte că ar fi primit o scrisoare din partea Papei; de altfel, observă Maniu, nu e în uz ca Papa să adreseze scrisori particularilor.

Nu e nevoie, a adăugat Maniu, să primesc asemenea încurajări pentru a-mi continua o politică, bazată pe interesele superioare ale României şi pe obligaţiile de umanitate dela cari poporul românesc, care a suferit atât, nu trebue să abdice.

16 Octombrie 1942 164

166

Gr. Politică
Verificare.

OPERAT LA FIȘE

1.F.

Dl. Orghidan ad-delegat al fabricei Quadrat din Alea Tonola intim prieten al d-lui Iuliu Maniu a declarat Joi 15 Oct., că dl. Iuliu Maniu a primit o scrisoare autograf din partea Papei prin care era îndemnat să persevereze în acţiunea de sprijinire a evreilor împotriva persecuţiilor eventuale.

Scrisoarea i-a fost adusă d-lui Maniu de către Nunţiul Casulo.

Melle.

19 XI 42
Ver
Politic Bi
12 XI 42
Rap. nu s-a inf.

165 ~~167~~ ~~165~~

Pentru Politis

29 Octombrie 1942

OPERAT LA FIȘE

Rugăm verificaţi informaţia după care Iuliu Maniu a primit prin Andrea Cassulo o scrisoare autograf din partea Papei, prin care îl îndeamnă să persevereze în acţiunea de sprijinire a evreilor împotriva persecuţiilor eventuale.

----

f. 164.

Nr. 102
din 29. X 942

ziua

Nr.

ței,

16.XI.1942

2923

Maniştii sunt informaţi că guvernul ar fi fost din nou obiectul unor presiuni germane, urmărind:

Trimiteri de noui trupe pe frontul de Răsărit, unde trupele italiene au fost şi sunt retrase;

Noui concesiuni economice;

Măsuri împotriva anglofililor şi evreilor.

Aceste cereri ar fi creiat în sânul guvernului o situaţiune apăsătoare, întrucât nenumăraţi factori încep să-şi dea seama că actuala politică a României nu va duce la rezultatele aşteptate de dl. Mareşal Antonescu.

Maniu şi Mihai Popovici au observat, într'un schimb de vederi avut cu fruntaşii grupării, că ar trebui exercitată o acţiune de persuasiune a diferitelor straturi sociale spre a determina pe dl. Mareşal Antonescu, singurul care având puterea poate să ia o hotărâre importantă, de a retrage, sub pretext că trebue să intre în refacere, o parte din diviziile româneşti aflate pe front.

Maniu a afirmat că dacă evenimentele ce vor surveni vor găsi România fără armată, situaţiunea noastră va fi foarte grea, mult mai grea decât îşi închipue lumea.

Ungaria, a spus Maniu, va fi prima care va ieşi din Axă - şi atunci poziţia noastră faţă de anglo-saxoni va fi fără leac.

Adudându-se la cunoştiinţa lui Maniu că atât lumea politică cât şi opinia publică aşteaptă din partea grupării naţional-ţărăniste o acţiune, acesta a declarat:

"Stiu că ultimele evenimente au creiat un reviriment al opiniei publice româneşti. Lumea trebue să stea însă liniştită.

Eu ştiu ce am de făcut."

2923

Sibiu.

Sursa:Stan Sibianu. 18 Noemvrie 1942.

Schimbul de scrisori Maniu-Valer Pop.-

Aceste scrisori cu tot caracterul lor restrâns au inceput să fie răspândite intrun cerc foarte larg.

Dl.Valer Pop prin răspândirea scrisorilor lui vrea să se reabiliteze in fața cunoscuților de acuzațiile cari i-au fost aduse de Dl.Maniu.Răspunsurile dlui Maniu sunt folosite in contra propagandă.

Din cauza conținutului lor credem că nu pot fi permise in discuția opiniei publice.

Informație verificată.

168 ~~170~~ ~~168~~

2925

19.Nov.1942.

Nr.248

G.P.

N O T A .

Rugăm a ne cumunica foarte urgent cu ciene a luat contactul Donul Iuliu Maniu in Lugoj,Caransbeş şi Băile Herculane ,cu ocazia când a fost la băi .

Interesează persoanele cu cari a luat contactul şi ce s,a pus la cale.

Domnul Iuliu Maniu a luat contactul cu diferiţi prieten la reântoarcerea de la Băi când a trecut cu maşina prin Caransebeş şi Lugoj.

~~171~~ 169

~~169~~

1439

FOARTE URGENT

-7 Noembrie 1942-

OPERAT LA FIȘE

Vă rugăm a ne comunica urgent cu cine a luat contactul IULIU MANIU în ultima sa călătorie pe care a făcut-o la Băile Herculane trecând prin orașele,Caransebeș,Hațeg,Lugoj, Deva,Alba Iulia,Sibiu,Făgăraș și Brașov.-

Ne veți comunica ce anume hotărâri s'au luat și ce s'a pus la cale.-

Rezultatul îl veți trimite la Sibiu.-

Gh. P.

~~172~~ 170 ~~170~~

OPERAT LA FIŞE

Nr.1439.

din 1 Decemvrie 1942.

Verificând cele cuprinse în notele anexate, rezultatul l'am comunicat prin notele noastre Nr. 1338 din 14 Octomvrie şi Nr. 1352 din 23 Octomvrie 1942.

LIVIU LUPESCU

12 XII 942

Orăstie

Sursa: Iupaş Octavian

24 Noemvrie 1942

NOTA Nr.529.

Referitor la Nr.248 G.P.

In ziua de 27 Septemvrie, Iuliu Maniu a fost în trecere prin Haţeg unde s,a oprit si a luat masa. A luat masa la Moraru Ioan. Ia Haţeg a vorbit cu Primarul si cu fostul deputat Târlea din com. Pui jud. Hunedoara.

Maniu a fost însoţit de către Mihail Popoviciu.

Ia Haţeg a vorbit cu Maniu, numitul Ioan D. Pavăl din com. Sebesul de jos jud. Alba, la care Maniu ar fi spus să fie sigur că Tara noastră se va lărgi..."Nu vreau să mor, pană nu văd Tara reintregită."

Ia Orăstie, Iuliu Maniu nu a fost văzut de nimeni.

Cele de mai sus am semnalat la timp.

Verificat.

~~174~~ 172

Hunedoara
Sursa :I.Ureche

G.P.

22.XI.1942

OPERAT LA FIŞE

N o t ă

Referitor la Nr.248.G.P.

Domnul Iuliu Maniu după cum sunt informat din sursă de încredere, ultima dată a fost în oraşul Hunedoara în anul 1928.-

De curând nu-a fost şi nici nu are în acest oraş organizaţie

Verificat.

173 ~~175~~ 173

Braşov.

Sursa :Radu

17 Decembrie 1942

19. XII 942

N O T A . Nr.1289

f.101,246,257.

La nota Nr.248 din 19 Noembrie a.c. Grupa Politică,se comunică următoarele:

Din investigaţiunile făcute că Iuliu Maniu a fost ultima dată in Braşov la data de 23 Noembrie a.c. fără să fi apărut în public,fiind găzduit de fostul ministru Mihail Popovici din Braşov str.Prundului Nr9.

La acea dată dl.Iuliu Maniu a vost vizitat de Vescan I. fost prefect de Mureş care în prezent se dă drept preşedintele refugiaţilor ardeleni,şi de avocatul Voicu din Braşov.

Nu s'a putut stabili cu preciziune ce sa discutat.

Printre altele Iuliu Maniu a afirmat că a avut o întrevedere cu dl.Mareşal Antonescu, când Maniu l-ar fi întrebat " ce ne facem dacă Germania pierde războiul".

La aceasta dl.Mareşal ar fi răspuns "în acest caz am făcut o politică greşită care va fi ispăşită cu un glonte de revolver".

f.446.

Din sursă de încredere.

2923 C 11

S.S.I.
20 Noembrie 1942

174

OPERAT LA FIŞE

N O T A

Maniu a pus la dispoziţia Legaţiei Elveţiene, o notă care înfăţişează punctul de vedere al grupării naţional-ţărăniste în diferite probleme ; s'a specificat că această notă nu este un document oficial, alcătuit de direcţia grupării, ci are un caracter particular, dar că poate servi ca orientare străinătăţii pentru a se documenta asupra situaţiei din România.

Redăm câteva pasagii principale din această notă :

__În ceeace priveşte situaţia guvernului:__

"Nu se poate vorbi de o politică a guvernului fiindcă aceasta ar presupune o libertate de iniţiativă şi de mişcare.

"Opinia publică străină ar comite deci o gravă eroare de fapt dacă şi-ar închipui că poporul român şi-a putut defini singur orientarea sa, de când nenorocitele întâmplări ale răsboiului au rupt echilibrul european, statornicit prin tratate".

După ce se explică penetraţiunea germană în toate domeniile, se afirmă :

"Încă la sfârşitul anului 1940, Reichul dispunea în România de puterea politică, de controlul militar al teritoriului şi de forţa economică" şi mai departe :

./.

"Germanii au acceptat înlăturarea guvernului legionar pentru ca, simplificând viaţa internă, să se poată înstăpâni şi mai puternic în România şi să aibă, la discreţia lor absolută, un guvern care nu se ţine decât pe graţia Reichului; dar în acelaş timp, au adăpostit pe şefii guvernului legionar căzut, spre a avea la dispoziţie, în orice moment, un mijloc de presiune asupra guvernului Antonescu".

"Discursurile rostite în public de către ministrul Germaniei la Bucureşti şi campaniile pe cari şi le îngădue "Bukarester Tageblatt" învederează - dacă mai era nevoie de aceasta - că Reichul nu înţelege să păstreze măcar formal o aparenţă de independenţă a statului român, - şi că în mod deschis, cu aroganţă şi brutalitate, proclamă suveranitatea sa de fapt".

"Guvernul actual este susţinut nu numai de forţa germană, ci şi de ideia că o cădere a sa ar înrăutăţi înaşa măsură situaţia internă, încât nu s'ar mai putea găsi uşor bazele necesare redresării de mâine".

Despre acţiunea lui Maniu :

"Ceiace trebue subliniat este că întreaga opinie publică românească, crescută în spiritul amiciţiei franco-engleze şi conştientă de primejdiile unei definitive supremaţii germane, este vizibil ostilă Axei şi împotriva cotropirii străine".

Această opinie publică "orientată într'o mare măsură de acţiunea condusă de dl. Iuliu Maniu" este la discreţia măsurilor excepţionale.

Maniu şi amicii săi desfăşoară totuşi o activitate în nenumărate direcţiuni, ca pregătirea opiniei publice şi formarea unei stări de spirit generale, sprijinită pe următoarele idei de bază :

./.

"a. Idealul național nu-l formează lupta din Răsărit; românii nu se pot lupta decât pentru recucerirea teritoriilor ce i-au fost răpite, prin arbitrajul dela Viena, dictat de Germania și Italia.

"Lupta pentru recucerirea Ardealului constitue obiectivul principal al României.

"b. Idealurile naționale și democratice ale României nu pot fi aduse la îndeplinire decât cu ajutorul Angliei și Americii, puteri cari urmăresc eliberarea tuturor popoarelor subjugate.

"c. Continuarea colaborării pe frontul de Răsărit este lipsită de obiectiv național; trupele române trebuesc retrase pe linia Nistrului, iar ostilitățile cu U.R.S.S. încetate.

"d. Armata română trebue reorganizată și reînarmată, pentru a putea face față oricăror eventualități viitoare, când România va trebui să se sprijine pe forțele sale proprii.

"e. România trebue să-și păstreze deplina suveranitate politică și completa sa independență economică. Ea trebue să se opună, prin toate mijloacele, stării de protectorat instituită de Germania și feudalității economice în care se găsește.

"f. Reîntronarea democrației și a libertăților și așezarea unei vieți constituționale normale, constitue primele instrumente în lupta de eliberare a poporului român".

Mai departe se susține că pentru această luptă Maniu este urmărit și amenințat cu suprimarea de către poliția secretă germană.

Textul se ocupă apoi de acțiunea de organizare a partidului și de pregătirea reformelor, cu scopul:

"de a asigura un regim de tranziție, într'un

./.

spirit de ordine şi în condiţiuni de legalitate; de a statornici un regim constituţional real şi un regim democratic;

"De a satisface cerinţele de ordin economic şi social ale maselor muncitoare dela sate şi oraşe;

"De a restabili ideia de justiţie şi a sancţiona crimele politice şi atrocităţile comise".

<u>În chestiunea evreiască:</u>

Se expun pe scurt măsurile luate şi se specifică demersurile făcute de Maniu în favoarea evreilor.

<u>În ceiace priveşte politica externă:</u>

"Acţiunea d-lui Maniu întâmpină însă dificultăţi serioase în ordinea externă.

"Contactul rar - şi deseori vag - ce-l poate stabili cu amicii săi din străinătate nu i-a dat posibilitatea să clarifice cu factorii răspunzători ai guvernelor englez şi american situaţia României. D. Maniu se află astfel într'o postură paradoxală; considerat de către germani, de către actualul guvern român şi de întreaga opinie publică românească [illegible] opoziţiei anglofile, el n'a avut posibilitatea nici să înfăţişeze puterilor democratice punctul său de vedere cu privire la situaţia României, nici să cunoască în mod exact politica şi intenţiunile acestor puteri faţă de ţara sa.

"Războiul din Răsărit a fost, la început, în sentimentul opiniei publice, fiindcă el tindea la reocuparea Basarabiei şi Bucovinei de Nord, ce fuseseră smulse României în condiţii pe cari niciun patriot român nu le-a putut uita.

./.

"Printr'o acțiune îndărătnică, d1.Maniu a reușit să convingă atât pătura conducătoare cât și opinia publică că trupele române n'au ce să caute dincolo de Nistru, dar raporturile noastre cu marea putere vecină dela Răsărit se află sub un mare semn de întrebare.

"Svonurile răspândite în lumea politică și diplomatică în legătură cu pactul anglo-rus au îngreuiat deasemeni politica D-lui Maniu. Este exact că Anglia a consimțit ca Basarabia și Bucovina de Nord, ținuturi curat românești, care în 1918 prin voința liber exprimată a poporului de acolo s'au raliat României - să fie atribuite Rusiei Sovietice ?

"Propaganda germană a știut să speculeze cu abilitate această chestiune, iar partizanii D-lui Maniu n'au avut cum să lămurească opinia publică.

"Ce atitudine au oare Anglia și America față de problema Ardealului ? Această provincie, socotită ca leagănul românismului, a fost ruptă în două - prin voința germanilor și italienilor - ca o pedeapsă aplicată României față de atașamentul ei permanent la politica franco-engleză de pe continent.

"Ungaria a făcut două războaie împotriva Angliei și Americii; ea a fost și este aliata firească a Germaniei.

"România a adus o mare contribuție puterilor aliate în războiul trecut; iar situațiunea sa actuală este o urmare a răsturnării întregului echilibru european, răsturnare la care România n'a contribuit, în cei douăzeci de ani de pace, prin niciun gest și prin nicio greșeală a sa. Dimpotrivă, în toată lupta diplomatică dela 1919 și până la

./.

1938, România a rămas în mod statornic în cadrul politicei Ligii Naţiunilor şi alături de Franţa şi Anglia.

"Pentru a defini poziţia celor două ţări faţă de Axă, e destul să se reamintească : alături de Axă şi cu sprijinul ei direct, Ungaria a câştigat teritorii importante; în schimb, România a pierdut din cauza forţelor Axei cea mai românească dintre provinciile sale.

"Nicio morală superioară - din care se inspiră marile puteri - nu va încuviinţa ca un Stat mic, care a avut de suferit cele mai grave lovituri din partea Axei, încununate de ciuntirea ţării şi ocuparea teritoriului cu forţe armate străine, să fie făcut răspunzător pentru catastrofele politicei internaţionale, ajutate numai de greşelile altora.

"Lămurirea acestor laturi vitale ale politicei externe ar da D-lui Maniu şi partizanilor săi infinite posibilităţi; partidul naţional-ţărănesc, sigur pe sprijinul puterilor democratice în recunoaşterea drepturilor româneşti, ar putea să facă uz de marea sa influenţă în armată, de marea sa forţă în opinia publică, pentru a determina, într'un moment oportun, o schimbare fundamentală a politicei externe şi militare a României".

188

~~182~~

~~180~~

24.XI.1942 2923 P.

Intorsătura produsă în mersul războiului pe frontul de Răsărit a preocupat în cel mai înalt grad pe Maniu în cursul zilei de astăzi.

El a declarat intimilor săi că punctul său de vedere privitor la retragerea trupelor româneşti se dovedeşte a fi, din nenorocire, cel just. Trupele noastre s'au aflat şi se află în mare primejdie, a spus Maniu.

Dacă mişcarea ofensivă rusească pe frontul de Sud va izbuti, o mare parte a trupelor româneşti vor rămâne încercuite şi vor fi decimate.

Germanii vor avea grije să ia măsuri de siguranţă în ceeace priveşte trupele lor; de altfel, şi în Africa, a spus Maniu, germanii au abandonat trupele italiene.

Incă în ultimul moment, a adăugat şeful grupării naţional-ţărăniste, dl. Mareşal Antonescu mai poate lua unele măsuri de siguranţă cu privire la o parte din trupele noastre.

OPERAT LA FIŞE

~~183~~

25 Noembrie 1942

181

2923

181

1.F.

Dl.Maniu era iritat de informaţia ce s'a adus din sursa legaţiei germane, că - acolo - se fac reproşuri armatei române, în urma ofensivei ruseşti.

Anume, la acea legaţie se spune că ruşii s'au putut infiltra numai pentru că "generalul Dragalina n'a fost în stare să reziste pe poziţia încredinţată".

Punctator.

S.S.I.

25 Noemvrie 1942

182

NOTA

Maniu a convocat urgent, în ziua de 24 Noembrie a.c., pe I.Christu, ministru plenipotențiar și șeful diviziei economice din Ministerul de Externe.

Maniu a dorit să verifice unele informații cu privire la noui cereri germane cu caracter economic.

183

27 Noembrie 1942

~~185~~ 183

2923

1.F.

Intrebat despre ultimul demers făcut cu privire la retragerea trupelor de pe frontul rusesc, dl. Maniu a ţinut să precizeze că d-sa "nu scrie d-lui Antonescu. Am scris o scrisoare d-rului Lupu, pe care a arătat-o d-sa".

Dl. Maniu a arătat apoi că azi dimineaţă a primit o informaţie serioasă, potrivit căreia s'a dat ordin armatelor germane şi române din Stalingrad să se retragă.

Punctator.

Grupa Politică.

E.

2923

Agentura Ardeal.

3 Decembrie 1942

Nr. 424

~~156~~

184

OPERAT LA FISE

Revenire la Nr.302 din 19 Noembrie 1942 şi la nota noastră din 28 Octombrie 1942,prin care cerem să ne comunicaţi de urgenţă,cari sunt acele oraşe din Ardeal care ar urma să fie vizitate de către Iuliu Maniu,afară de Braşov şi Sibiu.

Dvs.aţi răspuns numai la a doua parte din notă,în care numitul era citat ca martor în procesul lui Ionel Mureşanu,dela Penetenciarul Aiud.

Rugăm răspundeţi precis la prima parte a notei.-

f 185, 186, 187, 188.

Grupa Politică.

Agentura Ardeal.

19 Noembrie 1942

Revenu la Nr. 302

157

185

39

f f Deciziat

OPERAT LA FIŞE

Revenim la nota noastră din 28 Octombrie 1942, prin care cerem să ne comunicaţi de urgenţă, cari sunt acele oraşe din Ardeal care urma să fie vizitate de către Iuliu Maniu, afară de Braşov şi Sibiu.

Dvs. aţi răspuns numai la a doua parte din notă, în care numitul era citat ca martor în procesul lui Ionel Mureşanu, dela Penetenciarul Aiud.

Rugăm răspundeţi precis la prima parte a notei.

URGENT

Agentura Ardeal.

28 Octombrie 1942.

~~188~~

186

Maniu şi-a anunţat plecarea din Capitală în ziua de 29 Octombrie 1942.

Va vizita mai multe oraşe ardelene printre cari Braşovul şi Sibiul.

Daţi dispoziţiuni în legătură cu această deplasare.

Rugăm comunicaţi în special Aiudului să fie atent spre a stabili dacă Maniu nu depune în procesul lui Mureşanu pentru care este vorba ca să se deplaseze dela Sibiu la Aiud un complet special.

Nr. 100 din 28.X.942

Grupo Politic

G.P.

187

Nr. 403
25 Octombrie 1942.-

Inf. Sigură.-
Verificată.-

187

In ziua de Marţi 27 Oct.a.c,complectul Curţei Martiale din Sibiu,se va deplasa pentru a doua oară la Aiud,urmând a judeca la penetenciarul deacolo,procesele intentate :

1/ Contra lui Muresan Ionel condamnat si depus în acel penetenciar,care a făcut instigaţiuni ofensătoare la adresa regimului actual cu ocazia unor cercetări şi

2/ Contra unui număr de legionari deţinuţi,care au căutat să continue acţiunea lor distructivă din inchisoare.-

La aceste două procese,urmează a fi audiaţi foarte mulţi martori,propusi de acuzaţi,printre care şi Domnul Iulia Maniu,propus de Ionel Mureseanu în apărarea sa.-

Voi reveni cu amănuntele ce vor urma şi hotărârele pe care Curtea Marţială le va aduce în aceste două procese

..
. .
..

La Inchisoarea Alba Iulia,fixânduse locuri pentru deţinuţii legionari,au fost aduşi azi un număr de 75 deţinuţi dela alte închisori.-

In situaţia dată,legionarii de aici,se interesează de foştii lor camarazi,cu care vor căuta să tină contact prin mijloacele clandestine.-

Urmăresc această chestiune şi voi reveni.-

Desigur că elementul de legătură,-ca şi în alte părţi-va fi căutat în personalul de pază al închisorei.-

Constantinescu

188

Nr. 421
8 Noembrie 1942

Inf.Sigură
Sursa Serioasă.-

9.Pol.

~~190~~
188

OPERAT LA FIȘE

Domnul Iuliu Maniu,nu a participat la procesul lui Ioenl Mureseanu ce a avut loc la Penetenciarul din Aiud şi despre a cărui mers am dat toate amănuntele la timp.

Se credea cu câteva zile înainte de dezbaterile acelui proces că va fi de proporţii,dar după cum s-a văzut nu i s-a dat nici o importanţă.-

Astfel fiind nu a venit nici Iuliu Maniu şi nici alţi martori,la care s-a renunţat mai mult de jumătate, iar dacă anterior s-a făcut mare vâlvă,asta se datoreşte fanteziilor înculpatului care vroia prin acest proces să treacă în rândurile oamenilor politici de mare anvergură,realitatea stabilindul ca pe un sperţar de rând.-

Constantinescu

S.S.I.-C.I.-Agentura I-a ~~191~~ 4 Decemvrie 1942

189

OPERAT LA FIŞE

Nou

P.N.T.

In ziua de 2 Decemvrie a.c. Iuliu Maniu a primit la domiciliu pe Tsurkas girantul afacerilor greceşt şi Roger Sarret dela Legaţia franceză, Donce Gay dela Legaţia elveţiană, care i-au prezentat felicitări pentru curajoasa sa intransigenţă în legătură cu acţiuneapolitică şi permanenta opoziţie făcută regimurilor totalitare pentru a apăra democraţia.

Iuliu Maniu a afirmat cu această ocazie că în scurt timp România îşi va recăpăta prieteniile ei fireşti pentru binele Europei şi ale omenirii.

190

PROCES-VERBAL

Astăzi 7 luna II anul 951

Subsemnatul Dinu Stoica am procedat la scoaterea filelor

Nr. 190 din dosarul Nr 2923 vol. 4 care au

fost introduse la dos. Nr. 31967 vol. ind

Semnătura,

S.S.I.-C.I.-Agentura I-a 6 Decemvrie 1942

2923

193

Nr.1.244 191

OPERAT LA FIŞE

R E F E R A T

Investigaţiile efectuate în mod discret,au stabilit următoarele:

Masa comună ce urma să aibe loc în seara zilei de 5 Decemvrie 1942,la orele 21,la restaurantul Morden,la care trebuia să particpe Iuliu Maniu şi un lot de 30 membri ai organitaţiei naţional ţărăniste printre care profesorul Hudiţa,secretarul general al acestui partid pentru vechiul regat Ghiţă Popp secretar al partidului pentru Ardeal,avocatul Aurel Căposu secretarul lui Iuliu Maniu,Dr. Nicolae Lupu,avocat Penscu,a fost contramandat telefonic de către Aurel Căposu din ordinullui Iuliu Maniu,urmând să se fixeze o altă dată a reuniunei intime.

+

In adevăr la finele lunei Noemvrie a.c. a avut loc în salonul special rezervat pentru mese comune al restaurantului Modern o reuniune prezidată de generalul Bădescu Nicolae,proprietarul magazinului "Armun" din Bd.Carol Nr.5,cunoscut filo-englez,reuniune la care au participat numeroşi membri ai partidului naţional-ţărănist cunoscuţi cu sentimente democrate şi de prietenie făţişă pentru Anglia.

Seful Agenturei I-a

Locot.rez.

Victor Ionescu

f 192

16 Noembrie 1942

~~194~~ 192

NOTA INFORMATIVA

Intr'o discuţie avută, relativ la o anchetă pe care a făcut-o la "Restaurantul Modern" în privinţa răului tratament al personalului de serviciu, a aflat printre altele, că patronul acestui restaurant tolerează în salonul dela etaj întrunirile cu caracter anglofil, la cari participă multe personalităţi din Capitală.

Iniţiatorul acestor întruniri este un oarecare General Bădescu.

Agentura I-a.

- Verificare

Pentru seara de 5 Decembrie 1-2 ag. f.buni - tot la Modern - e un banchet pt. I.Maniu.

2923

195 193/93

7.XII.1942 P.

Maniu a declarat intimilor săi că vicepreşedintele de Consiliu, impresionat de desfăşurarea rapidă a evenimentelor, a iniţiat unele contacte cari indică că ar fi dispus să facă şi politica de mâine a României.

Această metodă, a spus Maniu, este foarte rea; "a face ochi dulci tuturor" e o politică care a fost încercată şi de regele Carol, cu rezultatele cunoscute: a trezit neîncrederea tuturor.

Guvernul actual trebue să continue politica sa de colaborare cu germanii; aceasta este misiunea ce şi-a asumat-o şi trebue s'o ducă la capăt, fără a trezi neîncrederea germanilor şi a da loc la reacţiuni, în paguba ţării şi a liniştei interne.

Totul atârnă de chipul în care se face această politică; exemplul ungar poate servi de orientare guvernului nostru.

Ungurii au dat puţin şi au luat foarte mult; noi am dat mult şi am luat foarte puţin în schimb.

Dacă guvernul actual vrea să servească cauza României, el trebue să nu mai trimită trupe noui, să retragă o parte din trupele trimise pe măsură ce are posibilitatea, să refacă şi să reorganizeze armata, să asigure o bună aprovizionare a populaţiei, să facă stocuri dacă mai este cu putinţă, să menţină ordinea, să nu dea loc la nicio incitaţie şi la nicio provocare, să înlesnească astfel misiunea guvernului de mâine.

N O T A

9 Decembrie 1940

In cercurile apropiate lui Iuliu Maniu se afirmă că în primele zile ale săptămânei se va prezenta la Vice-Preşidenţia Consiliului de Miniştri, av. T. Radovan, pentru a se interesa de rezultatul cercetărilor cari s'au făcut pentru descoperirea celor cari în ziua de 27 Noembrie au executat pe V. Madgearu.

.

In cercurile naţional-ţărăniste se discută că printre asasinii lui Virgil Madgearu ar fi fost av. Cojocaru, Profesor Tase şi Boeru, cari ar fi venit în ziua de 27 Noembrie a.c. la Virgil Madgearu, cu o maşină a Institutului Naţional al Cooperaţiei.

2923

~~197~~ ~~195~~ ~~145~~

9.XII.1942 P. 195

Intr'o notă precedentă am anunţat că Maniu a găsit mijlocul să trimită serviciului britanic pentru Balcani cu sediul la Cairo - şi care are reprezentanţi la Istanbul şi Ankara - o notă privitoare la poziţia României faţă de puterile anglo-saxone.

In această notă - al cărei rezumat l-am dat la timp - (rugăm cereţi copia) Maniu înfăţişează situaţia României, arătând că în urma pactului anglo-rus s'a lăsat impresia că ţara noastră a fost trecută în zona de influenţă a Rusiei Sovietice.

Maniu cerea precizări cu privire la raporturile dintre România şi U.R.S S., la chestiunea Basarabiei şi Bucovinei de Nord, la problema Ardealului şi la posibilităţile de colaborare viitoare dintre România şi puterile anglo-saxone.

Maniu arăta că o acţiune a forţelor democratice din România se loveşte de lipsa de preciziuni în ceeace priveşte atitudinea Angliei şi Americii faţă de România, considerată pe nedrept ca o aliată a Germaniei, deoarece ea ar trebui trecută în rândul ţărilor cari, prin ruperea echilibrului european, au fost ocupate de către germani.

In cursul zilei de Marţi 8 Decembrie a.c., Maniu a primit un răspuns la aceste comunicări.

In acest răspuns se arată că chestiunea României a fost luată - în urma notei trimisă de Maniu - într'o cercetare amănunţită de către serviciile respective dela Foreign Office.

Dat fiind complexitatea problemei şi consultările la cari guvernul britanic este obligat, precizarea ce se aşteaptă nu va putea fi făcută înainte de 15-20 Decembrie a.c.

In acelaş timp, s'a comunicat lui Maniu:

1) Că situaţia României este foarte gravă în urma colaborării accentuate a armatei române pe frontul de Răsărit, a aprovizionării Reichului cu toate resursele României şi atmosferei ce s'a creat în legătură cu chestia evreească, dar că nota lui

Maniu a avut darul să provoace un interes deosebit şi să determine o reexaminare a problemei, al cărei rezultat se va cunoaşte.

2) Că în ce priveşte situaţiunea ex-regelui Carol - Maniu nu trebue să aibă nicio grijă, întrucât naţiunile unite şi-au fixat definitiv poziţia faţă de fostul suveran, pe care-l consideră inapt de a reveni pe Tronul României sau de a mai juca un rol politic în numele ţării sale.

3) Oficialitatea anglo-saxonă cunoaşte şi apreciază lupta dusă de Maniu, dar că-l sfătueşte să-şi ralieze toate forţele capabile să alcătuiască mâine un guvern naţional, sub preşedinţia sa, guvern ce ar trebui să reprezinte toate curentele de opinie publică din România şi toate personalităţile cari n'au colaborat sub nicio formă cu germanii.

Maniu a mai fost anunţat că în curând englezii vor începe o acţiune de propagandă, cu ajutorul aviaţiei.

Royal Force va răspândi milioane de manifeste pe teritoriul român.

Intre aceste manifeste va exista şi o tipăritură sub formă de ziar, cu antetul "Universului" şi având ca subtitluri "Redacţia şi administraţia: Marele comandament Royal Force" şi purtând inscripţia "necenzurat".

S'a mai atras atenţia lui Maniu că în chestia evreească oficiile de propagandă ungare - numeroase în ţările neutre ca şi în Anglia şi America - întreţin o atmosferă defavorabilă României. Aceste oficii au teza că şi Ungaria este aliata Axei, dar că n'a săvârşit sălbăticiile pe cari le-au făcut românii; aceste sălbăticii n'au fost ordonate de germani, ci pornesc din iniţiativa românească, ceeace dovedeşte că românii sunt un popor sălbatec şi că nu-şi pot aroga dreptul de a stăpâni şi alte naţiuni conlocuitoare.

197

197

OPERAT LA FIŞE

9273

M. Tătărăscu

1.XII.1942 P.

Maniu a declarat astăzi amicilor săi că este informat că germanii împreună cu guvernul vor să ia măsuri împotriva sa şi a grupării naţional-ţărăniste.

În acest scop, s'a alcătuit un manifest apocrif, ce se atribue conducerii naţional-ţărăniste şi care urmează să constitue punctul de acuzaţie dela care va pleca acţiunea împotriva opoziţiei.

S.S.I.-C.I.-Agentura I-a ~~200~~ 11 Decemvrie 1942

2923

198

P.N.T.

Iuliu Maniu lucrează intens la redactarea unui memoriu de covârşitoare importanţă pe care-l va trimite Domnului Mareşal Antonescu, memoriu care cuprinde următoarele capitole:

a./ Situaţia Armatei III-a;

b./ Situaţia internă;

c./ Situaţia externă;

d./ Rolul opoziţiei democrate;

e./ Concluzia din care se poate vedea modul cum puterile Axei vor pierde războiul contra Angliei.

Se spune în cercurile apropiate leadărului naţional-ţărănist că acesta va încerca să predea personal memoriul.

———

199

PROCES - VERBAL

Astăzi ..21 - VIII. 957..

am procedat la scoaterea filelor No...199..

car au fost scoase din dos. No 2923....vol.4..

şi trecute la dos.No 22204..vol. unic

Semnătura

E:

29

Nr. 533

15 Decembrie 1942

"Politis"

~~202~~ ~~200~~ 200 ~~201~~

Revenim la Nr. 533 din 15 Decembrie 1942,

Rugăm a se verifica informația după care Iuliu Maniu, a trimis recent o scrisoare lui Pavel Pavel, care se află la Londra, prin care îi atrage atenția că nu trebuea să întreprindă nimic în legătură cu independența politică ori de afirmare a acțiunei României libere.

203

OPERAT LA FIȘE

201

"Politis"
8 Ianuarie 1943

Nr. 745

2/

Revenire la Nr.533 din 15 Decembrie 1942 ;

Rugăm a verifica informaţia după care Iuliu Maniu, a trimis recent o scrisoare lui Pavel Pavel, care se află la Londra, prin care îi atrage atenţia că nu trebue să întreprindă nimic în legătură cu independenţa politică ori de afirmare a acţiunei României libere.

S.S.I.-C.I.-Agentura I-a   15 Decemvrie 1942

~~204~~ ~~202~~ 202

OPERAT LA FIŞE

P.N.T.

Iuliu Maniu a interzis în mod formal ţinerea de şedinţe cu caracter politic la domiciliul membrilor partidului naţional-ţărănesc sau la sediul organizaţiei Pro-Transilvania, toate aceste şedinţe urmând să se ţină numai la domiciliul său unde nu planează nici un pericol.

Nu se vor mai multiplica şi difiza memoriile trimise de Iuliu Maniu Domnului Mareşal Ion Antonescu ci ele vor fi cetite la locuinţa sa tuturor celor prezenţi.

~~205~~ ~~203~~

Pentru Agentura Ardeal

15 Decembrie 1942

Nr. 538.

203

OPERAT LA FIŞĂ

Maniu părăseşte Capitala în ziua de 15 Decembrie plecând în Ardeal, unde va rămâne 2-3 săptămâni.

Rugăm daţi extra urgente dispoziţii tuturor rezidenţelor să-i urmărească foarte amănunţit întreaga activitate.

Grupa Politică.

E

~~206~~ ~~2011~~
204

Pentru Agentura Ardeal

8 Ianuarie 1943

Nr. 864

OPERAT LA FIŞE

Rugăm a ne comunica de urgenţă rezultatul cererei noastre Nr.538 din 15 Decembrie şi Nr.680 din 29 Decembrie a.c.

Grupa Politică

Petroșani
Sursa: Lupșa Octavian

205 ~~207~~

8 Ianuarie 1943

18 Ian 43 N: 2

9 P

Nota

La nota No: 538 din 17 Dec 1942

Dl. Iuliu Maniu pare să pregătească o nouă deplasare în sect. V. Jiului, spre a lua contact cu oamenii săi politici de aici.

Eventuala deplasare [illegible] o vom semnala.

208

206

Nr. 172 din 25 decembrie 1942.

La nota trimsă am onoarea a vă raporta:

Constat şi accentuez, că in ultimul timp se vădeşte o cât mai mare mişcare discretă in sânul partidului Naţional Ţărănesc. Am semnalat diferite adunări ţinute la capii actuali din acest oraş. Se vorbeşte in culise, deoarece pe faţă nimeni nuare curajul că mântuirea Ardealului nu va veni decât numai prin I. Maniu. Că acesta ar avea anumite aranjamente, dar că nu este timpul incă oportun.

Până in prezent in sectorul meu nu a sosit incă Iuliu Maniu. Socotesc această problemă de mare importanţă. Caut să prind momentul când va sosi in loc, şi imediat voi transmite toate cele ce voi putea prinde.

Un lucru cert este, că aderenţii acestui partid cred cum că mântuirea Ardealului nu va veni decât numai prin ei.

Mureşan M.

209 207

2928

OPERAT LA FIŞE

N O T A

In ultimele zile s'au colportat în Capitală numeroase manifeste în formă de scrisoare către Mareşalul Antonescu, manifeste cu caracter anti-german foarte violent, în care se cere imediata retragere a trupelor române depe frontul de Est şi încheerea unei păci separate cu Rusia.

In cercurile maniste se declară că Maniu n'are nimic comun cu aceste manifeste şi că ele s'ar putea să fie opera comuniştilor sau chiar a unor agenţi provocatori, duşmani ai democraţiei, care ar urmări să atragă măsuri represive contra naţional-ţărăniştilor.

Sursă sigură.

16 Decembrie 1942 ~~208~~

2923

Gr. Politică

~~210~~

208

OPERAT LA FIȘE

1. F.

Cercurile d-lui Iuliu Maniu discutând de percheziţiile efectuate pentru găsirea de documente compromiţătoare, afirmă că arhiva d-lui Iuliu Maniu este în bună păstrare la dl. Boilă în comuna Baia de Arieş.

Făcută această indiscreţiune cei prezenţi s'au legat pe "cuvânt de om" că nu vor divulga acest fapt

Punctator.

e-----

Bi

~~211~~ 209

S.S.I.-C.I.-Agentura I-a 16 Decemvrie 1942

2923

OPERAT LA FIŞĂ

P.N.T.

Iuliu Maniu fiind informat că I.D.Suciu şeful tineretului naţional-ţărănist din Capitală este inconsecvent unor angajamente de natură politică şi că din proprie iniţiativă duce o politică de duplicitate, a hotărât ca şefia acestei grupări a partidului să fie încredinţată lui Iosif Radocea, funcţionar la C.E.C., cu ultimul domiciliu în str.Gl Haralamb Nr.14.

In acelaş timp a trimis un sever avertisment lui I.D.Suciu ameninţându-l cu excluderea definitivă din cardele partidului naţional-ţărănist dacă va continua să facă jocul Mareşalului Antonescu şi dacă nu va reveni la politica de interese a ardelenilor.

———

~~212~~ ~~210~~ 219

Sursa : Stan Sibianu.

17 Decembrie.

2923

19. vii

N O T A.

Suntem informaţi, din sursă demnă de toată încrederea că Iuliu Maniu intenţionează ca în cel mai scurt timp, să vină la Sibiu unde urmează a se interna în Clinică, fiind suferind.-

18.XII.1942 2923 P.

Plecarea lui Maniu din Bucureşti a suspendat într'o oarecare măsură agitaţia cercurilor naţional-ţărăniste.

In schimb, în Ardeal - şi îndeosebi la Sibiu, unde Maniu şi-a mutat sediul - prezenţa sa e folosită pentru o serie de contacte cu şefii provinciali, chemaţi să facă rapoarte asupra situaţiei din judeţele respective şi să primească în acelaş timp instrucţiuni noui.

Drul Lupu - care a primit din partea lui Maniu însărcinarea să discute cu vicepreşedintele de Consiliu caracterul ultimelor măsuri şi perspectivele de viitor - n'a putut fi încă primit la Preşedinţie; prima oară, drul Lupu a pierdut, dintr'o întârziere a sa, ora ce-i fusese fixată, iar a doua oară, dl. Mareşal Antonescu a convocat un consiliu de miniştri inopinat tocmai în timpul ce vicepreşedintele de Consiliu se rezervase pentru frantaşul naţional-ţărănist.

Drul Lupu aşteaptă cu impacienţă audienţa, deoarece urmează să facă comunicări, printr'un emisar special, lui Maniu cu privire la convorbirea ce o va avea cu vicepreşedintele Consiliului.

Preocuparea principală a conducerii naţional-ţărăniste e posibilitatea ca, câţiva fruntaşi naţional-ţărănişti, împreună cu câteva elemente din diplomaţie, să poată părăsi ţara pentru a întreprinde o acţiune de persuasiune în favoarea României, pe lângă guvernele englez şi american.

In jurul acestei chestiuni, s'a iscat şi o vie discuţie privind metodele pe cari a înţeles să le folosească Maniu.

C. Vişoianu, fost ministru plenipotenţiar şi care în calitatea sa de reprezentant permanent al României pe lângă Liga Naţiunilor isbutise să lege relaţiuni destul de strânse cu Eden, ministrul de externe al Marei Britanii, a fost convocat de Maniu pentru a-i comunica:

Că, printr'un intermediar anume însărcinat cu aceasta, a cerut vicepreşedintelui de Consiliu să autorize plecarea în străinătate a patru foşti diplomaţi: C. Vişoianu, fost ministru plenipotenţiar, Savel Rădulescu, fost subsecretar de Stat la Externe, Creţeanu, fost secretar general la Externe şi Radu Cruţescu, fost ministru plenipotenţiar.

Vicepreşedintele de Consiliu a declarat că autoriză plecarea lui Savel Rădulescu, Creţeanu şi Cruţescu, dar că sub niciun motiv nu poate să îngădue ieşirea din ţară a lui Vişoianu.

Maniu a îndemnat atunci pe Creţeanu să facă cerere pentru paşaport; Creţeanu a înaintat o asemenea petiţie vicepreşedintelui de Consiliu care, după două zile, a chemat pe Davidescu, pentru a-i cere să explice lui Creţeanu că a aprobat cererea, dar că totuşi nu poate îngădui plecarea, deoarece germanii s'ar alarma şi s'ar crea astfel dificultăţi mari guvernului.

C. Vişoianu a protestat cu vehemenţă faţă de Maniu şi de amicii acestuia, declarând că este inadmisibil să se facă în numele său asemenea cereri, fără să fi fost consultat în prealabil.

Era de aşteptat, a spus Vişoianu, ca cererea să fie respinsă, fiindcă vicepreşedintele de Consiliu, chiar dacă ar îngădui anumite plecări în străinătate, ar prefera pe oamenii săi de încredere şi nu persoane din jurul lui Maniu; în al doilea rând, asemenea emisari plecaţi cu autorizaţia guvernului actual, ar fi din capul locului suspectaţi de către cercurile oficiale anglo-americane.

Maniu a replicat că în principiu, Vişoianu are dreptate, dar că atunci când e vorba de interesele mari ale ţării el are încredere în lealitatea şi buna credinţă a vicepreşedintelui de Consiliu.

S.S.I.-C.I.-Agentura I-a   21 Decemvrie 1942

P.N.T.

Iuliu Maniu înainte de a pleca în Ardeal a avut o lungă consfătuire cu Kostache Lupu şi I.Hudiţa şi aceasta spre a putea stabili care este puterea de acţiune a organizaţiei naţional-ţărăniste din Capitală.

Ion Hudiţa a raportat că din rapoartele ce deţine rezultă că aproape 50% din populaţia Capitalei este alături de acţiunea lui Iuliu Maniu şi că toţi foştii radicali-ţărănişti, social-democraţi şi chiar comuniştii moderaţi se consideră ca făcând parte din organizaţia naţional-ţărănistă.

Kostache Lupu a declarat că aproape nu există comerciant sau industriaş care să nu fie alături de Iuliu Maniu.

Iuliu Maniu a cerut să se continue ancheta discretă şi în rândurile tineretului cerându-se

./.

sprijinul lui Vincenţiu Radocea şi I.D.Suciu.

214

Grupa Politică. Agentura I-a

29 Decembrie 1942

E. 674

Rugăm a ne comunica de urgență rezultatul acestei note nr. 674 din 29 Decembrie 942

OPERAT LA CEIS

La nota Dvs. informativă din 21 Decembrie a.c. sursa P.N.T. pe care o anexăm în copie, rugăm a ne da detalii complete asupra numiților **I.D. Suciu** și **Vicențiu Radocea**.

Nr.119 215

R E F E R A T

Cercetările efectuate în mod discret, au stabilit următoarele:

SUCIU D. ION, născut la 3 August 1917, în orașul Lugoș, de profesiune publicist, a urmat cursurile Facultății de Litere din București și în timpul cât a fost student a desfășurat o vie acțiune contra elementelor legionare, fiind ajutat în acțiunea sa de către studenții democrați (liberali și național-țărăniști).

Numitul a condus revista "Tinerețea" care a fost redactată în spirit anti-legionar.

A fost șeful tineretului național-țărănist, demnitate din care a fost înlăturat deoarece a căzut în disgrația lui Iuliu Maniu cu care totuși menține legătura și-l viz tează la domiciliu.

Democrat prin excelență și oarecum oportunist.

Domiciliază în șos. Jianu Parcul Soc. de Gaz str. Q Nr.18 la Dna Paula Silbermann.

RADOCEA VICENTIU, născut la 4 Mai 1910, în comuna Bucium jud. Făgăraș, cu serviciul militar satisfăcut în Reg. 1 Grăniceri, trăește în concubinaj cu Magda Slobodeanu originară din Chișinău și se ocupă afaceri de misitie în materie de închirieri de imobile, etc.

Face parte din organizația tineretului național-țărănist în ale cărei cadre activează alături de acțiunea Iuliu Maniu.

Domiciliază în Bd. Elisabeta Nr.38 A.

Seful Agenturei I-a

Locot. rez.

Victor Ionescu

29.XII.1942 2923

216 P. ~~186~~ ~~216~~ ~~218~~

Conducerea naţional-ţărănistă a luat în considerare, în mai multe rânduri în ultimul timp, o eventuală plecare a lui Maniu în străinătate.

Până acum două luni, Maniu respingea de plano orice sugestie în această direcţie, declarând că socoteşte indispensabilă prezenţa sa în ţară.

De când René de Weck i-a comunicat printr'un emisar special că, după informaţii ce deţine, Boehm, ataşatul de poliţie de pe lângă legaţia germană, ar avea, între altele, misiunea să pună la cale suprimarea şefului grupării naţional-ţărăniste, prietenii acestuia au repus chestiunea unei eventuale plecări în străinătate; Maniu n'a respins sugestia, cum făcuse până atunci; el a înfăţişat numai dificultăţile ce stau în calea îndeplinirii acestui proect.

Atât Maniu cât şi prietenii săi au convenit că guvernul nu va îngădui plecarea lui Maniu în străinătate; această convingere s'a întărit după ce guvernul refuzase un paşaport lui Creţeanu, deşi vicepreşedintele de Consiliu făgăduise unui emisar al lui Maniu să înlesnească plecarea unui grup de diplomaţi români.

Intimii lui Maniu i-au sugerat atunci ideea unei plecări clandestine, cu ajutorul unui avion ce ar urma să fie pus la dispoziţie de elementele din armată, devotate lui Maniu.

Această posibilitate se cercetează în momentul de faţă dar fireşte că nu se pot obţine preciziuni, deoarece o eventuală plecare ar urma să se facă în cel mai strict secret.

După ultimele măsuri luate de guvern, chestiunea plecării a fost din nou discutată sub feluritele ei aspecte; deşi Maniu a declarat mereu că rămâne în ţară, totuşi intimii săi au rămas cu impresiunea că dacă i s'ar asigura condiţiuni de trans-

port sigure, Maniu ar fi gata să plece.

In cursul zilei de azi, prietenii săi i-au comunicat că guvernul s'ar afla în faţa unei cereri germane de a preda autorităţilor Reichului pe şefii anglofili din România; Maniu s'a mulţumit să replice că totul este cu putinţă.

Fiind înştiinţat despre măsurile luate împotriva legionarilor, el a cerut să se afle ce anume dă în schimb guvernul germanilor, exprimându-şi părerea că fără compensaţiuni serioase, forurile Reichului n'ar fi procedat la arestarea legionarilor refugiaţi.

Maniu a întrebat apoi, surâzând; "Nu ne dă oare pe noi în schimb?"

Relatându-i-se în fine că agenţia Reuter a anunţat că Maniu e pe punctul de a pleca la Istanbul, şeful grupării naţional-ţărăniste a exclamat:

"Cum Dumnezeu au putut să facă această prostie?"

In concluzie:

1) In ultimul timp, apropiaţii lui Maniu au insistat ca acesta să se decidă să părăsească ţara, pentru a-şi pune la adăpost viaţa şi a conduce din străinătate aşa zisa acţiune a României libere.

Un grup restrâns de partizani ar urma să-l însoţească.

2) De rândul acesta, Maniu n'a mai respins ideea unei plecări, dar a ridicat obiecţiuni privind posibilităţile de a părăsi ţara.

3) Ideea de a se găsi un avion, pus la dispoziţie de partizanii lui Maniu din armată, se studiază în acest moment în cel mai mare secret.

218

Pentru Agentura Ardeal

31 Decembrie 1942

Nr. 706

2923

OPERAT LA FIŞE

RADIOGRAMA

Din ordinul Domnului Director General, daţi dispoziţii a se urmări activitatea lui Iuliu Maniu, plecat din Capitală pe ziua de 30 Decembrie a.c., în direcţia Braşov-Sibiu-Deva.

Dacă este ceva important comunicaţi telefonic.

Grupa Politică.

219

~~219~~

Ant. Nr. 28
din 2 Febr.

S-a răspuns

Pentru Agentura Ardeal

8 Ianuarie 1943 ~~221~~

Nr. 857

OPERAT LA FIȘĂ

Rugăm a ne comunica de urgență, rezultatul radiogramei noastre Nr.706 din 31.XII.1942, privind activitatea lui Iuliu Maniu, plecat din Capitală în ziua de 20 decembrie 1942, în direcția Brașov - Sibiu - [illegible].

229 ~~220~~

Pentru Agentura Ardeal

8 Ianuarie 1943

Nr. 857 ~~222~~

OPERAT LA FIȘ[ier]

Rugăm a ne comunica de urgență, rezultatul radiogramei noastre Nr.706 din 31.XII.1942. și Nr. 8[illegible] din 8 Ian. cr. privind activitatea lui Iulian [illegible] plecat din Capitală [illegible] de la 30 Decembrie 940, în ~~[illegible]~~ - libre.

Grupa Politică —

INTRARE..A..A..Nr. 28 Data 2/II Anul 1943 221 221.

Pentru Agentura Ardeal

1 Februarie 1943 221

Nr. 1108

G.P.

Rugăm a ne comunica de urgenţă rezultatul radiogramei noastre Nr.706 din 31.XII.1942 şi Nr.857 din 8 Ianuarie a.c.,privind activitatea lui Iuliu Maniu,plecat din Capitală pe ziua de 30 Decembrie 1940,în dircetia Braşov-Sibiu.

EŞIRE..A..A..Nr. 28 Data 12/II Anul 943

Grupa Politică.

S'a răspuns cu nota din 15.I.1943.

C. [illegible]

1 Ianuarie 1943.

B. I. Grupa VI

2923.

~~224~~ 222

OPERAT LA FIŞ

I.

Arestarea legionarilor din Germania si a celor din ţară, a devenit cunoscută în opinia publică şi în cercurile politice deabia în cursul zilei de Miercuri 30 Decemvrie 1942 şi a produs o impresie profundă în toate cercurile din Capitală:

1/ Iuliu Maniu care s'a înapoiat în Capitală, în ziua de 29 Decemvrie 1942, s'a arătat foarte sceptic faţă de măsura arestării legionarilor. In legătură cu aceasta, Iuliu Maniu a declarat intimilor săi colaboratori că " nu poate fi vorba decat de o nouă afacere încheiată între Germania şi Guvernul Dlui Mareşal Ion Antonescu şi că Romania trebuie să plătească desigur foarte scump, cu preţ foarte mare, probabil prin importante concesii economice şi noui contigente de trupe, pentru faptul că Germania i-a abandonat deocamdată, din nou, pe legionari, cu care până acum a şantajat Guvernul Dlui Mareşal Ion Antonescu."

2/ In cercurile filo-engleze acţiunea anti-legionară a Guvernului este considerată drept o acţiune prin care regimul actual urmăreşte să-şi asigure propia existenţă, adougand şi aceştia că Romania a făcut probabil noui concesii Germaniei.

3/ Faptul că Germania a cedat pretenţiunilor Romaniei şi a fost nevoită să-i abandoneze, pe protejaţii legionari, este considerat în cercurile politice romaneşti, ca un semn al stramtorii din punc de vedere militar, economice şi politice prin care trece Germania şi totodată ca un act de energie al Guvernului Roman, care a ştiut să exploateze momentul oportun.

4/ A produs o deosebită impresie faptul că la raziile din Capitală

./.

au participat şi membrii ai poliţiei militare germane, despre care se afirmă că au avut rolul să-i legitimeze pe soldaţii germani pentru a identifica şi aresta pe legionarii veniţi din Germania în uniforme militare germane.-

5/ Pe dealtă parte se crede în cercurile politice că legionarii arestaţi în Germania nu vor fi extrădaţi, ci vor fi menţinuţi numai arestaţi de către Germania, spre a putea fi, din nou intrebuinţaţi, la momentul oportun, pentru manevrările politice contra Guvernului roman.

6/ S'a răspandit în cercurile politice romaneşti versiunea că Horia Sima n'ar fi fost arestat ci ar fi reuşit să fugă şi să scape din mana poliţiei germane. Faptul este interpretat ca o manevră a poliţiei germane, care l'ar fi pus pe Horia Sima la adăpost./Legionarii mărturisesc însă că Horia Sima se află arestat/.

AGENTURA ARDEAL
Sibiu

Nr.5378.-
2.Ianuarie 1943.-

226 224 224

f.439,501,504,

N O T A

Dl.Iuliu Maniu şi-a petrecut sărbătorile Crăciunului la Sibiu fiind găzduit,ca de obiceiu,la Hotelul Bulevard,al cărui patron Dl.Dr.Ion Răchiţeanu,trece printre cei mai apropiaţi confidenţi ai fostului prim ministru.-

In timpul şederii la Sibiu,Dl.Maniu a vizitat pe nepotul său Dr. Romul Boilă,unde a petrecut câteva ceasuri din noaptea de ajun.-

In aceaşi noapte a vizitat apoi,familia avocat Dr.Stoichiţa Alemon (aceste din urmă fost secretar general în Ministerul Agriculturii,sub guvernul Mihalache).-

A doua zi de Crăciun a făcut o vizită la locuinţa D-lui Prof.Lupaş (cu care a intrat în legături de rudenie şi concomitent în bune relaţii politice) primul înclinând a-şi face "mea culpa" şi a deveni din nou la matca pe care a părăsit-o în anul 1926.-

Dl.Maniu a vizitat şi familia avocat Virgil Morariu,respective avocat Ion Dordea,cari deasemenea trec printre confidenţii politici ai D-sale.-

Din discuţiile avute cu nepotul D-lui Maniu (cu Dr.Paul Boilă) n'am putut reţine prea multe în legătură cu cele ce s'au discutat în prilejurile conciliabulelor de mai sus - respectivul evitând orice discuţie pe chstiuni politice.-

Am aflat însă că din prilejul vizitei făcute în familia nepotului Dr.Romul Boilă o delegaţie de doamne din înalta Societate localnice şi refugiate (în deosebi majoritatea membre ale Reuniunii "Mariane" i'au oferit un frumos buchet cu flori,odată cu împărtăşirea sentimentelor de devotament şi preţuirea faţă de atitudinea păstrată,atât pe teren politic cât şi pe teren naţional.Din delegaţie ar fi făcut parte şi Dna Iuliu Haţiegan,D-na Protopop Victor Aron,etc.-

In ziua a treia de Crăciun a părăsit Sibiul,plecând spre Braşov (unde a făcut un popas la amicul Mihai Popovici) urmând a-şi continua drumul spre Bucureşti.-

E probabil ca revelionul î-l va petrece la Băile Herculane unde va pleca şi Dr. Ieronim Stoichiţa,Dr.Vilt,Ilie Floaşiu, Col în rezervă Popa,Dr.Răchiţeanul şi profesor Universitar Dr. R.Boilă.-

In legătură cu vizita făcută la familiile mai sus amintite,aflăm că ar fi fost cercetat şi de prof.Hradil dela Academia Teologică Andreiană,care i-ar fi împărtăşit oarecari informaţiuni în legătură cu studiul în care se găseşte lupta Cehoslovacilor lui Beneş,pentru restaurarea republicei şi pentru crearea unei apropieri între naţiunile Europene cu scopul de a zădărnici orice plan al Germaniei pentru organizarea nouii Europe.-

Fiind de origine etnică cehoslovac.Prof.Hradil,reprezintă la Sibiu a aleasă însărcinare din partea fostului preşedinte al republicei,Dl.E.Beneş, ale cărui planuri politice î-i sunt binecunoscute şi aduse la cunoştinţe prin intermediul unor călugări Cehi,dela mânăstirile situate în apropierea frontierei comune.-

Sunt bănueli că susnumitul ar avea la domiciliul său un interesant material propagandistic,potrivnic ordinei Europene concepute de nemţi.-

Sub masca unor cărţi de rugăciuni şi alte lucrări tichete pe motiv religios,susnumitul intreţine o vie propagandă în cercurile membrilor coloniei cehe din localitate.-

./.

 225 227 225

In rândurile studenţilor dela Academia Teologică,înca desfăşoară o vie propagandă,cu scopul de a-i câştiga pe aceş- tia pentru cauza Cehoslovaciei benesişte.-

In prezent Profesorul Hradil lucrează o încreştare care va apare (încadrând şi unele fotografii sugestiune şi cu substrat politic) în noul organ de propagandă,care va apare sub aspiciile Asociaţiei Româno-Cehoslovace,recent constituit la Universitate.-

.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.

OPERAT LA FIŞE

Sursă sigură.

2923

~~2929~~ 226 ~~226~~ ~~158~~

3.I.1943 P.

In legătură cu plecarea lui Maniu în străinătate, se mai pot preciza următoarele:

Maniu a declarat intimilor săi (Mihai Popovici, Ghiţă Popp) că este hotărât, de rândul acesta, să plece în străinătate, pentru a se pune în fruntea unei acţiuni româneşti, care să fie dusă pe un plan mai mare, de acord cu guvernele englez şi american.

"In momentul de faţă, a spus Maniu, o acţiune serioasă şi eficace nu poate fi întreprinsă decât în străinătate, deşi foarte curând va trebui să se ia iniţiativa unor acţiuni militare româneşti, cari să meargă paralel cu acea politica."

Maniu înţelege însă că înainte de a pleca în străinătate să poată obţine din partea guvernelor englez şi american precizări cu privire la situaţia pe care şi-a creat~~o~~ România, dacă ar putea măcar în ultimul moment, să aducă un aport în lupta naţiunilor unite.

Comunicările pe cari le-a primit Maniu prin serviciile britanice din Istanbul-Cairo - şi cu cari v'am ţinut în curent - au fost socotite ca vagi şi neconcludente; în consecinţă, Maniu a cerut să i se precizeze:

a) Care este, după concepţia anglo-americană, garanţia securităţii sovietice şi cum se poate armoniza această metodă cu principiile hartei Atlanticului care ar prevede şi pentru Basarabia şi Bucovina de Nord libera exprimare a voinţei poporului.

b) In ce condiţii, puterile anglo-americane îşi iau angajamentul să sprijine România pentru recucerirea Ardealului de Nord?

c) Ce aport ar trebui să aducă o mişcare a României libere, în împrejurările de azi, pentru a putea încheia un pact valabil cu puterile anglo-americane, ţinând seama să nicio acţiune românească n'ar putea fi întreprinsă fără asigurări înceeace priveşte teritoriile române.

Maniu a arătat, în răspunsul său, că dacă i se dau garanţii în ceeace priveşte teritoriile din Vest, este hotărât să xxxx plece în străinătate şi să ducă de acolo o luptă în numele României libere, iar în primul moment favorabil să determine, cu ajutorul partizanilor săi din armată, şi o acţiune militară alături de puterile anglo-americane.

Intimilor săi, Maniu le-a arătat că pentru moment nu se pot cere şi asigurări în ceeace priveşte graniţele de Răsărit ale României, aceasta fiind o problemă generală politică, în funcţiune de puterea pe care o va avea Rusia Sovietică la sfârşitul războiului şi de stadiul în care se vor afla atunci raporturile anglo-americano-sovietice.

Maniu n'a primit încă precizările ce le-a cerut; se cunoaşte, de altfel, întârzierea pe care o pun în mod obişnuit serviciile britanice în rezolvirea oricărei chestiuni.

In consecinţă, se poate arăta:

1) Maniu este hotărât să plece în străinătate.

2) Această plecare va fi determinată de atitudinea guvernelor englez şi american faţă de problema românească.

3) Data plecării atârnă tot de hotărârea guvernelor englez şi american.

4) Mijloacele de plecare n'au fost încă definitiv stabilite; se speră că prin ajutorul unor partizani din armată se va putea obţine un avion.

228 ~~230~~ 2213 228

5.I.1943 P.

In câteva note precedente am arătat că Iuliu Maniu, şeful grupării naţional-ţărăniste, a luat în considerare propunerea ce i s'a făcut de a pleca în străinătate, spre a lua conducerea unei aşa zise mişcări "a României libere".

In ultimele zile, din birourile agenţiei britanice "Reuter" din Istanbul s'a şi răspândit ştirea că Maniu e pe punctul de a părăsi ţara, oprindu-se mai întâiu în Turcia, pentru a pleca de acolo în Orientul mijlociu şi apoi în Anglia.

O privire recapitulativă asupra ultimelor contacte pe cari Maniu le-a avut cu oficiile britanice din Cairo-Istanbul va pune într'o lumină mai clară proectele conducerii naţional-ţărăniste în această direcţiune:

Dela intrarea României în războiu - şi îndeosebi după ocuparea Odesei de către trupele române - s'a facut deseori sugestiunea lui Maniu de a părăsi ţara; unii dintre amicii săi socoteau că o mişcare anglofilă ar putea să lucreze cu mai mult succes în străinătate şi că legăturile directe pe cari le-ar stabili cu guvernele englez şi american ar avea rezultate apreciabile din punctul de vedere al intereselor României.

La începutul anului 1941, oficiile britanice din Istanbul - Ankara (cari lucrează de comun acord cu înaltul comandament englez din Cairo şi cu serviciul politic britanic din Cairo) au făcut cunoscut lui Maniu că "cercurile oficiale britanice" ar sprijini şi încuraja"o mişcare liberă românească" care ar activa în străinătate şi care ar sta sub directa conducere a şefului partidului naţional-ţărănesc, întrucât guvernul britanic "nu poate lua în considerare decât acţiunile conduse de oameni politici cari au un suport serios în opinia publică a ţării respective".

Prin această invitaţiune, cercurile britanice precizau că nu pot să acorde o atenţiune acţiunilor iniţiate la

Londra de elemente lipsite de importanţă ca Victor Cornea sau Cornel Bianu, dar că ar fi gata să sprijine în mod oficial o mişcare condusă de către Maniu personal.

Maniu a răspuns că prezenţa sa în ţară este mult mai utilă, atât pentru pregătirea "mişcării naţionale române" (aceasta este formula folosită de Maniu) cât mai ales pentru conducerea "acţiunii de eliberare", care va reclama "într'un moment critic hotărâri supreme".

Intimilor săi, Maniu le-a arătat că, după opinia sa, după prăbuşirea frontului german se va ivi şi în România o "situaţie haotică", care ar putea să se transforme în desordini interne sau în perturbări sociale şi că pentru dominarea acestei situaţiuni va fi nevoie de autoritatea şi soluţiile rapide ale oamenilor cari pot înrâuri opinia publică.

Unii dintre prietenii săi au înţeles chiar că Maniu vrea să evite ca, în lipsa sa, să nu se ridice, din frământările războiului, alte personalităţi cari să domine massele populare, iar şeful grupării naţional-ţărăniste să se găsească în situaţia în care s'a aflat Ion I.C.Brătianu în 1918-1919.

Intre timp, Maniu a continuat să întreţină un contact de informaţie şi lămurire cu oficiile britanice din Istanbul-Ankara-Cairo.

Seful grupării naţional-ţărăniste a făcut, fireşte, cunoscut punctul său de vedere: că actuala orientare politică şi militară a României e condusă împotriva asentimentului ţării, că opinia publică românească nu doreşte să se afle în războiu cu Anglia şi America, că după reocuparea Basarabiei şi Bucovinei de Nord acţiunea militară din Răsărit e socotită fără obiectiv naţional, dar că răspunderea acestei situaţii nu cade asupra României, ci a unor împrejurări nenorocite (ruperea echilibrului european prin prăbuşirea Franţei, agresiunea sovietică asupra Basarabiei şi Bucovinei de Nord, întinderea

puterii germane) cari au împins România în orbita Germaniei şi au pus-o într'o situaţie identică cu celelalte ţări ocupate.

Această teză a primit un răspuns, considerat ca ciudat şi de către conducerea grupării naţional-ţărăniste: oficiul britanic din Istanbul-Ankara a comunicat punctul de vedere al înaltului comandament britanic din Cairo prin care acesta declara că situaţia României ar putea fi luată în considerare numai dacă s'ar ridica cu armele împotriva Germaniei.

Răspunzând acestei note, Maniu a comunicat:

a) Că partidul său nu poate întreprinde o acţiune în serviciul Angliei şi aliaţilor ei, ci numai o acţiune naţional-românească, potrivit cu interesele supreme ale României şi având latitudinea să-şi aleagă singur mijloacele pe cari le socoate potrivite şi cari, în niciun caz, nu trebue să împingă ţara sa într'o situaţie şi mai rea decât aceea de azi;

b) Că partidul său socoteşte că România îşi va putea recâştiga graniţele naţionale şi libertatea politică şi economică, cu ajutorul puterilor anglo-saxone, dar că mijloacele ce i se preconizează ar duce la răsturnarea guvernului Antonescu şi la instalarea unui guvern legionar, complet înfeudat Germaniei.

Aliaţii n'ar avea decât de pierdut în urma unei asemenea schimbări, deoarece legionarii ar pune la dispoziţia Germaniei absolut toate resursele economice de cari dispune România şi toate resursele militare de cari ea este capabilă.

Guvernul Antonescu pluteşte în eroarea că Germania va câştiga războiul, dar trebue recunoscut că Mareşalul Antonescu personal, ca şi vicepreşedintele de Consiliu, sunt animaţi de un înalt patriotism şi în măsura în care o pot face rezistă cererilor excesive germane.

c) Inainte însă de a întreprinde vreo acţiune efecti-

vă , conducerea partidului naţional-ţărănesc trebue să cunoască atitudinea guvernelor englez şi american faţă de problemele teritoriale ale României şi că fără să existe asigurări în această privinţă, niciun om politic român n'ar putea să angajeze opinia publică într'o mişcare în favoarea aliaţilor.

In acelaş timp, Maniu a cerut ca punctul său de vedere să fie adus la cunoştiinţa lui Foreign Office şi ca oficiile din Orientul mijlociu să determine guvernul englez de a lua în deaproape examinare problema României.

După trecere de mai bine de o lună de zile, Maniu a primit următoarea notă oficioasă, emanând dela Foreign Office:

"Frontierele României vor fi trasate conform principiilor Chartei Atlanticului şi tratatului anglo-rus, de către naţiunile unite de comun acord.
Aceasta înseamnă că în ceeace priveşte frontierele răsăritene "interesele securităţii" sovietice, recunoscute de tratatul anglo-rus, vor avea un rol hotărâtor; astfel, viitoarea atitudine a României poate avea o influenţă decisivă asupra atitudinei Rusiei cu privire la trasarea viitoarelor frontiere răsăritene.
In privinţa frontierelor apusene ale României, există două puncte esenţiale: primul este acela că arbitrajul dela Viena este potrivnic principiilor Chartei Atlanticului. In acest caz, ceeace România poate spera în privinţa frontierelor apusene, depinde de o victorie împotriva Germaniei, care a făcut arbitrajul dela Viena şi care refuză sau este incapabilă să dea o garanţie de modificare în favoarea României.
In al doilea rând, este în afară de orice îndoială că Marea Britanie şi U.R.S.S. nu vor acorda nicio atenţie frazelor grand iloovente, rostite din când în când, de cei doui Antoneşti, fraze cari servesc numai ca supapă de siguranţă pentru opinia publică românească şi ca o constatare a revendicărilor privitoare la teritoriile transilvănene pierdute. Numai glasul poporului român poate consacra o astfel de revendicare."
(Notă comunicată de noi la timp).

Din această comunicare, Maniu a înţeles:

1) In privinţa frontierelor răsăritene, există în tratatul anglo-rus clauze favorabile Sovietelor şi că pentru a atenua situaţiunea sa, România trebue să găsească mijlocul, ca prin atitudinea ei, să modifice dispoziţiunea guvernului sovietic faţă de noi.

Maniu a răspuns că n'are la dispoziţie asemenea mijloace, că armata română se află, în mijlocul frontului german, la mari depărtări de Patrie şi angajată în lupte crâncene cu armatele sovietice.

Partidul naţional-ţărănesc a luptat spre a determina guvernul Antonescu să nu trimită trupe româneşti în interiorul Rusiei, dar guvernul actual, odată angajat în această acţiune militară, n'are pentru moment posibilitatea să dea îndărăt, fiindcă s'ar expune la ocuparea României de către forţele germane.

In împrejurările actuale, eventualitatea unei înţelegeri directe între România şi Rusia (ambele părţi s'au gândit la pacea separată, fără să vorbească deschis despre o asemenea eventualitate) nu se poate întrevedea.

2) In ceeace priveşte chestiunea Ardealului, Maniu a înţeles că puterile anglo-saxone ar fi gata să sprijine România, dar că ele condiţionează acest sprijin de o victorie asupra Germaniei şi deci invită România să colaboreze pentru obţinerea unei asemenea victorii.

Maniu consideră însă comunicările lui Foreign Office ca prea vagi şi a cerut să i se dea precizări cu privire la aportul pe care România ar putea să-l aducă, fără însă a se pune într'o situaţie mai grea ca cea de azi.

3) In fine, Maniu a înţeles că guvernul britanic ar dori să se înceapă o acţiune de opinie publică puternică şi sgomotoasă ("glasul poporului român") pentru cauza Ardealului, spre a creia Germaniei, în liniile sale de etape, şi greutăţi de asemenea natură.

Maniu a replicat că o asemenea acţiune nu mai e necesară, întrucât poporul român este unanim în voinţa sa de a recuceri Ardealul; o mişcare de opinie publică ar pune însă în mod inutil în primejdie cadrele partidului, cari trebue să

se rezerve pentru momentul hotărâtor. Guvernele aliate trebue să ia în considerare că opoziţia românească duce acţiunea ei, cu multă abilitate, fiindcă ea trebue să observe mereu să nu provoace prea mult pe germani şi să-i determine să readucă pe legionari la putere, ştiut fiind că în acest caz nu s'ar mai putea întreprinde absolut nimic şi că însăşi viaţa fruntaşilor opoziţiei ar fi periclitată.

Intre timp, s'au produs fapte cari au pus din nou în discuţie plecarea lui Maniu în străinătate.

La începutul lunei Decembrie 1942, René de Weck, ministrul Elveţiei la Bucureşti, a comunicat printr'un emisar special lui Maniu că după informaţii diferite ce posedă, Boehm, ataşatul de poliţie de pe lângă legaţia Reichului, ar avea între altele, misiunea să pună la cale suprimarea şefului opoziţiei anglofile.

Arestările şi descinderile făcute înainte de Sărbători au acreditat versiunea, în cercurile naţional-ţărăniste, că însuşi Maniu şi colaboratorii săi intimi ar putea fi internaţi şi puşi astfel în imposibilitate să lucreze; unele versiuni arătau chiar că germanii ar fi cerut ca Maniu şi Dinu Brătianu să fie internaţi într'un lagăr de pe teritoriul Reichului.

Acestea au determinat pe o parte dintre intimii lui Maniu să-i sugereze de a pleca în străinătate, pentru a-şi pune viaţa la adăpost şi pentru a conduce de acolo "acţiunea naţională".

De rândul acesta, Maniu n'a ~~respins~~ respinsideea unei eventuale plecări, dar a obiectat că nu s'ar găsi un mijloc practic şi sigur de a părăsi România, întrucât guvernul n'ar încuviinţa o asemenea plecare, cu atât mai mult cu cât, după ce se declarase în principiu de acord, a refuzat şi paşaportul lui Creţeanu din Ministerul de Externe.

Amicii săi au replicat că, în niciun caz nu poate fi vorba de o plecare pe căi normale şi că împrejurările cer să se ia în vedere o ieşire clandestină din ţară; ei s'au angajat să sondeze pe unii partizani din armată cari să pună la dispoziţie un avion, ce ar putea să facă drumul Bucureşti-Istanbul în câteva ceasuri.

In acelaş timp, Maniu a găsit mijlocul să comunice oficiilor britanice din Istanbul-Ankara, următoarele:

Că este gata să plece în străinătate, dacă va avea posibilitatea practică s'o facă şi dacă guvernele englez şi american sunt decise să-l pună în situaţiunea de a lucra, alături de aliaţi, pentru cauza libertăţii tuturor popoarelor şi pentru cauza libertăţii ţării sale;

Că pentru a-şi lua răspunderea unei asemenea acţiuni e neapărat trebuincios ca să ştie în mod prealabil atitudinea precisă a guvernelor englez şi american cu privire la problemele teritoriale ale României;

Că e necesar ca guvernele englez şi ameridan să ia contact cu guvernul sovietic pentru a-l determina la o atitudine favorabilă în chestiunea românească;

Că în chestiunea Ardealului, guvernele englez şi american trebue să-şi ia obligaţiunea de a sprijini România, cu atât mai mult cu cât principiul Chartei Atlanticului, care constitue normele directive ale aliaţilor, impun acest sprijin;

Că fără aceste garanţii, opinia publică românească n'ar putea fi în întregime mobilizată pentru cauza aliaţilor şi nici nu s'ar putea sconta pe un eventual sprijin al armatei româneşti, într'un moment al războiului când ea ar fi în situaţiunea de a se ridica împotriva Germaniei.

Maniu aşteaptă un răspuns din partea oficiilor britanice din Istanbul-Cairo; acest răspuns n'a sosit până în

momentul de faţă.

In concluzie:

1) Maniu este hotărât să plece în străinătate, dacă va obţine în prealabil asigurări din partea guvernelor englez şi american.

2) Deşi a cerut şi precizarea graniţelor de Răsărit din informaţiile ce avem rezultă că Maniu e decis să plece dacă va avea asigurarea din partea guvernelor englez şi american numai în ceeace priveşte redobândirea Ardealului.

238

236 5 Ianuarie 1943

2923

Linia 1 F

In cercurile diplomatice a fost comentat faptul că dl. Iuliu Maniu a petrecut revelionul în Capitală, deşi acesta anunţase cu ocazia reîntoarcerei sale în Capitală că nu va reveni decât după 7 Ianuarie.

Acest fapt este interpretat ca un indice că Conducerea Partidului Naţional-Ţărănesc a adoptat o atitudine de prudenţă în manifestări pentru a nu indispune organele guvernamentale şi a nu da loc la represalii.

Diplomat.

~~239~~ 237

237 S.S.I.

7 Ianuarie 1943

2923

N O T A

In dimineaţa de 7 Ianuarie a.c. Maniu pleacă la Dobreşti, unde va petrece ziua de Sft. Ion ca invitat al lui Mihalache.

Dintre fruntaşii naţional-ţărănişti vor mai pleca Andrei Popovici şi - probabil - Dr.N.Lupu.

7.I.1943 P.

Maniu şi Mihai Popovici au plecat în cursul dimineţii de azi la Dobreşti, pentru a felicita pe Mihalache cu ocazia onomasticei sale.

Drul Lupu a felicitat telefonic pe Mihalache.

La Dobreşti va avea loc şi un schimb de vederi cu privire la evoluţia situaţiei externe şi interne.

Mâine, Vineri 8 Ianuarie a.c. este aniversarea zilei de naştere a lui Maniu.

~~241~~ ~~239~~ 239

7 Ianuarie 1943

2923 G. Politic

Linia 1 F

Dintr'o discuţie în seara de revelion, reese că dl. Iuliu Maniu este ferm hotărât să acţioneze în mod mai activ imediat după sărbători, pornind dela următoarele considerente:

1. Succesele militare ruseşti dovedesc că armata germană a intrat în faza de descompunere;

2. România este complet izolată faţă de anglo-saxoni.

In consecinţă, d-sa iniţia a o strângere de rânduri în interior şi o mărire a potenţialului militar pe frontul intern, din dublul scop al asigurării ordinei şi al răfuelii cu ungurii.

In privinţa acţiunei externe, d-sa va întreprinde demersuri care se vor face în numele său personal, prin Istambul şi Ankara.

Sej

242 240

8 Ianuarie 1943.

B.I.

2923

Gr. Politica

D

OPERAT LA FIŞĂ

Notă.

Iuliu Maniu şi-a exprimat, imediat după anul nou, într'un cerc strict intim, o mare îngrijorare din cauza evenimentelor depe frontul din Est.

Optimismul lui Iuliu Maniu în sensul că anglo-saxonii vor câştiga acest răsboiu, într'aşa fel că aliaţii lor ruşii să fie la sfarşitul răsboiului atât de slăbiţi, încât să lase pe anglo-saxeni să dicteze pacea şi că în acest caz Romania va fi din nou puternică, Anglia şi America având nevoie de o XXXXXXX Romanie puternică spre a o opune Rusiei bolşevice, începe să se clatine.

In urma ultimelor ofensive ale Rusiei, Iuliu Maniu este stăpânit tot mai mult de credinţa că soarta răsboiului se va decide pe frontul de Est sau cu victoria Germaniei fie cu aceia a Rusiei şi că în acest

./.

din urmă caz, Anglia şi America vor fi în situaţia de a nu putea susţine şi impune interesele Romaniei faţă de Rusia.

----

241 ~~246~~ 241

2923

B.I. Gr. Politici

8 Ianuarie 1943.

OPERAT LA FIȘE

Notă.

Iuliu Maniu a plecat de Sft.Ion la Dobrești,unde urmează să aibă importante discuţii politice cu cei-lalţi fruntaşii naţional-ţărănişti ce au vizitat pe Ion Mihalache cu ocazia zilei sale onomastice.

Vom raporta asupra celor discutate,după înapoierea lui Iuliu Maniu în Capitală.

în situaţia

sele Romaniei

2923

Gr. Politică

9 Ianuarie 1943

~~244~~ 242

<u>Linia 1 F</u>

D.Maniu a aflat azi dimineaţă de plecarea d-lui Mareşal Ion Antonescu, la Cartierul General al Führerului.

Se dă o importanţă decisivă acestei întrevederi, dat fiind că dl.Mareşal a plecat însoţit de d-nii G-rali Steflea şi Dobre.

Punctator

2923

Gr. Politică

9 Ianuarie 1943 ~~243~~

~~245~~
243

8

Linia 1 F

D.Iuliu Maniu însoţit de d-nii Dr.Lupu şi Mihai Popovici,s'au înapoiat aseară în Capitală sosind dela Topoloveni.

La consfătuirea care a durat două zile acasă la dl.Ion Mihalache au mai participat şi alţi fruntaşi ai partidului. S'a examinat situaţia generală şi s'a hotărât punerea de acord cu conducerea partidului liberal, în ceeace priveşte atitudinea ce urmează a fi luată pe viitor.

Sej

2923 Gr. Politica

9 Ianuarie 1943 254

OPERAT LA FSF

Linia 1 F

D-nii Maniu, Mihai Popovici, Dr.Lupu şi ceilalţi şefi ai partidului naţional-ţărănesc au acceptat invitaţia d-lui Ion Mihalache şi au consimţit a rămâne şi pe ziua de 8 Ianuarie la Topoloveni.

In acest fel, sărbătorirea d-lui Maniu a avut loc şi ea a doua zi după aceea a d-lui Mihalache, toate dispoziţiile dela Bucureşti, la casele d-lui Mihai Popovici fiind contramandate.

Totuşi, în cercurile partidului se declară că această sărbătorire a d-lui Maniu va fi în mod neîndoios repetată şi la Bucureşti, întrucât întreaga organizaţie a partidului doreşte să-i facă o caldă manifestaţie de simpatie d-lui Maniu, chiar dacă nu ar fi vorba de un banchet, ci numai de o simplă prezentare a delegaţiilor.

Ar rămâne numai să se stabilească de comuna acord cu dl.Maniu data când va avea loc sărbătorirea şi proporţiile ei.

Punctator

Gr. Politică

11 Ianuarie 1943

2923

245

OPERAT LA FIȘE

Linia 1 F

D-nii Maniu şi Mihai Popovici, care urmau să se reîntoarcă Sâmbătă în Capitală, şi-au amânat sosirea, din cauza timpului rău.

Deşi amânarea a fost făvută numai până Luni, se crede totuşi că şefii politici naţional-ţărănişti vor mai întârzia câteva zile, Aceasta totuşi în contra voinţei lor, întrucât evenimentele politice ar necesita prezenţa lor cât mai neîntârziată în Capitală.

In cercurile de mai sus se declara că dl. Ion Mihalache va sosi şi el în Capitală odată cu oaspeţii săi, şi că Marţi, eventual Miercuri sau Joi, va avea loc o şedinţă a biroului partidului, pentru a discuta situaţia politică, considerată ca deosebit de importantă, în urma faptului nou intervenit prin prezenţa Conducătorului Statului la Cartierul General al Führerului.

Punctator

Agentura Ardeal
Braşov
Sursa 99

12 Ianuarie 1943.

2923

15.I.1943

Maniu

248
246

NOTA. Nr.1350

In executarea ordinelor primite de a urmări activitatea din Braşov a lui Iuliu Maniu,se comunică următoarele :

Iuliu Maniu a vizitat ultima dată Braşovul la data de 31 Decembrie 1942,când a sosit dela Bucureşti,descinzând la Hotel Aro Palace,de unde a plecat spre Bucureşti la data de 5 Ianuarie 1943.

In tot timpul şederii la Braşov,Iuliu Maniu a fost în legătură cu Guvernatorul Băncii Naţionale Otulescu cu care a venit dela Bucureşti,fostul Ministru Mihail Popovici,profesorul Bezdeg Ion,cu avocatul Dr.Vescan preşedintele refugiaţilor din Braşov precum şi cu alte persoane a căror identitate urmează a fi stabilită.

Tema discuţiunilor a fost de ordin politic,a căror amănunte le vom putea comunica numai peste câteva zile.

Până în prezent s'a putut constata numai că referindu-se la situaţia frontului contra bolşevismului în deosebi însă în ce priveşte mişcarea legionară Iuliu Maniu şi-a manifestat indignarea din cauza ameninţărilor la care au recurs germanii cu legionarii,exprimându-şi totodată convingerea că legionarii aflaţi în ţară nu sunt de aceiaşi părere cu cei fugiţi în Germania,de a asigura germanilor încă 500.000 oameni pentru frontul contra bolşevismului.

Informaţie verificată.

12 Ianuarie 1943

2923

Gr. Politice

Linia 1 F

Dl. Maniu şi-a amânat sosirea sa în Capitală, urmând a rămâne câtva timp la Dobreşti.

In consecinţă, atât sărbătorirea d-sale, cât şi reuniunea conducătorilor partidului, ce urmau să aibă loc în cursul acestei săptămâni în Capitală, au fost contramandate pentru o dată ce va fi fixată ulterior.

Punctator

Agentura Ardeal
Braşov
Sursa: 99.-

14 Ianuarie 1943.

248

NOTA. Nr.1353.

In complectarea notei Nr.135o din 12 Ianuarie a.c. se comunică următoarele :

Iuliu Maniu a petrecut seara de Anul Nou împreună cu Guvernatorul Băncii Naţionale Otulescu şi cu fostul Ministru Mihail Popovici la Aro Palace din Braşov, cu care a stat până la orele 4 dimineaţa.

In discuţiile avute în timpul şederii la Braşov, cu fostul subsecretar de stat Valer Roman, Iuliu Maniu a lăsat să se înţeleagă cu este cu totul de acord referitor la tratativele ce au fost duse prin memorii şi răspunsurile lor, în afară de aceia ca armata noastră să fie retrasă imediat depe frontul contra bolşevismului şi organizată în vederea unei ofensive contra Ungariei pentru recucerirea Ardealului de Nord.

In intrevederile avute, Iuliu Maniu a discutat despre ameninţările ce le fac germanii cu legionarii ca o presiune asupra noastră să mai dăm armată, la care şi Valer Roman a desaprobat să mai dăm un singur soldat pentru frontul din Răsărit.

In cadrul acelor discuţiuni s'a pus problema că în caz că România îşi macină toată armata în timp ce ungurii trimit pe front numai români, cehi şi sârbi, şi armata lor rămâne intactă, la o eventuală prăbuşire ne bat ungurii al căror armate din motive necunoscute, sunt cruţate de Fuhrer.

Cu aceiaşi ocazie Valer Roman a spus lui Iuliu Maniu că a auzit dela diferite persoane că ministrul Germaniei la Bucureşti a organizat intrarea în ţară a unui număr de 150 legionari, îmbrăcaţi în uniformă de ofiţeri germani şi care au fost executaţi din ordinul Mareşalului Antonescu.

La acestea Iuliu Maniu a răspuns şi dânsul că a auzit acest lucru însă nu ştie dacă este sau nu adevărat.

Cu fostul Ministru Mihail Popovici, Iuliu Maniu a discutat situaţia financiară de azi a ţării noastre.

In timpul şederii la Braşov, Iuliu Maniu a fost vizitat de numeroşi preoţi din judeţ a căror nume va fi comunicat ulterior.

In cercurile naţional ţărăniste din localitate se crede că Iuliu Maniu va sosi la Braşov din nou în cursul acestei săptămâni.

Sursă sigură.

Gr. Politică
Va urmări

2923

8/

14 Ianuarie 1943

~~749~~

~~251~~

249

Linia 1 F

Dl.Maniu s'a reîntors în Capitală pe ziua de 12 crt. Şeful partidului naţional-ţărănesc este însoţit de dl.Ion Mihalache.

Imediat după reîntoarcerea sa, dl.Maniu a luat contact cu elemente din anturajul său, pentru a se pune la curent asupra celor petrecute în lipsa sa.

Asupra celor stabilite la Dobreşti,d-nii Maniu şi Mihalache au refuzat să facă vreo declaraţie,mulţumindu-se să afirme că împrejurările au dat şi de astă dată dreptate punctului de vedere manist.

In ceeace priveşte atitudinea sa actuală, dl.Maniu a declarat că ea depinde de două fapte:

1) O operaţie de coordonare a informaţiilor pe care le deţine din diverse surse interne şi diplomatice.

2) Decizia pe care o va lua sfatul superior al partidului.

Dl.Maniu a lăsat a se înţelege că acest sfapt va fi convocat peste câteva zile pentru a discuta un raport asupra situaţiei.

Punctator

15 Ianuarie 1943

~~250~~

~~252~~

251

Gr. Politică —
Verificare —

2923

Linia 1 F

După întoarcerea sa dela Dobreşti, dl.Iuliu Maniu a anunţat pe prietenii săi că intenţionează să plece la Sibiu, spre a se interna în clinica d-lui Dr.Iuliu Haţieganu, pentru observaţie.

In cercurile informate din preajma d-lui Maniu se arată că, fruntaşi ardelean şi-a rezervat plecarea şi internarea la Sibiu pentru eventualitatea că,svonul ce i s'a comunicat cum că ar urma să i se fixeze domiciliul forţat,s'ar realiza.

Sej

251

~~253~~

OPERAT ÎN FIŞE

Mediaş, la 16 Ian. 1943.

No. 4 /1943.

La ord, No. 538. din 17 Dec. 1942 anexat raportăm, că în sectorul nostru nu a fost observat în intervalul din 17 Dec. 1942 şi 15 Ian. 1943 Dl Iuliu Maniu, precum nici faptul că naţional ţărănişti se fi luat contact cu dânsul în acest interval în altă parte.-

---

T.I.

27 I 43

252

~~254~~ ~~212~~ 17 Decembrie 1942.

Nr.538

OPERAT LA FIȘ

N O T A.

Suntem informați că în intervalul dela 17 Decembrie a.c. la 15 Ianuarie 1943, Iuliu Maniu va întreprinde câteva călătorii, spre a lua contact cu foștii oameni politici ai partidului Național-Țărănesc, cu care va discuta anumite chestiuni la ordinea zilei.

Dați ~~xxx~~ urgente dispoziții tuturor rezidenților Dvs. de a urmări și raporta la timp întreaga lui activitate.

Rog a da toată atenția cuvenită acestei note, fiind de mare importanță.

Arad, 16.1.1943.
Nr. 26. 253

N o t ă

La nota dvs. no. 538 din 17.Dec.1942. privitoare pe Iuliu Maniu, vă comunicăm, că în intervalul dela data de 17.12.1942 până în ziua de 16.1.1943, ~~in~~ acest sector nu a fost vizitat de susnumitul.

In caz de vizitare şi după aceasta dată de urgent vă v'om comunica

----

254 ~~256~~ ~~257~~

REZIDENTA HUNEDOARA
Sursa: I. Ureche
Localitatea Hunedoara

Nr. 3 din 18 Ianuarie 1943

OPERAT LA FIŞ

N o t ă
Referitor la Nr. 538.

In intervalul dela 17 Decemvrie 1942 la 15 Ianuarie 1943, Iuliu Maniu nu a fost în acest sector.

Verificat

255

Nr.20 din 15 Ianuarie 1943.

La Nr.538 din 17 Decemvrie 1942, comunicăm:

In ultimii doi ani, in sectorul nostru, Iuliu Maniu, nu şi-a făcut apariţia.

Din informaţiile primite, foştii oameni politici ai Partidului Naţional Tărănesc, au lozinca de a aştepta momentul, când urmează să inceapă organizarea cadrelor. Până in prezent, nu se observă nici o activitate politică, in rândurile Naţional Tărăniştilor. Cu toţii insă nu sunt impăcaţi cu actuala orientare politică şi susţin că, germanii niciodată nu ne vor mai restitui Ardealul de Nord, ci vor face din intreg Ardealul, un Stat autonom, in detrimentul unităţii noastre naţionale.

Ionescu Orest.

2923

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DIRECȚIUNEA GENERALA A POLIȚIEI

DIRECȚIUNEA POLITIEI DE SIGURANTA

SECRET

Nr.55303-S

16 JAN 1943

CONFIDENTIAL

OPERAT LA FIȘ

SERVICIULUI SPECIAL DE INFORMATII

Am onoare a vă trimite, alăturat, - spre ştiinţa Dvs. - o notă referitoare la unele declaraţii făcute de Dl. IULIU MANIU în timpul şederei sale la Braşov (23 Decembrie 1942 - 4 Ianuarie 1943).

Maniu

DIRECTOR GENERAL

DIRECTOR

C.1.2

257

SECRET

OPERAT LA FIŞE

N O T A

In ziua de 30 Decembrie 1942, Dl. IULIU MANIU a sosit la Braşov, descinzând la hotelul "ARO PALACE ".

La hotel a fost vizitat în seara zilei de 30 Decembrie 1942 de Dl. FRITZ THEIL, originar din Sibiu, redactor la ziarul "Volkisher Beobachter" din Berlin şi corespondent la Berlin al ziarului "Univerul" din Bucureşti şi al ziarului "Magyar Uj Nemzedek" din Budapesta, cu care a avut o convorbire de o oră.

In ziua de 31 Decembrie 1942 până la ora 13,30 a fost vizitat de Dl. Mihai Popovici, fost ministru şi Vescan, fost deputat.

D-sa a spus intimilor săi din Braşov, că Germania ar fi formulat următoarele 3 cereri la Bucureşti.

1. Noui trupe pentru frontul de Răsărit.
2. Controlul Gestapo-ului asupra siguranţei şi poliţiei.
3. Internarea în lagăr a unui număr de 64 persoane în frunte cu Dl. Maniu.

Aceste cereri până acum au fost refuzate de Conducătorul Statului.

Dl. Maniu susţine că măsurile recente împotriva legionarilor n'au o justificare serioasă, deoarece legionarii n'au întreprins nimic care ar putea să compromită siguranţa Statului şi care să implice asemenea măsuri agresive.

Din contră după informaţiile D-sale personale, mulţi legionari ar fi decepţionaţi de atitudinea şi politica Reichului faţă de România.

Dl. MANIU a susţinut că ar exista în schim serioase lucrături de culise în sânul guvernului.

In timpul revenirei sale la hotelul "ARO PALACE", Dl. MANIU a fost vizitat de avocatul REUTU din Bucureşti şi EMIL OTULESCU fost guvernator la Banca Naţională a României.

D-sa a fost zilnic în contact cu Dl. MIHAI POPOVICI, care deşi are o vilă mare la Braşov, a locuit la hotel "ARO PALACE", din ziua de 23 Decembrie 1942, până la 4

./.

Ianuarie a.c. când a plecat la Bucureşti.

In privinţa celor discutate de Dl. MANIU, cu intimii D-sale cari au fost în anturajul său, cât a stat în Braşov s'a mai putut afla următoarele:

D-sa s'a arătat foarte îngrijorat de pierderile depe frontul de Răsărit şi de lipsa oricărei perspective din partea nemţilor de a putea menţine măcar o linie de rezistenţă.

A afirmat că ne pândeşte cea mai mare primejdie, pentrucă odatî înghiţită armata pe frontul rusesc, ungurii vor pune conferinţa de pace în faţa unui fapt împlinit, ocupând şi restul Ardealului.

A spus că situaţia ţării este atât de gravă şi evenimentele cari se vor desfăşura o vor dovedi, încât poporul român şi opinia publică are poate ultima şansă de a acţiona în sensul conservării armatei şi a determina guvernul să înceteze trimiterea de trupe în Răsărit.

In privinţa demisiei D-lui FORTU din demnitatea de comisar al refugiaţilor, a arătat că această demisie s'a produs din cauză că guvernul a oprit manifestaţia refugiaţilor la Bucureşti, proectată cu ocazia serbării pomului de Crăciun.

A mai arătat că Dl. FORTU, întâlnind întâmplător în Bucureşti pe Dl. Von KILLINGER şi întrebându-l dece tolerează Germania ca 1.500.000 de români să fie batjocoriţi în Ardealul de Nord, ministrul Germaniei i-a răspuns cinic: "Mai sunt români în Ardealul de Nord ?

In privinţa celor discutate de Dl. MANIU, cu ziaristul german Theil, n'a făcut nici o comunicare prietenilor săi.

Relativ la afirmaţia că ar exista lucrături în culise în sânul guvernului s'a mai putut afla că Dl. MANIU a comunicat intimilor săi că are informaţiuni că există oarecari disensiuni între Dl. vicepreşedinte al Consiliului şi Dl. Mareşal, pe chestiuni de politică externă, Dl. vicepreşedinte înclinand pentru o politică de apropiere faţă de Anglia-

------

2923 14.I.1943 6678

ROMÂNIA

PRES. CONS. DE MINISTRI SERV. S.I. Model 2
No 131193 11.IAN.1943
REGISTRATURA GENERALA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DIRECŢIUNEA GENERALĂ A POLIŢIEI

DIRECŢIUNEA POLITIEI DE SIGURANTA

SECRET

260
258

OPERAT LA FISE

Nr.52702 S.

CONFIDENTIAL

11 JAN 1943

SERVICIULUI SPECIAL DE INFORMATII.

Gr. Politică

Am onoare a vă comunica-spre ştiinţa Dvs.- următoarele :

Dl.Iuliu Maniu, însoţit de Zaharia Boilă şi Leucuţia sosit la Brasov, în ziua de 15 Decembrie 1942, la orele 17.30 iar în ziua de 16 Decembrie 1942, la orele 10, au plecat cu maşina spre Sibiu.

In timpul cât a stat la Braşov, a fost văzut de mai mulţi intelectuali membrii ai partidului naţional ţărănesc, cărora le-a făcut o expunere, spunându-le în esenţă următoarele :

Ofensiva britanică în Libia, a fost grăbită cu o lună de teama ca ruşii să nu spargă frontul german, invadând Balcanii.

Astăzi este clar că al doilea front vizează şi Balcanii şi că anglo-saxonii pe lângă ofensiva împotriva Axei, urmăresc şi un cordon militar împotriva Sovietelor.

Momentan, primul obiectiv este Italia care nu va putea rezista până la primăvară, deoarece trupele Axei vor fi scoase sigur şi în curând din Africa.

Chiar cercurile italiene din Bucuresti se îndoesc astăzi de capacitatea militară şi morală a Italiei de a face faţă evenimentelor.

Situaţia României poate deveni foarte gravă, dacă Dl.Mareşal I.Antonescu nu se hotărăşte să nu mai dea trupe Comandamentului german.

Maniu

33377
No. 18. I. 1943

./.

Format A 4 (210 × 297).

Tările mici, care au revendicări teritoriale, de aci înainte va trebui să dea dovadă de puterea lor militară şi mai ales în ziua când anglo-saxonii vor avea nevoe de concurs militar pentru problemele păcii.

Tot atât de îngrijorătoare este situaţia morală a ţării. Această situaţie a împărtăşit-o la Bucureşti, un grup de profesori universitar ai partidului naţional ţărănesc, şi tineretului. Interese personale egoiste stăpânesc în aşa măsură, încât soarta ţării şi marile interese naţionale au amorţit într'un dezinteres aproape general.

Ori, nici odată naţiunii române nu i s'au impus de istorie sarcini mai mari decât astăzi.

Ea trebue să dovedească o tărie morală şi o voinţă de a-şi împlini drepturile tot atât de hotărâtă ca în 1918.

D-sa va căuta de aci înainte să păstreze un contact cât mai strâns cu cercurile opiniei noastre publice, cerând oamenilor să nu se lase pradă demoralizării şi să gândească şi să acţioneze în spiritul unui popor demn şi pe deplin conştient de drepturile sale.

Poporul care va fi surprins de conferinţa păcii neînarmat milităreşte şi sufleteşte şi mai ales poporul care nu va da dovadă de solidaritate si demnitate naţională, în cazul cel mai bun, nu va fi băgat în seamă.

Ca şi în trecut, partidul naţional ţărănesc are o mare sarcină istorică. Ceeace am spus la Bucuresti vă spun şi Dvs., că aveţi datoria sfântă să ţineţi poporul înnoit, să insuflaţi încredere si demnitate fiindcă altfel el va putea cădea pradă disperării şi tulburărilor sociale, a spus d-sa în încheere.

DIRECTOR GENERAL

[signature]

DIRECTOR

[signature]

2903

Gr. Politică şi Gr. VI.

19 Ianuarie 1943

~~261~~ 259

Linia 1 F

Dl. Maniu a fost solicitat de câteva elemente legionare în următoarele scopuri:

1. A-i expune măsurile represive împotriva legionarilor şi a cere avizul d-lui Maniu asupra lor. Şi anume se speră o solidarizare a d-lui Maniu cu legionarii pe tema ilegalităţii măsurilor.

2. A cere avizul d-lui Maniu asupra evenimentelor militare şi diplomatice în curs, pentru a se vedea care sunt informaţiile şi poziţia naţional-ţărăniştilor.

Elementele care l-au sondat pe dl. Maniu fac parte din ramura codrenistă.

Dl. Maniu a răspuns acestora că păstrează şi faţă de recentele măsuri atitudinea sa din trecut, şi anume este împotriva oricăror măsuri nejustificate legal şi întreprinse de puterea executivă şi nu decise de cea judecătorească.

In privinţa evenimentelor militare, dl. Maniu a declarat că este de părere că Axa a pierdut războiul şi că deci orice colaborare a legiunii cu Axa este o eroare de calcul politic.

Punctator

260 C 13 ~~262~~ ~~260~~

20.I.1943

P

Maniu a declarat astăzi intimilor săi că un ministru în funcţiune a confirmat lui Mihalache că svonurile cu privire la executarea lui Horia Sima sunt exacte.

2923

Gr. Politică

2923

22 Ianuarie 1943

261 263

OPERAT LA FIŞĂ

Avocatul Gh. Chiper, care locueşte la Grand Hotel din Calea Victoriei, a fost primit Marţi 19 Ianuarie crt., de către dl. Iuliu Maniu.

Gh. Chiper ne-a arătat că, dl. Maniu şi-a exprimat convingerea că armatele germane vor ceda în cursul anului acesta.

Credinţa D-sale este că trupele ruseşti se vor opri la vechile graniţe şi că România nu va avea de pierdut la sfârşitul războiului.

Dl. Iuliu Maniu l-a anunţat apoi pe avocatul Chiper că nemţii ar fi cerut internarea sa şi chiar deportarea sa, dar că Mareşalul Antonescu s'a opus.

Dl. Maniu a spus deasemenea că este informat că Horia Sima ar fi fost omorât, cu prilejul evadării sale din lagărul dela germani.

Dl. Maniu a anunţat că va trimite cu avocatul Chiper o scrisoare d-lui prof. Gh. Zane la Iaşi.

Sej

2923

23 Ianuarie 1943

264 262" 264

N O T A

După întoarcerea Mareşalului s'a discutat din nou în cercurile conducătoare germane din Bucureşti,atitudinea din ce în ce mai dârză şi activitatea din ce în ce mai periculoasă pentru interesele Axei,a lui Iuliu Maniu.

In legătură cu această chestiune,Killinger a afirmat că,până la urmă,guvernul român va accepta,nu o soluţie radicală (internarea în lagăr), ci o soluţie de mijloc şi anume domiciliul forţat la o mânăstire,soluţie propusă de anumite cercuri româneşti.

2923

23 Januarie 1943 "Z"

263

265

Din cele mai apropriate cercuri de dl.Maniu, se afirmă următoarele :

a).Preşedintele este surprins că nu a fost incă informat pe cale semi-~~[xxxxxxxx]~~ oficioasa asupra discuţiunilor care au avut loc la Marele Cartier General, intre dnii Mareşal Antonescu şi Cancelarul Hitler.-

Dl.Maniu aşteaptă să fie informat de către cercurile guvernamentale, păstrându-şi rezerva şi nevoind să ia nici o atitudine pe baza svonurilor cari i se aduc la cunoştinţă.

b).Si-a exprimat totuşi anumite opimii in legătură cu refacerea armatei,(unul din obiectivele conversaţiilor dela Marele Cartier General German) şi anume :

1.- Ar fi bine ca această refacere să se producă pe teritoriul ţării noastre şi nu intr'unul din colţurile stăpânite dela ruşi .

2.- Stie că proectul şi poate chiar angajamentul domnului Mareşal, este ca această refacere să se facă undeva in Rusia, speră totuşi ca, Conducătorul să găsească intre timp formula să ocolească dorinţa germana şi să indeplinească refacerea in Tară.

3.- Asupra motivelor care il indeamnă pe domnul Maniu să dorească, refacerea armatei pe teritoriul nostru, d-sa se abţine de a argumenta, se subinţelege insă că ar dori ca armatele noastre care se află in Rusia, să se intoarcă in Tară.-

c).Nu este vorba de alcătuirea unui memoriu - protest adresat Guvernului, deoarece cum am subliniat mai sus, dl.Maniu aşteaptă intâiu să fie informat oficial.-

29 23

264 264 ~~266~~

OPERAT LA FIŞĂ

Zeta
24.I.1941

Maniştii din Capitală cer un guvern militar, singurul pe care îl socot indicat pentru tranziţie şi care poate garanta neutralitatea întru'un eventual plebiscit popular sau eventuale alegeri.

Ei sunt complect contra unui guvern de uniune naţională. In nici un caz nu ar delega reprezentanţi într'un asemenea guvern şi nu i-ar da concursul.

Sunt deasemenea contra reconstituirii unui guvern de mixtură legionară şi contra formulei de Stat naţional legionar, adică a unui stat totalitar.

2923

265 ~~265~~ ~~267~~

OPERAT LA FIȘE

Zeta
25.I.1941

D.Maniu aprobă acţiunea d-lui gen. Antonescu de represiune."Cu soluţii diluate nu se poate merge"

Invinueşte însă pe d.Gen.Antonescu că în loc să restabilească situaţia şi să dea ţării un guvern serios,se încurcă în sforării politicianiste fapte ce nu intră în caracterul şi obişnuinţa generalului.

"Trebuia să facă imediat un guvern militar singurul căruia partidul ~~d-sale~~ Nat. Ţărănesc i-ar fi acordat încredere

B.I. Ge Poliţiei

25 Ianuarie 1943.

266 ~~266~~ ~~268~~

2923

N O T A.

Iuliu Maniu pregăteste o actiune, prin care să se ceară Dlui Maresal Ion Antonescu, ca refacerea/regruparea/ trupelor romanesti depe front, să nu se facă în teritoriul ocupat, cum ,-după informatiile sale-, ar fi fost hotărât în întrevederile romano-germane dela Cartierul gl. al Führerului, ci în tară. Adică Maniu cere ca toate trupele romanesti să fie retrase dincoace de Nistru si cât se poate mai mult în interiorul ţării, pentru ca cadrele lor să fie refăcute aici.

Ideia lui Iuliu Maniu este ca pentru orice eventualitate, trupele romanesti să fie în ţară, crezand că odată retrase, nu se va mai ajunge la retrimiterea lor pe front.

Pentru ajungerea acestui scop, Iuliu Maniu intentionează să nu se multumească numai cu trimiterea de memorii către Dl. Maresal Antonescu ci prin oamenii săi să producă si o atmosferă favorabilă acestui punct de vedere, în randurile armatei.

267

25 Ianuarie 1943

2923

Gr. Minorităţi

267

OPERAT LA FIŞE

269

Doar Pag

Linia 1 F

Dl.Iuliu Maniu a fost informat din sursa Ministerului de Externe că acest departament a primit informaţii despre începutul unei acţiuni antinaziste în Germania.

In fruntea acestei acţiuni se află episcopul Berlinului, care a şi dat o pastorală antinazistă, de mare ecou.

Sej

25 Ianuarie 1943 268

Gr. Politica
Verificare

2923

268

270

OPERAT LA FIŞE

Linia 1 F

Dl. Iuliu Maniu a avut o întrevedere cu dl. Emil Haţieganu conducătorul românilor din Ardealul cedat.

Dl. Haţieganu a expus d-lui Maniu situaţia politică şi morală a românilor ardeleni insistând asupra a două puncte.

1. Presiunile pentru captarea bunăvoinţei populaţiei româneşti.

2. Raporturile dintre populaţiile ungară şi germană pe de o parte şi română şi germană pe de altă parte.

In prima chestiune dl. Haţieganu a vorbit de eforturile maghiare pentru a "sparge ghiaţa" şi a decide pe români la conlucrare prin oferirea unor poziţii avantajoase elementelor din conducere.

In a doua chestiune, d-sa a insistat asupra tensiunii dintre populaţia maghiară şi cea germană, fără ca totuşi populaţia românească, care acuză Axa de arbitrajul dela Viena, să aibe vreo atitudine deosebită de a acelei maghiare.

Dl. Haţieganu a declarat că are impresia că "a scăpat" oarecum controlul opiniei publice româneşti din teritoriile cedate, arătând că această opinie este anglofilă.

./.

Dl. Maniu l-a sfătuit pe dl. Haţieganu să manifeste prudenţă şi să sfătuiască acelaş lucru şi pe ardelenii din Ungaria, pentru a nu se complica situaţia.

Punctator

270 ~~270~~

26 Ianuarie 1943

Gr. Politici și Sec. Informații.

~~272~~

2923

8/

Linia 1 F

Dl.Maniu este informat că în Finlanda se vor produce evenimente în primele zile ale lunilor viitoare.

Dl.Rity s'a resemnat şi se poate spune că a renunţat la preşedinţia Finlandei.

Mai mult chiar, dl.Rity a informat corpul diplomatic dela Helsinchi că înţelege să se retragă, pentru a se iniţia o altă politică externă decât acea dusă până acum de d-sa.

Acţiunea diplomatică întreprinsă de Statele Unite, cât şi presiunea Stockholmului, sunt considerate că au reuşit.

Sej

271

26 Ianuarie 1943

Gr. Politică

2923

OPERAT LA FIŞ

Linia 1 F

O consfătuire a d-lui Maniu,cu membrii importanţi ai partidului,a avut loc luni după amiază.

Reuniunea a fost consacrată exclusiv confruntării informaţiilor referitoare la situaţia militară internaţională. D-nii Maniu şi Dr.Lupu au expus date din sursa legaţiilor Elveţiei şi Turciei.

Dl.Maniu şi-a expus din nou punctul de vedere asupra mersului ostilităţilor. D-sa crede că "războiul se va termina la începutul verii", dar d-nii Lupu,Mihai Popovici, Ghiţă Pop, nu împărtăşesc această părere,declarând că nu văd nici o posibilitate de terminare a ostilităţilor până în Noembrie 1944.

D-rul Lupu a declarat chiar: "anul 1943 este anul ultimei ofensive germane,iar în anul 1944 vom asista la defensiva germană continuată până chiar pe teritoriul Reichului". "Nemţii,a încheiat d-sa, vor rezista aşa cum au rezistat şi Ruşii".

---0---

Punctator

2923

Secția P.J.

I. Politică

Brăila II.B.

272

~~274~~

NOTA

28 Ianuarie 1943.

In cercurile intelectualilor, gazetarilor, comercianților și muncitorilor se vorbește despre o apropiere politică între Iuliu Maniu și Dinu Brătianu.

Se pare că din informațiuni provenite din București și din propaganda difuzată de către posturile de radio anglo-americane, se comentează faptul că Iuliu Maniu a depus un memoriu D-lui Mareșal Ion Antonescu, Conducătorul Statului, în care a cerut oprirea războiului și aducerea ostașilor în țară.

2923

~~293~~

30 Ianuarie 1943

~~275~~

273

Gr. Politică

NOTA

Iuliu Maniu,care locueşte încă la Hotel Union,urmând să se mute în Str.Sft.Apostoli,a vizitat zilele acestea pe Barbu Ştirbei,la care se găsea René de Weck,ministrul Elveţiei la Bucureşti.

Acolo urma să vină - pretind intimii lui Maniu,o personalitate germană,în trecere cu o misiune importantă politică în ţara noastră.

Din motive cari nu se cunosc încă,această personalitate n'a fost la conferinţă.

Obiectul conferinţei a fost,între altele, şi demersurile cari se fac pe lângă guvernul elveţian,ca oraşele româneşti să nu fie bombardate.

Din acest punct de vedere,Dr.Lupu a declarat recent că va căuta să-l vadă pe ministrul Elveţiei,pentru a discuta aceiaş chestiune.

Gabi.

REZIDENTA TIMIS TORONTAL

274 276

Sursa: M.Săndoiu

Nr.2

Localitatea: Timişoara

din 31 Ianuarie 1943.

Restituind alătutata notă,Nr.538 din 17 Decemvrie 1942,comunicăm:

In intervalul dela 17 Decemvrie 1942 până la 15 Ianuarie 1943,IULIU MANIU nu a fost nici în Timişoara şi nici în Banat.

Ultima călătorie în Banat,a făcut-o în vara anului 1942,când a stat 2 săptămâni la băile Herculane,pentru a-şi face cura,apoi,peste Caransebeş-Haţeg,cu o maşină,a trecut spre Ardeal.

Cu toată absenţa lui,în Banat se bucură de o mare simpatie,mai ales în cadrul generaţiei de vechi luptători Naţional-Tărănişti.

VERIFICAT:

OVIDIU LUPESCU

275 ~~277~~ ~~305~~

17 Decembrie 1942.

Nr.535

N O T A.

Suntem informați că în intervalul dela 17 Decembrie a.c. la 15 Ianuarie 1943, Iuliu Maniu va intreprinde câteva călătorii, spre a lua contact cu foștii oameni politici ai partidului Național-Țărănesc, cu care va discuta anumite chestiuni la ordinea zilei.

Dați urgente dispoziții tuturor rezidenților Dvs. de a urmări și raporta la timp întreaga lui activitate.

Rog a da toată atenția cuvenită acestei note, fiind de mare importanță.

Gr. Politică 2001

276 ~~276~~

1 Februarie 1943

~~278~~

OPERAT LA FIS

Linia 1 F

In casele d-lui Mihai Popovici a avut loc o întrunire a şefilor naţional-ţărănişti sub preşedinţia d-lui Iuliu Maniu şi cu participarea d-lui Ion Mihalache, sosit Vineri seara dela Dobreşti.

In principal, întrunirea a avut de scop să confrunte şi coordoneze informaţiile interne şi diplomatice culese între timp de către membri.

Numai în subsidiar, adunarea a luat în consideraţie vizita d-lui Vaida la dl.Mihalache, la Dobreşti.

Dl.Maniu a arătat că din rapoartele pe care le primeşte asupra emisiunilor posturilor radiofonice britanice şi americane, a remarcat o îmbunătăţire a "tratamentului" României, spre deosebire de înrăutăţirea atacurilor împotriva Bulgariei şi a Ungariei şi că socoate acest lucru de bun augur pentru cauza românească.

Faţă de vizita d-lui Vaida Voevod s'a decis a se găsi ca oportună deocamdată o reprimire în partid, pe care dl.Maniu o consideră drept oportunistă, iar d-rul Lupu ca "aducând în deficit şi fiind periculoasă chiar".

In fine s'au luat în consideraţie ecouri dela o întrunire liberală dela D-na Cantacuzino, cumnata d-lui Dinu Brătianu şi s'a decis a se examina eventualul memoriu al d-lui Dinu Brătianu, în caz de va fi supus partidului, pentru a se vedea dacă nu este vorba de discuţii asupra lui cu şeful partidului liberal, pentru a-i aduce modificări sau a-l face comun ambelor partide.

—

Punctator

2 Februarie 1943

Gr. I Politică 2923

Linia 1 F

Dl.Iuliu Maniu a făcut o lungă analiză a comunicatului britanic,dat cu privire la întrevederile lui Churchill

D-sa reţinea că e prematur să se vorbească de intrarea Turciei în războiu,întrucât se vorbeşte de "poziţia defensivă" a Turciei.

Dl.Iuliu Maniu mai arată că chiar dela ambasada turcă a fost informat că la frontiera spre Rusia, turcii construesc şi acum fortificaţii.

Sej

278 ~~278~~

2 Februarie 1943 ~~280~~

Sursa K/4

2923

OPERAT LA FIŞE

Iuliu Maniu, se arată în ultimile zile foarte îngrijorat, faţă de rezultatele conferinţei dela Casablanca. După părerea sa, refuzul lui Stalin, de a participa la această conferinţă, arată clar că Stalin şi-a luat libertatea de acţiune.

In convorbirea pe care a avut-o cu avocatul N.N. Mateescu, Maniu şi-a arătat îngrijorarea pentru viitor fiindu-i teamă, de o debarcare rusească în Bulgaria şi de transformarea Munteniei în câmp de operaţiuni.

După Maniu, nu ar fi exclusă chiar o înţelegere a aliaţilor cu germanii, pentru a putea înfrânge ofensiva slavă, care foarte curând va periclita nu numai situaţiunea Germaniei.

------

279 ~~281~~ ~~209~~

2923

Zeta
4.II.1941

Am arătat eri atitudinea brusc schimbată a d-lu Maniu.D-sa a plecat eri la Braşov iar de acolo se va duce la Sibiu.

Inainte de plecare d-sa a fost vizitat de d. Vişoianu.

D.Maniu va avea câteva întrevederi foarte semnificative atât la Braşov cât şi la Sibiu.

Suntem informaţi că la Sibiu d.Maniu va lua contact cu un reprezentant din misiunea germană căruia d.Maniu are să-i facă unele precizări de mare importanţă Reichului şi cari nu au putut fi transmise la Bucureşti

Legătura d-lui Maniu cu misiunea germană din Sibiu o va face un prieten al d-lui Maniu care localnic din Sibiu i-a facilitat-o.

280 ~~280~~

4 Februarie 1943

~~282~~

Cov. Politice

Se evidenţă şi Grupei Diverse pentru paşapoarte să nu se acorde decât celor verificaţi de noi.

4.II.943.

Dogar

2923

OPERAT LA FIŞ

f.297, 298

Linia 1 F

Dl. Iuliu Maniu a avut expresii de critică, împotriva faptului că "nici acum", nu se lasă plecarea unor oameni politici.

D-sa s'a referit la dl. Gh. Mironescu, care, fiind în vârstă, n'ar putea fi suspectat şi totuşi i s'a refuzat paşaportul.

Sej

281 ~~281~~

5 Februarie 1943

Gr. Politică
2923

~~283~~

OPERAT LA FIŞ

Linia 1 F

Dl.Iuliu Maniu acordă o deosebită semnificaţie nouei atitudini a d-lui baron von Killinger.

Anume, d-sa a fost informat că ministrul Germaniei a convocat pe ziariştii germani şi le-a dat indicaţiunea să nu mai atace şi să nu mai critice măsurile care privesc exclusiv pe români,cum s'a făcut până acum în "Bukarester Tageblatt".

Von Killinger, ar fi spus textual:

"România trebue considerată ca un aliat".

Această schimbare de ton - după discursul dela "Aro" - este pusă de dl.Maniu în legătură nu numai cu rezultatele recentei întrevederi a d-lui Mareşal cu Führerul,dar şi în urma situaţiei militare.

Sej

Gr. Politica

2096

282 ~~282~~ ~~284~~

5 Februarie 1943

Linia 1 F

Din cercurile legaţiei Turciei se continua să se desmintă metodic toate svonurile puse în circulaţie în lumea politică internă cu privire la intrarea apropiată a Turciei în războiu. In special ultimele declaraţii ale d-lor Vişoianu şi Maniu au ajuns la cunoştinţa personalului diplomatic al legaţiei, care a declarat că asemenea aprecieri dovedesc necunoaşterea actualei stări din Turcia. Nu poate fi în nici un caz vorba de intrarea Turciei în războiu în patru-cinci săptămâni, întrucât nu e pregătită pentru acest fapt, iar mai târziu Turcia este decisă a se menţine în neutralitate, ca şi până acum, întrucât nu ar avea nici o revendicare teritorială sau economică la adresa nici unuia din beligeranţi.

Consul

5.II.1943 P.

Maniu a fost înştiinţat că între legionarii arestaţi la Prefectura de Poliţie, în ultimele 24 de ore, se află şi drul C. Cosman, funcţionar la C.E.C. şi unul dintre fruntaşii tineretului manist. Maniu nu ştia dacă la mijloc este o confuzie ori dacă potrivit obiceiului, odată cu arestări de legionari, se fac şi arestări de democraţi. Un emisar manist a fost însărcinat să facă intervenţii la generalul Pălăngeanu.

Să se verifice

284

S.S.I.-C.I. Agentura I-a   6 Februarie 1943

Gr. Politica

2923

286

Brit.

Material de probă

OPERAT LA FIȘE

In buletinul informativ Nr.364 al Legaţiei turce adresat cercur lor anglo-saxone se menţionează că primul ministru britanic Churchill a trimis lui Iuliu Maniu pe care-l consideră şeful opoziţiei democrate române un apel prin care-i cere trimiterea de reprezentanţi ai democraţiei la Londra, unde au menirea să înceapă acţiuneaşi lupta de afirmare a adevăratelor idealuri ale poporului român democrat prin excelenţă, bazându-se pe realităţi istorice şi politice actuale.

Despre acest caz a luat act Mihail Popovic şi cercurile conducătoare liberale.

Rezidenţii anglo-saxoni care cunosc situaţia au oferit tot sprijinul lor moral şi material lui Iuliu Maniu, care ar dispune deja de 200 milioane lei pentru începerea lupte în interiorul României.

———

Gr. Politică

2923

6 Februarie 1943

285 ~~282~~

Linia 1 F

Dl.Maniu s'a mutat într'un nou apartament din str. Sfinţilor. D-sa a închiriat trei camere mobilate,dela un prieten politic care i le-a acordat "mai avantajos" aşa cum a declarat d-lui Mihai Popovici.

Cu ocazia inaugurării acestei noui locuinţe, va avea loc în cursul săptămânii viitoare o mică gustare "de casă nouă" oferită membrilor mai importanţi ai partidului şi prietenilor personali ai d-lui Maniu.

In cercurile naţional-ţărăniste se crede că, cu această ocazie, dl.Maniu va face unele declaraţii, fixând liniile generale de conduită ale partidului şi preconizând o acţiune pe care vrea s'o întreprindă personal.

Punctator

'PRECIZIUNI'

Zeta
6.II.1941

In ceeace priveşte legăturile d-lui Iuliu Maniu cu generalii şi ofiţerii superiori comandanţi de mari unităţi, pitem da următoarele preciziuni:

-D.Maniu se bucură de mari simpatii în rândurile comandanţilor de mari unităţi.

-d.Maniu a păstrat tot timpul legături cu generalii şi ofiţerii superiori, fie direct (d.Gen.Sova) fie prin oamenii săi de încredere.

-d,Maniu a avut grijă să se ştie de către aproape toţi generalii din armată, că d-sa este acela care a întreprins o adevărată campanie pentru constituirea imediată a unui guvern de generali, care să restabilească ordinea şi autoritatea de stat şi pentru reabilitarea prestigiului ofiţerilor şi armatei.

-d.Maniu a avut în dimineaţa zilei de 30 Ianuarie o lungă întrevedere cu d.gen.Vasile Rudeanu, interesându-se de aproape de starea de lucruri din armată.

-d,Maniu a luat contact şi cu alţi generali pe cale indirectă prin oamenii săi de încredere.

O dovadă eclatantă de simpatiile şi creditul de care se bucură d. Maniu în rândurile ofiţerilor superiori este faptul că ofiţerii din justiţia militară dela Consiliul de războiu din Bucureşti cari judecă pe rebeli au întrebat pe d. Maniu ce să facă?

256

283

D.Maniu deşi lipseşte din Bucureşti a

tat de amicii săi cari i-au comunicat aceasta.

Răspunsul dat de d.Maniu a fost:"să a

legea".

(Urmărim mai deaproape chestiunea)

Rezidenţa: Hunedoara

Sursa: Lupaş Octavian

Localitatea: Petroşeni

No. 47 din 6 Febr. 1943

287

239

Nota.

La Gr.Pol.239/S. din 2o Nov. şi No.327 din 21 Nov. 1942:

In sect. V. Jiului, nu se constată-in prezent-din partea fostei org. naţ. ţărăniste nici o activitate, propagandă sau acţiune in vederea organizării partidului. In acest sector, fosta org. naţ. ţărănistă nu a avut personalităţi cu prestanţă, decât mici funcţionari şi comercianţi modeşti.-

Dl. Iuliu Maniu, n'a fost niciodată in acest sector.

La foştii liberali, deasemeni nu se constată până in prezent nici o activitate. Populaţia este scârbită de fostele partide, in schimb se constată o deviere spre stânga. Populaţia este preocupată de grijile materiale, precum şi de mersul războiului, aici găsindu-se foarte mulţi adepţi şi simpatizanţi ai anglo-americanilor şi chiar ruşilor.

Nu se ştie nimic despre pretinsele consfătuiri ale naţ. ţărăniştilor la Sibiu şi Turda.-

OPERAT LA FIŞE

Grupa politică

327
21 Noembrie 1942

Agentura Ardeal

Din ordinul Domnului Director General, rugăm verificaţi informaţia după care naţional-ţărăniştii se găsesc în preajma intensificării campaniei pe teren, care campanie va porni având ca leit-motiv problema reîntregirii ţării spre graniţa de West.-

Stabiliţi deasemeni dacă au avut loc consfătuiri ale şefilor de organizaţii din Ardeal în oraşele Sibiu şi Turda.-

---ooo---

7923

288 288

290

OPERAT LA FIŞE

Zeta
7.II.1941

D.Maniu este aşzeptat să sosească astăseară sau mäine în Capitală venind din Ardeal.

Pretenii d-sale l-au chemat la Bucuresti, ei fiind informaţi că se lucrează la un guvern de concentrare.

Pentru "Gabi"

13 Februarie 1943

Nr. 1177.

Vi se atrage atenţiunea ca să vă controlaţi serios informaţiile, întrucât Maniu niciodată nu a avut intenţia de a se muta în Str.Sfinţii Apostoli.

~~290~~

9 Februarie 1943

Sursa: "Spiridon"

~~292~~
290

2923 D

OPERAT LA FIŞE

In unele cercuri ardeleneşti circulă svonul, că d.Iuliu Maniu ar fi intervenit, prin reprezentanţii puterilor neutre, ca prizonierii români să se bucure de un tratament omenesc.

Svonul a strânit multă surprindere în rândurile studenţilor dela Facultatea de Drept, unde se şi comentează pretinsa intervenţie a Dlui Maniu în sensul că "ardelenii ştiu să fie de folos ţării atunci când ea trece prin momente grele".

------

9 Februarie 1943

291

Gr. Politică

2923

OPERAT LA FIȘE

Linia 1 F

Tot dl. Maniu a declarat prietenilor săi că dl. von Killinger ar dori să-i vorbească, dar D-sa nu vede motivul unei asemenea întrevederi.

Sej

Gr. Politică

2923

9 Februarie 1943

~~292~~ ~~294~~ 292

Linia 1 F

Dl.Maniu a povestit o întâmplare care l-a determinat să se mute dela dl.Mihai Popovici,intim prieten al său şi care azi încearcă să-l împace cu dl.von Killinger.

Dl.Maniu arată că,într'o seară dl.Mihai Popovici a aranjat o masă la care dl.Maniu s'a trezit şi cu dl. Pamfil Şeicaru,pe care d-sa declară că nu poate să-l sufere şi nici nu-i poate ierta că l-a atacat atât timp sub Regele Carol,pentru atitudinea sa potrivnică acestuia. Dl.Şeicaru a urmărit toată seara să-l acosteze pe dl.Maniu,dar acesta l-a ocolit,pentru a termina,părăsind masa şi retrăgându-se în camera sa. A doua zi,dl. Maniu a şi spus că se mută dela dl.Popovici.

Sej

10 Februarie 1943

2923

Gr. Politici

295

293

Linia 1 F

Dl. Iuliu Maniu s'a mutat în str. Sfinţilor Nr. 10. D-sa s'a mutat în casa locuită până acum de evreul Rosenthal, care a plecat împreună cu toată familia sa în Palestina, via Bulgaria.

Dl. Maniu a primit casa din str. Sfinţilor 10 complet mobilată şi cu chiria achitată de Rosenthal pe un an întreg. Dl. Maniu era prieten foarte bun cu Rosenthal.

Sej

2923 294 293 294

10.II.1943

La ultimele sale mesagii, Maniu a primit, printr'o telegramă cu un înţeles convenit şi semnată de către Bianu, un răspuns din partea oficiilor britanice din Istanbul.

Din această telegramă rezultă că problema românească a fost luată în considerare de către oficiile anglo-americane, că ea se află în momentul de faţă în studiul experţilor anglo-americani şi că atitudinea adoptată faţă de România este mult ameliorată, în sensul că se ţine seama de situaţia noastră specială şi de condiţiile extraordinare cari ne-au împins în războiu alături de Axă.

Maniu s'a declarat mulţumit cu această nouă orientare a anglo-americanilor faţă de România.

Un răspuns definitiv asupra deciziunilor anglo-americane este însă aşteptat pentru zilele următoare.

295 ~~297~~ ~~295~~

...upa:

ziua

copii

jud.

Nr.

...denței.

E ~~2923~~

Pentru "Mircea"
12 Februarie 1943
Nr. 1217.

Informația Dvs. din 30 Ian., referitoare la faptul că Maniu ar fi renunțat să mai întocmească un memoriu politic, este totalmente inexactă.

Vă atragem atențiunea ca pe viitor să vă controlați informațiile, pentru a nu vă atrage suspiciunea de a avea intenția de desinformare.

2923

Gr. Politică

12 Februarie 1943

296

~~298~~

Linia 1 F

D-nii Iuliu Maniu şi Gh.Brătianu au avut o lungă întrevedere, cu care prilej au examinat ultimele evenimente precum şi atitudinea guvernului român. S'a stabilit cel mai deplin acord între cei doi fruntaşi.

Intre d-nii Dinu şi Gh.Brătianu însă nu există acelaş punct de vedere faţă de chestiunile asupra cărora dl.Gh.Brătianu şi Maniu sunt pe deplin de acord.

Observ.

297 ~~299~~

Notraml. Tanoi

Linia 1 F.

13 Februarie 1943

Nr. 1229.

~~2998~~ ~~297~~

In legătură cu nota Dvs. informativă din 4 Februarie a.c., sursa "Sej", privind pe profesorul Gh.Gh. Mironescu, vi se face cunoscut că numitul profesor nu a cerut paşaport.

Rugăm a atrage în mod serios atenţiunea sursei Sej, să-şi controleze informaţiile, pentru a nu mai da loc la corespondenţă inutilă.

----

ziua

Notă

Prof. G. G. Mironescu fost președinte al consiliului de miniștri, în timpul guvernării național-țărănist, și a cerut pașaport pentru a pleca în străinătate.—

299 ~~300~~

4 Februarie 1943

~~301~~

Gr. Politică

În evidenţă şi Grupei Diverse pt. paşapoarte să nu se acorde decât celor verificaţi de noi.

OPERAT LA FIŞĂ

Linia 1 F

Dl. Iuliu Maniu a avut expresii de critică, împotriva faptului că "nici acum", nu se lasă plecarea unor oameni politici.

D-sa s'a referit la dl. Gh. Mironescu, care, fiind în vârstă, n'ar putea fi suspectat şi totuşi i s'a refuzat paşaportul.

Sej

300 300

15 Februarie 1943

302

2923

Gr. Politică

Linia 1 F

Dl.Iuliu Maniu a luat notă cu satisfacţie,despre relatarea felului cum cei 20 de anglofili au fost trataţi Sâmbătă dimineaţă la Serviciul Secret din Calea Călăraşilor.

Amicii săi care au fost chemaţi,au povestit că au fost primiţi de un domn colonel,în mod foarte curtenitor şi că au fost lăsaţi să-şi facă cum vor declaraţiile.

Sej

301 301

3923

17 Februarie 1943

Sursa: "Radian"

303

In cazul cu Dl Maniu dacă l-am întrebat pe Victor Pop, pentruce sa mutat în Str. Sfinţilor unde a locuit dânsul mi-a răspuns că sa mutat în locul ofstului Ilie Lazăr şi că Ilie Lazăr la rugat pe Dl Maniu să se mute în Str. Sfinţilor 10 ca să fie mai în centru.

Mai departe întrebându-l, fratele lui Ilie Lazăr unde sa mutat mi-a răspuns că este plecat în Turcia într'o misiune.

----

302 302

18 Februarie 1943 ~~304~~

K/5

2923

8

D-l Maniu, doreşte ca toate organizaţiile din provincie să speculeze demoralizarea opiniei publice româneşti faţă de victoriile sovietice, arătând că numai englezii ne pot salva.

La obiecţiunea că, în cazul unei victorii definitive a sovieticilor, vom pierde Basarabia, se va răspunde;

"Dar ce unglezii ne-au împins în războiu contra Rusiei. Englezii ne-au învăţat să dărâmăm şi să jefuim oraşe ruseşti.

Desigur că luarea Basarabiei,este un fapt care se poate produce,dar dacă scăpăm numai cu atât,asta se datoreşte numai englezilor, în cazul când ne vor lua apărarea, adică, în cazul când în eventualitatea unei debarcări, populaţia şi mai ales armata nu se vor opune.

Gr. Politică şi Sec. Informaţii -

303 303

19 Februarie 1943

~~303~~

3923 P

Linia 1 F

Problema rusească preocupă în gradul cel mai înalt pe dl. Maniu. D-sa şi-a schimbat chiar felul de a vedea, ne mai sperând într'o intervenţie anglo-americană destul de oportună.

De altfel, d-sa a spus: "Trebue să ne amintim mereu că, în 1934, la un consiliu suprem al Sovietelor, Stalin a declarat că ruşii trebue să se pregătească şi să fie atât de puternici, încât să se poată bate, chiar cu toată lumea".

*
* *

?

Ib aceiaşi ordine de informaţii şi preocupări, s'a aflat că la Statul Major se află mii de scrisori venite dela prizonierii români din Rusia, reţinute tocmai pentrucă prin cuprinsul lor conţin o adevărată propagandă comunistă.

Sej

S.S.I. .I.-Grupa Specială 19 Februarie 1942

2923

Informaţiuni din cercurile Legaţiei germane "G"

Grupa Specială
19 Febr.1942

In cercurile germane se manifestă indignarea faţe de atitudinea lui Iuliu Maniu din ultimele zile.

La Legaţia germană se afirmă, că se vor face intervenţii serioase pentru a se fixa domiciliu obligator lui Iuliu Maniu, deoarece mitul său trebue distrus.

Se mai afirmă că el acţionează cu atâtea furie datorită slăbiciunii guvernului.

OPERAT LA FIŞ

9406

10304

305

21 Februarie 1943 305

307

Gr. Politică

2923

Linia 1 F

Dl. Iuliu Maniu a declarat că svonul după care dl. I. Mihalache ar fi tratat intrarea într'un cabinet în actualele împrejurări, este neadevărat. Dl. I. Mihalache este dintre fruntaşii naţional-ţărănişti, unul care mai crede că Germania va mai rezista şi va mai avea puterea unei contra-fensive hotărâtoare la primăvară.

Dar, de aici până la intrarea sa într'o combinaţie de guvern, este o distanţă foarte mare.

Emil

Gr. Politică
Când a fost înlocuit?!

306 306

21 Februarie 1943

308

2923

Linia 1 F

Dl.Maniu a aflat că dl.Alexianu a fost înlocuit din postul de guvernator, cu dl.general Potopeanu.

D-sa a spus: Dacă noul guvernator s'ar apuca să-l ancheteze pe Alexianu,s'ar desvălui o panoramă fără pereche.

Sej

307 ~~309~~

22 Februarie 1943.

B.I.

2923

~~307~~ OPERAT LA FIŞ

Notă.

In cercurile imediat apropiate Dlui Iuliu Maniu se mărturiseşte că în ultimul timp Dsa manifestă o mare îngrijorare pentr viitorul ţări mai ales că nu se aştepta la o recţiune efensivă atat de reuşită din partea Rusiei sovietice,dar mai ales era convins că anglo-americani vor întarzia ajutorarea Rusiei spre a fi slăbită în lupta cu Germania astfel încat aliaţi anglo-americani sş-şi poată impună voinţa faţă de rUsia cu ocazia păcii.Or acum Dl.Maniu recunoaşte că Rusia fiind ajutată de anglo-americani şi mai ales de aceştia din urmă s'ar putea să devină o forţă faţă de care Anglia nu va mai putea să reacţioneze şi în acest din urmă caz s'ar putea ca Rusia să predomine tot Sud-estul European.Pentru aceste motive Iuliu Maniu este de părere ca toate forţele romaneşti să-şi îndrepte energiile către găsirea soluţiuni practice pentru scăparea de pericolul rusesc, temându-se chiar de a înrădăcina la noi a bolşevicilor

308 ~~310~~ ~~301~~ ~~308~~

22.II.1943 2923 P.

Discuţiunile cari se duc între Iuliu Maniu şi guvernele englez şi american - prin intermediul serviciilor britanice din Istanbul-Ankara-Cairo-n'au dus până în momentul de faţă la rezultate concrete.

După cum am arătat şi în comunicările noastre anterioare, Maniu a cerut, în ultimul său mesagiu, ca guvernele anglo-american să-şi fixeze atitudinea în mod precis cu privire la problemele teritoriale ale României, el socotind că textul notei oficioase ce i-a fost transmisă de către Foreign Office (şi pe care am redat-o textual în comunicările anterioare) nu este suficient.

Maniu a cerut precizări cu privire la înţelesul exact ce se dă noţiunii "interesele securităţii sovietice" prevăzută de acordul anglo-rus - la care se referă comunicarea Foreign Office-ului - şi a reclamat asigurări mai ferme în legătură cu graniţa de Vest a României.

El a arătat că opinia publică şi armata ar putea să se ridice împotriva politicei actuale dacă ar fi încredinţată că există garanţii anglo-americane cari să asigure graniţele României şi să îndreptăţească astfel efortul ce s'ar cere "mişcării naţională române".

La aceasta, Maniu a primit răspunsul că problema românească se află din nou în cercetarea forurilor competente anglo-americane; cerând să fie ţinut în curent cu mersul discuţiilor privitoare la România, s'a convenit să i se comunice fazele mai importante din cursul acestor discuţii.

Intr'o primă comunicare, sosită în Bucureşti la data de , Maniu a primit înştiinţarea:

Că discuţiunile privitoare la problema românească decurg în condiţii cari permit să se spună că atitudinea anglo-

americanilor s'a ameliorat în favoarea României, dar că trebue aşteptat rezultatul definitiv al consultaţiilor anglo-americane .

Intr'o nouă comunicare, venită în Bucureşti la data de   , Maniu este înştiinţat că:

In cursul discuţiilor privitoare la România a intervenit o nouă fază defavorabilă; discuţiunile nu sunt încă definitiv terminate .

Se speră că anglo-americanii vor indica şi mijloacele de cari trebue să se servească opoziţia anglofilă în România pentru a putea obţine colaborarea puterilor aliate, în vederea realizării unei alte orientări a României.

Maniu a primit cu un vădit sentiment neplăcut aceste comunicări; el consideră că situaţiunea României este foarte grea şi că anglo-americanii nu se grăbesc - ori nu pot - să-şi ia angajamente.

Seful grupării naţional-ţărăniste aşteaptă comunicări definitive ce urmează să-i sosească prin Istanbul; neavând precizări el trebue să se mulţumească deocamdată cu simple deducţii pe baza comunicărilor ce a primit.

2923

25/II 943

312
310
~~310~~
Gr. I Pol. ~~310~~

OPERAT LA FIȘE

Notă

- Duminecă I. Maniu va lua masa la Dr Popovici, numai amândoi singuri -
- Azi este la Mihai Popovici - (I. M.) unde discută chestiuni f. importante referitoare la guvern.
- Diseară (19-19³⁰) nu oarecare Boiangiu merge acasă la Livianu tot pentru discuțiuni importante.
- Trei zile I. M. nu va mai primi fiind f. ocupat cu chestiuni importante (guvern).

— . —

25. II. 1943.

311 ~~314~~

25 Februarie 1943

~~313~~

Gr. Politică
Verificare la Centrul Odesa
2923

OPERAT LA FIŞ

Linia 1 F

In cercurile d-lui Maniu, se acordă importanţă faptului că la curţile marţiale din Odesa şi Tiraspol, sunt judecaţi unii militari, acuzaţi de omorâri de evrei, Astfel, se arată că la Odesa, a şi fost condamnat un plutonier, pentru executarea a 400 de evrei.

Aceste cercuri sunt informate că în rândul magistraturii militare domneşte agitaţie, întrucât continuarea unor asemenea procese, ar putea duce la desvăluirea ofiţerilor superiori care au dat ordinele de execuţie.

Dl. Maniu a cerut să i se verifice cele de mai sus.

Sej

Gr. Politică
Se va urmări.

312

25 Februarie 1943 312

~~314~~

B 2923

?

Verif.

OPERAT LA FIȘ

Linia 1 F

In planul de reorganizare al partidului național-țărănesc pe întreaga țară, dl.Iuliu Maniu a preconizat și ceilalți conducători ai partidului, au aprobat, să se formeze două corpuri compacte de "membri superiori", care să formeze două consilii ale partidului.

Primul corp va cuprinde pe toți profesorii universitari și conferențiari ai partidului. Acest corp va fi organizat pe secții: economie și finanțe, politică socială și muncitorească, cultură românească și generală, drepturi istorice și teritoriale.

Al doilea corp va fi format din toți ofițerii generali înscriși în partid, ajutați de o selecție a ofițerilor superiori. Acest al doilea corp trebuie să formeze un fel de "stat major" al partidului.

Existența acestor două corpuri de partid este considerată ca strict necesară de către dl.Maniu. Domnia sa argumentează că evenimentele militare și diplomatice vor precipita actuala situație internațională așa că partidul se va găsi pus în fața unor grave probleme militare, interne și diplomatice, pe care cele două corpuri trebuie să le studieze din vreme.

Punctator

313 315 318

~~Nr. 1528~~

29 ~~8 Martie 1943.~~

Politis.

Revenire la Nr. 1528 din 8 Martie

Rugăm verificaţi informaţia după care în planul de reorganizare al partidului naţional ţărănesc pe întreaga ţară, Iuliu Maniu a precizat şi cu ceilalţi conducători ai partidului au aprobat să se formeze două corpuri competente de "membri superiori", care să formeze două consilii ale partidului.

Precizaţi care este componenţa acestor două ~~cazuri.~~ corpuri.

E ~~Nr. 1641~~

~~22 Martie 1943.~~

Politis.

Revenire la Nr. 1528 din 8 Martie a.c.

Rugăm verificaţi informaţia după care în planul de reorganizare al partidului naţional ţărănesc pe întreaga ţară, Iuliu Maniu a precizat şi cu ceilalţi conducători ai partidului au aprobat să se formeze două corpuri competente de "membri superiori", care să formeze două consilii ale partidului.

Precizaţi care este componenţa acestor două corpuri.

E ~~Nr. 1616~~

~~Teroarea.~~ 29 20 ~~Martie 1943.~~

Zaharia.

Revenire la Nr. 1616 din 20 Martie a.c.

Rugăm verificaţi informaţia după care în planul de reorganizare al partidului naţional ţărănesc pe întreaga ţară, Iuliu Maniu a precizat şi cu ceilalţi conducători ai partidului au aprobat să se formeze două corpuri competente de "membri superiori", care să formeze două consilii ale partidului.

Precizaţi care este componenţa acestor două cazuri.

------

314 ~~314~~ ~~Nr. 1908~~ 314

~~20 Aprilie 1943~~
Politis.

Revenire la Nr.1528 din 8 Martie ~~şi~~ Nr.1641 din 22 Martie a.c. şi Nr. 1908 din

Rugăm verificaţi informaţia după care în planul de reorganizare al partidului naţional ţărănesc pe întreaga ţară, Iuliu Maniu a precizat şi cu ceilalţi conducători ai partidului au aprobat să se formeze două corpuri competente de "membrii superiori", care să formeze două consilii ale partidului.

Precizaţi care este componenţa acestor două corpuri.

OPERAT LA FIŞE

~~Nr. 1909~~

~~20 Aprilie 1943~~
Zaharia

Revenire la Nr.1616 din 20 Martie a.c. şi Nr. 1909 din 20 Aprilie a.c.

Rugăm verificaţi informaţia după care în planul de reorganizare al partidului naţional ţărănesc pe întreaga ţară, Iuliu Maniu a precizat şi cu ceilalţi conducători ai partidului au aprobat să se formeze două corpuri competente de "membri superiori", care să formeze două consilii ale partidului.

Precizaţi care este componenţa acestor două corpuri.

E

E

~~312~~ Nr 2073 315

315 18 Mai 1943

Politis

Revenire la Nr.1528 din 8 Martie nr.1641 din 22 Martie şi Nr.1908 din 20 Aprilie 1943;

Rugăm verificaţi informaţia după care în planul de reorganizare al partidului naţional-ţărănesc pe întreaga ţară, Iuliu Maniu a precizat şi cu ceilalţi conducători ai partidului au aprobat să se formeze două corpuri competente de "membri-superiori", care să formeze două consilii ale partidului.

Precizaţi care este componenţa acestor două corpuri.

OPERAT LA FIŞ

18 Mai 1943

-Zaharia-

Nr 2074

Revenire la Nr.1616 din 20 Martie 1943, şi 1909 din 20 Aprilie 1943;

Rugăm verificaţi informaţia după care în planul de reorganizare al partidului naţional-ţărănesc pe întreaga ţară, Iuliu Maniu a precizat şi cu ceilalţi conducători ai partidului au aprobat să se formeze două corpuri competente de "membri superiori", care să formeze două consilii ale partidului.

Precizaţi care este componenţa acestor două corpuri.

----

25 Februarie 1943 316

Gr. Politică
Se va da Centrului
Cernăuţi comunicul
ne personalizat
vizitele la Bucureşti
curentul către politicieni

2923

OPERAT LA FIŞI

317, 318, 321, 322

Linia 1 F

Dl.Iuliu Maniu a avut o convorbire cu dl.General Carlaonţ,care l-a vizitat pe şeful partidului naţional-ţărănesc, în urma invitaţiei exprese a acestuia din urmă.

Obiectivul acestei întrevederi a fost de natură informativă,şi anume dl.Maniu a cerut interlocutorului său explicaţii asupra mersului ostilităţilor,asupra perspectivelor războiului,asupra posibilităţilor militare ale ţării şi mai alea asupra şanselor unei debarcări aliate în Balcani. Cu alte cuvinte, dl.Maniu dorea din partea unui specialist o confirmare a ideilor sale personale.

Deşi nu a putut răsbate nimic din această discuţie, totuşi d-rul Lupu a declarat că un perfect acord a domnit între vederile celor doi interlocutori. ?

Punctator

Gen. Carlaonţ

E

Grupa Politică.

Grupa Regiuni
~~Pentru C.I. Cernăuţi~~
~~6 Martie 1943~~
~~Nr. 1524~~

317

OPERAT LA FIŞE

Revenire la Nr 1524 din 6 Martie a.c.

Rugăm a urmări în mod discret activitatea pe care o desfăşoară Generalul Carlaonţ, cât şi contactul pe care îl are cu diferiţi oameni politici.

Să ni se semnaleze de urgenţă plecările acestuia spre Bucureşti.

------

318 ~~320~~ ~~318~~

Grupa Politică.

Grupa Rezidenţe
C.I.Cernăuţi

22 Martie 1943.
Uv. 1694

OPERAT LA FIŞE

Revenire la Nr.1524 din 6 Martie a.c.;

Rugăm a urmări în mod discret activitatea pe care o desfăşoară Generalul Carlaonţ cât şi contactul pe care îl are cu diferiţi oameni politici.

Să ni se semnaleze de urgenţă plecările acestuia spre Bucureşti.

2973

Febriarie 1943

319

~~321~~

NOTA EXPLICATIVA

Se alătură în foto-copie textul a două telegrame primite succesiv de Maniu în Februarie 1943, din străinătate, având următorul conținut :

1. "Sper sănătatea mamei spre ameliorare, totuș consider consult nexesar fixarea diagnosticului - Salutări

Biaxu".

2. "Îngrijorat sănătatea mamei stop aștept rezultatul consultului spre stabilirea diagnosticului necesar tratamentului

Biaxu".

Conform convenției stabilite din prima comunicare, Maniu a înțeles că problema românească fiind luată în considerare atitudinea anglo-americană s'a dovedit favorabilă României, dar că trebue așteptat rezultatul definitiv al consultărilor anglo-americane.

Conform aceleiași convenții din a doua telegramă Maniu a înțeles că în discuțiile privitoare la România a intervenit o fază defavorabilă, că discuțiile nu sunt terminate și că se speră că anglo-americanii vor indica mijloacele de cari trebue să se servească opoziția românească pentru a obține colaborarea puterilor aliate, ceiace l-a indispus profund pe președintele grupării național - țărăniste.

320

ADEVERINȚA

S... MBU
PRIMITE

Telegrama Nr. ______ din ______
s'a primit în ziua de ______, ora ____ m. ____
Semnătura primitorului, ______

Copie TELEGRAMA

Nr. IS... PRIMITE

D.

dr buct nes urgent bucanesti

15 istbl 602 11 2 43 1030= ____ cuv. ____ data ____ ora ____ m. ____ timpul ____

Transmisă de ______ data ______ ora ____ m. ____ timpul ____

= rsoe 4467/11 s t o p nt-ne locav 20/7/42 vohol rptons entlernemen

s t o p lk 20/7/42 dumbog u 269 19/7/42 vilasictza -

iuliu maniu - 10 str sfintilor bucurestii =

sper sanatatea mamei spre ameliorane tatusi consider consult -

necesar fixarea diagnosticului salutari blanu -

p. Conformitate,

nte buc n 11/12 p 2= m

Form. 315 (176X250) 1939.

M. O., Imprimeria Națională

OPERAT LA FIȘE

300

către
Grupa Politică
Sursa: Beck şi Suciu

SECRET

NOTA Nr. 518

La Nr.1524 din 6 Martie a.c.şi reverinerei Nr.1694 din 22 III. a.c., se comunică, cum că D-l General CARLAONT nu desfăşoară o activitate politică propriu zisă, militantă, dar în calitate de Comandant al Diviziei locale, în contact cu oamenii politici locali.

In acest senz, nu se constată până în prezent, că D-sa ar arăta o preferinţă faţă de o anumită grupare, ci caută să-şi câştige simpatiile tuturor acestora, cum a fost şi cazul recent raportat, cu nota Nr.591 din 20 Martie a.c., când a participat la o consfătuire politică, la invitaţia D-lui GHEORGHE VANTU, unde fruntaşii liberali (profesor Dr. I.NISTOR, Dr. T. SAUCIUC - SAVEANU ş.a.), au discutat şi pus la punct situaţia politică, în vederea alegerilor eparhiale, cari urmau să se ţină luna viitoare şi care au şi produs perturbări simţitoare în rândurile populaţiei din această provincie.

Faptul a surprins şi a produs comentarii nefavorabile între grupările naţionaliste (cuzişti şi legionari), căci aceştia credeau că D-l General CARLAONT, este în mod categoric un sprijinitor al lor, după cum lăsase să se înţeleagă din atitudinea sa anterioară.

In toate cercurile politice locale, atitudinea curtenitoare a D-lui General CARLAONT, faţă de oamenii politici, este interpretată, ca o expresie a D-sale, de a nu-i displace nici funcţia de Guvernator, cunoscute fiind în această privinţă, raporturile de răceală şi chiar unele critici, dintre D-sa şi D-l General CALOTESCU, cum a fost recent şi cazul, când proectata canditatură a D-lui General CALOTESCU, la alegerile care urmau să se ţină, la eprahie, a fost desavuată de D-l General CARLAONT, în urma unei consfătuiri intime dela Mitropolie, ţinută sub forma unei şedinţe a comisiunii monumentelor istorice.

S'au luat măsuri şi pentru semnalarea deplasărilor D-lui General CARLAONT la Bucureşti, totuşi acest lucru întâmpină mari dificultăţi, deoarece D-sa în mod obişnuit nu-i anunţă, pe subalterni, unde pleacă, fiind totodată decorat şi cu ordinul "Mihai Viteazul" aşa că n'are nevoie să îndeplinească nici la casieria gării formele cerute călătorilor obişnuiţi, pentru ca să se poată afla staţia de destinaţie.

Informaţie sigură

OPERAT LA FIŞE

Centrul Nr.1 Cernăuţi   8 Aprilie 1943

către

Secţia C.I.Grupa Politică

Sursa: Suciu

SECRET

G.Pol. 9-4-943

322 324

OPERAT LA FIŞE

NOTA Nr. 729.

Urmare notei Nr.518 din 27 Martie a.c. referitor la contactul pe care-l ia D-l General CARLAONT, cu diferiţi oameni politici din localitate, se semnalează că dela data ultimei note, D-sa a mai vizitat pe avocatul Dr. NICU SAUCIUC - SAVEANU, în str. Petrino Nr.3, fost decan al Baroului bucovinean şi fost primar al Municipiului Cernăuţi, fruntaş naţional-ţărănist.

Fiul avocatului Dr. N. SAUCIUC - SAVEANU, anume inginer LUCIU SAUCIUC - SAVEANU, este membru al mişcării legionare şi are, dela Directoratul Economiei Naţionale, în arendă fabrica de unelte agricole.

La vizita de mai sus, au mai luat parte, printre alţii şi inginerul STEFAN CAMPINEANU, Directorul Economiei Naţionale a Guvernământului (Cuzist).

In ziua de 4 Aprilie a.c. D-l General CARLAONT a vizitat pe Doctorul NOVEANU (fruntaş legionar), în str. Archimandrit Eusebie Popovici Nr.16, antreprenorul celei mai mari fabrici de tricotaje din Bucovina ("Trimaco") şi preşedinte al A.G.I.C.O.B-ului.

In cercurile intelectualilor bucovineni, circulă în ultimul timp tot mai mult versiunea că Doctorul NOVEANU, va fi luat în considerare, într'o eventuală remaniere de guvern.

Despre D-l General CARLAONT se afirmă, că D-sa urmăreşte să-ţi creieze simpatii personale în diferite cercuri politice, gândindu-se că într'un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat, acestea i-ar putea folosi la susţinerea unui rol politic.

Informaţie sigură

323 25 Februarie 1943

2923

g. I Pol.

325 323

N O T A

Eri dimineaţă (Miercuri), s'a întrunit la locuinţa lui Maniu, comitetul de direcţie a partidului naţional-ţărănesc.

Au participat I.Maniu, I.Mihalache, Mihai Popovici şi Dr.Lupu.

Cu această ocazie, M.Popovici a adus la cunoştinţa comitetului o scrisoare din partea lui Beneş, care cuprinde în linii generale soluţiile politice preconizate de el, în legătură cu organizarea nouei ordini Europene.

In general, Beneş, propune soluţia confederaţiei de State pe grupe şi anume :

1. O grupă va cuprinde aşa numita confederaţie a Europei Occidentale, în care vor intra Anglia, Franţa, Belgia şi Olanda.

2. Statele germane vor constitui o federaţie aparte.

3. Confederaţia Sud-Vestului european, Italia, Cehoslovacia, Polonia, Austria şi România.

Ungaria va putea fi admisă eventual în această confederaţie, deoarece Beneş propune pentru Germania şi Ungaria un regim sever sub raportul minorităţilor, în sensul că nu se vor mai face tratate de proteguire a minorităţilor din diferitele state, ci se va stabili "o protecţie a majorităţii" naţiunei respective, pentru a nu se mai

./.

repeta lucruri cum au fost cu minorităţile din Cehoslovacia.

Toate statele vor avea evident guvern şi regim democratic şi se va institui o societate a naţiunilor,ca organ executiv,nu o societate cu caracter teoretic şi platonic cum a fost cea din trecut.

In noua ordine europeană,Beneş mai propune,nu un schimb de populaţie,ci expulzare,deoarece schimbul de populaţie implică şi schimb de teritorii.

Ungaria şi Germania vor trebui să restitue teritoriile cucerite.

.

Atât s'a putut afla deocamdată,în legătură cu cuprinsul scrisorii lui Beneş.Vor urma detalii în legătură cu soarta hărăzită celorlalte state.

Comitetul de direcţie a hotărât să studieze mai adânc acest plan,să facă propuneri concrete pentru România şi când se va stabili un punct de vedere comun,se va proceda la redactarea răspunsului către Beneş.

.

Luni a fost primit în audienţă de M.Antonescu,I.Mihalache.

Manistii atribue,în legătură cu această audienţă,"oamenilor" lui Eugen Cristescu,intenţia unei intrigi politice brodată pe faptul unei simple coincidenţe,a prezenţei acestuia la Preşedinţie,când era şi Mihalache în audienţă.

(Mircea).

325

325

327

2923

PREFECTURA POLIŢIEI CAPITALEI
28 Februarie 1943.

=

OPERAT LA FIŞE

O întrevedere între dl. Maniu şi Ambasadorul turc.

Suntem informaţi că în ziua de 24 Februarie 1943, dl. Maniu a luat contact cu dl. Suphi Tanrioer Ministrul Turciei la Bucureşti, revenit de câteva zile din Ankara.

Intrevederea a avut loc în casele d-lui Mihai Popovici din strada Sofia Nr. 34, de faţă fiind Ghiţă Popp şi Sefkatti consilier al Legaţiei Turciei.

Dl. Suphi Tanrioer ar fi declarat că toţi diplomaţii anglo-saxoni privesc cu simpatie acţiunea d-lui Maniu şi-l consideră ca pe singurul reprezentant al politicei române.

Dl. Maniu a declarat că la începutul săptămânei viitoare va mai da încă un memoriu asupra situaţiei internaţionale ca o urmare la memoriul pred. Mareşalului asupra situaţiei la începutul lunii Februarie.

Chestiunea se urmăreşte.

- posibilă -

=====

2923

28 Februarie 1943 326

Gr. I Pol. 326 328

Linia 1 F

Dl.Iuliu Maniu este informat că dl.Mareşal Antonescu este încă intransigent pe chestiunea soartei războiului şi alianţei cu Germania. Dl.Iuliu Maniu a arătat,în această privinţă d-lor Dr.N.Lupu şi Ion Mihalache,că nu poate fi vorba de o modificare a atitudinei din partea d-lui Mareşal Antonescu,dat fiind că d-sa este angajat:

a) cu toată politicas sa din Sept.1940,alături de Germania şi de puterile anti-democratice;

b) d-sa este angajat dela întrevederea cu dl.Hitler,la Cartierul General al Führerului,să mai dea un număr de divizii româneşti pentru frontul din răsărit, în fine,

c) Dl.Mareşal Antonescu mai crede încă cu toată sinceritatea că,ofensiva din vara anului 1943, va aduce o decisivă împotriva armatelor sovietice şi apoi un acord cu aliaţii,cel puţin din partea noastră.

Dl.Maniu a adăugat că,dl.Mareşal Antonescu este azi intratabil pe chestiunea unei eventuale retrageri din frontul Germaniei.Şi cred,a spus textual dl.Maniu, că e bine aşa,fiindcă altfel nemţii ar lua-o înaintea aliaţilor şi ne-am trezi cu o ocupaţie germană,acum,la sfârşitul războiului.

Emil

327

1 Martie 1943 327

2923 S. Politică

Linia 1 F

Aşa cum am anunţat acum câtva timp, în cercurile naţional ţărăniste/conducătoare/îşi făcuse loc teza că unii oameni politici ai actualei opoziţii trebuie să plece în străinătate, pentru a lua contact în ţările neutre cu reprezentanţii puterilor aliate şi a le expune cauza României.

De câteva zile însă, sub teza de mai sus se ascunde un nou aspect al atmosferii din cercurile conducătoare ale partidului. Şi anume, dl. Iuliu Maniu a declarat partizanilor săi că "viaţa fiecăruia din ei este în pericol, întrucât Gestapo-ul a luat măsuri ca, în cazul unei retrageri sau a unei noui situaţii dificile pe frontul sovietic sau în Balcani, să extermine pe toţi oamenii politici consideraţi apţi a lua contact cu cercurile aliate". Dl. Maniu cita în acest sens arestările în massă operate în ultimul timp nu numai în regiunile ocupate dar şi în întreaga Franţă. D-sa a declarat că guvernul român va fi şi el presat a strânge în lagăre de concentrare pe toţi oamenii politici opoziţionişti "pentru ca sarcina Gestapo-ului să fie mai uşoară când va fi nevoie".

In urma acestor declaraţii o mare îngrijorare domneşte în cercurile conducătoare ale partidului. Problema plecării/în străinătate se pune deci pe un alt plan; un fel de "sauve qui peut" îşi face loc în cercurile de mai sus, in care scop se va încerca pe de o parte o luare de contact cu guvernul şi, în al doilea rând cu cercurile diplomatice neutre.

Punctator

328

1 Martie 1943 328

330

9923

Gr. Calotică

8

616

OPERAT LA FIȘE

Linia 1 F

Textul scrisorii adresate de d-nii Iuliu Maniu, în numele partidului național-țărănesc și Dinu Brătianu, în numele partidului liberal, către Conducerea Statului, a fost bătut la mașină și răspândit acum pretutindeni în București. Scrisoarea către dl. Mareșal Antonescu nu a mai făcut însă prea mare impresie nici asupra opiniei publice, nici asupra oamenilor politici. Dl. General Rădescu spunea că este o simplă formă obișnuită de dl. Maniu, pentru a fi prezent în toiul evenimentelor, fiindcă și semnatarii își dau seama că nu poate fi azi, nimic întreprins încă, decât doar obținerea trimiterii cât mai puținor trupe dincolo de Nistru.

Melle

329 ~~331~~

B.I.

1 Martie 1943.

2923

OPERAT LA FIŞE

Notă.

Din anturajul lui Iuliu Maniu s'a aflat că Dsa intenţionează de a scoate o lucrare despre politica internă şi externă a fostului Rege Carol, în care scop a şi strâns materialul necesar acestei lucrări.

Prin lucrarea sa Iuliu Maniu urmăreşte să contra-carează acţiunea fostului Rege, în streinătate, unde din informaţii, ar reeşi că ExRegele Carol ar fi reuşit să şi apropie anumite cercuri democrate anglo-saxone.

330

~~330~~2 Martie 1943 ~~332~~

2923

S. Politică

87

~~332~~

Linia 1 F

Dl.Iuliu Maniu e foarte plictisit de câteva zile, D-sa arăta amicilor săi politici că actuala stare de lucruri se mai poate încă prelungi şi nu este exclus să dureze până la toamnă. "Nemţii vor mai avea încă mari succese. După ultimatum trimis lui Mussolini şi după teroarea pe care Berlinul o exercită asupra Romei trebue să ne aşteptăm la o agravare a măsurilor dictate de Reich, în toate ţările de sub control german.

Gestapoul a trimis peste 2000 de agenţi în Bucureşti."

Dl.Maniu a recomandat amicilor săi politici rezervă şi prudenţă.

Emil

331

PROCES-VERBAL

Astăzi 27.VIII.1951.

am. procedat la scoaterea filelor No.331.

care au fost scoase din dos.No.2923..vol...1

şi trecute la dos.No.13872.vol..unic.

Semnătura

[signature]

5 Martie 1943

332

Linia 1 F

Dl.Iuliu Maniu a avut o întrevedere cu dl.Al.Vaida Voevod,la un dejun politic pe care nu l-a anunţat amicilor săi. Rezultatul întrevederii se discută viu în cercurile politice. Precizările lipsesc însă.

Emil

6 Martie 1943 333

333

335

2923

Gr. I Pol.

Linia 1 F

Dl.Maniu, a fost informat eri că dl.von Ribbentrop a plecat la Budapesta.

Ca şi la Roma, ministrul de externe al Reichului, are misiuni de ordin militar, privind contribuţia Ungariei, la lupta împotriva ruşilor.

Emil

6 Martie 1943 334

334

336

2923

Linia 1 F

"News Chronicle a publicat eri pretenţiile teritoriale sovietice.

Informaţia a parvenit d-lui Maniu, dela Legaţia Elveţiei.

Se vorbeşte de Petsamo, ţările Baltice, Bucovina şi Basarabia.

Sej

OPERAT LA FIŞE

335

S. S. I.
Centrul P.

Nr.353.-
10.III.943

N O T A

In ziua de 8 Martie a.c., Dr.GH.PETRESCU, medic Primar, COCO DUMITRESCU, Directorul Soc."Unirea şi MITU TIGANESCU - URLATI, s'au prezentat la Iuliu Maniu pentru ca acesta să aprobe constituirea Comitetului Organizaţiei Judeţene a Partidului Naţional-Tărănesc din Prahova.-

Iuliu Maniu, la propunerea lor, a răspuns că el a numit ca preşedeinte al organizaţiei judeţene Prahova pe GH.POP, iar secretar pe avocatul PAUL GRIGORESCU.-

=====.=====

COMUNICAT :
Ag.Muntenia

OPERAT LA FIŞE

R.IV.

C-I Gr. Politică

Nr. 2733 din 12.III.1943

~~338~~ ~~336~~

336

NOTA

Suntem informaţi, că mai multe personalităţi din localitate, printre care şi Domnul COCO DUMITRESCU - Directorul General al Soc. "Unirea", s'au prezentat Domnului IULIU MANIU, pentru a le aproba constituirea Comitetului organizaţiei judeţene a partidului Naţional-Ţărănesc din localitate.-

La această propunere, Domnul Iuliu Maniu le-a răspuns că Domnia-Sa a numit ca Preşedinte al organizaţiei judeţului Prahova, pe Domnul Gh.Pop, iar Secretar pe Avocatul PAUL GRIGORESCU din Ploeşti.-

=== . ===

COMUNICAT:
- Secţia V.;

SECŢIA CONTRA-SABOTAJ
INTRAREA Nr. 57756
din 15-III-943.-

OPERAT LA FIŞE

No. 160873
16. III. 1943

Certific semnătura:
Şeful Grupei,

Semnătura

Am luat cunoştinţă

Nasul

Ochii

Sprâncenele

Părul

SH

Gr. Politica
Se va urmări -

2923

10 Martie 1943 337

337

330

Linia 1 F

Deşi nu a primit încă personal până Marţi seara nota pregătită de conducerea liberală, în care i se propune în mod formal o colaborare ideologică şi pe teren, sub şefia domniei sale, dl. Maniu a fost totuşi anunţat de ea prin intermediul d-lor V. Sassu şi Dr. Lupu.

Dl. Maniu s'a arătat de astă dată satisfăcut de această propunere. Se crede că răspunsul d-sale a fost diferit de cel dat cu ocazia primei oferte de colaborare nu numai din cauză că i se oferă şefia nediscutată, dar pentrucă i se lasă şi mână liberă.

Din declaraţiile făcute de d-rul Lupu asupra întreverii cu dl. Maniu, rezultă că acesta va avea o întrevedere apropiată cu dl. Dinu Brătianu şi că se va trece în curând la pregătirea unui program amănunţit de colaborare. Totuşi dl. Maniu a declarat că reorganizarea partidului pe baze proprii ptrebuie continuată, întrucât colaborarea între cele două partide nu va implica crearea unui singur organism ci numai un cartel politic.

Punctator

PREFECTURA POLIŢIEI CAPITALEI
10 Martie 1943.

Un memoriu al d-lui Maniu.

La domiciliul d-lui Iuliu Maniu în ziua de 5 Martie 1943 orele 10,30, d-na Stoica, dactilografa d-lui Maniu, a scris la maşină un nou manifest-memoriu, destul de voluminos, care urmează a fi înaintat d-lui Mareşal înainte de 15 Martie 1943.

După cât se vorbeşte, mesagiul va fi prezentat prin dl.Dr.N.Lupu.

Memoriul cuprinde un categoric apel la Mareşal pentru a se opri o eventuală mobilizare generală şi expune o inedită situaţie internaţională, la zi întocmită după cele mai bune informaţii, din sursă neutră serioasă.

- posibilă -

E

~~341~~ 339 ~~339~~

2X

- Politis -
~~15 Martie 1943~~
~~Nr. 1576.~~

Revine la Nr. 1576 din 16 Martie a.c.

Rugăm a verifica informația după care la domiciliul lui Iuliu Maniu, în ziua de 5 Martie a.c. orele 10,30, D-na Stoica, dactilografa acestuia a scris la mașină un manifest memoriu, care urmează a fi înaintat Domnului Mareșal înainte de 15 Martie a.c.

Stabiliți prin cine urmează a fi prezentat acest memoriu și dacă e posibil ce anume cuprinde.-

-----

OPERAT LA FIȘE

1942
1914
28

- Zaharia -
~~15 Martie 1943~~
~~Nr. 1577.~~

2g

Revine la Nr. 1577 din 16 Martie a.c.

Rugăm a verifica informația după care la domiciliul lui Iuliu Maniu, în ziua de 5 Martie a.c. orele 10,30, D-na Stoica, dactilografa acestuia a scris la mașină un manifest memoriu, care urmează a fi înaintat Domnului Mareșal înainte de 15 Martie a.c.

Stabiliți prin cine urmează a fi prezentat acest memoriu și dacă e posibil ce anume cuprinde.-

-----

Pentru Zaharia
~~20 Aprilie 1943~~
Nr. 1919

Revenire la Nr.1577 din 16 Martie a.c. Nr. 1919 din 20 Aprilie a.c.;
Rugăm a verifica informaţia după care la domiciliul lui Iuliu Maniu, în ziua de 5 Martie a.c.orele 10,30, D-na Stoica, dactilografa acestuia a scris la maşină un manifest memoriu, care urmează a fi înaintat Domnului Mareşal înainte de 15 Martie a.c.
Stabiliţi prin cine urmează a fi prezentat acest memoriu şi dacă e posibil ce anume cuprinde.

340

Pentru Politis
~~20 Aprilie 1943~~
Nr. 1918

Revenire la Nr.1576 din 16 Martie a.c.; Nr. 1918 din 20 IV 943
Rugăm a verifica informaţia după care la domiciliul lui Iuliu Maniu, în ziua de 5 Martie a.c.orele 10,30, D-na Stoica, dactilografa acestuia a scris la maşină un manifest memoriu, care urmează a fi înaintat Domnului Mareşal înainte de 15 Martie a.c.
Stabiliţi prin cine urmează a fi prezentat acest memoriu şi dacă e posibil ce anume cuprinde.

Pentru Politis
18 Mai 1943
Nr. 2069

Revenire la Nr.1576 din 16 Martie a.c.şi Nr.1918 din 20 Aprilie 1943;
Rugăm a verifica informaţia după care la domiciliul lui Iuliu Maniu în ziua de 5 Martie a.c.orele 10,30 D-na Stoica,dactilografa acestuia a scris la maşină un manifest memoriu care urmează să fie inaintat Domnului Mareşal ianinte de 15 Martie a.c.
Stabiliţi prin cine urmează a fi prezintat acest memoriu şi dacă e posibil ce anume cuprinde.

Pentru Zaharia
17 Mai 1943
Nr. 2070

Revenire la Nr.1577 din 16 Martie şi Nr.1919 din 20 Aprilie a.c.;
Rugăm a verifica informaţia după care la domiciliul lui Iuliu Maniu,în ziua de 5 Martie a.c. orele 10,30,D-na Stoica, dactilografa acestuia a scris la maşină un manifest memoriu,care urmează să fie înaintat Domnului Mareşal înainte de 15 Martie a.c.
Stabiliţi prin cine urmează a fi prezentat acest memoriu şi dacă e posibil ce anume cuprinde.

2923

2923 Gr. Politică şi Sec. Informaţii.

341 10 Martie 1943 ~~344~~ ~~343~~

OPERAT LA FIŞĂ

Linia 1 F

Dl.Iuliu Maniu este informat că la Legaţia Elveţiei există informaţii despre o serioasă tensiune între guvernele american şi sovietic. Cauza este acţiunea preşedintelui Roosevelt,care trimiţând emisari să trateze cu Papa acorduri de pace, nu a consultat în prealabil guvernul dela Moscova.

Dela Legaţia Elveţiei unde s'au cerut informaţiuni s'a aflat cum că ştirea din ultimele zile despre tensiunea americano-sovietică,amplificate de propaganda germană, sunt totuşi adevărate. Se arată la Geneva că este iminentă plecarea d-lui Litvinov,ambasadorul U.R.S.S. dela Washington la Moscova. Deasemenea se ştie în aceiaşi capitală că, dl.Maisky, ambasadorul sovietic dela Londra, a avut în ultima săptămână nu mai puţin de şase audienţe la dl.Eden şi una la dl.Churchill.

Emil

2923 Pol 342 344 P.

10.III.1943

La mesagiile trimise în ultimul timp oficiilor britanice din Istanbul-Ankara-Cairo, Maniu a primit, prin intermediul unei legaţiuni straine, un răspuns mai precis, ca o completare la telegramele ce au parvenit la datele cunoscute.

In acest raspuns se arată că:

1) Guvernele englez şi american au examinat problema românească şi întreg ansamblul de probleme, de cari ea este legată.

In principiu, guvernele englez şi american sunt hotărâte să sprijine o acţiune a mişcării naţionale româneşti, acţiune ce urmează să se desfăşoare în condiţiunile ce se vor conveni.

2) Guvernele englez şi american, în ceeace le priveşte, sunt dispuse să aibă toată înţelegerea faţă de aspectele diferite ale problemei româneşti, atât în ceeace priveşte latura externă cât şi cea internă, aşa cum ele au fost înfăţişate de către Maniu. (Aceasta se referă la obiecţiile ridicate de Maniu cu referire la oportunitatea unei acţiuni imediate în contra regimului actual).

3) Guvernele englez şi american declară însă că nu pot să-şi ia niciun angajament atât faţa de mişcarea naţională cât şi faţă de România înainte de a avea în această privinţă un consens deplin din partea guvernului sovietic.

4) Ambasadorii Angliei şi Americii la Moscova au primit însărcinarea să ridice problema românească,aşa cum a fost înfăţişată de către Maniu,în faţa guvernului sovietic şi au primit ordine să lucreze pentru a obţine o soluţie favorabilă.

5) De îndată ce se va obţine un răspuns definitiv din partea guvernului sovietic, Maniu va fi pus în cunoştiinţă.

NB Rugăm în mod insistent să se evite ca intimii lui Maniu, pe cale directă sau indirectă să afle că guvernul este în posesia acestui răspuns

343
11 Martie 1943 345 343
2925

Gr. Politică

OPERAT LA FIŞE

N O T A

Imediat după întoarcerea sa dela Sinaia, prietenii politici ai lui Maniu, l-au informat că germanii ne cer 16 divizii şi că Mareşalul nu vrea să dea decât 8.

Maniu a răspuns textual:

"Cred mai degrabă că Mareşalul a oferit fără să i se ceară. Spun aceasta deoarece eu m'am întors foarte îngrijorat cu privire la totala lipsă de rezistenţă politică şi militară a Mareşalului faţă de germani."

.

Maniu a dat totodată dispoziţie să i se traducă în limba franceză ultimele memorii redactate şi semnate de el şi de Dinu Brătianu, pentru ca apoi prin intermediul legaţiilor amice să le trimeată în străinătate.

Inainte de a pleca la Sinaia, Maniu a comentat declaraţiile Mareşalului, cuprinse în articolul lui Brătescu Voineşti.

Maniu a fost sfătuit să redacteze o scrisoare personal Mareşalului, dar pentru moment a re-

./.

nunţat,declarând că Mareşalul a simţit nevoia de a vorbi,pentru consolidarea rândurilor în armata nemulţumită (chestia evreească) şi totodată proce - dând cu abilitate,a voit să arate germanilor că el nu este singur în ţară şi că mai sunt şi alţi factori politici care au părerei diferite de ale lui.

Cunoaşte anumite conversaţii şi garanţii date,aşa că el (Maniu) nu poate acorda altă semnificaţie declaraţiilor Mareşalului.

(Mircea)

Nr. 1571

~~16 Martie 1943~~ 29

- Zaharia-

Revenire la Nr. 1571 din 16 Martie a.c.

Rugăm a verifica de urgenţă informaţia după care Iuliu Maniu a dat dispoziţia să i se traducă în limba franceză ultimele memorii redactate şi semnate de el şi de Dinu Brătianu, ca apoi prin intermediul legaţiilor amice să le trimită în străinătate.

Nr. 1570

~~16 Martie 1943~~ 29

- Politis -

Revenire la Nr. 1570 din 16 Martie

Rugăm a verifica de urgenţă informaţia după care Iuliu Maniu a dat dispoziţia să i se traducă în limba franceză ultimele memorii redactate şi semnate de el şi de Dinu Brătianu, ca apoi prin intermediul legaţiilor amice să le trimită în străinătate.

345

20 Aprilie 1943
Politis. Nr. 1902

Revenire la Nr.1570 din 16 Martie a.c.;
Rugăm a verifica de urgenţă informaţia după care Iuliu Maniu a dat dispoziţia să i se traducă în limba franceză ultimele memorii redactate şi semnate de el şi de Dinu Brătianu, ca apoi prin intermediul legaţiilor amice să le trimită în străinătate.

----

20 Aprilie 1943
Zaharia Nr. 1903

Revenire la Nr.1571 din 16 Martie a.c.;
Rugăm a verifica de urgenţă informaţia după care Iuliu Maniu a dat dispoziţia să i se traducă în limba franceză ultimele memorii redactate şi semnate de el şi de Dinu Brătianu, ca apoi prin intermediul legaţiilor amice să le trimită în străinătate.

----

18 Mai 1943
Zaharia
Nr. 2101

Revenire la nr.1570 din 16 Martie şi nr.1902 din 20 Aprilie 1943,
Rugăm a verifica de urgenţă informaţia după care Iuliu Maniu a dat dispoziţia să i se traducă în limba franceză ultimele memorii redactate şi semnate de el şi de Dinu Brătianu ca apoi prin intermediul legaţiilor amice să le trimită în străinătate.

----

18 Mai 1943
Politis
Nr. 2100

Revenire la nr.1570 din 16 Martie şi nr.1902 din 20 Apr.1943,
Rugăm a verifica de urgenţă informaţia după care Iuliu Maniu a dat dispoziţia să i se traducă în limba franceză ultimele memorii redactate şi semnate de el şi de Dinu Brătianu, ca apoi prin intermediul legaţiilor amice să le trimită în străinătate.

2913

12.III.1943

Pol 346 P.

OPERAT LA FIŞE

Intrebat dacă este exact că a avut în ultimul timp un contact cu reprezentanţii mişcării legionare, Maniu a făcut următoarea relatare:

Incă cu mult înainte de încheierea pactului electoral din 1937, Corneliu Codreanu i-a cerut să primească 8 reprezentanţi ai mişcării, recrutaţi din tinerimea universitară, cu scopul de a-i face anumite propuneri.

Această întâlnire a avut lac la Cluj. Reprezentanţii mişcării legionare i-au declarat că în urma unei hotărâri a conducerii legionare, vin săi propună de a fi sfătuitorul lor, în toate problemele grave; până la acea dată conducerea mişcării se orienta după indicaţiile Regelui Carol, dar în cele din urmă ea s'a convins că Suveranul(de atunci) nu urmăreşte ţeluri patriotice, ci numai scopuri de dominaţie şi îmbogăţire personală.

Răspunzând acestei propuneri, Maniu a spus că primeşte acest rol de sfătuitor, însă nu înainte de a stabili în mod clar poziţiile diferite pe cari se află cele două organizaţiuni politice.

Doresc să ştiţi, a spus Maniu reprezentanţilor legionari, că sunt împotriva Dv. fiindcă:

a) Nu admit programul Dv.

b) Nu admit metodele Dv. violente.

c) Socotesc că politică alături de Axă, preconizată de Dv., va duce la nenorocirea României.

d) Dv. sunteţi pentru dictatură, iar eu cred că singur regimul democrat este compatibil cu interesele României.

e) Dv. sunteţi antisemiţi, iar eu nu urăsc niciun neam, ci vreau numai înălţarea neamului românesc.

Două puncte ne apropie însă: şi Dv. şi eu

suntem naţionalişti, indiferent de metodele ce le avem; şi Dv. şi eu luptăm împotriva regimului lui Carol II.

Cu aceste precizări, a continuat Maniu, sunt gata să vă spun părerea mea, ori de câte ori mă veţi întreba, rămânând ca Dv. să faceţi apoi ceeace veţi socoti că e bine.

Delegaţii au acceptat această formulă; Maniu s'a pronunţat imediat asupra a două chestii ce i-au fost puse, sfatul său a fost urmat, iar mai târziu Corneliu Codreanu i-a mulţumit în mod călduros pentru "poveţele înţelepte ce le-a dat".

Această "colaborare" a continuat apoi în mod permanent.

Intr'una dintre întrevederi, Corneliu Codreanu i-a declarat că ştie în mod precis că va fi suprimat, că s'a împăcat cu această soartă, dar că i-ar părea rău ca mişcarea creată de dânsul să încapă "pe mâinile lui Vaida sau Goga sau a altor şnapani politici". De aceea, îl roagă pe Maniu să consimtă ca şi în viitor, după dispariţia sa, să sfătuiască pe legionari, numai în raport cu interesele reale ale ţării.

In acest sens, Corneliu Codreanu a lăsat şi un testament politic; o copie a acestui testament i-a fost adusă lui Maniu, din Germania, după ce mişcarea legionară a luat puterea. Horia Sima n'a respectat însă stipulaţiunile testamentului şi nici măcar nu s'a simţit obligat să facă o vizită de curtoazie lui Maniu.

Dacă aş fi fost consultat, a spus Maniu, legionarii nu făceau nici cruzimile nici prostiile săvârşite în timpul guvernării.

După căderea regimului, diverşi delegaţi legionari, reamintindu-şi de testament, au venit să-i ceară sfaturi.

Acelaş caracter îl are şi ultima întrevedere.

Delegaţi legionari, izolaţi - a precizat Maniu - au venit să-l întrebe care este cea mai potrivită acţiune pe care ar putea s'o întreprindă în momentul de faţă.

Maniu le-a răspuns:

"Părerea mea este să nu întreprindeţi absolut nimic. Nu este în interesul ţării ca Dv. să creaţi agitaţiuni sau desordini şi să împingeţi guvernul la represiuni.

N'ar fi patriotic ca Dv. să serviţi de instrument de presiune în mâinile germanilor, pentru a sili guvernul la concesii, în dauna ţării. Am dat nemţilor totul; azi nu mai putem da trupe. Trebue să ne vedem şi de interesele noastre. Dv. nu trebue să daţi prilej germanilor să spună guvernului: dacă nu continuaţi să ne daţi trupe, dacă nu vreţi să mai ucideţi tineretul ţării, atunci noi aducem pe legionari.

Dacă veţi face acest lucru, veţi rămâne cu oprobiul întregei naţiuni române şi niciodată nu veţi mai putea scoate capul.

Vă sfătuesc deci să staţi liniştiţi şi să aşteptaţi desfăşurarea evenimentelor, fiindcă acesta este interesul suprem al ţării."

In cursul conversaţiei, delegaţii legionari au arătat:

a) Că au informaţiuni că Horia Sima trăeşte;

b) Că mişcarea este împotriva conducerii lui Horia Sima, care a distrus prin politica sa ceeace creease Corneliu Codreanu;

c) Că însuşi Horia Sima îşi dă seama de ostilitatea partizanilor şi ar fi hotarât să renunţe la conducerea mişcării legionare;

d) Că fruntaşii mişcării legionare sunt derutaţi, fiindcă îşi dau seama că atât baza lor externă cât şi cea internă a fost fundamental modificată de evenimente.

351

349

Ora 9.40 2096 12.III.1943

Istambul cu Bucureşti, secretarul legaţiei turce.
/convorbire în limba franceză/

Ist. Am trimis pachetul.
Buc. Ce pachet? Trebue să mă interesez.
Ist. Da, căci se poate să-l vândă.
Vorbeşte cu Vanghel.
Buc. Ţi-am spus să nu-i mai dai pachete. Acela e un tip formidabil. A sosit la Istambul?
Ist. Da.
Buc. Atunci eu voi lua serviciul acela, îl împachetez bine şi-l dau consulului.
Ist. Da, aranjează asta cu Vanghel.
Buc. Chiar mâine. Iţi voi da şi o telegramă mâine sau Duminică.
Ist. Eu plec la Ankara.
Buc. Atunci te rog să-mi trimiţi originalul din ce va spune profesorul şi dacă ai şi alte lucruri de acest gen, trimite-le.
Ist. Bine.

OPERAT LA FIŞE

~~360~~

16 Martie 1943

~~352~~ 350

2923

OPERAT LA FIŞĂ

<u>Linia 1 F</u>

Articolul "Die Winterkrise und der totale Krieg", publicat eri de dl.Goebbels în "Das Reich", a provocat mare interes în cercurile maniste.

Dl.Maniu a atras atenţia asupra acestui articol, prin aceia că se recunosc marele prierderi suferite de germani.

Emil

S.S.I. C.I.-Agentura I-a 17 Martie 1943 351

~~353~~

351

Gaull

Iuliu Maniu a propus ministrului Jacques ~~xxx~~ Truelle a intrevedere pentru a discuta chestiunea la ordinea zilei şi pentru a tratatproblemele de viitor ale României de mâine.

Iuliu Maniu doreşte să expună ministrului francez punctul său de vedere şi acesta la rândul său le comunice comitetului francez liber dela Londra.

Se pare că intrevederea va avea loc la locuinţa lui Jean Basdevant din Bd.Dacia,la inceputul săptămânei viitoare.

2923

~~Nr. 1621~~

~~20 Martie 1943~~

2g.

Politis.

Revenire la Nr. 1621 din 22 Aprilie...

Rugăm a verifica informaţia după care Iuliu Maniu, a propus ministrului Jacques Truelle, o întrevedere pentru a discuta chestiuni la ordinea zilei şi pentru a trata problemele de viitor ale României de mâine.

Stabiliţi dacă e posibil data când va avea loc această întrevedere, locul şi orice alte relaţii în legătură cu aceasta.

~~Nr. 1622~~

~~20 Martie 1943~~

352

2g.

Zaharia.

Revenire la Nr. 1622 din 20 Aprilie a.c.

Rugăm a verifica informaţia după care Iuliu Maniu, a propus ministrului Jacques Truelle, o întrevedere pentru a discuta chestiuni la ordinea zilei şi pentru a trata problemele de viitor ale României de mâine.

Stabiliţi dacă e posibil data când va avea loc această întrevedere, locul şi orice alte relaţii în legătură cu aceasta.

~~Nr. 1900~~

~~Pentru Zaharia~~

~~20 Aprilie 1943~~

~~2g.~~

Revenire la Nr. 1622 din 20 Martie a.c. Nr. 1900 din 20 Aprilie a.c.

Rugăm a verifica informaţia după care Iuliu Maniu, a propus ministrului Jacques Truelle, o întrevedere pentru a discuta chestiuni la ordinea zilei şi pentru a trata problemele de viitor ale României de mâine.

Stabiliţi dacă e posibil data când va avea loc această întrevedere, locul şi orice alte relaţii în legătură cu aceasta.

E

E

~~Nr. 1899~~

~~Pentru Politis~~

~~20 Aprilie 1943~~

~~2g.~~

Revenire la Nr. 1621 din 22 Martie a.c. Nr. 1899 din 20 Aprilie a.c.

Rugăm a verifica informaţia după care Iuliu Maniu, a propus ministrului Jacques Truelle, o întrevedere pentru a discuta chestiuni la ordinea zilei şi pentru a trata problemele de viitor ale României de mâine.

Stabiliţi dacă e posibil data când va avea loc această întrevedere, locul şi orice alte relaţii în legătură cu aceasta.

E
E

~~355~~ ~~303~~

Pentru Politis
18 Mai 1943 353

Nr. 2071

Revenire la Nr.1621 din 22 Martie şi Nr.1899 din 20 Aprilie 1943;

Rugăm a verifica informaţia după care Iuliu Maniu, a propus ministrului Jacques Truelle intrevedere pentru a discuta chestiuni la ordinea zilei şi pentru a trata problemele de viitor ale României de mâine.

Stabiliţi dacă e posibil data când va avea loc această intrevedere, locul şi orice alte relaţii în legătură cu aceasta.

Pentru Zaharia
18 Mai 1943

Nr. 2072

Revenire la Nr.1622 din 20 Martie şi nr.1900 din 20 Aprilie 1943;

Rugăm a verifica informaţia după care Iuliu Maniu, a propus ministrului Jacques Truelle o intrevedere pentru a discuta chestiuni la ordinea zilei şi pentru a trata problemele de viitor ale României de mâine.

Stabiliţi dacă e posibil data când va avea loc această intrevedere, locul şi orice alte relaţii în legătură cu aceasta.

-----

18 Martie 1943

356

354

C17

Gr. Politică

2923

B3

Linia 1 F

Dl.Maniu a citit cu deosebit interes decizia apărută în "Monitorul Oficial", cu privire la salarizarea şi tratarea evreilor rechiziţionaţi la instituţiunile publice.

In primul rând, d-sa consideră măsura ca o ameliorare pentru evrei şi apoi, subliniază că e vorba de o decizie iscălită de dl.Mihai Antonescu, când asemenea dispoziţii se puteau lua şi pe calea unui simplu comunicat.

Aceasta, dă o coloratură de act politic, dispoziţiei luată.

Emil

~~357~~ 18 Martie 1943 ~~388~~

355

C 17

Gr. Politică

2923

Linia 1 F

Dl. Iuliu Maniu a arătat prietenilor săi că, a fost informat dela Legaţia Turcă, despre acceptarea de către guvernul român a formulei de retragere a trupelor române din Rusia, cerută în câteva rânduri de aliaţi. Faptul că acest lucru a fost înregistrat şi de radio Londra, care într'o emisiune a vorbit de retragerea trupelor române şi pierderea a 400.000 soldaţi în Rusia, înseamnă că există indicaţiuni în cercurile aliaţilor că România ar fi acceptat îndemnul lor.

Emil

~~358~~ ~~316~~

Sursa "Iorgu"

19 Martie 1943

356

2923

In noua locuinţă a D-lui Maniu au început din nou întrevederile (Str.Sfinţilor).Dl.Ciudin pretinde că se împart tot felul de afişe,memorii şi alt material.

2923

~~359~~ 317 357

Sursa "Iorgu"

19 Martie 1943

f. 356.

D.Ciudin (tachist) unchiul generalului Rozin - afirmă că zilele trecute l-a văzut pe Maniu cu care a avut o convorbire în legătură cu interwiew-ul D-lui Mareşal dat lui Brătescu-Voineşti.

Intrebat Dl.Maniu ce crede în această privinţă d.Ciudin afirmă că d.Maniu ar fi răspuns următoarele:

"Până acum lumea îl credea bolnav şi îi erta greşelile; de astăzi înainte el va fi făcut responsabil pentru fiecare greşală,fiind - după declaraţiile sale - perfect sănătos".

~~360~~ 20 Martie 1943 ~~388~~

358

2923

8

Gr. I Pol.

OPERAT LA FIŞE

Linia 1 F

In cercurile d-lui Maniu,s'a aflat că Vineri la orele 11 dimineaţa, dl.George Brătianu a fost la Preşedinţie.

Această informaţie era viu comentată,întrucât e în contradicţie cu atitudinea manifestată de dl.George Brătianu, în ajun, când l-a văzut pe dl.Maniu.

Emil

Gr. Politică

2925

~~301~~ ~~359~~ 22 Martie 1943

359

Linia 1 F

Intrebat de un grup de ardeleni care l-au vizitat, dl.Maniu a desmințit svonurile care vorbeau de divergențe de vederi între domnia sa și dl.Ion Mihalache. Nici o divergență, a spus domnia sa nu s'a cuibărit până acum în rândurile noastre. Orice divergențe de vederi cu conducerea parridului ar duce la excludere.

Deasemeni d-sa a desmințit svonurile despre reprimirea d-lui Vaida în partid și a dat indicații asupra modului în care se procedează la organizarea pe provincii a partidului, toate elementele conducătoare de până acum rămânând la posturile de comandă.

In fine, vorbind de directivele generale ale partidului, dl.Maniu a declarat că acesta stă deocamdată în inactivitate din punct de vedere intern, dar că în curând, cel mai târziu la toamnă, partidul va fi chemat la conducerea țării de împrejurările interne și internaționale.

In privința unei participări a partidului la un guvern național, domnia sa a declarat că o asemenea participare nu va fi posibilă decât cu partidele care nu sunt responsabile de situația actuală a țării și nici cu actualul guvern.

Emil

Gr. Politică

2923

RB

22 Martie 1943

Linia 1 F

Dl.Iuliu Maniu a fost informat Sâmbătă că dl. Piky Vasiliu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne, a semnat o decizie,care stabileşte că toţi evreii trimişi anul trecut în Octombrie în Transnistria,pentru delicte de muncă obligatorie,se vor reîntoarce în ţară. Această hotărâre a fost luată după inspecţia d-lui Gen. Vasiliu în Transnistria,din îndemnul d-lui prim ministru Mihai Antonescu.

Dl.Maniu a subliniat la aflarea acestei veşti,că ultimele acte ale d-lui Mihai Antonescu în legătură cu evreii demonstrează,sau o politică de stat,şi în acest caz este vorba de o sugestie germană, sau o politică personală a primului ministru, care de altfel,a spus dl. Maniu,îşi trasează o linie deosebită de cea de până acum.

Emil

2
29.III.
22 III 1943 ~~363~~ 2 ~~364~~

22.III.1943 P.

361

In comunicări precedente, am arătat în ce stadiu se afla negocierile lui Maniu cu serviciile britanice din Istanbul-Cairo.

In penultima comunicare primită de şeful grupării naţional-ţărăniste, aceste servicii îi făceau cunoscut - după cum am arătat - că guvernele englez şi american au hotărât să pună guvernului din Moscova chestiunea României şi să susţină punctul de vedere al opoziţiei anglofile dela noi.

OPERAT LA FIŞE

In ultimele zile, Maniu a primit noui comunicări.

In primul rând, i se face cunoscut că discuţiunile dintre guvernele englez şi american de o parte şi guvernul sovietic de cealaltă parte privitoare la România necesită încă timp, ele fiind în legătură cu clarificarea unui complex de probleme dintre puterile aliate, probleme ce se referă şi la ţările învecinate cu Sovietele.

In al douilea rând, serviciile din Istanbul-Cairo întreabă, în numele guvernului englez, ce hotărâri a luat Maniu cu privire la acţiunea efectivă pe care trebue s'o întreprindă.

Până în momentul de faţă Maniu n'a dat niciun răspuns; el s'a mărginit să afirme intimilor săi că nu poate lua nicio hotărâre decisivă, înainte de a cunoaşte poziţia naţiunilor unite faţă de problemele teritoriale ale României.

E de relevat că, în ultimul timp, s'a creat la Ankara - în afară de serviciile britanice - şi un vast serviciu politic şi informativ american care lucrează în mod independent.

Maniu a luat contact şi cu şefii acestui serviciu, cari se interesează în mod deosebit de situaţia României.

Seful grupării naţional-ţărăniste a primit comunicarea că guvernul american - nefiind legat printr'o convenţie precisă cu Rusia Sovietică şi având cu privire la această putere o politică mai puţin rigidă ca cea britanică - e în măsură să

ofere mişcării libere româneşti posibilităţi mai întinse de lucru.

Aceste servicii au înştiinţat pe Maniu că, dacă un guvern liber românesc n'ar putea funcţiona încă la Londra din cauza angajamentelor speciale ce există între Anglia şi Rusia - nimic n'ar împiedica ca el să fie format în America, cu condiţia ca personalităţi proeminente, cu rădăcini adânci în massele poporului român, să-şi asume personal răspunderea unei asemenea mişcări.

In consecinţă, ei au invitat pe Maniu să vină în America spre a se pune în fruntea unui asemenea guvern.

Maniu n'a dat niciun răspuns până în prezent; el a declarat numai că are nevoie să reflecteze mai îndelung asupra propunerilor ce i se fac şi a adăugat că o asemenea acţiune presupune un acord clar între acest guvern liber şi naţiunile unite.

- Rugăm în mod insistent ca nici un fruntaş al opoziţiei să nu afle că guvernul este în posesia acestor informaţii, pentru a nu ne prejudicia sursa.

23 Martie 1943

2923

363

Linia 1 F

Dl.Iuliu Maniu a declarat că este informat că trec zilnic trupe germane spre Bulgaria. Dl.Maniu s'a exprimat față de dl.G.Zane, prof.Universitar dela Iași și șeful național-țărăniștilor din Iași, că aceste trupe merg să întărească frontul balcanic al germanilor, fiindcă aceștia au informațiuni despre apropiate acțiuni militare aliate în această regiune a continentului. Dl.Maniu arată că trupele sunt din rezerva din Germania și că erau destinate frontului de răsărit, până nu s'a produs discursul dlui Saracioglu.

Emil

25 Martie 1943 ~~364~~

Gr. I Pol.

923

Linia 1 F

Plecarea dlui Maniu la Braşov a fost dată în cercurile naţional-ţărăniste ca o călătorie de odihnă trebuind să dureze foarte scurtă vreme.

Totuşi, deţinem chiar din cercurile conducerii, şi anume dela drul Lupu că această călătorie face parte din planul de reorganizare a partidului. Dl. Maniu se duce să vadă la faţa locului care este situaţia cadrelor partidului şi să procedeze, de comun acord cu ardelenii, la refacerea acestor cadre şi la darea de noui directive.

Plecarea în sine a produs însă chiar în cercurile intime ale dlui Maniu o surpriză.

Deasemeni şeful partidului naţional-ţărănesc dorea să se informeze la faţa locului asupra stării de spirit din cercurile ardelene pentru a decide asupra atitudinii pe care trebuie s'o ia la Bucureşti în chestiunea Transilvaniei de Nord.

Punctator

26 Martie 1943.

B.I.

2923

Notă.

In cercurile imediat apropiate si strict intime Dlui Iuliu Maniu ,se afirmă că între partidul national-tărănesc si acel liberal există în prezent o perfectă întelegere,mai mult că ar exista chiar un pact între șefii acestor partide,prin care sunt legati de a păstra o unitate de vederi în ce priveste problemele mari la ordinea zilei cari intereseaza direct viitorul tării.Faptul că există o întelegere deplină între liberali si national-tărănisti este confirmat si de fruntașii liberali însă acestia nu mărturisesc si existenta unui pact semnat de Dnii Dinu Brătianu si Iuliu Maniu.

Pe dealtă parte se mai afirmă că unitatea între partidele liberal si national-tărănisti ar fi îndreptată si împotriva miscării legionare,care s'ar putea să încerce a se manifesta politiceste prin violentă în cazul sau mai precis în preajma unei prăbusiri a politicei germane la noi.

. 26 Martie 1943 ~~366~~ 366

~~368~~

1923 D Bs

știe cesta?

Linia 1 F

Dl. Iuliu Maniu a fost informat asupra textului legii chiriilor, astfel cum a fost elaborat de dl. Marinescu, ministrul Justiției și hotărârii dlui Mareșal Antonescu, care a tăiat pasagiul cu privire la evrei.

Legea prevedea pentru evrei prelungirea contractelor cu urcare de 80% - 100%. Legea fiind prezentată dlui Mareșal d-sa a tăiat acest text, așa că evreii rămân la libera tranzacție. Dl. Iuliu Maniu a spus că...."este un act pe care Mareșalul trebuia să-l facă, din considerente politice, dar care va dăuna bunei orândueli".

Emil

2923

27 Martie 1943

369 367

Manu

1

OPERAT LA FIȘE

SECTIA C.I.

16137i

(x) către la

di

SECTIA x "G".

Am onoare a vă comunica alăturat fişele numiţilor:

- V.V.Tilea

- Cornel Bianu.

ŞEFUL SECŢIEI C.I.
LT.COLONEL,

Tr.Borcescu

368

PROCES-VERBAL

Astăzi 7 ..... luna Aprilie ...... anul 955.

Subsemnatul Stoica Stan .... am procedat la scoaterea filelor No 368 .... din dos. No 2423 vol. 5 ... care au fost introduse la dos. No 55881 vol ....

Semnătura Stoica Stan

2923

Gr. Politica

27 Martie 1943

~~371~~ 369

Linia 1 F

Dl. Maniu era pasionat azi, de comunirarea făcută la radio Londra, Joi 25 Martie a.c., la orele 20,30 în cadrul emisiunii "le quart d'heure française du soir".

S-sa a primit dela un ascultător ocazional, textul integral al emisiunii.

In scurtul reportaj politic făcut, se arată că "România a jucat tristul rol de a fi participat pe frontul rusesc, cu mai mulți oameni decât Italia și Ungaria la un loc.

"Deasemeni a jucat tristul rol de a aproviziona pe germani cu produse petrolifere. Cele patru mari societăți "Astra Română", "Steaua Română", "Romăno-Americana" și "Concordia", sunt sub controlul german". S'au dat apoi cifrele producției petrolifere din 1940.

La sfârșit, se arată că "Marea massă a țării, țărănimea este conștientă de situație și detestă pe germani. Nădejdea țării este Iuliu Maniu, care cu partidul său rezistă colaboraționismului".

Emil

2923

Gr. Politica

27 Martie 1943

370

372

OPERAT LA FIŞE 370

Linia 1 F

Dl.Iuliu Maniu l-a rugat pe dl.Dr.N.Lupu să caute mijlocul de a supune guvernului nostru,chestiunea unui răspuns la cele ce s'au discutat Vineri 26 crt. în parlamentul britanic,în legătură cu Ardealul. Dl.Maniu i-a arătat dlui Dr.N.Lupu,că deţine informaţiunea dela un personagiu,care i-a furnizat dela legaţia Ungariei, textul integral al discuţiilor.

Dl.Maniu arată că guvernul englez ar fi răspuns unui parlamentar care a întrebat dacă după războiu, aliaţii vor recunoaşte cele decise la Viena în 1940,cu privire la Transilvania,că aliaţii nu vor recunoaşte nimic din ceeace s'a decis sau s'a intâmplat în tot timpul războiului,în Europa,sub impulsul Axei.

La această afirmaţiune atât de categorică,asupra autenticităţii căreia, dl.Iuliu Maniu nu discută,d-sa este de părere că guvernul român trebue să ia atitudine, adică să prindă momentul unei angajări a aliaţilor faţă de drepturile noastre asupra Ardealului.D-sa mai accentuiază că,la Budapesta,cele ce s'au petrecut în parlamentul englez,au provocat o enormă agitaţie.

Cele de mai sus, dl.Dr.N.Lupu le-a povestit celor trei amici cari l-au vizitat eri şi între cari se găsea şi drul Hoffman din Iaşi.

Sej

2923

373 371

PREFECTURA POLIŢIEI CAPITALEI

28 Martie 1943.

OPERAT LA FIŞE 371

8

Ingrijorări în legătură cu persoana d-lui Maniu.

Se află că cercurile partidului naţional-ţărănesc, în frunte cu dl. Aurel Dobrescu, actualul vice-preşedinte al partidului, sunt îngrijorate de situaţia d-lui Iuliu Maniu, pentru următoarele considerente:

1/. Recentele arestări făcute în rândurile tineretului democrat în frunte cu fiul generalului Cetoiu şi svonurile care circulă că dl. Iuliu Maniu ar fi instigatorul oficial al acestor tineri împotriva Germaniei.

2/. Frecventarea prea des a Legaţiilor streine, de către partizanii d-lui Maniu.

Chestiunea se urmăreşte.

- posibilă -

29 Martie 1943

~~374~~ 372

OPERAT LA FIȘE

Iuliu Maniu

N O T A

In Str.Sfinţilor Nr.10, în acelaş imobil în care locueşte şi Maniu, se află sediul societăţii "Publicitatea Universală" cât şi reprezentanţa Târgului de Mostre din Breslau, ambele conduse de Dr. Rüdiger Hönigschmidt - Grossich, născut la Fiume, cetăţean german, care deţine monopolul publicaţiunilor societăţilor şi firmelor germane în presa românească, împărţind sume mari ziarelor şi ziariştilor.

Numitul datoreşte această situaţie relaţiunilor strânse ce le are la Legaţia Reichului, cât şi faptului că - după unele indicaţiuni - este un vechi salariat al serviciului informativ secret german.

Pe de altă parte, ca urmare a contactului cu presa şi ziariştii români, având astfel posibilitatea de a afla numeroase ştiri de actualitate,este bine informat,făcându-se folositor şi consolidându-şi situaţia sub raportul informativ.

Informatori posibili: 1) Zochi B.

2) Liv.

3) Ciudin

-----

323 ~~375~~ 373

29 Martie 1943

2923

OPERAT LA FIȘE

Linia 1 F

In cercurile dlui Maniu au produs senzaţie cele petrecute lângă Giurgiu.

Nemulţumiţi că au fost deposedaţi de materialele de către germanii care lucrează la fortificaţii,ţăranii locali au dat foc păduricii,unde germanii şi-au instala[t] barăcile.

Aflând că au fost arestaţi s'a discutat posibilitatea apărării lor în instanţele militare.

Sej

29 Martie 1943

In seara zilei de Miercuri 24 Martie a.c., Iuliu Maniu a luat masa la Dr. Stoichiţă la care a participat Mihai Popovici, Leucuţia, Zotu şi încă câteva persoane.

Intre cele discutate a fost şi problema Ardealului

Cu această ocazie s'a exprimat pentru prima dată într'un cerc mai mare, că este în imposibilitate să le arate motivele, dar le dă asigurări absolute că vom recăpăta Ardealul, permiţându-le să spună acest lucru şi celorlalţi amici.

In altă ordine de idei a spus, că germanii ţin neapărat să-l înlăture, iar autorităţile române îl supraveghează de trei zile foarte de aproape.

Şi-a arătat convingerea că nu are nici o teamă, căci "prostia" ar fi prea mare pentru a crede în înfăptuirea ei.

Această declaraţie a produs adâncă impresie între toţi, cu toate că Maniu a arătat o foarte bună dispoziţie.

Joi 25 Martie a.c.a avut la M. Popovici o întrevedere cu Dr. Stoichiţă care a ţinut 2 ore, iar numitul doctor a eşit foarte afectat.

(Informatorul nostru ne va trimite în câteva zile subiectul şi cele discutate).

31/III

Surşa "Radian"
30 Martie 1943

In ziua de 28 Martie a.c. la orele 11-12 fiind la Dl. Dr. Teodor Dan care locuieşte la Hotel Athenée Palace în camera Nr. 531 a venit şi Dl. Virgil Solomon însoţit de D-nii Ilie Lazăr şi Cornel Coposu.

Din discuţiile ce s'au discutat am văzut că Dl. Dr. Dan a venit recent din Ardealul cedat, iar domnii menţionaţi mai sus au venit pentru a se interesa de ce se întâmplă în Ardealul cedat.

Am constatat că Dl. Dan a adus mai multe informaţii, dar nu le-a discutat faţă de mine, spunând că se va întâlni Miercuri cu Iuliu Maniu şi-i va comunica tot ce se întâmplă în provincia menţionată.

PROCES-VERBAL

Astăzi 20.VII.1951

am procedat la scoaterea filelor No. 376

ce au fost scoase dela Dos. No. 2923 vol. 1

şi trecute la dos. No. 55916 vol. ind

Semnătura

3.IV.1943 2923

Am semnalat într'o notă legăturile cordiale ce există în ultima vreme între Maniu şi Cancicov.

Maniu a convins pe fostul ministru de finanţe că poate juca un rol important într'un viitor apropiat, alcătuind un guvern de tranziţie care, fără să aibă ostilitatea germană, să fie capabil de a încerca un contact direct cu puterile anglo-saxone.

La rândul său, Cancicov e convins că-şi poate asuma acest rol, deoarece în timpul cât a fost ministru al economiei naţionale, sub legionari, a izbutit să găsească o soluţie în chestia petrolieră care a împăcat interesele germane cu cele anglo-americane.

Seful grupării naţional-ţărăniste încurajează, sub toate formele, încercările lui Cancicov în această direcţie.

Deşi, unii dintre intimii personali ai lui Maniu sunt încredinţaţi că şeful grupării naţional-ţărăniste nu e sincer faţă de Cancicov, şi că vrea numai să se servească de dânsul ca de un instrument, totuşi toate aparenţele sunt păstrate.

Maniu a consiliat pe Cancicov să cultive cercurile legaţiei germane pentru a-şi consolida raporturile sale cu sferele influente ale Reichului din Bucureşti şi a putea fi considerat ca un prieten devotat al amiciţiei româno-germane.

Starea de nervozitate a legaţiei germane cu privire la atitudinea vicepreşedintelui de Consiliu trebue pusă în legătură cu insistenţele lui Cancicov.

"Torpilarea" vicepreşedintelui de Consiliu ar constitui o etapă în realizarea acestui plan politic.

Maniu socoteşte că un guvern Cancicov i-ar lăsa oxx mai mare libertate de acţiune şi i-ar da în special posibili-

tatea de a-şi trimite delegaţii săi în străinătate.

Cancicov vede în această formulă nu numai putinţa de a deţine un rol politic decisiv, ci de a-şi asigura, sub această formă şi viitorul său , făcând legături şi cu puterile anglo-americane şi cu opoziţia anglofilă din România.

In această combinaţiune joacă un rol important Mihai Popovici care păstrează un contact aproape zilnic cu Cancicov.

3 Aprilie 1943

~~381~~

379

Gr. Politică - S'a comis indiscreţii!..

2923

OPERAT LA FIŞE

C.N.S.A.S.

Linia 1 F

Dl Iuliu Maniu a fost informat că din ordinul guvernului se interceptează convorbirile telefonice. D-sa a dat dispoziţie prietenilor săi politici să nu mai facă indiscreţii la telefon.

Emil

2923 Gr. Politică - Verificare -

3 Aprilie 1943 ~~382~~ 380 385

OPERAT LA FIŞE

Linia 1 F

Dl Iuliu Maniu a declarat dl Popovici, că doreşte să redacteze o expunere de principii, referitoare la situaţia politică între anii 1936-40, în care să examineze rolul partidelor politice la cârma ţării, precum şi directivele politicii externe a lui Carol II. Aceasta expunere de principii, a cărei redactare ar cere mai multă vreme, ar constitui un fel de manifest al partidului ţărănesc şi al politicii sale, şi în acelaş timp o prezentare a activităţii dlui Maniu către puterile aliate.

Această expunere ar fi adusă la cunoştinţa cercurilor diplomatice, aşa că acestea să fie informate asupra sensului atitudinii actuale ca şi trecute a partidului naţional-ţărănesc şi să aducă în acelaş timp la cunoştinţa aliaţilor cele cuprinse în ea.

Dl. Mihai Popovici s'a opus unei astfel de idei, declarând că recapitularea evenimentelor care au dus la căderea vechiului regim ar putea constitui un act de imprudenţă, întrucât ar leza interesele guvernului şi ar trezi susceptibilitatea germană.

Totuşi, dl Maniu a declarat că nu renunţă la aceastǎ ideie, şi că va trece la redactare chiar dacă manusscrisul ar rămâne mai multă vreme în sertare.

Punctator

2923

381 383

38

Pentru Politis
18 Mai 1943

Nr 2092

Revenire la Nr.1847 din 12 Aprilie a.c.;

Rugăm a verifica de urgenţă informaţia după care Mihai Popovici, afirmând că Iuliu Maniu intenţionează să redacteze o expunere de principii, referitoare la situaţia politică între anii 1936-1940, în care să examineze rolul partidelor politice la cârma ţării, precum şi directivele politicei externe a lui Carol II.

Această redactare de principii a cărei redactare ar cere multă vreme, ar constitui un fel de manifest al partidului naţional-ţărănesc şi în acelaş timp o prezentare a activităţii lui Iuliu Maniu.

Verificaţi deasemenea dacă Mihai Popovici s'a opus unei astfel de idei, declarând că ar putea constitui un act de imprudenţă, întrucât ar leza interesele guvernului şi ar trezi, susceptibilitatea germană şi dacă Maniu a afirmat că nu renunţă la această idee, trecând la redactare chiar dacă manuscrisul va rămâne multă vreme în sertare.

~~284~~ ~~24.1847~~

382 ~~12 Aprilie 1943.~~

Politis.

Reveniri la Nr. 1847 din 12 Aprilie a.c.

Rugăm a verifica de urgenţă informaţia după care Mihai Popovici, afirmând că Iuliu Maniu intenţionează să redacteze o expunere de principii, referitoare la situaţia politică între anii 1936-1940, în care să examineze rolul partidelor politice la cârma ţării, precum şi directivele politicei externe a lui Carol II.

Această redactare de principii a cărei redactare ar cere multă vreme, ar constitui un fel de manifest al partidului naţional-ţărănesc şi în acelaş timp o prezentare a activităţii lui Iuliu Maniu.

Verificaţi deasemenea dacă Mihai Popovici s'a opus unei astfeş de idei, declarând că ar putea constitui un act de imprudenţă, întrucât ar leza interesele guvernului şi ar trezi, susceptibilitatea germană şi dacă Maniu a afirmat că nu renunţă la această ideie, trecând la redactare chiar dacă manuscrisul va rămâne multă vreme în sertare.

----

385 Nr. 1848.

12 Aprilie 1943.

383

Zaharia.

Rez

Răspuns cu Nr. 1848 din 12 Aprilie

Rugăm a verifica de urgenţă informaţia după care Mihai Popovici, afirmând că Iuliu Maniu intenţionează să redacteze o expunere de principii, referitoare la situaţia politică între anii 1936-1940, în care să examineze rolul partidelor politice la cârma ţării, precum şi directivele politicei externe a lui Carol II.

Această redactare de principii a cărei redactare ar cere multă vreme, ar constitui un fel de manifest al partidului naţional-ţărănesc şi în acelaş timp o prezentare a activităţii lui Iuliu Maniu.

Verificaţi deasemenea dacă Mihai Popovici s'a opus unei astfeş de idei, declarând că ar putea constitui un act de imprudenţă, întrucât ar leza interesele guvernului şi ar trezi, susceptibilitatea germană şi dacă Maniu a afirmat că nu renunţă la această ideie, trecând la redactare chiar dacă manuscrisul va rămâne multă vreme în sertare.

5.IV.1943 2923 **ATENTIE!** P.

Faţă de amicii săi intimi, Maniu a început să ia în considerare politica pe care, după opinia sa, guvernul Antonescu ar trebui s'o iniţieze imediat, "pentru a scoate cu un moment mai devreme ţara, din impasul în care se găseşte!"

Maniu a arătat că guvernul trebue să fie profund preocupat de vizita primului ministru ungur, Kallay, la Roma şi de discuţiunile pe cari le-a avut cu oficialitatea italiană, ~~ca~~ şi cu Vaticanul; după părerea lui Maniu, această vizită are o importanţă extraordinară şi ea este premergătoare unei acţiuni decisive a Ungariei.

Temerea mea e demult, a spus Maniu, ca Ungaria să nu iasă din Axă şi să se alăture puterilor anglo-saxone înaintea României; ungurii înţeleg că România este ţara care va sta cel mai mult sub influenţa germană şi aceasta din cauza guvernului Antonescu; de aceea, ei caută tot felul de aranjamente cu anglo-saxonii, pe spinarea României.

In acest timp, comunicatele de război arată că trupele române se bat în Cuban, iar postul de radio românesc prezintă aceste lucruri ca un act de arme nemaipomenit.

Putem constata, a continuat Maniu, că deşi dl. Mareşal Antonescu a făgăduit să nu mai dea trupe, totuşi el continuă politica sa de colaborare militară cu germanii, chiar în momentul când este ştiut de toată lumea că reluarea acestei colaborări este catastrofală pentru România.

Amicii lui Maniu l-au întrebat atunci care e, după părerea sa, politica practică imediată pe care ar trebui s'o adopte guvernul Antonescu.

Maniu a răspuns:

"Nu există decât o singură soluţie: România trebue să ceară pace separată. Si acest lucru trebue să-l facă chiar guvernul Antonescu. El, care a dat germanilor un sprijin

larg şi necondiţionat, are autoritatea de a vorbi Reichului deschis şi sincer: România nu se mai poate bate.

Si nu se mai poate bate din două motive fundamentale: fiindcă nu mai are armată şi fiindcă războiul nu are consensul naţiunii.

România ar ieşi din ostilităţi, fără să se alăture puterilor anglo-saxone şi fără să ia poziţie ostilă germanilor. Ea ar reveni pur şi simplu la o stare de neutralitate, în aşteptarea conferinţei de pace.

Acesta e cel mai mare serviciu pe care guvernul Antonescu l-ar putea face ţării."

Unii dintre amicii lui Maniu obiectând că Mareşalul Antonescu n'ar consimţi la un gest care ar atinge orgoliul său personal, Maniu a replicat că atunci când existenţa ţării este în joc, niciun om de stat nu se poate gândi la orgoliul său personal.

5 Aprilie 1943

386

2923 Gr. Politica

Pref. Pol. Capitalei

OPERAT LA FIȘE

Linia 1 F

Dl Iuliu Maniu a anunţat pe prietenii săi că deţine informaţia că dl General Pălăngeanu, prefectul Poliţiei Capitalei, urmează să fie înlocuit foarte curând. In locul său ar fi pregătit decretul de numire al dlui Colonel Elefterescu.

?

Dl Maniu acordă o deosebită semnificaţie acestei numiri, în acest post, în actualele împrejurări.

Sej

389 387

2923

PREFECTURA POLIŢIEI CAPITALEI

6 Aprilie 1943.

387

Ziarişti ardeleni în vizită la dl.Maniu.

Vineri 2 Aprilie 1943, dl.Iuliu Maniu a primit pe următorii ziarişti ardeleni, veniţi în Capitală în mod special, pentru a se sfătui cu d-sa:

Aurel Cutescu - Timişoara;
Ioan Bertalogu - Lugoj;
Romulus Rogu - Timişoara;
Alex. Herlea - Orăştie;
Simeon Anderco - Braşov;
Justin Iliesiu din Bucureşti;

Toţi aceştia s'au întreţinut cu dl.Maniu între orele 11 - 13.30.

- Posibila -

292 · 389 · 391 · 389

R E F E R A T

7 Aprilie 1943

Conform ordinului Domniei-Voastre, azi 7 Aprilie 1943 ora 11, m'am transportat la locuința D-lui Iuliu Maniu din București, Str.Sfinților, pentru a-i transmite cele ce mi-ați încredințat.

Am comunicat D-lui Iuliu Maniu, că S.S.I. și Guvernul este informat, asupra conținutului unui buletin pe care conducerea "Partidului Național-Țărănesc" l-a difuzat șefilor de organizații din provincie pentru a-i ține la curent cu punctul de vedere al "Partidului" în problemele la ordinea zilei.

I-am atras atenția D-lui Maniu că fapta sa de a face astfel cunoscut, în scris, părerile sale în politica internă și mai ales în cea externă, este de natură să împrăștie neliniște și desorientare în opinia publică românească.

Că această conduită, vatămă interesele țării și ale Guvernului, cari s'au angajat în scopul reîntregirii țării, pe o linie de grele, dar utile sacrificii.

Că de asemenea, în acest mod se vatămă acțiunea aliaților noștri.

In consecință, am comunicat D-lui Maniu, că am primit însărcinarea să-i solicit a înceta orice activitate de acest fel (prin difuzarea unui buletin politic).

D-sa a luat act de această recomandare, făgăduind categoric că pe viitor se va abține dela asemenea fapte.

Domnul Iuliu Maniu a adăogat că o comunicare identică i s'a mai făcut din partea Domnului Prim Mi-

-/-

6.IV.1943 2923

388 ~~390~~ ~~388~~

P.

De câteva zile, Maniu este urmărit - în Bucureşti - de către o maşină de Siguranţă.

Această maşină ţine sub supraveghere vehiculul cu care circulă Maniu, îl aşteaptă în faţa caselor unde se opreşte, pentru a-l readuce seara la domiciliul său.

Cum sistemul "filajului" în ceeace-l priveşte pe Maniu a fost desfiinţat dela 6 Septembrie 1940, maniştii presupun că nu e vorba de un act al autorităţilor româneşti, ci de o măsură de supraveghere a secţiei locale a Gestapo-ului german.

Maniu personal este încredinţat că dacă dl. Mareşal Antonescu ar fi încunoştiinţat despre un procedeu - de care a avut să se plângă şi Dsa sub regele Carol -s'ar lua imediat măsuri în consecinţă.

OPERAT LA FIŞE

2

nistru interim Mihail Antonescu, prin Domnul Profesor universitar George Brătianu, acum trei săptămâni şi că de atunci "a suspendat" publicarea buletinului politic.

Că până la acea dată, e adevărat, că se multiplica la o maşină de scris (neputându-se tipări din cauza Cenzurei), câteva exemplare dintr'un buletin lunar, care exprima punctul de vedere al său şi al "Partidului", - aceasta durând de peste doi ani, adică, încă din timpul domniei fostului Rege Carol al II-lea, - a cărui atitudine în diferite probleme de politică internă şi externă, - a combătut-o.

Acest buletin politic era destinat a fi citit în casa D-lui Maniu, de către şefii de organizaţii din provincie, neavând menirea să fie răspândit în ţară (cel puţin în materialitatea lui).

Rezumând, Dl. Iuliu Maniu mi-a declarat şi m'a rugat să raportez, că deşi atât în politica internă, ca şi în cea externă, înţelege să rămână la cunoscutele sale puncte de vedere, - totuşi, nu înţelege şi nu doreşte să creieze greutăţi Guvernului Domnului Mareşal Antonescu, - a cărui isbândă în politica naţională o doreşte sincer.

In consecinţă, ia act de cererea Guvernului şi un nou buletin politic al "Partidului Naţional-Ţărănesc", - în actuala conjunctură politică, - nu va mai apărea.

PROCUROR MILITAR
CAPITAN MAGISTRAT REZERVA
CONSILIER-PREŞEDINTE DE CURTE DE APEL

(ss) Tulius I. Goruneanu.

391

PROCES VERBAL

Astăzi. 14.VIII.951 . . . . . .

Am procedat la scoaterea filelor nr. 391 . . .

. . . .

din dosar nr. 2923 . . vol. 4 . . care au fost introduse

la dosar nr, 24305, ~~vol. Ind~~

Semnătura, E. Stancu

9 Aprilie 1943.

392

~~394~~

392

2923

OPERAT LA FIŞĂ

Linia 1 F.

Contrar tuturor versiunilor cari au circulat în ultimul timp, Dl. Iuliu Maniu a declarat Domnului Gh. Zane, că înţelege să păstreze cea mai desăvârşită pasivitate faţă de evenimentele interne şi să nu participe la nici un fel de acţiune care ar putea fi interpretată ca o opoziţie regimului Domnului Mareşal Antonescu.

Dinu.

~~395~~ 393

CENTRUL No. 3 ODESSA

393

GP

SECRET

N O T A

No. 5.966 din 10 Aprilie 1943

La No. 1703 din 22 Martie 1943 interesând Grupa Politică;

Curţile Marţiale din Odessa şi Tiraspol nu au judecat militari acuzaţi de a fi executat evrei deportaţi.

Parchetul Curţii Marţiale Tiraspol a trimis în judecata pentru omor cu tâlhărie pe jandarmul Plot. Vasile Dumitru dela Legiunea Golta. Prin sentinţa No. 243/1942, s'a schimbat calificarea în delictul de sustracţiune şi numitul a fost condamnat la 12 ani închisoare, destituire şi degradare.

In prezent, se găseşte pe front pentru reabilitare.

COMUNICAT:

- Grupa Rezidenţelor

Grupa [illegible]

391
394

~~Pentru Centrul Odessa~~

~~3 Martie 1943~~

~~Nr. 1452~~

39

Revenire la Nr. 1452 din 3 Martie c.

OPERAT LA FIŞE

Rugăm verificaţi informaţia după care la curţile marţiale din Odessa şi Tiraspol sunt judecaţi unii militari, acuzaţi de a fi executat o serie de evrei deportaţi.

Deasemenea stabiliţi numele plutonierului dela Odessa care, după cum se afirmă în unele cercuri, a fost condamnat pentru că a împuşcat 400 evrei.

Grupa Politică

~~397~~ ~~398~~

Grupa Rezidentelor
C. I. Odessa
~~22 Martie 1943~~ 395
~~Nr. 1703~~
și
Nr. 1966 din 20 Aprilie 1943.

Revenire la Nr.1452 din 3 Martie ~~1943~~; și Nr. 1703 din 22 Martie a.c.;

Rugăm verificați informația după care la Curțile Marțiale din Odessa și Tiraspol sunt judecați unii militari acuzați de a fi executat o serie de evrei deportați.

Deasemenea stabiliți numele plutonierului dela Odessa care, după cum se afirmă în unele cercuri, a fost condamnat pentru că a împușcat 400 evrei.-

-----

Grupa Politică.

~~398~~ ~~396~~

CENTRUL No. 3 ODESSA

396

Pol.
Ilia

OPERAT LA FI...

NOTA No. 606
3 Mai 1943

La No. 1966 din 20 Aprilie 1943, interesând Grupa Politică ;

In legătură cu revenirile No.1452 din 3 Martie 1943 şi No. 1703 din 22 Martie 1943, referitoare la judecarea militarilor români, acuzaţi de a fi împuşcaţi evrei, Centrul a comunicat rezultatul investigaţiunilor cu Nota No. 5966 din 10 Aprilie 1943.-

-----

COMUNICAT:

- Grupa Rezidenţelor
  (ptr. Grupa Politică)

10, Aprilie 1943

~~399~~ 397

Gr. Politică

2923

397

Linia 1 F

Dl Maniu acordă o importanță deosebită aceluiaş pasaj din scrisoarea de 7 pagini a dlui Gh. Tătărăscu, în care referindu-se la garanțiile date de Anglia - aceste garanții sunt pline de rezerve faţă de Rusia.

De aci, d-sa priveşte acest pasaj care indică atitudinea ezitantă engleză de atunci, drept un puternic atou în favoarea României, la conferința păcii.

Vom procura curând scrisoarea dlui Tătărăscu.

Sej

OPERAT LA FIŞE

10 Aprilie 1943.

2913   ~~400~~ ~~51~~ 398   398

Stimate Domnule Cancicov,

Am primit cu satisfacţiune reflecţiunile Domnului Gh.Tătărăscu, privitoare la comunicarea mea, prin care am refuzat să particip la "uniunea sacră" propusă de D-sa. Satisfacţiunea ce simt e motivată prin faptul că D-sa recunoaşte veracitatea afirmaţiunilor mele, cari constituie pentru mine tot atâtea temeiuri serioase ale refuzului meu.

Dl.Gh.Tătărăscu încearcă să dea unele explicaţiuni, privitoare la atitudinele D-sale, atât de varii, explicaţiuni cari, însă, nu interesează acum, când nu este vorba să facem istorie, ci să stabilim fapte şi să analizăm impresiunile şi urmările pe cari ele le-au putut produce.

Examinând din acest punct de vedere oferta Domnului Gh.Tătărăscu şi lista de personalităţi propusă de D-sa, - cu care presupun că ar dori să impresioneze lumea democraţiilor occidentale, - am ajuns la concluzia că prezenţa Domniei Sale nu este utilă, nici pentru a impresiona în mod favorabil cercurile hotărâtoare şi opinia publică a democraţiilor occidentale, am ajuns la concluzia că prezenţa D-sale nu este utilă, nici pentru a impresiona în mod favorabil cercurile hotărâtoare şi opinia publică a democraţiilor occidentale, nici pentru a produce un sentiment de siguranţă între eventualii tovarăşi de acţiune. Pentru a dovedi temeinicia acestor aprecieri ale mele, am înşirat câteva fapte care învederează lipsa tăriei de convingeri şi contrazicerile politice de care s'a făcut vinovat domnul Gh.Tătărăscu. Important este dacă sunt exacte faptele înşirate de mine, - căci explicaţiile pe care ulterior se pot înjgheba cu uşurinţă, nu pot invalida învinuirea de lipsă de prevedere politică şi de statornicie în credinţe.

Dl.Gh.Tătărăscu confirmă afirmaţia mea că D-sa a fost un factor diriguitor al regimului ex.Regelui Carol II, dar afirmă că acest regim nu a fost un instrument de prăbuşire, ci unul de o "consolidare interioară". Nu cred, însă, să se găsească cineva în ţară, care să fie de acord cu D-sa, asupra acestei concluziuni. Nu poate fi numit regim de "consolidare naţională", o cârmuire din care a rezultat în mod fatal şi inevitabil prăbuşirea unui tron şi ciuntirea hotarelor ţării. Şi nu poate fi numită guvernare de "consolidare naţională" o cârmire care, din meschine calcule de partid, a încurajat anumite mişcări, soldate cu o adevărată revoluţie, ce ameninţa să zdruncine, din temelii, ordinea de Stat. De altfel, în ce priveşte guvernarea dlui Gh.Tătărăscu, însăşi ţara a pronunţat o sentinţă definitivă, prin alegerile din 1937, când guvernul D-sale a fost doborât, cu tot ajutorul dat de Partidul Liberal şi de alte două partide sateliste. S'a întâmplat pentru prima dată în istoria ţării ca în alegeri organizate de partidul dela guvern, acesta să fie pus în minoritate, cu tot ajutorul dat de întreaga putere a Statului. Această întâmplare, pentru care nu cred că Partidul Naţional-Liberal îi este recunoscător - ţinând seama de puternicul său trecut politic - este, desigur, rezultatul imenselor greşeli pe care le-a făcut dl.Tătărăscu, în deosebi prin protecţia dată detestabilei alianţe camariliste, din care este foarte greu să se strecoare cineva, pe nesimţite, într'o "uniune sacră".

Am afirmat că dl.Tătărăscu a cedat, fără rezistenţă, Basarabia şi o parte a Bucovinei. D-sa recunoaşte că a "evacuat vremelnic" aceste provincii, dar ne consolează cu afirmaţia că D-sa "a luat în scris răspunderea" pentru această evacuare, - ca şi când "răspunderea

./.

Dsale are o importanţă,în faţa faptului atât de dureros şi a modului lui dezorganizat în care s'a săvârşit această evacuare şi alături de umilitorul cortegiu, în mijlocul căruia s'a petrecut acest act istoric Dl.Tătărescu n'a admis nici măcar să se citească în Parlamentul Dsale protestul împotriva cedării Basarabiei, semnat de către senatorii de drept, între cari şi şeful Partidului Naţional Liberal, împiedicaţi în exercitarea mandatului lor din cauza că n'au îmbrăcat ridicolele uniforme ale "Frontului" de tristă amintire. Ipoteticele pericole înşirate de Dsa, cu scopul de a explica cedarea provinciilor, fără o bărbătească luptă, care onorează şi ridică o naţiune chiar şi în caz de înfrângere,- nu şterg, ci mai mult subliniază ruşinea naţională la care am fost supuşi în opinia publică mondială. Rezistenţa ce ar fi opus ţara noastră ne-ar fi de mare folos şi în discuţiunile internaţionale care vor avea loc în viitor. Intreaga procedură a Regelui Carol şi a dlui Tătărăscu în legătură cu cedarea Basarabiei şi a Bucovinei de Nord este caracterizată prin temeritate în limbaj, lipsită de pregătire diplomatică şi militară, prin lipsă de prevedere politică şi lipsă de voinţă clară. Absenţa unei voinţi tari şi a unui plan bine precizat se învederează mai mult prin faptul că dl.Tătărăscu deoparte a scos din guvernul său, prin surprindere, pe Nicolae Titulescu, împiedicându-l să încheie înţelegerea definitivă plănuită, cu Rusia, Anglia şi Franţa, iar de altă parte nu a încercat să facă la timp o înţelegere cu Germania, deşi era clar că Dsa nu mai vroia să meargă în politica externă alături de Rusia şi de foştii noştri aliaţi. Dl.Tătărăscu a făcut o politică externă complect greşită în urma căreia am rămas izolaţi. Dsa contează prea mult pe memoria slabă a opiniei publice româneşti; când în faţa acuzării noastre că a cedat acele provincii fără rezistenţă invoacă faptul că n'am putut să rezistăm din cauza neputinţei noastre de a ne apăra. Bărbaţii de stat germani şi presa germană ne-au destăinuit faptul că înainte de călătoria dlui v.Ribbentrop la Moscova s'ar fi putut realiza o înţelegere cu Germania, care ne-ar fi putut pune la adăpost faţă de invaziunea rusească. Dacă Dsa ar fi continuat politica lui Titulescu cu sinceritate, sau dacă lepădându-se de ea, s'ar fi putut decide să încheie o înţelegere cu Germania, iar dacă de altă parte Dsa nu ar fi împiedicat executarea planului de înarmare întocmit sub guvernarea mea, fără însă să fi luat la vreme alte măsuri suficiente şi serioase de înarmare,nu ar fi trebuit să constate că a cedat provinciile fiindcă România era "neînarmată" şi "izolată". In faţa acestei tragice situaţii la ce foloseşte răspunderea Dsale juridică, pusă în vedere "în scris", când precum se vede nu vrea să suporte nici consecinţele răspunderii politice.

Am afirmat că dl.Tătărăscu a consimţit la cedarea Ardealului. Dsa se apără cu împrejurarea că la acea dată nu mai era Primministru, dar recunoaşte că în calitatea sa de Consilier Regal şi-a dat avizul asupra procedurii arbitrajului, aprobând-o, fiindcă guvernul prezentase Italia şi Germania, ca fiind categoric favorabile României şi că a fost înşelat în aşteptări. Lăsând la o parte împrejurarea că Dsa ca fost Ministru de Externe şi şef al guvernului român nu era îngăduit să fie lipsit de informaţii, în ce priveşte sentimentele Italiei şi ale Germaniei, categoric prieteneşti Ungariei,- sentimente pe care noi toţi le cunoaştem,- şi prin urmare aplicând o prevedere normală nu trebuia să se încreadă în titularii neofiţi, veniţi abia atunci în fruntea guvernului român. Dsa la Consiliul de Coroană în care s'a raportat hotărârea dela Viena, cu totul nedreaptă şi absurdă, a luat atitudine pentru acceptarea acestei hotărâri,deci a colaborat la ruperea Ardealului, ceeace prin nimic nu poate fi scuzat.

Am afirmat că dl.Tătărăscu a colaborat la introducerea dictaturii şi a totalitarismului îmbrăcat în haina despotismului regal.

./.

-l Tătărescu răspunde:"Am coborât,este exact,la guvernul de concentrare al lui Miron Cristea,prin care Coroana a schimbat cadrele vieţii noastre constituţionale.D-l Tătărescu recunoaşte deci că a coborât la introducerea dictaturii,şi că a aplicat-o,deşi în cuvântarea sa ţinută la Radio în 14 Decembrie 1937,a spus din cuvânt în cuvânt: "Numai proştii şi nebunii se pot gândi la dictatură".Dl.Tătărăscu s'a gândit la ea;nu numai atât,ci a şi aplicat-o,dar fireşte pune vina pe Coroană,ca toţi favoriţii când ajung în necaz. Incă o pildă bună că suveranii trebue să se înconjoare de sfetnici pe care îi desenează în urma meritelor lor opinia publică legal exprimată, iar nu cu favoriţi constituiţi după măsura în care dispun de puterea adaptării la dorinţele momentane ale Suveranului şi care se năzuesc a-şi câştiga merite prin flatarea unor slăbiciuni şi prejudecăţi,ce într'un moment dat pot obseda pe orice om. Şi pentrucă meseriozitatea acestei brusce schimbări de ideologie politică a dlui Tătărăscu să fie şi mai evidentă,Dsa se scuză cu pildă dată de Jugoslavia, Bulgaria şi Grecia, pierzând fireşte cu totul din vedere pilda statelor fără importanţă ca: America,Anglia,Franţa,Belgia,Elveţia,Olanda şi a vecinei noastre Cehoslovacia.Ingrijorat "ordinea internă" şi de "autoritatea Coroanei",Dl Tătărăscu a aruncat la coş ideologia pe care a jurat de atâtea ori.

Am afirmat că dl.Tărăscu a tolerat şi a efectuat renunţarea la garanţiile franco-britanice.Dl.Tătărăscu recunoaşte faptul însă afirmă că România a fost silită să renunţe la acele garanţii,fără a preciza de către cine a fost silită. Şi pentru a învedera ingratitudinea şi ofensa de care s'a făcut vinovat faţă de Franţa şi Anglia, afirmă că Dsa a fost acela care în calitatea sa de Ambasador în Franţa, a cerut Franţei aceste garanţii! Dl.Tătărăscu a cerut mâna de ajutor a Angliei şi Franţei şi după ce i s'a dat,fără nici un contra-serviciu, la ordinul duşmanilor ei, a refuzat mâna întinsă. Şi acum, Dl.Tătărăscu, după această curioasă procedare, după cum rezultă din propunerea făcută, vrea însuşi să închegheze o acţiune,pentru a cere, din nou, aceiaşi mână de ajutor, pe care a lovit-o.

Am afirmat că Dl.Tătărăscu "a fost însuşi pivotul principal al politicei de infidelitate, în materie externă şi de asuprire, în materie internă, al ex.regelui Carol".

In legătură cu această afirmaţie Dl.Tătărăscu crede a fi în drept să-şi facă reproşuri şi să-mi deie lecţii de patriotism; aceasta însă în baza unei importante diformări a afirmaţiei mele, imputându-mi că am acuzat de infidelitate şi de duplicitate "România",-deci am dat o armă în mâna adversarilor noştri.Din citatul de mai sus reiese clar că am acuzat de duplicitate şi de infidelitate pe Regele Carol II şi pe pivotul său principal dl.Tătărăscu, pe cari niciodată nu i-am confundat cu ţara românească;dimpotrivă am protestat întotdeauna să fie socotit ca reprezentanţi adevăraţi ai opiniei publice româneşti. Dovadă că acest fel al meu de a vedea era exact o dă faptul că Regele Carol,a fost lipsit de tron,iar dl.Tătărăscu a căzut în alegerile făcute de Dsa cu tot ajutorul întregei puteri de stat.

In adevăr politica externă a României a mers pe drumul fidelităţii şi al sincerităţii, până când dl.Tătărăscu a îndepărtat prin surprindere dela departamentul externelor pe N.Titulescu, care tocmai pregătea o înţelegere cu Anglia, Franţa şi Rusia.România şi opinia publică a ei a rămas şi mai departe credincioasă acelora care ne-au ajutat să realizăm unitatea noastră naţională.Dovadă sunt manifestările consecvente care s'au produs în opinia publică în nenumăratele declaraţii şi memorii publicate necontenit de către Partidul Naţional-Ţărănesc.

./.

Au intervenit însă prietenia dlui.Tătărăscu cu dl.Stoiadinovici, conferinţele dela Bled şi Bratislava, acceptarea pildei autocratice a Jugoslaviei; a intervenit vizita dela Londra şi dela Paris, cu faimoasa declaraţie a ex-Regelui Carol, şi imediat după aceste vizita la Führerul Hitler, astfel că devenise o vorbă volantă malițioasă, observaţia făcută de lumea internaţională: "Oare pe cine vrea să păcălească Regele Carol ?".

România însăşi şi-a îndeplinit obligaţiunile contractuale, până la data schimbării la faţă oficiale întâmplată la 28 Mai 1940. Atunci însă, într'o conferinţă ţinută la Preşedinţie, în prezenţa dlui.Fabritius, s'a hotărât că: "România doreşte să accentueze colaborarea sa politică cu Germania". Dar şi înainte de această dată, întreg cortegiul aluziilor, gesturilor şi atitudinilor care însoţeau regimul ex-regelui Carol,- tonul face muzica - prevesteau, cu multă insistenţă, schimbarea politicei externe oficiale a României. Aceste împrejurări l-au îndemnat, probabil, pe dl.Daladier să-mi spună, la Paris, cu ocazia unei audienţe ce mi-a acordat în 1937, că până când durează sistemul de atunci al regimului Regelui Carol, Franţa nu poate să livreze României armamentul - ceeace eu ceream insistent să se facă.

Dl.Tătărăscu face un rău serviciu când se năzueşte a identifica politica Dsale şi a ex-regelui Carol, cu România şi opinia ei publică.

In problema de grupare a forţelor politice, pentru atingerea unui scop, este important a se şti dacă forţele vizate sunt utile, pentru a putea produce în opinia publică internă şi externă efectul dorit şi dacă ele în interiorul grupării, pot produce sentimentul siguranţei şi al confienţei, absolut necesare pentru o colaborare sigură, dăinuitoare şi rodnică.

Inşirarea de mai sus, a contrazicerilor esenţiale, de care s'a făcut vinovat dl.Tătărăscu, pe cari şi Dsa, în fond le recunoaşte, nu reprezintă perspective favorabile, pentru o colaborare cu Dsa.

Dl.Gh.Tătărăscu cere, în aceste vremuri grele, aplicarea unui spirit de îngăduinţă. Datorită acestui spirit de îngăduinţă, mă mărginesc acum la aceste scurte constatări, lipsite de orice intenţiune de jignire, în ce priveşte posibilitatea unei colaborări politice. Nenorocirile sunt consumate. Răspunzător pentru ele este regimul ex-Regelui Carol şi sfătuitorii săi.

Am fost şi eu, foarte scurt timp, unul din sfetnicii ex-regelui Carol. Indată ce am văzut, însă, că ex-regele Carol alunecă dela drumurile drepte şi ofensează sentimentul public şi consideraţiunile de constituţionalism şi de ordine de drept, am părăsit guvernul, nesilit de nimeni. Eu întrevedeam două posibilităţi: să conduc pe drum bun guvernarea şi să-l conving pe rege să accepte acest drum, sau să renunţ la putere. Fiindcă cea dintâiu posibilitate s'a dovedit a fi de nerealizat, am ales-o pe cea de a doua.

Dl.Gh.Tătărăscu doreşte spirit de îngăduinţă. Dsa a putut constata că ţara şi conducătorii ei actuali, chiar şi adversarii politici ai Dsale, deprind un spirit larg de îngăduinţă. Acest spirit de îngăduinţă mă face şi pe mine să nu mă ocup, cum ar fi cazul, de faptele şi de rezultatele politicei interne a Dsale, nici de unele observaţiuni ale Dsale, pe care altul le-ar putea înregistra ca supărătoare. Dar dl.Tătărăscu doreşte şi uitare. Dacă însă Naţiunea poate ierta şi în atâtea cazuri trebue să ierte, ea nu poate şi nu îi este permis să uite. Din toate nefericirile care pot atinge o Naţiune, ea are un singur câştig: experienţa. Dacă însă şi-ar permite să uite, ar pierde şi acest

./.

404 402 402

…vantaj; căci fără memorie, - care însă nu trebue să fie turburată de pasiuni şi prejudecăţi, - nu se pot trage învăţăminte şi concluzii.

Vă cer iertare, stimate D-le Canciicov, pentru incomodarea ce V'am făcut, prin scrisorile mele şi Vă rogă să primiţi, pe lângă sincerile mele mulţumiri, asigurarea distinsei mele stime.

ss. Iuliu Maniu

OPERAT LA FIŞE

Bucureşti, 10 Aprilie 1943.

403 ~~403~~

B.I.

10 Aprilie 1943

~~405~~

2923

OPERAT LA FIȘE

Notă.

Iuliu Maniu a trimis legaţiilor neutrale traducerea franceză a scrisorii, pe care a adresat-o lui Cancicov ca răspuns la oferta făcută prin Cancicov, de către Gh. Tătărăscu, de a se forma o "Uniune Sacră" pentru salvarea Ţării. /raportul nostru anterior/.

Anexăm o copie depe acest text, în limba franceză, primit de unul din exponenţii mişcării Degauliste, din anturajul legaţiei franceze. Textul scrisorii a fost transmis în Turcia, de unde va fi trimis la Londra.-

Monsieur Cancicov,

Je m'empresse de vous exprimer mes remerciements de m'avoir transmis la proposition faits par M.Gt. Tătărescu, de constituer, avec plusieurs personnalités de differantes nuances politiques, une "union sacrée" dont le but serait de sauvegarder notre pays de la situation actuelle.

L'éffrondement des ~~xxxxxx~~ frontières de notre pays et les douloureuses conclusions dont il est toúrmenté aujourd'hui sont les conséquences de l'écroulement morale et politique de la vie de l'État, dû aux hommes politiques qui n'étaient pas conscients des véritables fondements de notre existence nationale.

Le pays ne pourrait être sauvé par des "unions", quels que soient leur noms et différents de qui ~~xxxx~~ soient à leur base. Le salut du pays ne pourrait être réalisé que par le reveil de la conscience nationale, purifiée, basée sur des conceptions altruistes, nationales et démocratiques. Or, cette oevre grandiose de renaissance ne pourrait être soutenue par des hommes qui, pendant la dernière dizaine d'annees ont été les dirigeants de toutes les actions d'Etat, qui ont essentiellement changé notre orientation internationale et qui ont consenti sans resistance à l'amputation de nos frontières, en causant ainsi l'éffrondement de notre vie politique, sociale et nationale.

Parmi ces hommes politiques, en premièr ligne, se trouve Mr. Georges Tătărescu. Etait-ce par défaut de structure ou bien par état de faiblesses momentanée et passagère? Difficile à savoir. En tout cas, les effets en sont terrifiants.

Un action qui aurait pour but le respect de la liberté, du bien et de la vie des citoyens et l'idée de la souverainité nationale, concernant le droit de se ~~xxxxxx~~ gouverner et de pourvoir à sa destinée, ne pourrait jamais être entreprise par des hommes qui ont supримé les droits les plus sacrés des citoyens et de la nation et qui en leur qualité de détenteurs directs de la force publique en ont abusé en violent ainsi la volonté nationale.

Il s'ensuit donc une réponse claire et précise: Quoique sur la liste qu'on m'a été soumise figurent des personalités, auxquelles on ne peut rien reprocher, je ne puis accepter la proposition faites par M. Georges Tătărescu.

Cette réponse n'est pas déterminée par le désir de me venger, ni par l'intention de fixer des responsabilités, qui ne sont d'ailleurs à l'ordre du jour. Il s'agit d'une idée beaucoup plus supérieure.

En effet il est inacceptable de constituer un groupement dont la composition pourrait rendre suspecte l'action même qu'il s'est proposeé, ainsi que l'ordre morale et le droit si grièvement blessés, doivent recevoir une satisfaction.

Mr. George Tătărescu, qui, d'une part, en sa qualité de président du Conseil et d'autre part en celle de conseiller royal intime, a causé ou tolléré sans aucun résistance la cession de la Bessarabie et de la Bucovine et a accepté le dictat de Vienne, a introdiut la dictature et le totalitarisme, a tolleré sans aucune résistance la renonciation aux garanties de la Grand Bretagne et des puissances occidentales et a été lui-même le pivot principal de la politique d'infidélité et de duplicité au point de vue externe et d'oppression dans la vie politiques de l'ex-roi Carol, ne pourrait être le port-parole du nouvel esprit de liberté et la loyauté qui devra régner en tous les cas dans la vie politique de la Roumanie.

D'ailleurs, on sait bien que le Parti National-Paysan et le Parti-National-Liberal sont solidaires dans l'action de salut des intérets de notre pays pour surmonter les vagues furieuses qui le tourmante; par conséquent une action concertée est en cours, a laquelle ont adhéré plusieurs personalités distinguées.

Je vous prie d'agréer l'assurance de ma parfaite considération.

(ss) Iuliu Maniu.

Bucarest, le 29 Mars 1943.

Ge. Politice

2923 B

408 406 406

13 Aprilie 1943

Să se procure

Linia 1 F

Dl Mircea Cancicov a făcut o vizită dlui Gh. Tătărăscu, în cursul zilei de Sâmbătă, pentru a-i preda scrisoarea de răspuns primită din partea dlui Maniu.

D-sa a declarat că o va examina în detaliu şi îi va da răspunsul în cursul zilei de Luni dacă va continua precizările sale sau dacă va considera chestiunea drept încheiată.

Eri, dl Tătărăscu a anunţat pe dl Cancicov, că pentru moment, socoate că nu trebue să continue discuţia cu dl Iuliu Maniu, dar că îşi rezervă totuşi dreptul de a răspunde atunci când va socoti nimerit.

In cercurile liberale se crede că această atitudine din partea dlui Tătărăscu a fost luată în urma sfaturilor amicilor săi, cari vor să evite a indispune pe dl Maniu.

Politician

14 Aprilie 1943 ~~408~~ 407

2993

NOTA

Dintr'o convorbire avută cu o persoană intimă din cercul lui Iuliu Maniu aflăm următoarele:

Iuliu Maniu susţine că germanii astăzi îl filează mai mult ca autorităţile române şi că a cerut guvernului român să fie internat în lagăr, pe motiv că ar intenţiona să fugă din ţară.

Maniu este informat că nemţii între două rele preferă pe cel mai mic căci ei îşi dau seama că plecarea lui Maniu, şi formarea unui guvern român la Cairo sub preşedinţia lui Maniu ar produce o mare depresiune şi frământare în ţară, frământare care de altfel ar fi tot atât de mare dacă el ar fi internat în lagăr, însă mai mică pentru interesele germane.

Persoana care ne informează susţine însă că Maniu nu intenţionează să fugă din ţară fiind perfect conştient că plecarea sa ar pune România într'o situaţie foarte grea, care ar putea duce chiar la îndepărtarea Dlui Mareşal şi înfiinţarea unui qvasi protectorat cu legionarii ei deja neavând încredere în massa românească.

Credinţa lui Iuliu Maniu este că englezii îşi vor ţine asigurările date şi astfel România va trăi chiar dacă Germania este învinsă.

Maniu este perfect informat asupra activităţii tuturor departamentelor şi chiar asupra celor din străinătate, iar dacă ar intenţiona să fugă are mari posibilităţi oricari ar fi măsurile luate de pază.

3

ziua
copii
, jud.
Nr.
videnței.

Sr. I Pol.

1115
2925.

Iuliu Maniu
57614 este sunat

408

410
27/408

10 IV/1943

OPERAT
OPERAT LA FIȘE

— D-nu Presedinte e acasă?
— Da cine îl treabă?
— Aici e Curierul dela Lugoj
care aduce niste scrisori pen-
tru D-l Presedinte vreau să
stiu când îl pot găsi.
— Trebue să sosească din mo-
ment în moment.
— Bine atunci vin acolo.

~~411~~ 409

~~Nr. 1537~~ 409

~~9 Martie 1943~~

39

Grupa Rezidentelor

<u>Agentura Ardeal</u>

Reamintire la Nr. 1537 din 9 Martie a.c.

OPERAT LA FIȘIER

Rugăm a cere Rezidentului dela Lugoj să facă investigațiuni de urgență pentru a stabili, dacă în jurul datei de 24 Februarie a.c., a plecat un curier din partea organizației național-țărăniste locale, pentru a aduce scrisori lui <u>Iuliu Maniu</u>.-

Să fie identificat acel curier.-

<u>Grupa Politică</u>

410 Nr. 1690

22 Martie 1943.

GRUPA REZIDENTELOR
Agentura Ardeal

OPERAT LA FIȘE

Revenire la Nr.1537 din 9 Martie a.c.;

Rugăm a cere Rezidentului dela Lugoj să facă investigaţiuni de urgenţă pentru a stabili, dacă în jurul datei de 24 Februarie a.c., a plecat un curier din partea organizaţiei naţional-ţărăniste locale, pentru a aduce scrisori lui <u>Iuliu Maniu</u>.

Să fie identificat acel curier.

<u>Grupa Politică</u>.

410 Nr. 1690 ~~410~~

22 Martie 1943.

GRUPA REZIDENTELOR
Agentura Ardeal

Revenire la Nr.1537 din 9 Martie a.c.;

Rugăm a cere Rezidentului dela Lugoj să facă investigaţiuni de urgenţă pentru a stabili, dacă în jurul datei de 24 Februarie a.c., a plecat un curier din partea organizaţiei naţional-ţărăniste locale, pentru a aduce scrisori lui Iuliu Maniu.

Să fie identificat acel curier.

Grupa Politică.

~~413~~ ~~411~~

411

AGENTURA ARDEAL
Sursa: Gh.UDREA
Timişoara

Nr.147
din 3 Aprilie 1943

Restituind alăturata notă, Nr.1537 din 9 Martie 1943, comunicăm :

Rezidentul nostru din Lugoj răspunde că nu a reuşit să stabilească până în prezent că în jurul datei de 24 Februarie a.c., a plecat un curier din partea organizaţiei naţional-ţărăniste locale, pentru a duce scrisori lui IULIU MANIU.

Dacă în viitor va stabili acest lucru şi va identifica pe acel curier, va semnalat imediat.-

412

V.Lungu.

412

AGENTURA ARDEAL
Sursa: Verificată
- Timişoara -

Nr.157
din 10 Aprilie 1943

Restituind alăturata notă, Nr.1690 din 22 Martie 1943, comunicăm:

La nota Nr.1537, din 9 Martie 1943, am răspuns prin nota noastră Nr.147, din 3 Aprilie 1943.

In chestiunea aceasta nu a intervenit nimica nou, până în momentul de faţă.

V.LUNGU

Iuliu Maniu 415 12/IV 943

ora 9 1/2 57614 Formează 418

Maniu — Bună dim. D-le Mihalache

Mihalache — Bună dim.

— Ce mai faci?

— Foarte bine ...

— Ne vedem astăzi?

— Da sigur, prefer după masă.

— Bine eu sunt acasă poţi veni când îţi convine.

— Aştept pe Penescu să vină undeva cu maşina lui şi atunci am să trec şi pe la D-ta.

— F. bine, mulţumesc la revedere.

— Să ştii că am primit foile alea.

— Bine.

OPERAT LA FIŞE

414 ~~410~~

414 ~~410~~ 12/V-943

ora 18[35] 51614 Iuliu Maniu e [?]

Senat

Cu D-l Maniu pot vorbi vă rog?
— Cine-i la telefon?
— Penescu şi m'a căutat D-l Preşedinte
— Un moment
— Am onoare D-le preşedinte m'aţi căutat?
— Da v'am căutat căci spunea d-l Mihalache că veniţi pe aici.
— D-l Mihalache este aici cu mine. Un moment. (revine) Da venim acuma ———
— Bine
— Am onoare

…ENTE:
…ra
…rbia
…echile
…mne particulare
…ul internării:

Iuliu Maniu 13/IV 943

ora 8 30

17614 Formează k9

— D-nu Președinte Mihalache?

— Da

— Vă rog să vorbiți cu D-l Maniu

Mihalache — Bună dim. D-le Maniu.

Maniu — Bună dim. Spune-mi te rog ce faci acuma ești acasă? că vrean să trec pe la D-ta

— Da sunt acasă te aștept cu plăcere

OPERAT LA FIȘE

417

915

418 13/IV-943 416

416

ora 19[20] - 51614 Iuliu Maniu formează No

D-l Mihalache e acasă vă rog?
— Cine vorbește?
— E cineva care vorbește din partea d-lui Maniu. Se interesează d-l Maniu dacă d-l Mihalache este acasă?
— Nu este acasă e la d-l D-r Lupu
— Bine mulțumesc

---

ora 19[26] - 51614 Iuliu Maniu formează No 55189 - D-r Lupu

Allo! Ilie Lazăr la telefon, e acolo d-l Mihalache?

Servitoarea — Da. este aici
— Te rog spune-i să aștepte căci d-l Maniu vine imediat cu mașina.
— Bine am să-i spun

---

ora 19[35] - 51614 Iuliu Maniu e sunat de 55189

Să-mi puteți la telefon pe d-l Maniu te rog, aici Mihalache
— Nu-i aici d-lu Mihalache a plecat de 5 minute așteptați-l că trebuie să

Solicitasca imediat
vine.

ora 19^{38} - 51614 - Iuliu Maniu e sunat

Un domn - E acasă Dl Președinte vă rog?
Dna Romano - Nu este acasă
- Dar când vine?
- Nu vine... sau vine târziu de tot.....
- Bine mulțumesc, atunci telefonez mâine dimineața.

---

ora 11^30 No 51614 este sunat 14/10 1943

– Allo! Vă rog cu Dl Președinte

Coposu – Cine întreabă vă rog? 417

– Virgil

– Un moment

Iuliu Maniu – Cine vorbește

– Virgil Dle Președinte.

– Și mai cum?

– Așa ați spus dvoastră să mă anunț. –

– Nu-mi aduc aminte sunteți din București?

– Acum da, dar sunt din Oltenia

– Cu ce aș putea să vă servesc?

– Când aș putea să vă văd?

– Astăzi și mâine sunt f. ocupat, dar pentru poimâine. Dă-mi mâine între 18-19 un telefon și fixăm ora.

– Vă salut Dle Președinte. –

ora 11^45 51614 formează Nr

– Vă rog cu Dl Prof. Gearota

– Cine întreabă?

– Coposu

– E plecat dar vine într'un sfert de oră. –

– Spune-i te rog că la căutat Dl Iuliu Maniu –

17/IV/943.

ora 12 5184 Iuliu Maniu este sunat de N. 37353

Gerota — D-le Copoiu, te rog comunică d-lui Președinte să vină cu toți amicii noștri mâine la ora 17 la botezul copilului.

— Bine, D-le Gerota.

Identificare

OPERAȚIA LA FIȘE

1864

4519

5115

Iuliu Maniu 10/IV

ora 9.20 17614 Formează 22369 943

Coposu — Vă salut D-le Ministru

Mihai — Cine-i Coposu?

— D-l D-nu Președinte vă întreabă dacă mergeți după masă la D-nul Gerota.

— Să mergem sigur, cu tatii

— Vă mulțumesc.

Care sunt?!

OPERAT LA FIȘE

419

ora 9 30 — Iuliu Maniu — 15/IV 943

57614 este sunat.

— D-nu Presedinte este acolo?
— Vă salută d-le Polizu vreți să vorbiți la telefon?
— Să-l dea d-le Coposu.
— Te salut colega, am vorbit cu Servici și am aranjat să vie acolo la d-stră.
— La ce oră?
— Când vă convine.
— Și acum dacă se poate.
— Bine vine imediat
— Vă mulțumesc.

OPERAT LA FIȘE

2923

~~423~~ ~~421~~ 421

14 Aprilie 1943

– 5.16.14 – Iuliu Maniu formează 09 (comanda)

Ora 16.20

– Dudue te rog Băicoi 21.

– Aveţi legătura cu Băicoi.

– Allo, vă rog cu Principesa pot vorbi ?

– Cine-i la telefon ?

– Coposu dela Bucureşti.

– Domniţa este pe moşie.

– Când se întoarce ?

– Peste o jumătate de oră.

– Mulţumesc.

– 5.16.14 – Iuliu Maniu formează 09 (comanda)

Ora 1[illegible].30

– Duduie te rog Băicoi 21.

– Inchideţi vă chemăm.

Ora 18.25 (5.16.14 este sunat)

– Allo ! Convorbirea Dvs.cu Băicoiu .

– Mulţumesc. Allo, vă rog cu Domniţa,la telefon Coposu.

– Un moment – da –.

– Vă sărut mâna Domniţă, mă scuzaţi că vă deranjez,dar vreau să vă întreb dacă s'a aranjat ceva pentru Doamna

– Domnul Coposu, eu nu mai ştiu nimic, mâine vin la Bucureşti. Merg de mă interesez şi trec pe la "şefu" (Iuliu Maniu) şi-i dau rezultatul.

– Vă mulţumim foarte mult Domniţă.

./.

- Ce face Sefu ?

- Este bine, vă sărută mâna.

- Bun Domnul Coposu, atunci rămâne pe mâine.

- Da Domniţă, vă sărut mâna.

- La revedere.

Iuliu Maniu este foarte activ de ieri dimineață de când a apărut comunicatul referitor la întrevederea Mareșalului cu Hitler. În primul moment a fost foarte furios asupra conținutului și mai ales a atacului împotriva anglo-americanilor. Se spune că nu aveam o cauză în conflictul cu englezii și americanii.

Apoi, i-a spus lui Beilis că a văzut foarte recent pe Taurœr ministrul Turciei care a povestit că l-a văzut pe Mareșal înainte de plecarea în Turcia. Conducătorul Statului a spus atunci lui Tanriover că România nu va întreprinde nimic contra Turciei. Tanriover e surprins acum știind că România va fi baza viitoare a operațiilor contra Turciei.

Maniu mai spune că e informat că militarii vor acum să dicteze în interogatoriu și că el vede în aceasta o neurastenie. Va încerca să sprijine cu orice chip o formație Cancicov. —

Maniu mai știe că e informat că Prof. M. Antonescu nu e de acord cu Mareșalul. —

Acum că conflictul cu Turcia după părerea sa va izbucni în ziua când d-nul Clodius se va întoarce dela Ankara.

3

2923

426
424
424

16 Aprilie 1943

- 5.16.15 - Iuliu Maniu formează Nr....

Ora 11.o5

- Aici Liveanu, vino Domnule şi ia rezultatul adus de Prinţesa Sturdza.

- Bine, viu imediat.

- Vino chiar acuma.

...:

...:

...articulare

...rnării:

425 ~~427~~ 16-VI-1945

Iuliu Maniu

5'1614 – l Inval

OPERAT LA FIȘĂ

– Allo, bună dim. d-le Maniu
– Bună dim. d-nul Mihalache
– Eu plec acum la țară vezi că s-a intervenit ceva nou ca să rămân?
– Deocamdată nimic dar când te întorci?
– Peste 2-3 zile. In cazul că este ceva să te adresezi fiului meu Popescu-Mehedinți are cu limbajul meu cu care mă înțeleg cu el
– Bun dragul meu, voiaj bun
– Iți mulțumesc, la revedere.

— . —

Gr. Politică

~~428~~
426

16/IX 1943.

ora 4²⁸ 51614 Iuliu Maniu e sunat

OPERAT LA FIȘ

Un domn - D-l Presedinte e acasă vă rog?
- Cine întreabă?
- Să vorbească cu d-na Magearu
- Un moment
- Bună ziua d-le Presedinte
- Vă sărut mâna Semnița d-na
Ce mai faceți? Ați stat mult atunci?....
- Nu, până la ora 2 (noaptea)
- Alții au stat mai mult...
- D-le Presedinte vroiam să știu pentru luni....
- Semnița d-na eu am totul pregătit ca să plec la Sibiu așa că-mi pare f. rău că nu pot veni, în caz că se întâmplă ceva și nu plec vin neapărat.
- Eu zic mai bine să amânăm pt. altă zi d-le Maniu
- Da e f. bine. Vă mulțumesc Semnița d-na
- Eu să telefonez Miercuri dim. și fixăm o altă zi.
- Eu vă sunt recunoscător că mă

ţineţi în evidenţă Sunayo dna
şi vă mulţumesc mult.-
- Bună ziua dle Mania
- Vă sărut mâna - - -

Gr. Politica

Iuliu Maniu 427 429 16/IV 943

ora 8 1/2 — 3/7

M6 14 este sunat

— Bună dim. D-le Președinte aici e Coana Zoica ?!

OPERAT LA FIȘE

— Vă sărut mâinile prințesă

— D-le președinte vă rog dacă vă face plăcere mâine la dejun să luați masa împreună cu noi, că vine și papa

— Vă mulțumesc f. mult prințesă dar vă rog să nu vă supărați mâine n'am să pot pentrucă vreau să plec în Ardeal, în caz că nu plec mâine dim. atunci eu o să vă avizez

— Bine D-le președinte

— Sărbătorile unde le faceți ?

— La Buftea cu părinții

— Atunci eu vă avizez diseară dacă plec mâine dim. în Ardeal dacă nu atunci pot veni mâine.

— Bine D-le președinte.

— Vă sărut mâna.

Pr. Politici

Dec 16/IV/943

ora 10³⁰ 57614 I. Maniu – Formedfa 11

– Dl profesor Fortu??

– Da –

– Aci Cepoiu vă rog dle profesor lăsaţi vorbă la poartă că mă primească vreau să vin la dvoastră

– Bine vino pela 11 –

– Da dle profesor

OPERAT LA FIŞ

428

... mâine 16/IV 943

ora 11³⁰ 57614 este sunat.

– D-nu Capoșu cum rămâne?
D-nu Mărgineanu? pentru
luni la ora 17³⁰, să în-
treabă D-l președinte dacă
să convine, pentru că dân-
sul pleacă mâine în Ar-
deal și vine tocmai luni
– Bine? Vin luni la ora
17³⁰ sunt acolo.

OPERAT LA FIȘE

431

420

Gr. Politică

Iuliu Maniu 432 16/II 1943 430

m 12.30 17614 este sunat. 430

OPERAT LA FIȘE

— Bună ziua, d-na Clara?

la telefon e Iumanca?

— Bună ziua d-le Iumanca

— Vă rog să-i comunicați

d-lui Președinte că adresa

la Sinaia este: „Cartierul Cum-

păna„ și no. de telefon este 334

— Bine d-le Iumanca, altceva?

— Deocamdată asta trebuea

să-i comunic și deseară

între 19-20 trec pe la dânsul

— Mâine seară d-le Iumanca

nu deseară ?

— Sigur că nu.

Bine atunci trec mâine

seară. Sărut mâna.

Ocu?!

Ag. i..

ora 17[10] Nr. 51611 este Anunț. 29/III/1943

Iuliu Maniu

Cojuhar

— D-le Președinte, Avocat Popovicianu să mă interesez dacă Anunțat acasă și mă puteți primi.

D-l Maniu — Da chiar acum am sosit puteți veni.

OPERAT LA FIȘE

17 Aprilie 1943

434

Gr. Politică

2923

432

OPERAT LA FIȘE

432

Linia 1 F

Faptul că dl Maniu a anunţat de Vineri intenţia sa de a pleca la Baia de Arieş chiar în cursul zilei de Sâmbătă, a provocat oarecare nedumerire în cercurile naţional-ţărăniste.

Acestea se aşteptau ca preşedintele partidului naţional-ţărănesc să continue în Capitală discuţiile sale politice, pentru a pune la punct memoriul pe care-l proectează.

Imediat ce a fost cunoscută decizia de plecare a dlui Maniu, a anunţat şi dl Mihai Popovici că va pleca probabil tot în cursul zilei de Sâmbătă, dar la Braşov. Domnia sa a evitat însă să răspundă dacă va călători împreună cu dl Maniu sau singur.

In cercurile ţărăniste se spunea chiar că dl Popovici ar fi fost invitat de dl Tanrioer, ministrul Turciei, la o escursie în Ardeal, şi se punea mari speranţe în posibilităţile de informaţie pe care le-ar oferi pentru partid o asemenea tovărăşie de week-end.

In tot cazul se dă ca fapt cert că dl Maniu va rămâne mai mult timp în Ardeal, şi că va face escale şi la Braşov şi Sibiu, înainte de Baia de Arieş.

Punctator

S.S. ~~435~~ ~~150~~ ~~433~~

20.IV.1943 2943

433

Intr'o notă precedentă am arătat că Iuliu Maniu şi Dinu Brătianu au convenit să-şi fixeze poziţia, printr'un memoriu adresat dlui Mareşal Antonescu, faţă de comunicatul ce s'a dat după întâlnirea dela cartierul Fuehrer-ului.

OPERAT LA FIŞE

In ultima întrevedere dintre cei doui oameni politici se stabilise ca, între timp, Dinu Brătianu să ia în această privinţă şi avizul amicilor săi apropiaţi, iar Maniu să caute să obţină precizări cu privire la angajamentele pe cari şi le-ar fi luat dl. Mareşal Antonescu.

Semnalasem, în aceeaşi comunicare, că Maniu dorea să amâne cu câteva zile intervenţia proectată pentru a obţine informaţii cât mai complete; prietenii săi politici au insistat ca memoriul să fie înaintat de urgenţă.

Argumentele pe cari se întemeiau e că, faţă de poziţia gravă în care a fost pusă România prin comunicatul care anunţă hotărârea guvernului de a duce războiul şi în contra puterilor anglo-saxone, e nevoie să se arate în mod neîntârziat străinătăţii că opinia publică românească se opune unei asemenea acţiuni militare şi politice.

Maniu s'a lăsat convins de aceste argumente; el a trimis, din Braşov, prin Mihai Popovici, textul unui scurt memoriu, adresat dlui Mareşal Antonescu.

Mihai Popovici a înmânat acest memoriu drului Lupu, cu însărcinarea de a căuta să obţină şi adeziunea lui Dinu Brătianu, iar în caz că n'o poate avea să înainteze demersul dlui Mareşal Antonescu, numai în numele grupării naţional-ţărăniste.

Acest memoriu - care în deosebire de cele precedente - este scurt, conţine următoarele:

1/ Potrivit comunicatului publicat după întâlnirea

dlui Mareşal Antonescu cu Fuehrer-ul - spune Maniu - România se angajează să lupte, cu armele, şi în contra Angliei şi Americii, deşi aceasta este potrivnic intereselor noastre vitale şi spiritului public care, nu poate accepta ca ţara noastră să ducă războiul împotriva puterilor cari ne-au ajutat să refacem graniţele naţionale.

2/ Maniu atrage atenţia asupra urmărilor considerabile pe cari le poate avea pentru existenţa Statului şi a ţării o asemenea hotărâre, pe care opinia publică n'o poate accepta sub niciun cuvânt.

3/ Deoarece nu vă întemeiaţi pe un Parlament ieşit din voinţa naţională, spune Maniu, Domnia Voastră ca dictator nu vă puteţi asuma singur răspunderea de a duce ţara într'un războiu care e cerut numai de interesele Reichului.

4/ In concluzie, Maniu cere dlui Mareşal Antonescu să lucreze numai în concordanţă cu interesele adevărate ale României.

— Cercurile apropiate de Maniu subliniază că în mod intenţionat ~~Maniu~~ acesta a subliniat calitatea de dictator a dlui Mareşal Antonescu, pentru a învedera străinătăţii că hotărârile ce le ia regimul actual n'au consimţământul naţiunii române.

Drul Lupu a avut o întrevedere cu Dinu Brătianu, căruia i-a arătat textul lui Maniu şi i-a solicitat să se asocieze la acest protest; şeful partidului liberal a acceptat, fără rezerve, să semneze acest memoriu şi în numele partidului liberal.

In cursul dimineţii de azi, Dinu Brătianu şi drul Lupu au adus modificări textului, întrucât Maniu întrebuinţa persoana întâia.

Modificarea constă în aceea că în loc de persoana întâia s'a pus pluralul, iar în loc de partidul naţional-ţără-

nesc s'a pus partidele naţional-liberal şi naţional-ţărănesc.

Drul Lupu va cere audienţă dlui Mareşal Antonescu pentru a-i înmâna acest memoriu şi a putea obţine, cu acest prilej, oarecari informaţii şi precizări.

Drul Lupu a declarat intimilor săi că, deşi memoriul este redactat în termeni categorici, se aşteaptă să găsească, totuşi, din partea dlui Mareşal Antonescu înţelegerea necesară, deoarece în problemele cari interesează viitorul ţării nu poate fi vorba de susceptibilităţi personale.

Eu am avut toată înţelegerea, a spus drul Lupu, faţă de politica de până acum a dlui Mareşal Antonescu şi sunt încredinţat că nici Dsa nu doreşte ca armata română să se bată cu armatele anglo-americane.

P.

20.IV.1943

2923

Strict Secret 436

OPERAT LA FIŞET

Intr'o comunicare precedentă, am arătat că în afară de negocierile pe cari Maniu le duce cu guvernul britanic prin intermediul oficiilor engleze din Istanbul-Ankara-Cairo, şeful grupării naţional-ţărăniste s'a găsit şi în faţa unei propuneri americane.

Guvernul american a hotărât, mai demult, să creeze un birou politic cu sediul în Turcia, cu sarcina de a se ocupa de toate problemele din ţările balcanice.

Acest birou politic, căruia cercurile informate turceşti îi atribue o importanţă deosebită, este pus sub conducerea colonelului Donowan, unul din intimii preşedintelui Roosevelt şi o personalitate americană care joacă un rol foarte însemnat în serviciile politice externe ale Statelor Unite.

Statele Unite doresc să facă, şi în această parte a lumii, o politică proprie şi din această pricină încearcă să-şi apropie mişcările pro-aliate din ţările balcanice.

Serviciul american din Ankara a propus lui Maniu să vină în Statele Unite şi să se pună în fruntea unui guvern liber românesc, care se va bucura acolo de toată încurajarea oficială; s'a accentuat că dacă un asemenea guvern nu este încă posibil în Anglia, din cauza angajamentelor anglo-sovietice, el se va bucura de tot sprijinul oficialităţii americane care doreşte să reia politica "cordonului de siguranţă" preconizată de Clemenceau.

S'a mai subliniat că atât guvernul ceh cât şi guvernul polonez desfăşoară o activitate intensă în America, unde terenul este mult mai prielnic în această privinţă ca în Anglia.

Maniu aştepta între timp rezultatul negociaţiunii pe care guvernul englez se însărcinase s'o îndeplinească pe lângă guvernul sovietic cu privire la problemele României.

Seful grupării naţional-ţărăniste a răspuns şi americanilor că nu poate întreprinde acţiunea ce i se cere înainte ca guvernele englez şi american să ajungă la o înţelegere cu Rusia Sovietică în privinţa chestiunilor teritoriale ale României.

Biroul american din Ankara a comunicat atunci că guvernul Statelor Unite va pune această chestie la cea mai apropiată întâlnire a reprezentanţilor celor trei naţiuni.

După călătoria lui Eden la Washington s'a anunţat însă că nu e încă momentul să se precizeze problemele teritoriale ale ţărilor din Europa centrală şi răsăriteană şi că deocamdată atât naţiunile aliate cât şi mişcările libere din ţările ocupate sau îngenunchiate de Axă trebue să-şi coordoneze eforturile în vederea victoriei.

Biroul american din Ankara a făcut însă, în ultimele săptămâni, trei intervenţiuni noui cerând în mod insistent lui Maniu să ia o hotărâre faţă de propunerile ce i s'au făcut.

S'a subliniat că Statele Unite au toată înţelegerea faţă de situaţia specială a României, dar că măcar mişcarea liberă românească trebue să se decidă de a acţiona într'un fel, pentru a învedera opiniei publice din ţările anglo-saxone că ea nu se află alături de Axă.

Deşi s'au făcut aceste insistenţe - şi deşi şi guvernul liber polonez a invitat pe Maniu să vină în străinătate - acesta are ezitări şi evită să dea un răspuns precis la sugestiile ce a primit.

Intimilor săi, Maniu le-a declarat că nu este dispus să răspundă sugestiunilor americane şi că e înclinat mai mult să consolideze legăturile sale cu Anglia, deoarece are convingerea că numai Marea Britanie are interese precise în această parte a Europei, în vreme ce Statele Unite au momentane interese politice, cari mâine nu vor conta.

Gr. Politică

21 Aprilie 1943 ~~440~~

438 ~~438~~

8 2923

Linia 1 F

După toate probabilităţile, dl Iuliu Maniu a decis să prelumgească şederea în Ardeal până după sărbători, în cazul când nu ar surveni evenimente excepţionale de natură internă sau externă.

In urma asigurărilor date de dl Tanrioer, ministrul Turciei, dlui Mihai Popovici, că nu va fi războiu în Balcani în viitorul apropiat, guvernul turc fiind sigur de acest lucru, dl Iuliu Maniu a socotit că prezenţa sa în Bucureşti nu mai este necesară.

In schimb, vilegiatura domniei sale va servi pentru a lua contact cu elementele conducătoare ardelene, a studia indicaţiile acestora asupra relaţiilor cu minorităţile ungară şi germană, precum şi pentru a consulta pe aceştia cu privire la vederile lor politice.

De asemeni, se dă ca fapt cert că dl Maniu va redacta în timpul prezenţei sale în Ardeal memoriul promis, care va fi supus apoi partidului liberal spre consultare.

Punctator

2923

GPol 2 Mai 1943

439 ~~93~~ 441

REZIDENTA S I B I U
Sursă: Stan Marin.

Nr. 258 din 22 Aprilie 1943.

N O T A

1445

Am onoare a Vă informa că luni 19 Aprilie 1943 la orle 16 şi 35 minute, a sosit în Sibiu venind dela Bucuresti Braşov cu auto-turismul Nr. 1066 Sibiu, Domnul Iuliu Maniu, trăgând la locuinţa Domnului Zaharia Boilă din Strada Mărăşeşti Nr. 1, unde erea aşteptat de Domnii: Zaharia Boilă, Romulus Boilă, Ioan Răchiţanu şi Ioan Lupaş întreţănându-se aproape 55 minute cu toţi.

La orele 18 şi 25 minute Domnul Maniu fiind însoţit de Boilă şi Rachiţanu, au mers la Hotel Bulivard unde Domnul Maniu s'a interesat dacă are o telegramă, după aceia au mers şi au vizitat Catedrala Ortodoxă din Strada Mitropoliei, au parcurs Piaţa Huet, Piaţa Mică, Piaţa Regele Ferdinand şi Regina Maria, iar la orele 20 şi 5 minute D-l Maniu şi Boilă au mers la locuinţă din Strada Mărăşeşti pe tot parcursul nu au luat contact cu nici o persoană.

In ziua de 21 Aprilie a.c. la orele 10 şi 15 minute Domnul Maniu a venit la Hotel Bulivard şi a tras în camera de locuit a D-lui Răchiţanu, apoi a fost chemat frizerul dela baia populară bărbierind şi tunzând pe D-l Maniu, în aceia zi după masă Domnul Maniu na mai eşit în oraş dar a fost vizitat de D-l Răchiţanu, Lupaş şi soţia Domnului advocat Pop.

./.

In ziua de 22 Aprilie a.c. Domnul Maniu na eşit din locuinţă deoarece nu se simţea bine cu sănătatea, după masă la orele 16 şi 5 minute a fost vizitat de Dr. Ionel Pop care a sosit în aceia zi dela Bucuresti, şi de Ioan Răchiţanu.

In ziua de 23 Aprilie a.c. Domnul Maniu, Vasile Serdici şi Leucuţia, au mers şi au luat masa la restaurantul Bufniţa din Strada Regina Maria Nr.51, iar la orele 17 şi 30 minute Domnul Maniu, Serdici şi Leucuţia a plecat din Sibiu cu auto-turismul 893 Bucuresti cu direcţia Braşov Bucuresti. In ceace priveşte chestiuni politice nu s'au discutat decât cele ce se prezintă la ordinea zilei, însă după cât am informaţiuni că la începutul lunei Mai a.c. D-l Maniu va veni şi se va stabili la Sibiu pentru un timp mai îndelungat odată cu D-sa vor veni şi cei doi parteneri Serdici şi Leucuţia.-

V E R I F I C A T.

Gr. Politică 2923

441
~~444~~ ~~414~~
29 Aprilie 1943
~~446~~

N O T A

Dela Sibiu, Maniu în ziua de 17 cor. a venit la Braşov.

Aici ca şi la Sibiu a discutat în cercurile sale ultimele evenimente din Ungaria care este presată de Germania de a trimite trupe pe frontul de Est.

Ungaria tergiversează aceasta justificând că România are intenţia de a o slăbi, când în acelaş timp pregăteşte o rezmeriţă în Ardealul de Nord, ce va fi sprijinită la momentul oportun de trupele armatei române. In acest sens ar fi prezentat unele documente la Roma şi Berlin.

Maniu susţine că aceste minciuni ungare au prins numai la Roma, însă până în prezent totuşi a trebuit să trimită 5 divizii la Est.

Dealtfel Maniu arată foarte documentat că România este epuizată din punct de vedere militar şi că dacă nu ne oprim la jertfele ce le-am făcut până în prezente, ne putem aştepta la o explozie neaşteptată chiar din partea armatei, care a ajuns la capătul răbdărei.

Aceasta stare gravă din armată - după afirmaţiile lui Maniu - îl îngrijorează chipe pe el. Exemplificarea gravităţii lasă să se înţeleagă că provine dela nenumăratele şi surprinzătoarele oferte şi apeluri ce vin din cadrele armatei. Spunea că ar fi foarte fe-

./.

ricit să poată canaliza şi tot odată stăpâni pe aceşti nemulţumiţi, întrucât nu este momentul oportun pentru acţiuni politice interne.

A dat lămuriri amicilor să nu se angajeze în neserioasa ofertă a "demagogului" Gh.Tătărăscu, pentru înfiinţarea "Uniunei Sacre".

Sâmbătă Maniu a fost anunţat că M.Antonescu nu mai pleacă la Roma la cererea italienilor.

In legătură cu plecarea lui M.Antonescu din Guvern, spunea că a fost o tatonare lansată de cercurile germane şi vaidiste, deoarece n'are nimic serios în ea.

Pentru recăpătarea Ardealului este tot mai optimist se pare în urma unor veşti şi asigurări primite din străinătate.

Pentru viitor Maniu îşi rezervă aceiaşi expectativă faţă de Guvern şi strângerea contactului cu şeful Partidului Liberal "dacă nemţii nu mă va răpi într'o noapte" spunea el.

La Braşov a luat contact cu M.Popovici, Puiu Petrescu consilier la Curtea de Apel din Constanţa, Velteanu, Vescan, Serdici, Protopop Bochis Leon, Av.Precup şi Prof.Lupaş, fostul ministru Chircuiescu, Dr. Marinescu, Ing.Schnigelschi, avocat Georoceanu, Prof. Dragoş Protopopescu şi Preot Florea.

AGENTURA ARDEAL
Rezidenţa:Braşov
Sursa : Olteanu I.

Stol 6 Mai 1943

30 Aprilie 1943

446 443 446 448

2923

OPERAT LA FIŞ

Maniu

NOTA Nr.1665

In ziua de 23 Aprilie a.c. a sosit la Braşov venind cu maşina dela Sibiu, IULIU MANIU, însoţit de avocatul LECUTA AUREL, din Bucureşti Str.Schitu Măgureanu Nr.19 şi de inginerul SERDICI VASILE, din Bucureşti strada Cristian Tell nr.10, care în dimineaţa zilei de 24.iv.a.c. a plecat cu maşina la Bucureşti.

In ziua sosirii IULIU MANIU a fost vizitat de Dl. VESCAN preşedintele asociaţiei refugiaţilor din Ardealul de Nord şi de profesorul BOCHIS LEON, preşedintele organizaţiei din Braşov a refugiaţilor ardeleni.-

In ziua de 24 Aprilie a.c. la ora 12,30 a sosit în localitate venind dela Bucureşti fostul ministru MIHAIL POPOVICI, care deasemenea a descins la hotelul Aro-Palace.-

Tot timpul zilei de 24 Aprilie a.c. IULIU MANIU l-a petrecut în camera sa, în societatea avocatului LEOCUTA AUREL şi fostul subsecretar de stat, avocatul RAUTU MIHAIL, din Bucureşti, cu soţia.

La ora 16 IULIU MANIU s'a retras în camera sa fără a mai primi vizite, cina a luat-o la restaurantul Aro în societatea fostului ministru MIHAIL POPOVICI şi soţia.

In dimineaţa zilei de 26 Aprilie a.c. orele 9 IULIU MANIU a fost vizitat de Dr.VESCAN, cu care s'a întreţinut în cameră timp de 1/2 oră. La ora 10 a fost vizitat de fostul ministru CHIRCULESCU cu care s'a întreţinut până la ora 11,30 în restaurantul Aro.

La ora 12,30 IULIU MANIU, însoţit de avocatul LEOCUTA AUREL, pleacă la locuinţa fostului ministru MIHAIL POPOVICI, unde a fost invitat pentru prânz. La ora 16,30 , IULIU MANIU revine la hotel unde este vizitat de inginerul SMIGELSCHI dela uzinele de armament Astra din Braşov.

La ora 20,30 IULIU MANIU cu MIHAIL POPOVICI iua cina la restaurantul Aro.

In ziua de 27 Aprilie a.c. IULIU MANIU a fost vizitat de profesorul DRAGOS GHEORGHE din Braşov, de IONEL POP, de Dr.TARTIA, directorul Băncii de Credit din Braşov, de avocatul Dr.VOICU, fost prefect în Braşov, avocatul Dr.SUCIU ARON şi de fostul ministru VALER ROMAN şi de fostul ministru MIHAIL POPOVICI.

In ziua de 28 Aprilie a.c. IULIU MANIU şi fostul ministru MIHAIL POPOVICI au fost vizitaţi de, Dr.VESCAN IOAN, profesorul BOCHISIU LEON, BOSCA M, redactorul responsabil a ziarului Tribuna din Braşov, şi de avocatul Dr.SUCIU ARON.-

IULIU MANIU a părăsit localitatea cu destinaţia Bucureşti, în ziua de 29 Aprilie a.c. ora 13,30 plecând cu maşina inginerului SERDICI VASILE, care a avenit anume în acest scop la Braşov.

Cele ce s'au discutat urmează a fi comunicate ulterior.-

Informaţie verificată

~~447~~ 444 ~~449~~ ~~447~~

Iuliu Maniu

18 Nr. 5614 formează Nr. 29/IV/1943

— Allo! aici Ilie Lazăr

— Popescu

— D-l Popescu D-l Sultănache să vorbească cu D-l Președinte.

— Hristos a Înviat sănătos bine? aici vorbește Maniu.

— Adevărat a înviat cum ați petrecut sărbătorile.

— Eu destul de bine am fost călătorit, când pleci? când ne vedem?

— Eu era să plec astăzi dar am auzit că sosiți și atunci am rămas și mâine.

— Atunci mâine dimineața ne vedem să trăești.

— Bun la revedere

G. Ioviţă (?)

29/I–943.

ora 20.30 51614 – Iuliu Maniu e (?) [illegible]

D-le Preşedinte!

– Da

– Să trăiţi d-le Preşedinte Leucuţa aici

când pot să viu, mâine?

– Pe la ora 10–11.

– Bine – – A fost cineva pe acolo?

– Da au fost mai mulţi pe aici –

– Te rog vezi şi aranjează pentru poimâine lucrurile, d-le Leucuţa

– Da – ca mâine [illegible] – – –

– Tocmai de acum

– Da d-le Preşedinte să trăiţi. –

~~448~~ 446 450 ~~448~~

Gr. Mihai

29/IV-943

Ora 20⁵ 51614 - Iuliu Maniu formează nº

d-l Pop?

- Nu, e Vasile - cine-i d-l Președinte?
- Da - ascultă Vasile să te duci
la d-l Magu să meargă la
d-l Petrușca știi de ce? - - -
- Da d-le Președinte mă duc chiar
asta seară.
- Poți să lași pe mâine dim.
- Mâine dim. plec la ora 5
- Bine - - - - -
- Să trăiți d-le Președinte

---

pe Gabolihar

Iuliu Maniu 450 450 447 452 450 30/IV-943

57614 este sunat

— Bună ziua D-le Maniu aici D-na Magheru
— Vă sărut mâinile D-nă și Hristos a înviat.
— Adevărat a înviat, cum ați petrecut la Brașov?
— Foarte bine, a fost splendid totul acolo — —
— D-le Maniu puteți trece astăzi pe la mine așa la o cafea — —
— Da cu multă plăcere pe la ora 14³⁰ e bine?
— Da f. bine vă aștept.
— Vă mulțumesc D-nă.

OPERAT LA FIȘE

Iuliu Maniu

Ora 11 ½ Politica

No. 7614 Formează No. 189. 30/IV 943

Ge.

Dnul Dr. Lupu? aici vorbeşte Maniu, ziua bună.

— Bine ai venit Dle Maniu.

— Mai rămâneţi acasă?

— Da, eu stau acasă nu plec nicăeri.

— Atunci am să vin acuma la Dta am ceva de vorbit.

Ce anunţ Ştiu că sunt acasă.

La revedere.

453 454

448

ne
Gr. Totirca

Iuliu Maniu — 30/IV 943

51614 este sunat.

— Aşi vrea să vorbesc cu D-l Mihalache dacă mai este acolo.
— Cine întreabă?
— D-na Mihalache
— D-nul Mihalache a plecat la D-l Dr. Lupu.
— De unde?
— De 15 minute D-nă.
— Vă mulţumesc.

1517
449

455

1 Maiu 1943

10

453

450

123

Ge. Politica

OPERAT LA FIȘĂ

Linia 1 F

A terminat sau n'a terminat dl Maniu memoriul proectat către Conducerea Statului ?

Iată întrebarea care se pune insistent în acest moment în toate cercurile,partidului naţional-ţărănesc,fără a se putea da un răspuns precis.

Explicaţ a este că se păstrează cea mai mare discreţie în această direcţie,în urma recomandărilor speciale ale dlui Maniu. Chiar drul Lupu,reputat a fi cel mai puţin discret dintre conducătorii partidului,refuză să dea vreo indicaţie, declarând mereu că dl Maniu a preferat să se odihnească în Ardeal şi să redacteze memoriul la Bucureşti. Bine înţeles că această afirmaţie nu este crezută.

Mai mult încă, se declară în unele cercuri ţărăniste, şi acestea afirmă a poseda informaţia din cercuri serioase liberale,- că memoriul dlui Maniu a fost terminat şi că el s'ar afla actualmente în posesia dlui Dinu Brătianu,care ar urma să se pronunţe dacă aderă sau nu la cele cuprinse în el. Discreţia pe care ar păstra-o dl Maniu s'ar explica prin dorinţa acestuia de a nu indispune guvernul şi de a nu trezi în mod inutil noui suspiciuni în rândurile germane.

Punctator

Gr. Politică

2923

1 Maiu 1943 ~~456~~ ~~414~~ ~~454~~ 451

Linia 1 F

Reîntors la Bucureşti, dl Maniu a luat imediat contactul cu ceilalţi leaderi ai partidului în scopul de a se informa direct asupra evenimentelor întâmplate în timpul lipsei sale din Capitală, atât în ordinea internă,cât şi în cea externă.

Printre problemele interne, dl Maniu a arătat mai multă atenţie svonurilor referitoare la:

1. plecarea vice-preşedintelui de consiliu în străinătate.

2. atitudinea cercurilor militare.

3. starea de spirit din rândurile legionare.

Din primul moment, dl Maniu s'a declarat nemulţumit de informaţiile care i-au fost puse la dispoziţie.Ele i s'au părut incomplete şi d-sa a precizat că este imposibil să se pronunţe în mod precis pe baza "frânturilor" şi a "ipotezelor" furnizate de amicii săi.

De asemenea a fost surprins că partidul nu a păstrat în lipsa sa contact mai strâns cu liberalii,întrucât d-sa este de părere că prin dl Gheorghe Brătianu, partidul liberal este mai bine informat asupra intenţiilor guvernului.

Astfel, dl Maniu a declarat că nu poate primi teza unui refuz italian de a primi vizita dlui vice-preşedinte de consiliu,aşa cum se svoneşte de două-trei zile în cercurile politice. Deasemeni,a declarat d-sa,găseşte la întoarcere mai puţină precizie in ceeace priveşte modul de a gândi al cercurilor militare decât la plecare.

./.

In fine d-sa, socoate că din modul de a vedea al legionarilor se poate deduce care e pulsul relaţiilor lor cu guvernul Reichului şi deci implicit stadiul raporturilor germano-române. Or,şi în această ramură,în timpul absenţei sale, nu amavut loc nici un contact între ţărănişti şi legionari. Dl.Maniu a declarat că înţelege repulsia ţărăniştilor,dar că dorinţa de a avea informaţii precise trebue să învingă sentimentele personale.

In genere, se poate spune că dl Maniu pare mai puţin hotărât,în ceeace priveşte modul de a acţiona,ca în momentul plecării în Ardeal.

D-sa urmează să mai aibă în zilele viitoare întrevederi cu diverşi oameni politici şi eventual chiar cu diplomaţi, pentru a-şi forma o părere definitivă asupra situaţiei.

Punctator

2923

Rezidenţa Ardeal.
Sursa Petrescu.

1.Mai 1943.

Di sursă de incredere am fost informat că Domnul Iuliu Maniu ar fi dat inscris nu de mult Domnului Mareşal Antonescu,Conducătorul Statului, că nu se va mai amesteca in conducerea internă a statului şi nu va mai face nici o greutate actualului regim.

Cele de mai sus urmează a se verifica la Bucureşti.

OPERAT LA FIŞE

B.I.

Gr. Politica

Se va urmări prin Politie

SS. E.C.

457 2 Mai 1943 459

XXXbrXXlieX

454 457

2923

M

Notă.

Iuliu Maniu și-a exprimat fată de intimii Dsale colaboratori părerea că în prima jumătate a lunei curente se vor produce evenimente extrem de importante în legătură cu situatia politică internă si externă a țării.-

Pedealtă parte li s'a recomandat fruntasilor partidului ca în limita posibilitătilor să fie în Capitală în jurul lui 10 Mai, urmand ca si Iuliu Maniu să revină în Bucuresti în cursul săptămânii.

Politica

Iuliu Maniu

~~460~~ ~~458~~ 455 ~~478~~

OPERAT LA FIŞE

Nota [illegible] farmacezi Nr. 3/V 1943

– Ardeleana? D-l Ghilezeanu a venit?
– Cine întreabă?
– D-l Liveanu
– Un moment.
– Vă salut D-le Director vrei să deţii cel mai simpatic om?
– Eu şi sunt. –
– Atunci uite ce este, moşu nostru vrea să facă un drum pân'la jumătatea Ploeştiului poţi merge cu maşina?
– Maşina e plecată la Braşov să aducă pe D-na Popovici se întoarce pe la 12. –
– A! e bine şi la 12
– Dar trebue autorizaţie
– Şi tot timpul s'o scoţi.
– Eu nu pot este un Colonel la Prefectură, nu-l cunosc da a refuzat şi pe Pălăcezeanu.
– Nu la refuzat cunosc eu chestiunea pot să mă duc eu?
– Da sigur.
– Atunci mă duc, dar trebue o cerere
– Fă D-le cererea şi semnează mă pe 100 de cereri

460
458

- Dar trebuie să pun cine conduce.
- Pune şoferaru —
- A! nu el nu se duce cu şofer conduce D-ta
- Bine pune atunci că va fi condusă de mine —
- Bine să trăeşti la revedere
- La revedere. —

(Comunicat D-lui Eng. Cristescu)

456

~~461~~ 3/III/944 ~~459~~

~~457~~

ora 20   Gr. Politică

Domneasca

51614 I. Maniu

Lupu 27

OPERAT LA FIȘE

Un domn — Cu Dl. Doctor vă rog.
— Un moment.
— Allo!
— Dle doctor a rămas pentru mâine la ora 10.
— Precis?
— Da, Dle doctor că Dl. Mihail a venit azi la ora 5 dar cum ați pevajut dvoastră.
— Știeam eu, dar nu uitați să-l anunțați și pe Mihalache
— Da, da.

ora 8²⁵ Iuliu Maniu ~~462~~ ~~460~~/IV
17614 formează 61215 = 943
457 ~~460~~

— D-nu Ghilezan este acasă?
— Cine-l caută?
— Maniu
— A plecat la Bca Ardeleană
— Vă mulţumesc.

ora 8³⁰ Iuliu Maniu.
17614 formează h.c.

— Allo! "Ardeleana", vă rog pe D-nul Ghilezan.
— Imediat.
— Allo! D-nu Ghilezan, aici Copon, şefu întreabă! când poti veni aici?
— Pe la 10³⁰, şi când plecăm la Topolovenı.
— Imediat ce vii aici.
— Şi când ne întoarcem?
— Nu ştiu, poate mâine.
— Bine vin acolo.

Gr. Politica
La ~~Topoloveni~~ Topoloveni se adunau mai mulţi politici

Sursa Radian

3 Maiu 1943

2923

OPERAT LA FIŞE

In ziua de 2 Mai 1943 la orele 11 fiind la biserica greco-catolică din Str.Polonă am întâlnit pe Dl.Ghiţă Pop şi pe Dl.Virgil Solomon.

Din discuţiile ce am avut cu dânşii am constatat că Dl.Iuliu Maniu se va duce în curând la M.S.Regele pentru a-i comunica informaţii cu privire la Ardeal şi frontul din Rusia.

------

4 Maiu 1943

Gr. Politică

2923

8

Linia 1 F.

Dl.Maniu şi-a exprimat dorinţa de a pleca la Topoloveni pentru două-trei zile.

Deşi domnia sa a motivat că este vorba de o călătorie de odihnă, nimeni din cercurile ţărăniste nu crede în acest pretext, întrucât preşedintele partidului abia se reîntorsese din Ardeal. Iar activitatea din Bucureşti nu fusese în măsură să obosească pe Dl.Maniu.

Acesta aştepta însă pentru ziua de azi 4 Mai reîntoarcerea dlui Mihai Popovici dela Braşov, urmând ca ambii să plece împreună şi să se reîntoarcă Joi sau cel mai târziu Vineri.

Şederea la Topoloveni ar fi consacrată unor noui discuţii politice, asupra obiectivului cărora nu se dau deocamdată nici un fel de relaţii.

Se crede totuşi că ar urma să se ia în discuţie şi ultimul discrus al dlui von Killinger, care a făcut o deosebită impresie în cercurile conducătoare ale partidului şi despre care Dl.Maniu ar fi declarat că nu poate rămâne fără un răspuns.

Punctator.

4.V.1943 2923

P. 21 464 460 464

N O T A

PRIVITOARE LA ACTIVITATEA GRUPARII NATIONAL-TARANISTE SI A LUI IULIU MANIU DELA 1 SEPTEMBRIE 1940 PANA IN PREZENT.

OPERAT LA FIŞE

In momentul în care, la Viena, Ministrul de externe al Regelui Carol II semnează arbitrajul, întreaga politică viitoare a lui Iuliu Maniu e dela sine fixată. Omul care de 40 de ani juca un rol hotărâtor în viaţa Ardealului, iar de 22 de ani putea săvârşi orice greşeli în viaţa publică a României Intregite, în baza aceloraşi titluri istorice, nu poate decât să reînceapă vechea sa luptă. El va deveni, din nou, în faţa ţării şi a străinătăţii exponentul provinciei trecută sub jug străin.

Poziţia sa crescuse, pe măsură ce Regele Carol cădea din violenţe interne în grave concesii naţionale. Maniu vede posibilitatea de"a lichida" conflictul dintre dânsul şi Rege, ce se prelungea, în episoade dramatice, încă din 1931. Tara nu se ~~xxx~~ găsea numai în faţa unui diferend constituţional, pe care putuse să-l tolereze, din moment ce i se asigura liniştea şi neutralitatea, în mijlocul celor mai neaşteptate răsturnări europene.

Falimentul politicei regale era definitiv. După Basarabia şi Bucovina de Nord, el ceda Ardealul numai cu încuviinţarea unui simulacru de Consiliu al Coroanei. Atmosfera creată în jurul peripeţiilor cari au dus la aceste catastrofe naţionale făcea din Rege un mare vinovat, iar Maniu ~~apleca~~ să devină în ochii unei opinii publice, umilită şi derutată, un pivot al rezistenţei naţionale.

Maniu simte pulsul ţării. Domnia lui Carol II era virtual sfârşită. Fără prestigiu, instrument orb al unei camarile sinistre, acoperit de ridicol, el nu se mai putea menţine.

Regele crede că se mai poate apăra. El se proclamă şef de partid, pentru a da parcă intr'adins noui argumente de-

4.V.1943 2923 P. 461

Declaraţiile lui Killinger au continuat să formeze obiectul de preocupare al cercurilor politice.

Maniu a declarat amicilor săi că atitudinea jignitoare adoptată de ministrul german atinge în mod grav prestigiul dlui Mareşal Antonescu, care după sacrificiile ce a făcut nu poate accepta să fie tutelat într'un mod insolent.

Mareşalul Antonescu, a spus Maniu, ar avea prilejul să ceară rechemarea lui von Killinger, iar Ministerul de Externe german pus în faţa intervenţiilor ilicite şi repetate ale ministrului său din Bucureşti ar trebui să satisfacă cererea guvernului român.

Cercurile politice au fost surprinse că ziarul "Informaţia" - care intercalase în textul declaraţiilor lui Killinger o caricatură care reprezenta abia în mod vag sentimentul opiniei publice - a fost suspendat pe timp de cinci zile, la cererea legaţiei germane.

Pe de altă parte, în cercurile de presă germane din Bucureşti se arată că von Killinger a dovedit o mare enervare când a constatat că Ministerul Propagandei ordonă ca ziarele româneşti să nu publice atacurile ce le-a adresat opoziţiei.

tractorilor săi. Maniu crede că poate dispune de toate forţele cari să decidă soarta Regelui. El nu ştie, atunci, că în afară de dânsul, forţe mult mai tari hotărâseră să pună capăt domniei lui Carol. De aceea, Maniu îşi arogă -fără drept- iniţiativa coaliţiei civile şi militare care a determinat plecarea Regelui.

APEL LA OPINIA PUBLICA INTERNATIONALA

Nu era greu de ştiut ce se pusese la cale în cancelariile europene. Incă la 8 August 1940, Maniu face din Bădăcin declaraţii cu privire la hotărârile luate de Italia şi Germania la Salzburg şi Roma. El combate teza ungară. Tratatul dela Trianon a înregistrat numai unirea tuturor românilor, zămislită în conştiinţa lor de secole. Deslipirea de statul austro-ungar şi organizarea politică şi administrativă a Ardealului, în cadrul României, datează înainte de Trianon. Unirea are baze istorice, etnografice şi juridice, consfinţite de marile puteri. Rolul unei Românii puternice în această parte a lumii este o superioară necesitate europeană.

La 1 Septembrie, în calitate de fost Preşedinte al consiliului dirigent, Maniu protestează telegrafic pe lângă Hitler şi Mussolini în contra arbitrajului dela Viena.

O întreagă serie de interwiew-uri şi declaraţii lasă să se întrevadă, pentru întâia oară, o politică potrivnică Axei, ca o reacţie a unui sentiment general de apărare naţională şi ca un considerent legitim de conservare a statului român.

Politica externă a grupării naţional-ţărăniste e înfăţişată astfel ca o urmare a revizuirilor teritoriale, impusă cu forţa de puterile Axei.

Dar Maniu nu vede imediat consecinţele de ordin intern, atrase de hegemonia germană în Sud-estul european, fiindcă păstrează iluzia de a se asocia la succesiunea Regelui Carol.

ABDICAREA REGELUI

Când generalul Antonescu este numit prim ministru, cu puteri atât de întinse încât atotputernica dictatură regală rămâne o tristă amintire, Maniu spera să se meargă până la consecinţele finale. El are acordul tuturor factorilor politici pentru detronarea Regelui. E înţeles cu partidul liberal, e în legături cu armata al cărei exponent, generalul Antonescu, are în acea clipă efectiv puterea, are aprobarea legionarilor a căror influenţă populară era puternică în acel moment. El pune imediat în mişcare forţe de opinie publică şi e dispus să creadă că va exercita o înrâurire sigură asupra noului prim ministru ce va fi constrâns la experienţa şi consiliile sale.

Mai târziu, Maniu a relatat întrevederea secretă ce a avut-o cu generalul Antonescu la Ploeşti; el n'a ezitat să afirme "că a fost înşelat". Generalul Antonescu stabilea un acord de guvernare cu dânsul, dar avea în acelaş timp o înţelegere cu legaţia germană şi legionarii.

La 6 Septembrie, Regele e silit de Gralul Antonescu să abdice. Maniu prezintă acest act istoric ~~ca~~ drept opera sa, dar situaţia apare îndată în lumina ei exactă. ~~Maniu nu poate să uite că a aşteptat zadarnic câteva ceasuri la restaurantul "Cina" pe generalul Antonescu, pentru a stabili împreună lista de guvern.~~

Regele pleacă, iar în locul său se institue statul legionar, ~~o nouă dictatură~~ care exclude grupările democratice din afacerile publice şi consolidează legăturile externe cu Axa. Maniu înregistrează deodată două eşecuri. Talentele sale de manevreur politic par compromise, iar popularitatea care înconjoară la început noul regim ridică spinoase probleme de partid.

"Generalul ştie ce vrea" spun partizanii lui Maniu, decişi să se resemneze.

DUPA 6 SEPTEMBRIE

Partidul se află în derută. Maniu e acuzat că a dat lovitura, ca alţii. . . să culeagă roadele! Cadrele se retrag într'o rezervă prudentă; însăşi colaboratorii lui Maniu nu văd altă ieşire decât într'o lungă espectativă. Mihalache e de părere "că e de preferat încetarea benevolă a oricărei acţiuni, uneia forţate". Potrivit obiceiului său, Maniu nu înfruntă valul de ostilităţi din partid. Metoda sa e înceată şi persuasivă. El aşteaptă ca "apele să se aşeze", ca timpul să lucreze în favoarea sa.

Mihalache, Mihai Popovici şi drul Lupu proclamă armistiţiul între partid şi guvern. Madgearu se află pe o linie de mijloc. Maniu mai aşteaptă; el nu-şi închipue că noul şef al mişcării legionare va ignora pe mandatarul testamentar al lui Corneliu Codreanu, la ale cărui soluţii legionarii trebue să facă apel în momentele hotărâtoare. Curioasa înţelegere între un şef democrat şi o mişcare totalitară, aşezată pe baze quasimilitare, care stârnise uimire şi proteste, "poate să prindă bine"! Noua conducere legionară se lasă însă aşteptată; Maniu nu este consultat. El înţelege că nu mai poate păstra rezerva.

ATITUDINEA FATA DE NOUL REGIM

Maniu îşi convoacă partizanii şi fixează poziţia partidului faţă de noua situaţie. El declară că grupările democratice nu puteau fi chemate să colaboreze cu un regim, care se întemeiază înlăuntru pe principii opuse democraţiei parlamentare, iar în afară pe o alianţă cu puterile totalitare, cari ne-au rupt teritoriile. Regimul Antonescu, spune dânsul, a fost impus de evenimentele externe; între acest regim şi partidul naţional-ţărănesc nu pot exista afinităţi nici în privinţa ordinei externe nici a celei interne.

Partidul nu înţelege să facă însă dificultăţi noului guvern; el îi lasă iniţiativa de a proceda la redresarea ţării,

la restabilirea ordinei morale, la fixarea răspunderilor pentru politica care a ciuntit graniţele, la reorganizarea armatei.

Mihalache e pentru "espectativa binevoitoare" faţă de generalul Antonescu, în care are încredere, dar manifestă temeri serioase cu privire la legionari. Madgearu continuă să cultive cercurile germane, iar prietenia sa cu Neubacher ajunge un fapt notoriu. Elemente din jurul lui Maniu, între cari se află şi nepotul său Zaharia Boilă, au porte-parleur-uri atât de avansate cu unele sfere legionare, încât stânga grupării e alarmată; drul Solomon întreţine contacte cu altă ramură a mişcării, prelungind relaţii stabilite în timpul lui Carol. Ghiţă Popp şi Coposu au sarcina să câştige legaţia engleză, care scăpase până atunci influenţei lui Maniu.

Seful grupării favorizează, cu discreţie, aceste legături diverse şi . . . antagoniste; sistemul său e de a întreţine raporturi cu toate taberele, indiferent de afinităţile programatice sau personale.

Relaţiile, vizitele, mesele, întrevederile secrete, contactele de informaţie şi iniţiere - devin noua metodă de lucru a lui Maniu. El face din activitatea de culise un instrument de manifestare; legăturile, întreţinute dela dreapta la stânga şi dela legaţia germană până la cea britanică îl informează şi îl previn asupra evenimentelor.

NOUILE TELURI ALE GRUPARII NATIONAL TARANISTE

In timp ce noul regim începe să ia contact cu realităţile guvernării, iar primele simptome de neînţelegere între generalul Antonescu şi legionari se ivesc, Maniu stabileşte noua politică a grupării sale, care va rămâne constantă pe toată durata războiului. Regimul Antonescu, spune Maniu, este o expresie a voinţei germane. Prin noua situaţie din

Europa, Germania îşi asigură nu numai întreaga preponderenţă în Sud-est, dar şi putinţa de imixtiune în afacerile interne ale României. In această situaţie, grupările democratice nu se pot opune forţei germane, dar guvernul Antonescu îşi poate asigura un rol însemnat, ferind ţara de noui concesii şi ameliorând condiţiile ce le vor impune germanii.

Partidul naţional-ţărănesc are însă menirea sa istorică. Legat printr'o afinitate ideologică cu lumea anglo-saxonă şi încredinţat că poate reface graniţele ţării odată cu victoria Angliei şi Americii, el rămâne o mare rezervă a naţiunii, pentru momentul în care situaţia internaţională va fi fundamental schimbată.

In Septembrie 1940 - când situaţia generală era dominată de Axă - Maniu proclamă, împotriva tuturor şi, ceeace pare mai curios în contra părerii propriilor săi prieteni, convingerea sa în victoria finală a Angliei şi Americii, care va pune imensele sale forţe alături de Imperiul Britanic.

Maniu preconizează o politică filo-engleză, cu toate primejdiile ce ea le comporta în acel moment. El înţelege însă că politica filo-engleză, după ce România căpătase lovituri puternice având răsunătoarele garanţii britanice, nu poate fi populară şi că trebuesc teme de propagandă cari să poată mobiliza conştiinţa naţională a ţării.

Maniu ştie că nimic nu poate rascoli mai puternic sufletul naţiunii ca revendicarea teritoriilor pierdute; revizionismul este proclamat astfel ca ţelul principal al partidului naţional-ţărănesc.

In faţa legionarilor şi a forţei germane, în mijlocul neliniştei partizanilor şi a nouiei stări din ţară, partidul descoperă un ideal istoric, care depăşeşte frământările mărunte de fiecare zi. Iar Maniu se simte iarăşi la largul său. O acţiune naţională revizionistă îl repune în centrul activită-

ţii politice şi-i asigură un rol necontestat de şef, dincolo de graniţele partidului său.

MANIU INCEARCA SA INJGHEBE O MISCARE REVIZIONISTA.

Unii dintre colaboratorii săi văd ca o acţiune revizionistă e inoportună şi primejdioasă în acele împrejurări; dar idealul ce se flutură şi stăruinţa ce o pune Maniu sunt prea puternice, ca cineva să poată rezista.

Atrocităţile maghiare stârnesc un curent de indignare în toată ţara. Valul de refugiaţi din Ardealul cedat întreţine o stare de frământare în spirite.

Maniu hotăreşte să-şi întemeieze imediat politica pe ideia iridentă; în a doua jumătate a lunii Septembrie 1940 el preconizează o "ligă revizionistă" cu sediul la Blaj şi a cărei preşedinţie s'o aibă devotatul său, Ghiţă Popp.Intimii săi îl conving că mişcarea ar putea să fie extinsă şi în afară de grupareanaţional-ţărănistă; el vrea atunci să organizeze o acţiune cu caracter revizionist a tuturor partidelor. Planul nu isbuteşte, deoarece Gheorghe Brătianu determină o rezervă a grupării liberale.

Maniu nu desarmează; el îşi propune să facă din ideia revizionistă pivotul întregei sale politici şi e încredinţat că în faţa acestui ţel naţional, guvernul va fi silit să-i lase întreaga libertate de agitaţie.

MANIU FATA DE SITUATIA INTERNA DIN Sept.-OCT. 1940

Evoluţia situaţiei interne îngrijorează totuşi cercurile partidului. Forţa legionară se întinde, ameninţatoare. Sunt destule simptome că mişcarea odată instalată solid la putere, nu va tolera nici cele mai slabe agitaţii ale democraţilor, indiferent de forma în care s'ar manifesta. Maniu caută să evite izolarea; el încearcă să coalizeze toate forţele democratice. Intâmpină pretutindeni rezerve. După 6 Septembrie se proclamă continuarea colaborării cu gruparea liberală, dar această înţelegere apare superfluă în faţa evenimentelor, în

plin mers. La 21 Septembrie aşa zisul "bloc al opoziţiei unite" înjghebat în 1939 reia, formal, activitatea. Bătrânii liberali nu vor însă să intre în conflict direct cu legionarii, iar Gheorghe Brătianu, orientat spre germani, frânează elanurile unchiului său, care se teme mereu "ca Maniu să n'o ia înaintea grupării liberale".

Pentru a anihila aceste simptome de panică, Maniu declară la 24 Septembrie că nu face nicio dificultate regimului şi de aceea e gata să renunţe la un meeting ce se proectase în contra atrocităţilor maghiare. La 28 Septembrie, el îşi precizează atitudinea faţă de chestia răspunderilor, căreia guvernul se pregăteşte să-i dea o mare amploare: responsabilităţile trebuesc extinse, spune Maniu, nu numai asupa celor cari au jefuit banul public; ele trebue să cuprindă toate elementele politice cari au preconizat şi practicat dictatura, cari au stat la ordinele camarilei, cari s'au făcut vinovate de greşelile politice săvârşite între 10 Februarie 1938 şi 6 Septembrie 1940. Si, bineînţeles, Maniu nu înţelege să excludă pe acei . . . "cari au renunţat la garanţiile britanice"!

Demonstraţia legionară dela 6 Octombrie produce o mare impresie. Maniu se grăbeşte să declare din nou "că nu va face greutăţi regimului, dacă acesta nu va comite ilegalităţi şi abuzuri şi nu va pune în joc interesele ţării."

INFIINTAREA SOC. "PRO TRANSILVANIA"

La 5 Oct. 1940 Maniu are preparată noua sa formulă de acţiune politică. O asociaţiune naţională denumite "Pro Transilvania" şi funcţionând după normele"societăţilor persoane morale şi juridice" - ca să aibă o fiinţă legală - va reuni în jurul său toate partidele şi personalităţile, cari nu s'au compromis în dictatura lui Carol II.

La 10 Oct. se pun, în localul ziarului "Universul", bazele solemne ale asociaţiunii. Ea întruneşte pe fruntaşii

naţional-ţărănişti şi liberali, o serie de personalităţi independente în frunte cu Stelian Popescu, numeroşi intelectuali şi profesori de Universitate şi . . . pe bătrânul A.C.Cuza, vechiu protagonist al alianţei cu Germania! Această adeziune e pentru propaganda manistă un factor hotărâtor; "naţionaliştii intransigenţi, amici ai Germaniei hitleriste, nu se pot sustrage unei acţiuni impusă de superioare considerente naţionale." spun dânşii ca să releve indirect "poziţia falsă a guvernului".

In discursul său, Maniu crede că trebue să fie precaut. El insistă asupra atrocităţilor săvârşite de maghiari, iar când defineşte obiectul asociaţiei, spune: "Scopul acţiunii noastre e să ajute conducerea Statului la rezolvirea marilor probleme naţionale"!

Mişcarea începe să câştige spiritul public; în Ardeal îndeosebi, noua acţiune a lui Maniu este primită cu explicabilă simpatie. Stirile cari vin din teritoriul cedat dau justificări noui politicei revizioniste. La 18 Octombrie un emisar din Blaj aduce la Bucureşti veşti deadreptul alarmante asupra persecuţiilor organizate cu metodă de oficialitatea maghiară. Numărul refugiaţilor sporeşte în fiecare zi; Maniu înţelege că refugiaţii constituie cea mai utilă forţă de agitaţie. El pune imediat totul în mişcare pentru a capta "Asociaţia expulzaţilor şi refugiaţilor din Ardealul de Nord", ce se alcătuise în pripă cu elemente eterogene.

INTRAREA TRUPELOR GERMANE.

In prima jumătate a lunei Oct. 1940 se produce un eveniment care schimbă poziţia neutrală pe care o avea România faţă de războiul dintre marile puteri: trupele germane intră pentru întâia oară pe teritoriul nostru. Motivările oficioase ce s'au dat atunci - că prezenţa acestor trupe este o urmare a garanţiilor date de Germania la Viena şi că ele vor constitui centre de instrucţie pentru armata noastră - nu împiedică pe

Maniu să afirme "că armata germană ocupă România şi că de aici înainte trebue să ne considerăm un stat la discreţia absolută a forţelor militare ale Reichului".

Această temă, desvoltată mai târziu faţă de reprezentanţii guvernelor anglo-saxone, va deveni pentru Maniu cel mai puternic argument pentru a învedera că „România a fost constrânsă cu forţa să se alăture războiului dus de puterile Axei."

PRIMELE CONFLICTE CU LEGIONARII

In a doua jumătate a lunii Oct.1940 desordinile şi abuzurile provocate de legionari se inteţesc. Ingrijorările din opinia publică se reflectă într'un mod mai viu în stare de spirit a naţional-ţărăniştilor şi a liberalilor. Maniu continuă să fie prudent. La 17 Oct. el se arată din nou "binevoitor faţă de guvern şi în espectativă faţă de legionari". Această distincţie nu e lipsită de semnificaţie. El îşi exprimă încrederea în generalul Antonescu şi adaugă:"faptul că generalul sprijină pe legionari e o consecinţă a situaţiei externe".

In rândurile burgheziei alarmate, se preconizează o coaliţie capabilă să reziste "valului revoluţionar". Maniu se pronunţă din nou pentru o colaborare constantă cu liberalii, dar refuză să ia în examinare o fuziune a celor două grupări.

La 18 Oct. se vorbeşte de o reorganizare a grupării pe baze noui: fără elementele de stânga, fără francmasoni şi fără evrei. Maniu priveşte cu linişte reacţiile provocate în partid de nouile stări din ţară, dar evită să se pronunţe.

Mihalache îşi afirmă iarăşi punctul său de vedere: atâta timp cât Axa îşi va menţine supremaţia în Sud-est - şi ea o va menţine încă multă vreme - e inutil, inoportun şi periculos de a încerca combaterea făţişă sau indirectă a mişcărilor afiliate Axei. Discuţiile cari au loc cu acest prilej nu schimbă hotă-

rârea lui Mihalache. El se decide să adopte rezerva şi să lase lui Maniu întreaga răspundere a conducerii.

Maniu, care a desfăşurat în ultimii ani o mare abilitate pentru a păstra pe Mihalache, nu se arată surprins; el înţelege îndoielile şi ezitările "unui om nedeprins să se orienteze în vălmăşagul evenimentelor internaţionale". Maniu poate exercita, pentru întâia oară, şefia cu puteri nelimitate; panica care cuprinsese pe ceilalţi membri ai conducerii îi favorizează, în sfârşit, ambiţiunile. Dar el vrea, în acelaş timp, şi puterea absolută şi pe Mihalache; formula ce se găseşte e că "Mihalache va fi în mod neapărat consultat în toate problemele mari".

LEGIONARII REACTIONEAZA

La 28 Oct. se produce prima ciocnire cu legionarii. Generalul Negrei e arestat de poliţia legionară, fiindcă răspândise manifeste revizioniste. Impunitatea de care credeau că se pot bucura maniştii se dovedeşte o simplă iluzie. In acelaş timp, conducerea nu se poate desesiza de proporţiile ce le iau desordinile legionare. Faţă de alarma care stăpâneşte pe partizani, Maniu e obligat să ia atitudine; "el îşi exprimă îngrijorarea cu privire la actele de forţă şi de rapt săvârşite de legionari, dar îşi sfătueşte partizanii să se abţină dela acţiuni potrivnice regimului, lasând toată iniţiativa conducerii partidului".

Acest sfat era inutil: partidul devenise o massă de oameni intimidaţi şi slabi.

ACTIUNEA EXTERNA

In vreme ce partidul trăeşte zile de groază, Maniu cu obişnuita sa aparenţă senină, începe să iniţieze acţiunea lui externă care, dela această dată, va constitui cel mai important mobil al politicei sale. La 1 Noemb. 1940 el declară, în mijlocul unei adunări de partizani aproape speriaţi, că "misiunea

partidului naţional-ţărănesc e recucerirea Ardealului". "Tot partidul acesta va realiza a doua Unire". Pentru a ajunge la acest ţel, adaugă Maniu, partidul trebue să aibă curajul de a face o politică externă opusă orientării oficiale; "trebue să mergem alături cu Anglia, care va câştiga războiul şi va dicta noua hartă a Europei". Mihalache nu ezită să exprime îndoieli categorice; el declară că nu vede în ce chip forţele anglo-saxone vor fi în stare să distrugă puterea germană de pe continent. Maniu foloseşte toată forţa sa de convingere pentru a exalta "potenţialul de războiu extraordinar de care dispun Anglia şi America şi care va hotărâ victoria".

Acest ireductibil anglofil are însă o postură bizară; el e şeful mişcării pro aliate din ţară, dar e în raporturi încordate cu ministrul britanic din Bucureşti şi în relaţii indiferente cu ministrul american. Faţă de străini, el a avut deseori o situaţie penibilă. Necunoaşterea limbii franceze l-a împiedicat să aibă conversaţii, fără intermediul unui translator. Dar acesta devenea un motiv secundar. Miniştrii Angliei şi Franţei stăteau sub o gravă acuzare; ei sprijiniseră fără rezerve politica Regelui Carol II, iar încrederea ce a găsit-o la Paris şi Londra "acest Rege care juca pe două tablouri" Maniu o atribuia lipsei de perspicacitate a celor doui diplomaţi.

La rândul său, Reginald Hoare, ministrul britanic, îşi dădea seama de eroarea de a fi ignorat pe Maniu; el vroia să-şi repare greşala, dar de rândul acesta Maniu era acela care rezista. El pretinde ca ministrul englez să-i facă prima vizită şi lasă a înţelege că "Reginald Hoare trebue să meargă la Canossa". Mândria englezului se opune unei asemenea ispăşiri.

Legăturile trebue să continue prin intermediar. Ghiţă Popp e în relaţii aproape zilnice cu Alex. Pember dela legaţia britanică; el cultivă deasemeni pe tânărul Watson, fiul

lui Skotus Wiator, cunoscutul scriitor filo-român. Tânărul Watson juca atunci un rol însemnat în acţiunea de informare a Angliei în România; el vorbea perfect româneşte, cunoştea istoria, moravurile şi politica ţării într'un mod surprinzător pentru un străin. Aproape în fiecare lună făcea un voiaj de informaţie la Budapesta, Belgrad, Sofia şi Ankara. Era o relaţie interesantă şi utilă. Totuşi, Maniu se afla încă izolat. La Londra, Tilea face primele încercări să constitue un comitet naţional român. Maniu contestă dreptul lui Tilea de a reprezenta România şi-l solidarizează cu răspunderile camarilei lui Carol. La 16 Oct. Maniu se întâlneşte în casele drului Lupu cu Sarov, reprezentantul agenţiei Tass. Sarov era neinteresant; Maniu, deşi vroia să precizeze politica sa neutrală faţă de Soviete, e obligat la rezerve.

f. 479, 483.

El capătă convingerea că o acţiune externă nu se poate duce din ţară. La 15 Noemb. Maniu crede că ar putea să decidă pe generalul Antonescu la tolerarea unor legături amicale cu Anglia. El declară "că e de datoria guvernului să trimită în Anglia oameni politici cari să desvolte o activitate în vederea consolidării relaţiilor anglo-române." El motivează această acţiune prin nevoia de a contrabalansa propaganda maghiară, care după arbitrajul dela Viena şi-a mutat centrul de gravitate dela Berlin şi Roma la . . . Londra.

Preocupările de ordin extern domină întreaga sa activitate. La 16 Noemb., într'un mic comitet, Maniu se teme că un conflict germano-sovietic - pe care-l socoteşte inevitabil - va transforma ţara într'un teatru de războiu. Rusia va fi învinsă, spune dânsul, dar Germania va ieşi prea slăbită pentru a nu fi repede doborâtă de Anglia şi America. Cam la aceeaşi dată, se iveşte o nouă încercare de apropiere cu Germania. Zaharia Boilă preconizează o schimbare a politicei ex-

terne a grupării. Pornind dela constatarea că în Ungaria există un curent anglofil care nemulţumeşte pe Germani, Boilă crede că o apropiere a lui Maniu faţă de Reich ar schimba atitudinea germană în conflictul româno-ungar. Maniu rămâne neclintit la punctul său de vedere: Germania nu va decide soarta viitoarei hărţi europene. Iar în ce priveşte atitudinea germană, el o socoteşte în mod constant potrivnică intereselor României. La 24 Noemb. 1940, ungurii sunt primii chemaţi să adere la pactul tripartit; Maniu socoteşte evenimentul semnificativ şi arată "că nimeni nu mai poate reflecta la o revocare a deciziei dela Viena".

DIZOLVAREA ASOCIATIEI "PRO TRANSILVANIA"

Argumentul suprem de care se serveşte Maniu pentru a- învedera incompatibilitatea amiciţiei româno-germane cu interesele naţionale, e dizolvarea asociaţiei "Pro Transilvania" ce intervenise printr'un decret al lui Horia Sima şi în lipsa dlui general Antonescu din ţară. Pentru Maniu era clar, că Sima dase urmare unui ordin al germanilor. Aceştia n'aveau interesul să se creeze o agitaţie de opinie publică împotriva unei hotărâri internaţionale luate de puterile Axei. Ei considerau această hotărâre definitivă, în noua ordine europeană; ei erau apoi vechii amici ai "Ungariei mutilate" odată cu prăbuşirea germană din 1918.

Dizolvarea soc. "Pro Transilvania" va deveni punctul de plecare al unei agitaţii în Justiţie, iniţiată de Maniu "pentru a apăra pe toate căile ideia de drept", dar în realitate pentru a întreţine, măcar în această formă, propaganda revizionistă.

CRIMELE DELA JILAVA. ASASINAREA LUI MADGEARU

In noaptea de 26 spre 27 Noemb. se săvârşesc crimele dela Jilava. Emoţia generală e de nedescris. In cursul zilei de 27 Noemb., echipele teroriste continuă asasinatele. Iorga şi Madgearu sunt ucişi în împrejurările cunoscute. Alţi foşti prim

miniştri şi sfetnici ai Coroanei scapă numai graţie unei intervenţii curagioase a ministrului Rioşanu. Toată lumea-şi pierde capul. Foştii miniştri dispar dela locuinţele lor; unii se refugiază la moşii îndepărtate, pentru a scăpa de urmărirea legionarilor. Lupu, Mihalache, Madgearu se socot deasemeni ameninţaţi. Nu mai era vorba de a apăra o politică, ci pur şi simplu de a fi puşi la adăpost de furia criminală ce se deslănţuise.

Maniu dă dovadă de mult calm; el refuză să părăsească locuinţa sa. Împreună cu Mihalache, ~~isbuteşte să pătrundă la dl. general Antonescu şi~~ obţine să poată organiza "o înmormântare creştinească lui Iorga şi Madgearu". La groapa fostului ministru de finanţe, în faţa unei asistenţe redusă şi înspăimântată, Maniu face elogiul funebru al dispărutului. Nu s'ar putea spune că bravura şi calmul, ce le-a arătat în clipa în care întreaga pătură conducătoare se şi socotea exterminată, n'au produs în societatea bucureşteană o puternică impresie.

La 5 Dec. 1940 Maniu adresează un memoriu Conducătorului. El îi mulţumeşte că l-a primit în acea seară de groază, când trupul lui Madgearu se afla întins pe podeaua Morgei, alături de alţi foşti demnitari, sfârtecaţi de gloanţe. Asasinatele săvârşite, spune Maniu, sunt simptomele unei desagregări sociale ce trebue stăvilită. Această situaţie anarhică va duce la ocuparea definitivă a ţării de către trupele germane. Panica şi defetismul stăpânesc toate straturile sociale; armata e demoralizată, ţărănimea vede falimentul întregei clase conducătoare. Faptul că asasinii nu sunt descoperiţi şi pedepsiţi crează un sentiment general de nesiguranţă. Dar Maniu nu omite nici în aceste tragice împrejurări să polemizeze cu declaraţiile făcute de dl. general Antonescu la Alba Iulia. El respinge orice răspundere directă sau indirectă cu politica lui Carol II; nu acceptă să fie implicat "nici măcar prin generalizare". Generalul ştie mai bine, spune dânsul, că a hotărât să nu mai su-

porte domnia lui Carol II. El protestează împotriva asasinării lui Madgearu şi Iorga şi cere restabilirea autorităţii, a siguranţei individuale şi a averii. Maniu declară că va respecta "ordinea legală a vieţii constituţionale şi a libertăţii cetăţeneşti", dar cere ca vinovaţii să fie scoşi la lumină.

UN EXIL . . . CONTRAMANDAT

In primele zile după asasinarea lui Madgearu, toată lumea vrea să fugă. Legaţiile sunt asaltate cu cereri de vize. Emisari aduc ştirea că dl. general Antonescu va înlesni plecarea vechilor oameni politici. Maniu e decis să nu părăsească ţara, dar el doreşte ca o parte din conducătorii grupării să se refugieze în străinătate, pentru a avea putinţa să întreprindă de acolo o acţiune filo engleză. Legaţia U.S.A. anunţă că America e gata să primească un număr restrâns de refugiaţi politici români. Pentru a împăca legile americane, vizele vor fi date în scop "deagrement sau de afaceri". Mihalache refuză sugestia, drul Lupu deasemeni. Ei declară că au obligaţia de a rămâne în ţară pentru a lupta la recucerirea Ardealului, ce nu se poate realiza fără o permanentă mobilizare a conştiinţei naţionale.

MANIU ISI CONTINUA ACTIUNEA

Deşi viaţa politică era dominată de o stare de nesiguranţă, Maniu îşi continuă acţiunea. El are o nouă întrevedere cu Sarov dela legaţia sovietică; el afirmă că regimul legionar nu va rezista şi că generalul Antonescu va ieşi întărit. La 9 Dec.1940 Maniu stabileşte un acord cu Stirbey: program revizionist, nicio opoziţie legionarilor, întărirea prestigiului Coroanei. La 10 Dec. 1940 un manifest anonim vestejeşte crimele. Generalul Antonescu este direct acuzat "că participă la sărbătoriri şi procesiuni cari sfidează bunul simţ, în vreme ce asasinii se plimbă nepedepsiţi". Concluzia manifestului:"să plece Antonescu"!Maniu desavuează manifestul. !

~~manifestul~~.

MANIU IA APARAREA LUI MIHALACHE

Situaţia continuă a fi turbure. Mihalache e direct ameninţat. La 13 Dec. Maniu adresează un nou memoriu dlui general Antonescu. El motivează "necesitatea memoriilor" în lipsa unui Parlament în care factorii politici să-şi poată spune cuvântul. Intervenţiile memorandistice, cari sunt desigur o amintire a acţiunii dusă sub unguri, vor deveni mijloace de manifestare ale politicei lui Maniu. El declară că ignorarea la care-l supune regimul "nu-l indispune şi nu-l descurajează", fiindcă ştie "că trebue să-şi facă datoria". Protestează în contra atacurilor îndreptate de Mile Lefter în contra lui Mihalache; caută să dovedească că Mihalache n'a fost un inamic al legionarilor şi nici un răsfăţat "al anumitei prese". Excitarea spiritelor prin radio şi presă va generaliza anarhia; actele de teroare trebuesc curmate, nenorocirea ţării porneşte dela ruperea ordinei legale. Nimic nu trebue să se întreprindă în afara justiţiei. Memoriul cere dlui general Antonescu să restabilească liniştea şi siguranţa publică.

ACTIUNE IN ARDEALUL CEDAT

Maniu îşi întinde acţiunea revizionistă în Ardealul cedat. La 18 Dec. 1940 el stabileşte o apropiere definitivă cu refugiaţii ardeleni. Secţiunile judeţene ale "Asociaţiei Refugiaţilor" vor înlocui filialele dizolvate ale "Pro Transilvaniei". Elementele maniste vor rămâne pe al douilea plan; refugiaţi recrutaţi din alte grupări politice îşi vor asuma deocamdată conducerea. Maniu va rămâne însă spiritus rector.

El stabileşte apoi un acord cu conducerea românilor din Cluj. Emil Haţiegan, mai mult elector vestit decât profesor de Drept, care rămăsese decepţionat de politica lui Vaida, la

care se alăturase temporar, redevine un devotat al lui Maniu. El va lua conducerea românilor din Ardealul cedat. Nu e un politician prea subtil, dar e un român inimos şi patriot plin de curaj. "Tribuna Ardealului", ziarul românilor din Ardealul cedat, apare la sugestia lui Maniu. La 21 Dec. Maniu trimite o lungă misivă cu instrucţiuni în teritoriul înstrăinat. El cere o completă solidaritate naţională, o ostilitate permanentă faţă de unguri, nicio colaborare cu autorităţile maghiare. Numai patrimoniul economic al românilor şi aşezămintele lor trebuesc salvate.

INTERESUL PRIMORDIAL: REFACEREA GRANITEI DE VEST

La 1 Ianuarie 1941 Maniu adresează o proclamaţie naţiunii, pe care cenzura o suprimă din ziare. El fixează obiectivele sale: democraţie naţională, ordine înlăuntru, sforţare unanimă pentru refacerea hotarelor, urări înduioşate pentru fraţii despărţiţi.

f. 500

Preocupările de ordin extern revin. Aurel Dobrescu sugerează o vastă acţiune în America cu sprijinul emigranţilor ardeleni. Arma revizionistă a mai fost folosită peste ocean. Drul Leucuţia e un medic reputat în New-York; el are legături cu apropiaţii lui Roosevelt şi e el însuşi un membru al partidului democrat american. E cel mai indicat să fie mandatarul lui Maniu; fratele său, Aurel Leucuţia, e doar dintre cei mai apropiaţi amici ai "şefului".

Desfăşurarea războiului va atrage, după Maniu, mari complicaţii pentru ţară. El prevede războiul ruso-german şi "faptul paradoxal al colaborării militare a Ungariei şi României alături de Axă". O mare desbatere de politică externă are loc. Ca şi în 1914-16, sunt două tabere: unii vor Ardealul, "leagănul românismului şi al rezistenţei naţionale", ceilalţi recucerirea Basarabiei şi stăvilirea expansiunei ruseşti. Maniu ia contact cu liberalii, la cari divergenţa e mai accentuată: Gh. Brătianu

e stegarul politicei antiruse. Maniu repurtează o victorie.

De acord cu Dinu Brătianu, el fixează, de atunci, politica externă a celor două grupări democratice: interesul primordial al ţării cere refacerea graniţei de Vest.

Această hotărâre va înrâuri întreaga activitate viitoare a lui Maniu.

REBELIUNEA

La 15 Ianuarie 1941, Roxin şi drul Dumitru Popovici sugerează iarăşi o apropiere de legionari. Maniu răspunde că "partidul are alte obiective" şi că, "de altfel, situaţia se va modifica foarte repede". Conflictul dintre legionari şi dl. general Antonescu luase forme publice. Armata era adânc nemulţumită. Maniu nu credea că legionarii vor birui împotriva armatei. Numai în câteva luni ei distruseseră o mare popularitate, se aflau în conflict cu toate forţele organizate ale ţării, instituiseră anarhia şi cultivaseră incertitudinea generală.

Atenţia lui Maniu se îndreaptă spre armată. Inca din Decembrie 1940 el preconizează canalizarea nemulţumirilor din armată "provocate de politica externă şi internă şi de excesele legionarilor". El ştie despre cadrele superioare ale ofiţerimii că nu se simt în siguranţă sub cârmuirea legionară şi nu aşteaptă decât un prilej ca să reacţioneze; el vrea, în acelaş timp, să asigure un acord cu căpeteniile din armată pentru cazul în care legionarii ar comite noui violenţe în contra fruntaşilor naţional ţărănişti. El vede în armată singurul pivot al rezistenţei interne; ea e singura forţă capabilă să ia puterea dela legionari şi să întemeieze un regim de tranziţie "cu acoperirea politică a celor două partide".

Emisarii săi caută să realizeze un contact cu comandanţii de armată; se propune o coaliţie în contra legionarilor. . şi nu a dlui general Antonescu. Armata se arată fermă decisă să facă zid în jurul Conducătorului. Incercările lui Maniu nu dau re-

zultate.

Rebeliunea din 21 - 23 Ian. nu surprinde pe Maniu; încă din Noemb.1940 el declarase lui Sarov dela legaţia sovietică că "ruptura este inevitabilă". El primeşte cu satisfacţie căderea regimului şi spune intimilor "că dacă Sima respecta testamentul lui Codreanu şi-l consulta, altfel aveau să se petreacă lucrurile". După încetarea luptei dintre armată şi echipele legionare, Maniu îşi precizează oficial atitudinea. El deplânge soarta celor căzuţi în acest războiu fratricid. Consolidarea regimului Antonescu este o necesitate; el promite sprijinul său generalului Antonescu şi, în acelaş timp, se împotriveşte unei apropieri preconizată de o fracţiune legionară. El cere să se respingă orice încercare de infiltrare a elementelor legionare în partid.

Atmosfera internă pare limpezită; Maniu crede că partidele îşi vor putea relua oficial activitatea, că guvernul va înlesni chiar "ca forţele politice vechi să reia contactul cu opinia publică". Guvernul are interesul să umple golul care-l desparte de ţară, să canalizeze massele în jurul organizaţiilor de ordine. Tatonările lui Maniu rămân fără efect. El preconizează atunci o reorganizare a cadrelor, după sistemul celular al mişcărilor conspirative.

Nouii secretari generali, Ghiţă Popp şi prof. I.Hudiţă au această sarcină. Cadrele provinciale, cari au parcurs cu atâtea emoţii experienţa legionară, preferă să aştepte desfăşurarea evenimentelor. Tineretul ardelean e singurul care acceptă fără rezerve noua tactică a lui Maniu. Noul sistem nu duce nici pe departe la rezultatele aşteptate.

INTRE LEGATIA GERMANA SI CEA BRITANICA

Feb. 1941 e o lună de mari agitaţii externe. Războiul din Balcani e iminent. Dela graniţa de Nord până la cea de Sud ţara e împânzită de trupe germane. Maniu se teme ca România să

nu fie atrasă imediat în războiu. Cea mai bună metodă pentru a concentra atenţia ţării " înspre adevăratele ei interese" e, după Maniu, să repună în discuţie problema Ardealului.

Prin soţia lui Ilie Lazăr, care merge să-şi vadă familia în Ardealul cedat, Maniu trimite acolo noui instrucţii. Românii trebue să reziste oricăror oferte ungureşti; ei nu pot primi demnităţi sau mandate dela maghiari. Ei au să se pregătească numai pentru lupta naţională. Ghiţă Popp primeşte misiunea să colaboreze la organizarea nucleelor în Ardealul cedat. Maniu vrea însă şi o manifestaţie cu caracter internaţional. El alcătueşte,atunci,un lung memoriu asupra drepturilor noastre în chestiunea Ardealului şi a călcării de către unguri a stipulaţiilor din arbitrajul dela Viena.

Memoriul, adresat lui Hitler şi Mussolini, e depus la legaţiile germană şi italiană. Celelalte legaţii primesc deasemenii copii. Exemplare numeroase circulă în public. Intervenţia lui Maniu e înfăţişată ca o necesitate naţională "din vreme ce guvernul ezită să se mişte".

542

Maniu face prevederi asupra viitoarei rândueli teritoriale. El afirmă că Anglia va organiza în Sud-est state federale şi că România va reveni la vechile fruntarii. In acelaş timp, Corneliu Coposu depune la legaţia engleză două scrisori ale lui Maniu: una adresată lui Eden şi alta lui Churchill.

"România, spune Maniu, în acest scrisori este o victimă a Axei. Ea i-a ciuntit teritoriile şi a ocupat-o milităreşte. România e alături de democraţia engleză".

Faţă de partizani, el îşi fixează din nou poziţia faţă de Soviete; e pentru o destindere generală în raporturile cu U.R.S.S, "deoarece atenţia ţării trebue îndreptată pentru refacerea graniţei de Vest".

Totuşi, se iniţiază un contact cu legaţia germană. Mihai Popovici are vechi relaţii cu Stelzer. Memoriul adresat lui Hitler e un prilej de a vedea pe von Killinger. Stelzer aranjează întrevederea între ministrul german şi Mihai Popovici; ea decurge într'un spirit destul de amical. Se vorbeşte chiar de o întâlnire între Maniu şi von Killinger. Seful grupării naţional ţărăniste ezită şi amână.

INTREVEDERI CU REGINALD HOARE

Lucrurile se precipită; germanii se pregătesc să dea atacul în Balcani. Anglia rupe relaţiile diplomatice cu România.

Hoare e silit să vadă pe Maniu. La 11 Febr. 1941 are loc prima întâlnire în casele lui Mihai Popovici. Lungi explicaţii asupra rolului legaţiei engleze în politica lui Carol II. Maniu vrea totuşi să câştige pe ministrul britanic. La rândul său, Hoare promite că România nu va fi bombardată. Ghiaţa e ruptă. La 13 Febr., în ziua plecării, Hoare vine la locuinţa lui Maniu. Conversaţie foarte cordială. Un acord se stabileşte între şeful opoziţiei anglofile şi ministrul britanic. Maniştii sunt foarte satisfăcuţi. Se proectează să se facă o manifestaţie, în gară, la plecarea legaţiei engleze; trenul porneşte noaptea, târziu, şi planul trebue abandonat.

MANIU FATA DE PRIMUL PLEBISCIT

Primul plebiscit situează pe Maniu într'o poziţie de ostilitate faţă de guvern. La 27 Febr. 1941 el înaintează un memoriu dlui general Antonescu în care declară că "sub stare de asediu şi cenzură, fără posibilitatea unei discuţii contradictorii şi în prezenţa trupelor străine în ţară" partidul său nu poate lua parte la plebiscit. Technica plebiscitului e necunoscută legilor noastre. Regimul actual, recunoaşte Maniu, are unele realizări, ca îndepărtarea Regelui Carol, năzuinţa de a reface

armata, de a moraliza ţara şi de a restabili ordinea. Guvernul n'a luat însă nicio măsură de apărare a hotarelor şi de îmbunătăţire a soartei românilor, prigoniţi în Ardeal, şi lipsiţi de drepturi şi deportaţi în ţinuturi străine în Basarabia şi Bucovina de Nord.

Afacerile Statului sunt lăsate în seama unor oameni fără experienţă, siguranţa e încredinţată unor persoane menţinute şi după ce au săvârşit jafuri, schingiuiri şi chiar omoruri. Crimele asupra lui Madgearu şi Iorga au rămas nepedepsite. Desfiinţarea partidelor a rupt echilibrul constituţional, autoritatea e sdruncinată, acţiunea de românizare e egală cu invadarea capitalului străin. Cum poate să aprobe politica guvernului când respinge orientarea externă, se întreabă Maniu, care recunoaşte totuşi "bunele intenţiuni" ale dlui general Antonescu.

El dă ordin partizanilor să se abţină dela vot; Dinu Brătianu se abţine, dar lasă prietenilor săi întreaga libertate, iar Gheorghe Brătianu merge la vot. Coaliţia ţărănisto-liberală se află la un punct critic.

RAZBOIUL DIN BALCANI

In Martie, Maniu îşi fixează atitudinea faţă de războiul din Balcani. Intr'o circulară adresată partizanilor, el exprimă îngrijorări cu privire la complicaţiile ce le-ar putea atrage conflagraţia din Sudul Europei răsăritene. El proclamă ca un imperativ naţional neamestecul nostru în conflictul dintre marile puteri.

El declară că va lupta pentru principiul libertăţii naţionale şi pentru reîntregirea hotarelor, iar în politica internă pentru reinstituirea monarhiei constituţionale.

Preocupările interne se întretaie cu cele externe. Maniu se declară contra exproprierii imobilelor evreeşti "din motive cari privesc ordinea înlăuntru şi securitatea înafară".

Din nou se fac tatonări în vederea unei întâlniri cu von Killinger; Maniu continuă să tergiverseze, de teama că o asemenea întrevedere l-ar compromite în ochii englezilor.

Dimpotrivă, el ia în scris atitudine contra politicei externe a regimului. Intr'un nou memoriu adresat dlui general Antonescu, Maniu vorbeşte de "eroarea alipirii noastre la pactul tripartit, fără a obţine compensaţii". Ţara a fost transformată în zonă de etape şi baze de operaţiuni pentru trupe străine şi în serviciul unor interese cari nu sunt româneşti. Ruperea relaţiilor cu marii noştri aliaţi şi expulzarea refugiaţilor politici şi a prizonierilor militari, cari au găsit la noi adăpost, este o gravă greşală pe care ţara o va plăti.

Poziţia sa antigermană e netă.

INCERCARI DE A CONSTITUI ALTE ORGANIZATII REVIZIONISTE

La 24 Martie Maniu are un nou proect: acela de a atribui soc. "Transilvania", înfiinţată de Papiu Ilarian şi având sub stăpânirea maghiară o intensă activitate patriotică şi iredentistă, rolul ce era destinat asociaţiei "Pro Transilvania". Incercarea nu isbuteşte, deşi 200 de manişti fac deodată cereri de înscriere în vechea organizaţie ardeleană.

Maniu intră totuşi la publicaţia "Dacia", scoasă de quasi-legionarul Emil Giurgiuca; un manist, vechiul publicist Oct. Tăslăuanu ia direcţia revistei, menită să exprime revendicările revizioniste. La 29 Martie 1941, Maniu încearcă să alcătuiască o asociaţie a cavalerilor ordinului "Ferdinand", cu scopul de a desfăşura o acţiune iridentă. Ghiţă Popp şi Sever Bocu au rolul să realizeze proectul, dar nici încercarea aceasta nu isbuteşte.

Se recurge la mijloace mai sigure. Memoriul privitor la atrocităţile maghiare capătă o largă răspândire. Relaţiile cu legaţiile americană, greacă şi jugoslavă devin un mijloc de manifestare politică. La 1 Apr. 1941, Avacumovici,

ministrul Jugoslaviei, vizitează pe Maniu, pentru a-i mulţumi faţă de simpatia ce a arătat-o cauzei jugoslave, dar îl roagă să contramandeze o demonstraţie proectată de tineretul manist în faţa legaţiei. Maniu exprimă solidaritatea opiniei publice democratice din România cu Jugoslavia şi declară că e împotriva angrenării noastre într'un războiu în contra statului vecin şi amic.

La 4 Aprilie 1941 Maniu face declaraţii în cari cere unirea tuturor forţelor democratice pentru a realiza recucerirea Ardealului, care rămâne pe primul plan. El întreţine o stare de frământare în Bucureşti şi printre partizani. Lozinca: "Germania vrea să ne atragă în războiul contra Jugoslaviei." La 6 Apr. un manifest semnat "România care renaşte" spune: "Nu vă lăsaţi antrenaţi, nu putem şi nu trebue să luptăm contra Jugoslaviei, ci contra germanilor cotropitori". In acelaş timp, discursuri rostite de Churchill şi Roosevelt sunt pretutindeni răspândite, ca un semn de afinitate ideologică.

La 7 Apr. 1941, Maniu adresează iarăşi un memoriu dlui general Antonescu. El se declară contra intrării României în războiul împotriva Jugoslaviei, cu care avem un tratat de alianţă. Nicio acţiune de pe teritoriul nostru, nicio participare directă sau indirectă. E o greşală istorică de a se da armatei obiective străine de refacerea vechilor hotare. Imixtiunea României în războiul contra democraţiilor nu corespunde nici sentimentului public nici intereselor ţării.

Un manifest semnat de "Tineretul Universitar" proclamă ca ţeluri pur româneşti: reîntregirea hotarelor şi numai reîntregirea hotarelor.

Acţiunea lui Maniu n'are asentimentul liberalilor. Dinu Brătianu crede că prezenţa trupelor germane împiedică orice activitate politică. Maniştii blamează pe liberali "cari au interese comerciale şi nu pot intra în luptă cu guvernul".

Groza, dela Hunedoara, propune o colaborare camuflată cu comuniştii; Maniu e rezervat. El spune deasemeni că nu mai poate fi vorba de un curent public în favoarea legionarilor. Nu sunt de actualitate decât măsurile pentru evitarea actelor teroriste. El face apoi un turneu prin ţară: La Constanţa, ca şi în oraşele ardelene, el se interesează de situaţia socială a diferitelor categorii cetăţeneşti şi examinează pulsul opiniei publice.

La 7 Mai, un nou conflict cu liberalii. Ghiţă Popp însărcinat de Maniu să vorbească la "Florica", e şters de organizatori de pe lista oratorilor. In tabăra manistă indignarea ia proporţii. Maniu, care nu vrea cu niciun chip un conflict cu liberalii, aplanează incidentul. La 10 Mai, Maniu ia contact cu tineretul din Ardeal şi are prilejul să se fixeze asupra unor probleme interne şi externe. El se pronunţă contra măsurilor antisemite, "cari nu mai trezesc niciun ecou în masse şi ne fac atâta rău înafară". El crede că nu e momentul să se edicteze o nouă Constituţie şi nici să se creeze un consiliu de stat. Nu se poate întemeia un nou fundament juridic, în vreme ce ţara e ocupată de trupe străine, iar opinia publica n'are putinţa să fie consultată şi reprezentată potrivit cu voinţa ei. Oamenii politici trebue să se ferească de o colaborare sub auspiciile germane. O participare la guvern nu e îngăduită decât dacă duce la recâştigarea teritoriilor pierdute. El găseşte că singura soluţie politică e continuarea regimului militar.

Maniu e nedumerit şi crede că guvernul are o politică dublă faţă de legionari: pe de o parte, o fracţiune legionară organizează atentate şi face demonstraţii la Universitate, iar alta în frunte cu prof. Găvănescu asaltează cu propuneri pe dl. general Antonescu; Maniu crede că acest joc e foarte primejdios.

RELATIILE CU GUNTHER, MINISTRUL AMERICII

Această politică, atât de temerară, încât partidul Maniu poate fi numit partidul frondei, pare a se bucura de favoarea unei părţi a opiniei publice. Dar opinia publică era burghezia bucureşteană, foştii oameni politici, un grup restrâns de partizani. Massa cea mare a ţării rămânea nemişcată, străină de aceste desbateri. Maniu crede însă că ţara ~~pacifică~~ se opune războiului şi că recucerirea Ardealului e un ideal care seduce toate minţile.

El ştia, în acelaş timp, că în străinătate e complet descoperit, că anglofilia sa rămâne o atitudine, dar nu e încă o înţelegere cu guvernele simpatizate.

Memoriile, ce le alcătuia, aveau un singur scop: să constitue documente pentru conferinţa păcii. Ele trebue să dovedească că, în opoziţie cu guvernul germanofil, ţara reprezentată de grupările democratice, e pentru ataşamentul faţă de Anglia.

E însă momentul să se păşească la acţiuni mai concrete. Incă din Febr. 1941 unii partizani îndeamnă pe Maniu să plece în străinătate. Tilea nu poate rămâne singurul reprezentant al României. Maniu se laudă că, datorită intervenţiei sale, guvernul britanic n'a recunoscut comitetul român din Londra, alcătuit din oamenii lui Carol. Dar refuză să plece în străinătate, sub motiv că prezenţa sa "va fi într'un anume moment indispensabilă".

Maniu găseşte însă în persoana lui Franklin Mott Gunther, ministrul american din Bucureşti, un preţios aliat. Ministrul american "înţelege situaţia României" şi pricepe şi mai bine poziţia lui Maniu. El crede că-şi poate face un titlu de onoare "din încurajarea mişcării libere" dela noi. In câteva întrevederi, în note scrise şi în mesagii, Maniu îşi desvoltă tema sa: România trebue socotită în rândul ţărilor ocupate, ca şi Belgia, ca şi Olanda, ca şi Polonia.

Guvernele anglo-saxone n'o pot trata decât în consecinţă, ţara nu e răspunzătoare de politica unui guvern impus cu forţa de germani. Dimpotrivă, ţara are simpatii notorii pentru puterile cari au ajutat-o să-şi realizeze idealul naţional.

La 20 Mai 1941 un nou manifest semnat "România care renaşte" atacă "în numele poporului român" Germania cotropitoare şi exprimă încrederea în victoria Angliei şi Americii. Aceasta, după ce cu câteva zile înainte, propagandiştii manişti răspândeau pretutindeni versiunea că faţă de elogiile aduse de Hitler Ungariei şi Bulgariei (6 Mai 1941) generalul Antonescu nu mai are de aşteptat alt răspuns, la un memoriu ce-l înaintase atunci guvernului german. Propaganda manistă întreţinea neîncrederea în sprijinul pe care Axa l-ar putea da revendicărilor româneşti.

UN "CATECHISM NATIONAL"

La 6 Mai 1941 partidul răspândeşte un aşa numit "catechism naţional" cu material revizionist, democratic şi anglofil, redactat de Ghiţă Popp, într'o formă populară şi destinat unei mari răspândiri, pentru cazul când s'ar putea găsi o tipografie clandestină. La 7 Mai, desbatere asupra politicei revizioniste: Mihai Popovici vede necesitatea unei acţiuni generale, nu într'o agitaţie restrânsă numai la posibilităţile grupării naţional-ţărăniste. La 22 Mai, se intentează procesul contra dizolvării asoc. "Pro Transilvania". Se încearcă în acelaş timp o diversiune: Ilie Lazăr e însărcinat să propună excluderea lui Vaida Voevod şi a lui Valer Popp din organizaţiile refugiaţilor; Valer Popp şi Vaida sunt prezentaţi "ca marii vinovaţi pentru pierderea Ardealului".

La 27 Mai, Mihai Popovici preconizează o intervenţie pe lângă Germania pentru ameliorarea situaţiei românilor din Ardealul ocupat. Demersul e proectat împreună cu trei generali ardeleni. Intr'o întrevedere cu generalii Iacobici, Ilcuş şi Barbu se stabileşte strângerea unui material docu-

mentar care să dovedească aportul românilor la acţiunea Germaniei din 1914; o expunere politică redactată de Ghiţă Popp trebuia să învedereze, în acelaş timp, legăturile dintre ardeleni şi germani.

Eco metodă pe care Maniu n'o poate admite; Mihai Popovici e pe punctul să-i strice linia externă. In schimb, Maniu aprobă un memoriu al tineretului adresat Conducătorului şi în care se relatează ceeace se petrece în Ardealul ocupat.

RAZBOIUL DIN RASARIT

Iunie e iarăşi o lună agitată. Războiul ruso-german flutură în aer. In primul moment, Maniu nu crede în posibilitatea acestui războiu. El declară că germanii n'au niciun interes să-şi complice singuri situaţia. Alarma e însă generală. La 7 Iunie comitetul naţional-ţărănist se întruneşte pentru a examina situaţia. Care va fi situaţia României? Mihalache o ştie: vom merge să recucerim Basarabia. Mihalache crede într'o transformare a guvernului, ca urmare a stării de războiu. El se pronunţă pentru o participare "la un cabinet de războiu". Popovici deasemeni. Drul Lupu e indecis. Maniu e categoric contra.

La 18 Iunie, comitetul de direcţie se reuneşte din nou. Maniu descrie consecinţele unei acţiuni militare alături de Axă. Ea va deveni o colaborare de durată şi ne va atrage pe fronturi ce nu ne privesc. Poziţia noastră la pace va fi nespus de grea. O revelaţie: drul Lupu, ce stase peste douăzeci de ani sub acuzarea de filo-bolşevism, se pronunţă "contra forţei sovietice, care trebue distrusă".

La 20 Iunie, Maniu stabileşte un acord cu Dinu Brătianu. Conducerea celor două partide declară că lasă întreaga răspundere generalului Antonescu. Două defecţiuni: Gheorghe Brătianu de o parte, Mihalache de cealaltă, declară că vor merge pe front.

Deosebirile de vederi se accentuaseră încă dela 6 Mai; de atunci, Mihalache şi Gh. Brătianu erau suspectaţi că vor participa la consiliul de stat. O consfătuire care are loc la Dobreşti îl decide să rămână în espectativă, dar azi se poate afirma că dacă guvernul alcătuia acel consiliu, Mihalache şi drul Lupu ar fi luat parte. La 17 Mai, drul Lupu se pronunţase contra unei politici care să creeze dificultăţi guvernului. Altfel, spunea dânsul, vom împinge la protectoratul german. Maniu trebuise să dea o adevărată luptă ca să-i convingă că gruparea nu poate "concepe decât Parlamente ieşite din voinţa populară".

El nu i-a putut însă convinge. Maniu se grăbeşte să ia atitudine publică într'un buletin, care apare atunci pentru întâia oară şi e destinat să ţină în curent organizaţiile provinciale cu punctul de vedere al conducerii.

Războiul găseşte astfel partidul divizat. Mulţi nu pricep dece Maniu se împotriveşte "războiului pentru eliberarea Basarabiei". El înfruntă de astă dată ostilităţile din partid. La 22 Iun. 1941 el fixează politica sa faţă de războiul din Răsărit; ea va forma tema principală a agitaţiei sale viitoare. Guvernul, spune dânsul, nu trebue să ducă trupele noastre dincolo de Nistru; el trebue să se mulţumească cu ocuparea provinciilor româneşti. Altfel, germanii se vor considera complet achitaţi faţă de guvernul amic din România. Intreaga conştiinţă românească trebue să rămână mobilizată pentru recucerirea Ardealului. Dacă generalul Antonescu vrea să rămână în istorie, el să aibă mereu în vedere desfăşurarea finală a conflictului.

NOUI INTREVEDERI CU GUNTHER

~~Aceasta, deşi~~ La 20 Iunie Gunther arăta lui Maniu că U.S.A. priveşte favorabil distrugerea comunismului, iar el se declara satisfăcut că atitudinea americană uşurează situaţia României. La 26 Iunie 1941 Houston, dela legaţia americană, vizitează pe Maniu pentru a-i preciza că Anglia şi America ajută

orice ţară care se ridică împotriva Germaniei hitleriste sau se împotriveşte nazismului pe teritoriul ei. Diplomatul american precizează că acordul anglo-sovietic are un caracter practic imediat, dar că el nu e încă o convenţie militară şi politică şi nu cuprinde obligaţii sau recunoaşteri de ordin teritorial. Situaţia României, spune Houston, atârnă de politica pe care ea va şti s'o facă. America are înţelegere pentru poziţia specială a României în conflictul cu U.R.S.S.; totul depinde de orientarea viitoare a ţării noastre.

Gunther vrea să cunoască personal părerea lui Maniu. Intr'o întrevedere cerută de diplomatul american, Maniu arată că Statele Unite şi Anglia au recunoscut alipirea Basarabiei, dar n'au recunoscut anexiunea sovietică. Dacă românii vor fi siliţi să treacă dincolo de Nistru, spune Maniu, ei vor salva pentru a doua oară Europa de comunism.

Si totuşi, la 28 Iunie Maniu declară în public că armatele române nu trebue să încalce teritorii ce nu ne-au aparţinut. Un imperialism românesc va fi condamnat de toatălumea. Războiul se va termina, iar noi vom rămâne cu duşmănia Rusiei, aşezată în coasta noastră. Intreprinderea militară românească nu trebue deci să agraveze situaţia viitoare a ţării.

La 12 Iulie 1941 are loc în vila lui Mihai Popovici din Braşov o reuniune cu caracter deosebit: Franklin Mott Gunther, ministrul Americii, Suphi Tanrioer, ministrul Turciei, Maniu, Popovici, Gh. Popp. Maniu pledează punctul de vedere românesc: chiar dacă armatele române depăşesc Nistrul, nu trebue să fim socotiţi în conflict cu Anglia şi America. Gunther declară că are misiunea de a ţine contact cu democraţia românească. Maniu crede că poate începe o acţiune diplomatică importantă. El alcătueşte un memoriu către guvernele englez şi american, în care expune "poziţia specială a României" silită să intre în orbita Axei, în urma prăbuşirii sistemului politic şi militar

creat de Franţa şi Anglia în Europa. România a fost silită să cedeze teritorii la presiunea Axei. Ea are o situaţie identică cu Polonia. Maniu caută să obţină o scrisoare dela Gunther că la conferinţa păcii drepturile României vor fi examinate pe baze obiective, potrivit cu principiul liberei autodeterminări a popoarelor. Gunther se mulţumeşte să arate impresia făcută în Statele Unite de "atrocităţile comise în contra evreilor" şi declară că România nu va putea să ridice glasul pentru românii de peste hotare, atâta timp cât va persecuta pe evrei".

MEMORIUL DELA 18 IULIE 1941

Memoriul pe care Maniu l-a înaintat dlui general Antonescu la 18 Iulie 1941 a stârnit nesfârşite discuţii în interiorul grupării. Punctul de vedere al lui Maniu nu se impusese încă la acea dată. El începe prin a declara "că opinia publică urmăreşte cu mare însufleţire acţiunea militară condusă de Dv. pentru desrobirea provinciilor cotropite de străini şi cu o încordată atenţiune toate măsurile luate în legătură cu această istorică desfăşurare". El se pierde apoi în consideraţii privind administraţia din provinciile recucerite; cere să se facă apel la elementele locale "şi să se asigure descentralizarea". Manifestă recunoştiinţa ţării pentru luptători, dar se ridică împotriva anexiunii de teritorii străine. "Suntem categoric în contra ca România să urmărească obiective de agresiune. Nu avem niciun soldat de sacrificat pentru scopuri străine. Trebue să cruţăm armata noastră pentru scopurile noastre româneşti."

La Nord şi la Est de Nistru avem români la cari avem dreptul să aspirăm, însă cu liberul lor consimţământ şi cu aprobarea marilor puteri. Expansiunea teritorială, spune Maniu, conţine o mare primejdie: maghiarii au şi începutn să afirme că spaţiul vital al României este la Est de Carpaţi, iar al Ungariei în partea de Vest a Carpaţilor.

SONDAGIILE PRINTULUI DE ROHAN

Cercurile germane cred, totuşi, că ar putea câştiga pe Maniu. Killinger e socotit prea puţin diplomat pentru asemenea misiuni. La 16 Iulie 1941, Maniu primeşte vizita prinţului de Rohan, vechiu democrat trecut la naţional-socialişti. Din promotorul mişcării vieneze "Pan Europa" iniţiată de Coudenhove Kalergi, prinţul de Rohan devine porte-parleur-ul în presă al lui Adolf Hitler şi amic apropiat al Fuehrer-ului.

Teza prinţului e clară: prin războiul contra Rusiei situaţia europeană e fundamental modificată; revendicările româneşti din Est au şi fost satisfăcute. Desigur, românii au ochii aţintiţi în spre Ardeal, dar teritoriile definitive vor fi stabilite abea la pacea generală. Toate forţele politice din Europa sunt obligate să colaboreze împotriva pericolului bolşevic. Maniu nu ezită să-şi spună deschis punctul de vedere, atât de deschis încât principele de Rohan rămâne surprins. Maniu declară că e anglofil, din două motive: filiaţiunea între ideologia sa şi aceea a lumii anglo-saxone; prietenia constantă a Angliei faţă de România. El vrea raporturi bune cu Germania, dar ea a răpit teritorii româneşti. Prinţul de Rohan insistă ca Maniu să se întâlnească cu personalităţi germane, având aerul să spună: chestia se poate aranja. Maniu găseşte cele două teze ireconciliabile, are rezerve faţă de propunerea lui Rohan, iar intimilor săi le spune că n'are nicio încredere în promisiunile lui Hitler.

ATITUDINEA IN CHESTIA EVREIASCA

In partea finală a memoriului, Maniu protestează în contra represiunii ce s'ar fi făcut asupra evreilor în Basarabia. El este şi mai categoric în declaraţii orale; în termeni vehemenţi, el desaprobă măsurile ce se iau în Basarabia, în Bucovina şi în târguşoarele din Moldova. La 10 Iulie partidul e în mare fierbere din cauza întâmplărilor dela Iaşi. Comunicatul prin care se anunţă că "au fost executaţi 500 judeo-comunişti" stârneşte o adevărată consternare în rândurile grupării, unde se svoneşte că şi prof. G. Zane, fruntaş naţional-ţărănist, a fost ucis de trupele germane. Maniu strânge material referitor la măsurile luate faţă de evrei şi declară că ele sunt "excese inutile şi adânc dăunătoare în viitor".

Când se produce audienţa dr. Lupu - Hudiţă la Predeal, Maniu insistă să se vorbească în chip special de chestia evreiască. Iar în conversaţiile faţă de partizani şi îndeosebi cu străinii, el apără armata română şi aruncă întreaga vină asupra trupelor germane S.S. "cari ar fi executat adevărate masacre".

U.S.A. SI ROMANIA

In partid curentele se delimitau. Popularitatea generalului Antonescu era de aşa natură că el era privit ca absolut necesar şi atacurile îndreptate contra sa nu aveau alt efect decât a-i întări autoritatea morală. Gh. Brătianu devenise un simplu combatant; la 18 Iulie Mihalache pleacă şi dânsul pe front, cu toate insistenţele la cari a fost supus. Cu toate acestea, cu uimitoarea putinţă pe care o are Maniu de a se ridica în mijlocul celor mai mari dificultăţi, el e gata să se înfăţişeze lumii politice "ca agreatul Americii". La 23 Iulie 1941, după audienţa lui Gunther la Mihai Antonescu, Maniu se întâlneşte din nou cu diplomatul american. "Atitudinea guvernului român este explicabilă, spune Gunther, întrucât nu-şi poate exercita pute-

rile suverane din cauza imixtiunei Reichului!"Guvernul înţelege să fie un instrument de provocaţie împotriva Statelor Unite, iar în aceste condiţii atitudinea guvernului american e dela sine înţeleasă." Maniu predă lui Gunther o aşa zisă "notă informativă", o metodă pe care o va folosi des în informarea legaţiilor străine. Guvernul american, spune dânsul, trebue să facă o deosebire netă între guvernul român, care se află la discreţia absolută a Germaniei şi statul român, ocupat milităreşte de trupele Axei şi pus în neputinţă de a reacţiona.

In aceeaşi săptămână, Maniu vede iarăşi pe Gunther la moşia Gerota - Tâncăbeşti. Americanul e autorizat să declare că "continuarea războiului de către români şi finlandezi, dincolo de fruntariile lor naţionale, este rău apreciată în Statele Unite". Asigurările pe cari încearcă să le aibă Maniu sunt prea categorice ca diplomaţia americană să le poată oferi. El vrea ca ministrul american să-i certifice în scris "că Anglia şi America nu pot considera România ca un stat inamic". Gunther arată că o asemenea declaraţie depăşeşte atribuţiile sale; dar lasă a înţelege că are mandatul să întrebe: "Ce ar puteansă facă România pentru cauza aliaţilor, la un moment potrivit." Maniu răspunde că aceasta atârnă de atitudinea şi înţelegerea pe care aliaţii o vor arăta "României ocupate de nemţi". Si cum Maniu e silit, din consideraţii de partid, să prezinte aceste conversaţii "ca o mare acţiune diplomatică" el declară "că guvernul trebue să înţeleagă că fiecare are de jucat rolul său, la timpul potrivit. Nu trebue să se repete spectacolul Marghiloman - Brătianu. Politica externă a partidului naţional-ţărănesc e în concordanţă cu interesele superioare ale ţării." Incercarea de a obţine un consimţământ tacit al guvernului pentru politica sa externă va fi continuată mult timp.

La 1 Aug. 1941, Maniu caută, pentru întâia oară, să folosească diplomaţia americană în clarificarea raporturilor cu Sovietele. El cere lui Gunther ca Anglia şi America să determine Sovietele să declare "că ocuparea Basarabiei şi Bucovinei în 1940 a fost o măsură de siguranţă împotriva unei eventuale agresiuni germane; că Sovietele n'au avut intenţiunea să anexeze aceste provincii şi că ele sunt gata să discute, la sfârşitul ostilităţilor, cu un guvern român, liber de orice influenţă străină". Diplomatul american nu consideră intervenţia oportună; el raportează totuşi şefilor săi, iar rezultatul e . . . că postul de radio Londra îndeamnă pe români să nu avanseze dincolo de Nistru!

IN LUPTA CU GUVERNUL

La 24 Iulie Maniu anunţă că lucrează la un răspuns detailat la scrisoarea ce o primise din partea dlui general Antonescu şi căreia nu-i putuse replica din cauză că intervenise războiul. Memoriul ce înaintase guvernului la 18 Iulie se bucură de o largă răspândire; agitaţia manistă creşte şi se întinde. La 31 Iulie Ilie Lazăr, Leucuţia şi Răchiţan sunt internaţi la Tg.-Jiu. Maniu îi declară "victime" ale germanilor şi îi califică "patrioţi şi luptători naţionalişti înfocaţi". A doua zi el cere liberalilor să adopte o atitudine similară faţă de problema războiului din Răsărit. Dinu Brătianu are încă ezitări. Maniu întreţine o atmosferă specială: pierderile noastre, spune dânsul, sunt considerabile. Nemţii ne-au lipsit de arme şi material modern de războiu. Jertfele noastre sunt mari şi inutile.

La 12 Aug., un manifest lămureşte atitudinea partidului faţă de războiu. "Pierderea provinciilor în 1940 un început de invazie; eliberarea Basarabiei şi Bucovinei, respingerea acestor invazii străine pe teritoriul naţional;" el nu trebue să se transforme într'un războiu alături de Germania, servind scopurile de agresiune şi cucerire ale Reichului; România

trebue să rămână alături de Anglia democratică." La 15 Aug. 1941 el desvoltă opiniunile sale într'o declarație destinată presei străine, explicând pe larg motivele ce-l îndeamnă să fie alături de puterile democratice și să nu aprobe expansiunea trupelor române dincolo de Nistru.

Activitatea externă se întretaie cu preocupări diverse. Maniu caută mereu motive noui de agitație. La 27 Iulie organizează un parastas la Biserica Unită pentru eroii ardeleni, căzuți în Rusia. E un mod de a pune în evidență că ardelenii sunt chemați să lupte pentru o cauză străină. In acelaș timp, el face o mare publicitate propagandei maghiare care reclamă restul Ardealului, din moment ce România se întinde la Est.

La 18 Aug. 1941 Maniu vede din nou pe Gunther la Brașov în prezența lui Popovici, Aurel Dobrescu și Serdici. Drul Lupu , care se află la vila lui Popovici, nu e invitat la conversație. Maniu se declară mulțumit cu rezultatul acestei întrevederi, deși ministrul american subliniase "poziția gravă a României" și "atmosfera imposibilă ce și-o crează prin excesele contra evreilor". La 19 Aug. se lansează una din acele "bombe" cari fac de mult timp specialitatea lui Maniu, atunci când are nevoie de"atmosferă". El va fi arestat din ordinul nemților, spun partizanii săi cari încearcă să alarmeze opinia publică din Ardeal, unde se știe că persoana sa exercită o ~~irezistibilă~~ mare atracție. Si fiindcă lucrul era anunțat că se va produce, dela un ceas la altul, se găsește imediat o explicație: arestarea lui Maniu a fost amânată din cauza agitației întreprinsă în străinătate de fostul Rege Carol, care publicase și un interwiew, reprodus de "Corriere dela Sera". Firește, Maniu nu e arestat, dar el știa ceva. Fiindcă la 21 Aug. 1941 e ridicat grupul Vișa - Rică Georgescu. Gruparea trece printr'un moment de panică. Se așteaptă arestări masive. Cooperarea organelor germane, la anchetă, impresionează rău. "Statul român a încetat

să-şi mai exercite suveranitatea" spune Maniu, care explică lucrurile printr'o "mare înscenare a nemţilor". Se răspândesc svonuri că arestările se vor extinde asupra trinităţii Gafencu - Ralea - Ghelmegeanu. Intreaga lume politică, bănuită de simpatii anglofile, se socoate ameninţată. Maniu desolidarizează partidul de grupul Vişa - Georgescu, dar ia în secret măsuri pentru a organiza apărarea celor arestaţi. El încearcă să acopere afacerea Georgescu-Vişa, care stârneşte protestările lui Mihalache şi ale drului Lupu, cu diversiuni diferite. La 26 Aug. readuce în discuţie problema româno-ungară şi preconizează schimbul de populaţie. La 27 Aug. se proectează întruniri în Ardeal, ca răspuns la sărbătoririle organizate de unguri, la împlinirea unui an dela ocuparea Transilvaniei de Nord. La 28 Aug., faţă de măsurile ce le anunţă guvernul pentru a potoli agitaţia, maniştii răspund în mod stereotip: "Vom suferi pentru cauza Ardealului". Si la 29 Aug. pornesc două întreprinderi noui: oameni de încredere organizează centre de informaţie la frontiera ungară, iar alţii caută să reînjghebe o mişcare de tineret, pe baze de"nuclee" cu scopul de a face propagandă orală, de a recruta partizani şi de a strânge informaţii. Chiar legionarii vor putea fi primi i individual, după ce vor fi supuşi unei verificări. La 30 Aug. are loc la Biserica Unită din Capitală un parastas, la un an dela arbitraj.

Preotul Man, vaidist revenit temporar la Maniu, ţine un discurs mişcător: "S'a repetat în această dramă istorică, spune dânsul, povestea lui Solomon. Mama vitregă, Ungaria, care n'are niciun simţământ pentru Ardealul nostru, a preferat să fie tăiat în două. Noi nu vom consimţi niciodată la această crimă."

In aceeaşi zi, se ţine o adunare a refugiaţilor, la care Maniu nu participă, dar unde totul se petrece după indicaţiile sale. Patru moţiuni, - către Rege, generalul Antonescu, ministrul german şi ministrul italian - protestează în contra arbitrajului. Un manifest intitulat: "Români, 30 August zi de

blestem" e răspândit pretutindeni. In faţa acestei activităţi laborioase Mihalache e uluit. "Cu toate greşelile sale, spune dânsul, Maniu e singurul care formulează idei importante." Dar desacordul său cu Maniu persistă: Mihalache crede într'o pace de compromis, Maniu proclamă sentenţios victoria, finală a Angliei.

La 30 Aug., drul Lupu dă semne de mare nemulţumire. El nu vrea să primească rolul ce i se dă în afacerea Georgescu - Vişa; "e ceva putred aici" spune dânsul. Protestează că nu e ţinut în curent cu conversaţiile duse cu Gunther şi vorbeşte favorabil regimului. "Antonescu trebue să reuşească, spune drul Lupu. Şi nu o spun fiindcă am faţă de dânsul sentimente prieteneşti, ci fiindcă e angajat steagul ţării. Nu pot înţelege însă ce căutăm la Odesa." Drul Lupu primeşte totuşi să meargă la Mareşalul Antonescu pentru a obţine eliberarea lui Ilie Lazăr, Leucuţia şi Răchiţan, dar şi pentru a-l felicita pentru noul său titlu, pe care-l socoteşte "pe deplin meritat". Maniu e preocupat de divergenţele din grupul românesc dela Londra. El detestă pe Tilea, dar emisarii săi de acolo sunt prea slabi. Cornel Bianu e unul dintre numeroşii săi nepoţi, tânăr, lipsit de experienţă şi de aptitudini deosebite. Legăturile lui se reduc la câteva scrisori de recomandaţie. Victor Cornea e un fost subataşat comercial, devenit manist de circumstanţă. Acţiunile lui Tilea par a fi mai bine cotate. Un singur moment Maniu crede că va fi obligat la o colaborare cu acesta, dar această impresie e trecătoare.

Aşa zisa politică de duplicitate, pe care o face Ungaria, constitue una din temele de bătaie ale lui Maniu. Ungaria, spune Maniu, nu face sacrificii militare pentru Axă; ea îşi rezervă forţele ei militare ca să se năpustească în contra României. Dar ea-şi crează şi o puternică rezervă engleză în jurul lui Tibor Eckard şi a contelui Bethlen, în vreme ce România neglijează factorul anglo-saxon. Ungaria va ieşi enorm avantajată din această politică, spune Maniu, care sugerează indirect

za guvernul să-i rezerve, în mod nestânjenit, un rol similar.

La 7 Septembrie 1941 se lansează un cuvânt de ordine al propagandei maniste: "Problema Ardealului nu se poate rezolvi, sub nicio formă, cu ajutorul Germaniei."

La 17 Sept. - unnan dela evacuarea ultimei părţi a Ardealului - parastas pentru regăţenii cari au murit pentru cauza Ardealului. In chipuri diferite, agitaţia revizionistă e menţinută.

NOUI RELATII DIPLOMATICE

La 7 Sept. 1941, Stirbey aranjează o nouă întâlnire între Gunther şi Maniu. Stirbey e menit să joace un rol însemnat; Maniu apreciază la justă valoare această captură interesantă. Omul care avea sub Regele Ferdinand o irezistibilă înrâurire asupra Palatului are la activul său o vastă experienţă. E un diplomat măsurat, inteligent, dibaciu şi cu întinse relaţii în străinătate. Ginerele său, Bockshall, de care fiica sa trăeşte despărţită, dar cu care bătrânul curtean menţine raporturi excelente, e unul din experţii englezi în afacerile româneşti. Stirbey singur poate pune în mişcare, în orice moment, relaţii de prima mână în Anglia, în Statele Unite, în Franţa şi în Elveţia. El e, apoi, un om ascultat în familia Brătianu şi poate răspunde la scopuri multiple. Principele e dispus să lucreze; el care stase, rezervat, în umbra lui Ionel Brătianu, pare deodată sfâşiat de mari ambiţiuni personale. Talentele lui Maniu de a găsi "slăbiciunea oamenilor" au unde să se exercite. E timpul însă să se stabilească noui contacte diplomatice; legaţia americană e pe punctul de a pleca. Apare atunci în scenă un diplomat nou: René de Weck, ministrul Elveţiei. La 18 Sept. 1941 Maniu are prima întâlnire cu "ministrul şviţerian" cum obicinueşte să se exprime. De Weck e la acea dată cel mai vechiu diplomat în Bucureşti. Om de pasiuni calme, el are mare interes pentru literatură decât pentru politică. Maniu ştie sgândăre ambiţiile: va rămâne cel

mai important diplomat neutru, va avea de jucat un rol extraordinar în România. El trebue să sprijine cauza libertăţii, trebue să devină agentul "României libere". De Weck e prudent; el are în acelaş timp o simpatie pentru vicepreşedintele de Consiliu, pe care n'o ascunde nici faţă de Maniu. Maniu insistă şi isbuteşte uneori.

In acelaş timp, Mihai Popovici cultivă asiduu pe Suphi Tanrioer, ministrul Turciei. E o legătură care va fi de mare folos acţiunii maniste în străinătate. Suphi Tanrioer va asigura contactul cu oficiile britanice din Turcia.

CIRCULARI SI MEMORII

In Sept, 1941 se produc unele manifestări carliste. Maniu e neplăcut surprins. In această privinţă, el crede că are un acord general. Dela Dinu Brătianu şi până la dl. Mareşal Antonescu, dela Ştirbey şi până la cuzişti, toată lumea detestă pe fostul Rege. Acţiunea sa în străinătate pare compromisă. Anglia şi Statele Unite nu-l primesc, Tilea nu îndrăsneşte să vorbească în numele lui, iar Davilla întreţine o campanie vehementă în contra fostului Suveran. Grupul carlist din Bucureşti - ~~Tătărescu, Ghelmegeanu~~ - stă el singur sub prea multe acuzaţii, ca să poată ridica capul! Si totuşi. . . Maniu aşteaptă abea momentul să poată lovi fără cruţare în foştii oameni ai regimului Carol. Guvernul e mai puţin pornit, decât îşi închipuie maniştii. La 9 Sept., Sever Bocu e primit de dl. Mareşal Antonescu. Rică Georgescu e considerat salvat, iar Bocu scrie în "Vestul" din Timişoara un articol de elogii pentru Conducător, care produce discuţii în tabăra manistă. La 18 Sept., Ilie Lazăr, Leucuţia şi Răchiţan sunt eliberaţi din lagăr. Cu cinci zile înainte Maniu făcuse din nou declaraţii în contra politicei militare a guvernului; el îşi exprima temerea că România va fi atrasă într'un războiu direct contra armatelor anglo-americane în Caucaz şi proclama iarăşi că nu ne putem angaja în acţiuni străine

de interesele noastre.

"Buletinul partidului" din Oct. 1941 e menit să risipească unele temeri în privinţa lui Mihalache; Maniu spusese: "e o intrigă infamă că Mihalache e dispus să intre în guvern." Iar Mihalache îşi fixase astfel poziţia sa în partid: "Nu voiu ezita să fac ce-mi cere Maniu. Cu o condiţie: să facă şi dânsul lafel. Nu voiu face însă nimic . . . ce nu va face şi Maniu."

Aceste temeri odată împrăştiate, circulara salută eliberarea Basarabiei, dar arată "că partidul rămâne credincios politicei sale externe, alături de puterile democratice, fără un spirit de duşmănie faţă de Germania." Dar afirmă, totuşi, în continuare: "Ocuparea Basarabiei se datoreşte înţelegerii ruso-germane. Profitând de slăbiciunea României, Axa a impus cedarea Transilvaniei şi a Cadrilaterului." E firesc ca opinia publică să fie favorabilă, spune circulara, statelor democratice cari au creat România Mare. "Partidul naţional-ţărănesc n'a recunoscut niciodată cedările, făcute fără consultarea ţării; acţiunea în curs, respingerea invaziunii şi isgonirea unor ocupanţi brutali şi nelegitimi. Scopul final e însă refacerea unităţii naţionale. Partidul naţional ţărănesc e acela care a obţinut, în 1920, la Londra, recunoaşterea Basarabiei. El rămâne credincios orientării sale alături de democraţii, pentru că politica acestora e întemeiată pe libertate şi pe dreptul de existenţă al statelor mici." Din considerente pozitive e de dorit ca bolşevismul să iasă înfrânt, dar şi forţa germană slăbită. Intreprinderea militară românească alături de Axă e riscată; România poate trece în rândul ţărilor învinse." Acestea au determinat pe Maniu, încheie circulara, să ceară Mareşalului Antonescu să nu se asocieze unui războiu de agresiune şi să oprească trupele române pe Nistru. La 24 Oct. Maniu primeşte pe drul Filderman, care-i vorbeşte de deportarea evreilor basarabeni stabiliţi în Regat. Maniu făgădueşte să susţină pe evrei şi se declară din nou "în contra măsurilor luate sub inspiraţie germană".

AL DOUILEA PLEBISCIT

In Noemb. 1941, Maniu ia atitudine faţă de al douilea plebiscit. Nu poate participa sub stare de asediu "pentru a da o justificare aparentă regimului autocratic şi a aproba un simulacru de consultare obştească". Decretul interzice discuţia şi cere un singur răspuns la un complex de întrebări. Nu e admisibil un plebiscit care să fixeze politica de organizare a statului. Nu se poate răspunde şi în chestia războiului şi a dictaturii, şi a românizării şi a germanizării, şi a poziţiei noastre internaţionale şi a posturii noastre umilite faţă de fraţii înstrăinaţi, şi a pactului tripartit care ne pune în războiu cu toată lumea şi nu ne oferă posibilitatea de a salva partea ruptă a Ardealului.

Maniu nu se mulţumeşte cu atâta. La 8 Dec. 1941, el adresează un nou memoriu dlui Mareşal Antonescu în care revine "asupra situaţiei create României prin continuarea războiului din Răsărit şi decimarea forţelor armatei noastre". El consideră conservarea armatei ca o necesitate naţională de prim ordin şi cere în mod stăruitor încetarea colaborării militare cu germanii.

In aceeaşi lună, partidul pune în discuţie nemulţumirile stârnite în ţară de administraţia militară. Se vorbeşte totuşi de o apropiată intrare a lui Gh. Brătianu în guvern. Lumea politică priveşte cu simpatie această colaborare. Maniu pune totul în mişcare pentru a o împiedica. Motivele sale? "Trebue să putem spune mâine, la conferinţa de pace, că niciunul dintre factorii politici ai ţării n'a colaborat cu germanii." Maniu merge în Ardeal pentru a agita spiritele în contra unei noui mobilizări; ce caută ardelenii în Rusia, e leit-motivul propagandei sale. Dar anul se sfârşeşte rău pentru agitatorii manişti. Anton Aurel Mureşanu, perceptor. . . şi ziarist, individ dubios care a trecut prin mai multe partide, bătăuş renumit care-şi făcuse o mică trambulină din ziarul "Ardealul", crede că-şi poate îngădui, într'o scrisoare adresată Conducătorului, ceeace nici Maniu nu îndrăznise.

E arestat. In aceeaşi lună isbucneşte afacerea Zăgănescu. Aurel Dobrescu, unul dintre vechii devotaţi ai lui Maniu, e arestat deasemeni. Partidul e din nou în agitaţie.

ANUL 1942

In Ianuarie 1942, erau destule motive cari să dicteze lui Maniu prudenţă: raporturile cu germanii deveneau una din marile preocupări nu numai ale cârmuirii, dar şi ale publicului; în partid, fracţiunea ţărănistă reprezentată de Mihalache-Hudiţă, neliniştită de unele ecouri agresive ce răzbăteau din cercurile legaţiei germane, cerea să nu se mai facă dificultăţi guvernului. Aceste dificultăţi, spuneau dânşii, facilitează indirect cererile germane, fiindcă obligă mereu guvernul să arate nemţilor că nu urmează sugestiile opoziţiei. La Dobreşti, în timpul Sărbătorilor, avusese loc o aprigă desbatere asupra tacticei partidului. Maniu care întreţine cu perseverenţă legenda "unităţii desăvârşite din conducere" răspândeşte svonul că între dânsul şi Mihalache e un acord complet. Drul Lupu e silit să lămurească partizanii: la Dobreşti nu s'a stabilit niciun acord, Maniu se orientează numai după ce vrea Anglia şi ignorează primejdia rusească.

Acolo, atât el cât şi Mihalache, au declarat că înţeleg greutăţile guvernului şi s'au împotrivit "unui nou memoriu care enervează inutil pe dl. Mareşal Antonescu." Maniu nu se dă bătut. Ca deobiceiu, el declară că ţine seamă de ceilalţi, dar face numai ceeace crede că e bine. La 8 Ianuarie, el critică ~~vehement~~ hotărârea guvernului de a pune la dispoziţia Germaniei noui forţe militare, "cari vor fi decimate în Răsărit". La 10 Ianuarie el răspândeşte o informaţie senzaţională: Hitler n'a cerut trupe, ci le-a oferit Mareşalul.

Ribbentrop merge la Budapesta; Bardossy ţine un discurs îndreptat în contra României. Maniu traduce discursul şi-i asigură o largă răspândire, pentru a învedera poziţia falsă a Germaniei, între Ungaria şi România.

RUPEREA RELATIILOR CU AMERICA

Guvernul român declară războiu Statelor Unite, iar maniştii prezintă acest eveniment ca simptomul cel mai grav. "~~că guvernul a înebunit~~"! Se şi răspândeşte, în derâdere, o frază dintr'un manifest inventat: "Când steagul românesc va fi implântat viguros la Casa Albă, atunci catapeteasma neamului românesc se va înălţa peste veacuri. . ."

Relaţiile lui Maniu cu legaţia americană se întrerupseseră. Incă din prima jumătate a lunii Dec. 1941, Gunther slăbit de boală, nu mai poate primi. Benton, ataşatul cu afaceri trebue ~~abea~~ câştigat. La 22 Dec. Gunther moare. La 10 Ian. 1942 Maniu reuşeşte să organizeze un mare dejun la Mihail Popovici; participă Benton, Maniu, Stirbey, drul Lupu. Cei prezenţi sunt informaţi că U.S.A. nu poate lua în considerare declaraţia de războiu a României, întrucât guvernul român n'are libertate şi iniţiativă proprie. Maniu relevă că a susţinut acelaş lucru în notele informative predate legaţiei americane; el crede însă "că România trebue oficial socotită ca un stat ocupat, iar actele guvernului său nu pot fi socotite ca exprimând voinţa poporului român". El arată că nici Gh. Brătianu, care avea simpatii pentru germani, n'a vrut să colaboreze cu dânşii.

Faţă de izolarea din propriul său partid, Maniu face sforţări pentru a se apropia din nou de Dinu Brătianu. Conflictul cu lumea anglo-saxonă înlesneşte această colaborare. La 14 Ian. 1942, Maniu şi Dinu Brătianu adresează un memoriu comun dlui Mareşal Antonescu în care protestează împotriva stării de războiu cu Anglia şi America. Convinşi de victoria anglo-saxonă, cei doui şefi democraţi descriu urmările acestei situaţiuni. Ei sunt contra trimiterii de noui trupe, ce nu sunt justificate prin avantagii de ordin teritorial. Preconizează retragerea trupelor, reorganizarea şi întărirea armatei. Gh. Brătianu

e convins să ducă memoriul dlui Mareşal Antonescu; Dsa nu-l primeşte, iar Gh. Brătianu se simte personal jignit.

La 27 Ian. 1942 legaţia americană părăseşte ţara; are loc o ultimă întrevedere cu Benton. Diplomatul american promite că va susţine la Casa Albă"cauza României libere" şi făgădueşte să ţină contactul cu Maniu, încredinţat că se va întoarce la un post în Europa. Ceeace se şi întâmplă, fiindcă Benton devine prim consul al Americii la Marsilia.

Dar el asigură mai mult contactul între Davilla şi Maniu, decât între Maniu şi Casa Albă.

AGITATIA MANISTA CRESTE

In aceeaşi lună, Maniu merge în Ardeal pentru a-şi da seama de situaţie. La reîntoarcere, el relevă îngrijorarea ce domneşte acolo. Ardelenii sunt ostili declararii războiului cu Statele Unite; ei sunt mai neliniştiţi cu privire la raporturile româno-maghiare. In vreme ce Ungaria se pregăteşte şi se înarmează, potenţialul militar şi economic al României slăbeşte. Ardelenii sunt alarmaţi faţă de svonurile că patru-cinci sute de mii de oameni noui vor fi trimişi pe front.

Se svoneşte că legionarii se împacă cu guvernul; Maniu arată că aceasta ar fi o greşală. Ei ar fi gata să facă orice concesii, pentru a pune mâna pe putere. Jocul ar arunca ţara în primejdie şi nesiguranţă. Maniu vrea să organizeze apărarea lui Mureşanu. De rândul acesta nu se opune numai drul Lupu, ci şi drul Virgil Solomon, dar totuşi Maniu isbuteşte să găsească banii trebuincioşi pentru apărători şi pentru soţia celui închis. Ziarul "Ardealul", trecut sub direcţia lui Const, Hagea, fost secretar de redacţie la "România Nouă" a lui Zaharia Boilă devine un organ pur manist.

Buletinul partidului pe luna Ianuarie 1942 aprobă "respingerea invaziunii" dela Răsărit, dar rămâne devotat

"ideologiei democratice care a asigurat crearea şi desvoltarea statului român". Politica alături de Anglia nu exclude lupta pentru desrobirea Bucovinei şi Basarabiei; în baza aceluiaş drept revendicăm Ardealul. Gruparea naţional-ţărănistă vede în guvern o formaţiune dictatorială; cum însă sunt împrejurări anormale, ea nu vrea să creeze dificultăţi guvernului Antonescu, ci doreşte numai să-şi exprime punctul ei de vedere. Buletinul desminte versiunea că Mihalache şi Lupu ar intra în guvern şi anunţă "că toate forţele partidului rămân solidare".

In aceeaşi lună, Maniu face o nouă intervenţie. Fiindcă dl. Mareşal Antonescu a refuzat să primească memoriul trimis prin Gh. Brătianu, el adresează o scrisoare drului Lupu, căruia îi cere să anunţe guvernului că Ungaria se pregăteşte să ocupe Banatul sârbesc şi să atace România. Concluzia: nicio unitate să nu fie scoasă din Transilvania. Ungurii vor să capete restul Ardealului dela englezi; de aceea, statul vecin face o politică prudentă atât faţă de problema războiului ca şi de chestia evreiască.

INTERVENTIILE LUI VON KILLINGER

Legaţia germană ia poziţie contra agitaţiei anglofile. Von Killinger ţine un discurs, în care atacă în termeni violenţi vechii oameni politici. Impresia în lumea politică e detestabilă. Se evocă gestul lui Nicolae Filipescu, care a pălmuit pe un ministru străin ce ofensase demnitatea naţională. Maniu are o întâlnire cu Dinu Brătianu. E de acord cu şeful liberalilor că ministrul german a săvârşit o neîngăduită imixtiune în treburile interne "şi că tutela pe care şi-o arogă e egală cu protectoratul". La 3 Febr.1942 Maniu trimite o "notă informativă" guvernelor englez şi american, prin intermediul legaţiei elveţiene. El prezintă discursul lui Killinger ca o dovadă publică că Germania consideră România sub protectorat.

Inainte de discursul ministrului german, Maniu

primise vizita lui Pflaumer. Acesta recunoaşte "că din punct de vedere naţional, Maniu are dreptate". Tot înainte de ieşirea baronului Killinger, prinţul de Rohan, sosit special în România, în secret, întreabă pe Maniu: Dece este duşmanul înverşunat al Germaniei? Era a doua vizită ce i-o făcea emisarul german ~~cancelarului Hitler~~. "Nu sunt duşmanul Dv., răspunde Maniu, dar spuneţi-mi ce aţi face în locul meu? Eu am educaţie germană şi-mi pare rău că nu pot fi cu Dv. Am citit însă în "Mein Kampf" că Germania trebue să-şi asigure spaţiul vital. . . şi să nu respecte niciun tratat decât dacă corespunde intereselor ei. Ungaria are dela Dv. toate satisfacţiile; în schimb, România rămâne ciuntită."

Prinţul de Rohan observă "că cele două puncte de vedere sunt prea deosebite, dar afirmă că Maniu se va convinge abea în viitor de eroarea sa."

Încercările germane pe lângă Maniu iau sfârşit; de aici înainte, germanii îl vor considera un inamic ireductibil, ce nu poate fi îmblânzit.

SENTINTA IN PROCESUL "PRO TRANSILVANIA"

O nouă intervenţie în Justiţie. Maniu, Mihalache şi drul Lupu cer despăgubiri Senatului, care sub F.R.N. i-a oprit să-şi exercite mandatele fiindcă refuzau să îmbrace uniforma albastră. La 21 Febr. 1942 Justiţia se pronunţă în favoarea fondatorilor asociaţiei "Pro Transilvania". Maniu organizează o manifestaţiune la locuinţa sa şi face proecte pentru începerea unei activităţi imediate. Toate forţele politice independente se vor reuni înjurul său, pentru a realiza un instrument naţional şi irident. El preconizează o vastă acţiune internaţională (birouri de propagandă în străinătate, contacte oficiale cu legaţiile, memorii către guvernele străine) şi o intensă agitaţie internă (comitete judeţene şi comunale, propagandă prin presă şi radio, întruniri). El se bizuia pe informaţiile ce le avea dela

întrevederea dintre Fuehrer şi dl. Mareşal Antonescu, la care "s'au amânat problemele importante interesând România". "E imposibilmsă restabilim graniţele cu ajutorul Axei, spune Maniu. Germania visează să creeze mici stătuleţe, dominate de dânsa. Biruinţa se câştigă prin lupte. Noi vom lupta cu toate riscurile."

Mihai Popovici, asupra căruia apasă o gestiune nejustificată, vrea să creeze o destindere faţă de guvern. El e primit de Vicepreşedintele Consiliului. După aceea, declară: "Memoriul guvernului către Hitler întăreşte acţiunea lui Maniu. Armata trebue să-şi conserve forţele. Prin intervenţia sa, Antonescu s'a pus de acord cu ţara şi armata."

Dar Maniu are preocupările sale. Din Londra vin ştiri rele privitoare la diferendul Tilea-Bianu. Englezii nu vor să recunoască niciunul dintre comitetele române. Maniu e înştiinţat că emigranţii români sunt sub orice aşteptări. E nevoie să se trimită personalităţi proeminente la Londra sau în Orientul apropiat. Guvernul britanic socoteşte o acţiune în afară absolut imperioasă.

Zaharia Boilă scrie o broşură despre Carol şi Lupeasca pentru o editură suedeză; ea are scopul să discrediteze pe Carol în străinătate. La 25 Febr. un mare interes în tabăra ardeleană pentru criza din Ungaria. Alegerea fiului lui Horthy e interpretată ca un gest anglofil, cu repercursii asupra raporturilor cu România.

AFACEREA IACOBICI

Criza ce se produce la Statul Major ~~prin opoziţia generalului Iacobici~~ dă lui Maniu posibilitatea să-şi extindă acţiunea în armată. Incă din timpul legionarilor, el căutase să câştige cercurile militare, dar rebeliunea părea a fi solidarizat definitiv armata cu regimul Antonescu.

După rebeliune, Maniu răspândeşte intenţionat ştirea că a sugerat un guvern militar, singurul în măsură să restabilească ordinea internă. El elogiază cu căldură virtuţile armatei; scopul său e să-şi creeze, pentru viitor, devotamente în cadrele superioare; el păstrează demult legături directe şi indirecte cu numeroşi generali; un grup de rezervişti, între cari generalii Rudeanu, Rădescu, Negrei, Vasilescu, Marcovici, Ilcuş, Boeru-Sibiu, Economu, col. Chiru, col. Locusteanu, col. Sfetescu, maior Răutu, etc. îi asigură un contact permanent cu cercurile militare. Ofiţeri superiori ardeleni înraportează asupra evenimentelor din armată; alţii fac referate cu privire la problemele technice militare şi la luptele de pe fronturi. Intotdeauna el căutase să aibă armata. In 1929, cum ia puterea, vrea să împrăştie, printr'un mare gest, aversiunea pe care cercurile militare o aveau în contra sa, din cauza luptelor ce le dusese cu Brătianu. El convoacă imediat căpeteniile din armată, pentru a desbate înarmarea; nu se lasă impresionat nici de strigătele lui Titulescu, care nu înţelege "aceste tendinţe militariste". El posedă ca nimeni altul talentul de a cultiva relaţiile, de a măguli vanitățile, de a trezi speranţe personale; politeţa sa e proverbială. Mulţi cred că-şi pot asigura situaţiuni importante; Maniu face totul spre a încuraja orice veleitate. ~~Simpatiile sale cresc în armată~~. Când o parte din rebeli apar în faţa Consiliului de Războiu, unii judecători îl întreabă ce au de făcut. Maniu răspunde: "legea"!

f. 512

Raportul Iacobici e socotit astfel de Maniu ca cea mai importantă confirmare a politicei militare preconizate de dânsul. Dacă şeful Marelui Stat Major găseşte că nu mai putem da trupe noui şi că armata trebue să intre într'o perioadă de reorganizare, ce argumente s'ar mai putea opune tezei sale?

Iacobici nu poate intra sub învinuirea de anglofilie, spune Maniu. Jumătate german prin sânge, el e german complet prin educaţie.

Iacobici are încrederea generalilor germani. Ei sunt convinşi de capacitatea sa. Subşefii de Stat Major, Mazarini şi Tătăranu, sunt de acord cu dânsul. In faţa acestei opoziţii, ce poate să mai spună Mareşalul? Pe aceste teme, afacerea Iacobici va constitui luni de zile marea "piesă" a lui Maniu, la dosarul războiului. El adânceşte îndată legăturile cu generalul opozant; Leucuţia şi drul Jovin aduc şi transmit mesagii, schimba informaţii, organizează întâlniri şi mese.

Propaganda manistă e mobilizată spre a face atmosferă în jurul lui Iacobici; el devine omul care poate prelua succesiunea dlui Mareşal Antonescu, cu consimţământul germanilor . . . şi cu încrederea armatei.

Această sugestie va lua forme publice mai târziu, când se acreditează cu insistenţă svonul că sănătatea dlui Mareşal Antonescu îl va obliga să-şi părăsească funcţiunile.

Maniu va fi silit să se apere, apoi, în faţa lui Mihalache şi a drului Lupu; el va spune că n'a urmărit pronunciamente şi că n'a avut niciodată intenţia să răstoarne pe dl. Mareşal Antonescu, dar planurile sale sunt întotdeauna tenebroase.

INTRE GERMANI SI ROMANI.

La intervenţia lui Killinger, Maniu raspunde în două feluri: întâiu, el răspândeşte în sute de exemplare lungul memoriu din 6 Iulie 1941 prin care răspunde la o scrisoare ce a primit din partea dlui Mareşal Antonescu; acest memoriu conţine un material vast cu privire la germanizarea vieţii economice, la care experţii partidului lucraseră câteva luni.

Apoi, Maniu cere lui Dinu Brătianu să se asocieze la o intervenţie directă. Seful grupării liberale refuză. Maniu foloseşte atunci unul din sistemele sale sinuoase; el cere lui Jumanca, socialist ardelean cu care colaborase mai demult, să-i adreseze un memoriu privitor la acţiunea minorităţii germane

în Ardeal. La 22 Februarie 1942 Maniu scrie vicepreşedintelui de Consiliu şi trimite scrisoarea prin Mihai Popovici, care încearcă să creeze o legătură directă cu Preşedinţia. Maniu spune că germanii au devenit insuportabili, că demnitatea românilor e zilnic umilită. Concurenţa economică a saşilor e o primejdie. Ei au devenit stat în stat: au drepturi ce se refuză populaţiei româneşti, fac întruniri, au organizaţii premilitare, uniforme şi arme. Alătură un apel al organizaţiei "Deutsche Mannschaft" din Braşov, care cere saşilor să asculte numai de ordinele Fuèhrer-ului. Maniu arată că se şi vorbeşte de o "Donauland" sub protectorat german şi atribue aceste planuri unei toleranţe locale "fiindcă în Ungaria, germanii nu şi-au îngăduit aceasta". Ce să creadă saşii, spune Maniu, când Killinger distribue laude Conducătorului şi intervine în afacerile interne. Armata e sub nemţi, viaţa economică germanizată, minoritatea germană stat în stat. E o renunţare umilitoare şi primejdioasă pentru viitor', iar din nou cu referire la discursul lui Killinger:"Palmele ce le dă cineva unui individ legat în lanţuri nu ofensează pe cel pălmuit, ci pe cel ce pălmueşte."

In Ardeal, unde saşii întrecuseră într'adevăr măsura, scrisoarea e bine primită.

IAR PROBLEMA ARDEALULUI

La 25 Febr. 1942 se hotăreşte reluarea activităţii "Pro Transilvania" în secret; sunt date misiuni confidenţiale pentru Ardeal, Banat şi teritoriul ocupat. Intrevederea dintre dl. Mareşal Antonescu şi Fuehrer e exploatată, de rândul acesta, şi din punctul de vedere al Ardealului. Se anunţă că dl. Mareşal Antonescu a cerut asigurări în chestia Ardealului şi nu le-a putut obţine, decât într-o formă . . . care nu asigură nimic. Germania va încuraja şi România şi Ungaria, spune Maniu. Dacă pierde războiul, chestiunea nu există; dacă câştigă, ea va proceda contra ambelor părţi şi numai potrivit cu interesele ei. Si fiindcă unii partizani fac tot felul de ipoteze,

Maniu exclamă: "Cine crede că mai poate învinge Germania, nu merită să citească toată viaţa decât telegramele D.N.B." El arată apoi că faimoasa unitate germană e o legendă, că în partidul naţional-socialist există nenumărate partiduţe, curente, interese şi contra interese. La 27 Febr. el vede pe De Weck, ministrul Elveţiei; la 1 Martie Mihai Popovici se întâlneşte cu ministrul elveţian. Aceeaşi preocupare: ce-a făcut Mareşalul la Fuehrer. De Weck e informat că germanii au dat asigurări identice Ungariei şi României, iar Maniu fireşte că exploatează această ştire.

ALARMA DIN FEBRUARIE 1942

In jurul vizitei dlui Mareşal Antonescu la Fuehrer, Maniu crează o alarmă extraordinară. Maniu vede zilnic pe Brătianu, pe Stirbey, generali şi diplomaţi. El prezintă situaţia ca extraordinară. S'a hotărât să se trimită noui trupe pe frontul de Răsărit, Mareşalul n'a putut rezista lui Hitler. Sute de mii de români vor fi ucişi. Tara va rămâne fără armată. "Trecem prin momentul cel mai greu" spune Maniu. Tactica sa e însă ca, în toiul marilor sale acţiuni antigermane şi antiguvernamentale, să-şi asigure poziţia prin diversiuni. La 1 Martie, maniştii răspândesc ştirea că viaţa lui Maniu e în pericol; serviciile secrete germane urmăresc să-l suprime. Maniu ar trebui să plece în străinătate, dar nu consimte să dezerteze dela datoria sa. Mai târziu, De Weck îi va transmite, într'adevăr, un mesagiu secret, anunţând că noul ataşat de poliţie german din Bucureşti are o misiune care priveşte viaţa lui Maniu.

E uşor de înţeles ce impresie face această ştire în Ardeal, unde Maniu îşi menţine popularitatea. La 14 Martie 1942 - în mijlocul acestei agitaţii - el găseşte nimerit să adreseze o scrisoare românilor din Ardealul ocupat. Ii îndeamnă să aibă conştiinţa trează, să fie gata de luptă şi de jertfă pentru refacerea unităţii naţionale; el părăseşte tonul de

partid şi le spune " că se face tot ce se poate în serviciul cauzei naţionale; Regele care a cedat Ardealul a fost alungat, iar atrocităţile săvârşite de Unguri au umplut de indignare pe toţi românii."Scrisori asemănătoare sunt trimise de Mihai Popovici la Mureş, Ghiţă Popp la Someş, Ilie Lazăr la Maramureş. La 17 Martie, Maniu se prezintă la Curtea de Apel pentru soc. "Pro Transilvania". In aceleaşi zile,prietenii săi încep o luptă cu Valer Pop la Asociaţia refugiaţilor. Această atmosferă, creată cu toate mijloacele de cari dispun maniştii, nu isbuteşte să înfrângă rezerva celorlalţi. Maniu vrea o acţiune răsunătoare împotriva trimiterilor de noui trupe. Dinu Brătianu ezită. Mihalache, Popovici şi drul Lupu se opun. Maniu îşi aminteşte că "tactica retragerilor" i-a dat mari posibilităţi în trecut.

La 26 Mart.1942, Maniu pleacă supărat în Ardeal. Popovici anunţă pe Lupu că Maniu nu se va întoarce decât chemat, şi că a predat interimatul conducerii lui Mihalache, Popovici şi Lupu. In acelaş timp, Popovici pledează pentru un armistiţiu cu guvernul; gruparea n'ar părăsi politica sa, dar ar modera-o ca să evite greutăţi guvernului. Drul Lupu suspectează pe Maniu că e înţeles cu Popovici, că acesta din urmă are motive personale să nu dorească ostilitatea guvernului. Discuţiile sunt violente. Drul Lupu declară că n'are de primit conducerea . . . unui armistiţiu! Acţiunea Maniu a fost supraevaluată, el-drul Lupu nu s'a considerat niciodată în ostilitate cu guvernul. Mihalache refuză deasemeni; el spune că eliberarea lui Aurel Dobrescu obligă partidul la espectativă, Maniu replică, prin emisari, că agitaţia e indispensabilă din punct de vedere naţional, dar că armistiţiul cu guvernul există din ziua plecării Regelui Carol. Nu urmărim răsturnarea guvernului, ci o posibilitate legală de funcţionare a partidului nostru. Ne desparte totul, dar guvernul e necesar. Am vrut să-l împiedicăm

Drul Lupu e gata să ceară audienţă însă numai pentru intervenţii privitoare la colaborarea militară, aşa cum a convenit şi Mihalache; cel mult la primejdia ungaro-bulgară, fără a introduce în text consideraţii de politică externă." Maniu convine, dar Dinu Brătianu întârzie adeziunea sa. La 15 Maiu, faţă de agitaţia legionară din şcoli şi universităţi, Ghiţă Popp redactează "în numele studenţimii" un manifest, în care cu o neobişnuită violenţă de limbaj se face procesul activităţii şi crimelor legionare. Gh. Taşcă, Hudiţă şi Popp încearcă să capteze pe studenţi.

La 22 Maiu "tineretul democrat" răspândeşte un manifest: fraţii din Ungaria n'au fost uitaţi, libertatea politică şi drepturile imprescriptibile ale românilor trebuesc afirmate. "Oricât de bine intenţionată e dictatura şi cinstit actualul şef al regimului, ea e o presiune asupra forţelor vii ale neamului." Manifestul face elogiul partidelor democratice cari vor aduce libertatea socială şi noua Unire şi proclamă victoria Angliei şi Americii. La 23 Maiu, Maniu readuce chestia delegaţiei de 12 persoane, dar biroul respinge din nou propunerea. Un memoriu alcătuit de Ghiţă Popp (Nu e în interesul României ca pe de o parte să stea în conflict cu Anglia şi America, iar pe de alta să-şi distrugă forţele sale militare în Rasărit; să nu se mai trimită noui trupe, cele existente pe front să fie retrase pe linia Nistrului; balanţa începe să încline în spre anglo-saxoni.) şi trimis la Dobreşti, e respins de Mihalache; acesta susţine că trupele nu pot fi retrase pe linia Nistrului şi că guvernul nu poate părăsi Transnistria. La 2 Iunie, memoriul capătă o nouă redactare, iar Maniu încearcă să obţină adeziunea lui Brătianu. La 9 Iunie, legionarii încearcă să pătrundă în partid, după ce la 15 Maiu, prin prof. Dragoş-Braşov, se încercase o colaborare camuflată cu comuniştii; Maniu rămâne rezervat faţă de ambele extreme. La 14 Iunie, Maniu iniţiază contacte cu Cancicov, de care vrea să se servească pentru o serie de

să comită noui erori: să decimeze armata, să piardă independenţa ţării, să germanizeze viaţa economică, să creeze ireparabilul în chestia evreiască - şi atâta tot. La 30 Mart., noui discuţii vehemente cu Maniu. Lupu spune neted: "Ai depline puteri, dle Maniu. Ori renunţi la ele şi alegem un nou şef; ori nu renunţi şi porţi mai departe răspunderea. Mie să nu-mi umblii cu şurubării." Drul Lupu ştie că Maniu n'are de gând să renunţe la deplinele puteri, ce i le-a dat partidul. Dinu Brătianu e deasemeni rezervat. "Nu se pot face decât puţine lucruri spune şeful grupării liberale: să te ţii în curent, să afirmi un punct de vedere când se poate, să păstrezi contactul cu lumea - şi atâta. Altfel, provocăm represaliile nemţilor şi distrugem definitiv partidele."La 5 Apr. Maniu pune totuşi în pregătire un nou memoriu. El vorbeşte de nouile angajamente militare luate de dl. Mareşal Antonescu, de decimarea armatei; el pune în faţă pregătirile ungare şi bulgare şi acordul stabilit cu prilejul vizitei Statului Major ungar la Sofia. Dacă continuăm să dăm trupe nu vom fi în stare să rezistăm unui atac ungaro-bulgar. El desvoltă problema raporturilor cu Axa şi Ungaria, ajungând la încheierea că România nu-şi poate reface graniţele cu ajutorul Axei. Dar partidul se opune să se trimită memoriul. Dinu Brătianu declară că după atitudinea avută de dl. Mareşal Antonescu, care refuzase memoriul trimis prin Gheorghe Bratianu, renunţă la o activitate memorandistică. Maniu începe să se ocupe de chestiunea deportării evreilor, ce se anunţase; el însărcinează diverşi experţi ai partidului să întocmească studii privitoare la vechimea evreilor în provinciile româneşti. O atenţie deosebită se acordă evreilor ardeleni. La 13 Maiu Maniu readuce în discuţie chestia demersului; el preconizează ca o delegaţie de şase liberali şi şase naţional-ţărănişti să meargă la dl. Mareşal Antonescu. Mihai Popovici declară că partidul şi-a fixat demult poziţia; au intervenit elemente noui, susţine Maniu.

manevre interne. Cancicov ar putea, la un moment oportun, să alcătuiască un guvern de tranziţie, care să aibă aprobarea germanilor, dar să poată iniţia, în acelaş timp, contacte oficiale cu celălalt grup beligerant. Cancicov - care vede aproape zilnic pe Mihai Popovici - e dispus să se preteze la acest rol. La 9 Iunie se aşteaptă o nouă întrevedere Mareşal Antonescu - Fuehrer. Maniu susţine că germanii au oferit o comandă importantă lui Iacobici, dar că guvernul l-a împiedicat să plece pe front. In tot cursul lunei Iunie răzbat ecouri despre dificultăţi în relaţiile româno-germane. ~~Maniu susţine că dl. Mareşal Antonescu nu se poate despărţi de vicepreşedintele de Consiliu.~~

Se produce şi o înrăutăţire în relaţiile cu Ungaria. Comisia de arbitraj germano-italiană, care privise nepăsătoare persecuţiile maghiare se pronunţă tot în favoarea ungurilor. Faţă de această situaţie, Lupu şi Popovici găsesc că nu e cazul unor demersuri, cari să lase impresia că guvernul acceptă sugestiile opoziţiei anglofile. Maniu trebue să cedeze. El e nervos şi irascibil, dar la începutul lui Iulie se destăinue că germanii au găsit la o bancă în străinătate un depozit de aur al lui Mihai Popovici.

POLEMICA MANIU - VALER POP

Maniu găsise, între timp, un nou mijloc de a agita punctul său de vedere. La 21 Iun. 1942, Valer Pop adresează o scrisoare lui Maniu în care protestează că e prezentat ca unul dintre semnatarii arbitrajului dela Viena. Maniu nu aştepta decât acest prilej. La 27 Iun. Maniu stabileşte, într'o scrisoare larg răspândită, răspunderea celor cari au cedat Ardealul. Prin negocierile la cari a luat parte, Valer Pop a admis că frontierele Ardealului pot fi puse în discuţie. Acţiunea lui Maniu urmăreşte două scopuri: să solidarizeze cu Regele Carol toţi oamenii politici cari au colaborat cu acesta, dar mai mult să pună în evidenţă rolul puterilor Axei în cedările teritoriale.

Valer Pop reconstitue împrejurările externe cari au dus la arbitraj. Răspunderea o poartă Anglia, Franţa şi partidele, în frunte cu Maniu, care a făcut "politică patriotard-demagogică". Neacceptarea arbitrajului ar fi provocat împărţirea ţării şi dispariţia statului român, spune Valer Pop, care produce o declaraţie ce ar fi făcut-o Ribbentrop "dacă nu se accepta arbitrajul". La 10 Iul. Maniu răspunde din nou. La 17 Iul. altă scrisoare. Cât există o armată română, nu se cedează teritorii, spune Maniu. Valer Pop e acuzat că n'a reacţionat contra desminţirii date de Fabricius că Germania ar fi dat un ultimatum României pentru acceptarea arbitrajului, că n'a reacţionat în contra desminţirii Sovietelor că ar fi fost hotărâte să atace România, îndată ce am fi intrat cu Ungaria în războiu. "Aceste afirmaţii au fost transmise de Dv. cu insistenţă dela Viena, chiar în cursul şedinţei. Trebuia să recunoaşteţi că desminţirile date sunt întemeiate şi să confirmaţi că informaţia Dv. prin care aţi influenţat în mod hotărâtor Consiliul de Coroană a fost falsă, deci hotărârea luată invalidă - sau să combateţi acele desminţiri şi prin urmare să dovediţi că hotărârea Consiliului de Coroană a fost luată într'o stare de constrângere şi că prin urmare este dela origină viciată şi că în consecinţă evacuarea şi predarea Ardealului de Nord nu s'a făcut voluntar. In ambele cazuri, o atitudine fermă şi clară ar fi contribuit la posibilitatea atacării dictatului," spune Maniu, care mai adaugă: "Da, e adevărat, sunt un democrat ireductibil şi cred că interesele permanente ale Românismului sunt legate strâns de democraţia naţională. N'am aprobat niciodată politica externă şi internă a lui Carol." Polemica durează până la 4 Aug. 1942, când Maniu înpune capăt printr'o scrisoare de o violenţă de limbaj neobişnuită la dânsul.

MEMORIUL DELA 22 IULIE 1942

Intervenţia pe care Maniu o proectase încă din Februarie, trezind controverse aprinse în sânul conducerii naţional-ţărăniste şi provocând rezerva lui Brătianu, se face abea în Iulie, într'o formă originală. Maniu se adresează drului Lupu: "Aflând că vei avea ocazia să iei contact cu dl. Mareşal Antonescu, te rog să-i aduci la cunoştiinţă şi să faci tot posibilul să simtă durerea şi îngrijorarea cari străbat sufletele româneşti şi să ia urgent măsurile ce se impun în împrejurările actuale." Ce spune Maniu în această scrisoare? Că deşi s'a afirmat că nu se vor trimite noui trupe, se duc totuşi, fără întrerupere, trupe din Ardeal şi Banat. "In ţară şi în Ardeal e o adâncă îngrijorare: cum de conducerea de stat riscă, se întreabă lumea, de a goli ţara de armată, în acelaş timp când Ungaria şi Bulgaria sunt înarmate până în dinţi şi când în Ungaria, în văzul tuturor, nu numai că se fortifică graniţele dinspre noi, dar se concentrează trupe şi divizii motorizate în Ardealul de Nord, pregătindu-se chiar pentru vara şi toamna aceasta la o mare manevră militară în apropierea hotarelor noastre." Ungaria vrea Ardealul întreg, spune Maniu. Persecuţiile din partea cedată nu mai pot fi îndurate; până când va veni ziua desrobirii, cel puţin să se ia măsuri "văzute şi simţite de toţi, cari să dea opiniei publice conştiinţa puterii şi sentimentul siguranţei. In acest scop, întreaga ţară şi opinie publică cer să nu se mai trimită niciun soldat pe frontul de Răsărit, ci din contra, să se înceapă imediat retragerea trupelor noastre."

Drul Lupu, e încărcat de întâmpinări şi plângeri: memoriul Maniu, un memoriu al lui Dori Popovici privitor la felul cum s'a făcut deportarea evreilor în Bucovina, întâmpinări dela Filderman, o petiţie a dnei Dobrescu, un memoriu al lui Moş Ion Codreanu în care sugerează unele graţieri în Basarabia.

CONTACTELE LUI MANIU CU STRAINATATEA

Contactele lui Maniu cu străinătatea constitue problema cea mai dificilă, deşi s'au făcut sforţări pe căi diferite pentru identificarea lor. Legaţiile neutre asigură în mod obişnuit aceste legături, dar căile sunt deseori întortochiate, astfel că la un răspuns trimis printr'o legaţie se primeşte o comunicare prin alta. Cita Davilla, care pretinde a avea raporturi strânse cu guvernul american, cu Litvinov, cu Beneş, cu legaţia engleză din Washington, cu guvernul polonez şi cu celelalte guverne emigrante, e un fel de ambasador al lui Maniu, dar el are şi mari veleităţi personale, cari nu fac plăcere maniştilor. El a comunicat lui Maniu cu ajutorul lui Benton (curier fiind Serdici care se deplasa la Lisabona) şi prin diferite legaţii neutre, dar jocul n'a putut continua, deoarece unii diplomaţi străini, ca René de Weck, de exemplu, n'au vrut să-şi asume rolul de curieri. Comunicările din Londra ale lui Cornel Bianu se fac prin suedezi sau portughezi, însă cu mari întârzieri. Principala legătură se face însă cu oficiile britanice din Istanbul-Cairo, cari au în raza lor de activitate şi România. Contactul este asigurat de legaţia Turciei şi de diverşi curieri ce funcţionează însă cu dificultăţi şi întârzieri. Maniu se plânge intimilor săi că guvernul nu înţelege. . . că ar putea să-i faciliteze sarcina, totuşi el foloseşte căile existente cu un zel neobosit. El nu trimite înafară numai copii după memoriile şi manifestele ce le alcătueşte, ci întreprinde, printr'o nesfârşită serie de note şi mesagii, o adevărată acţiune diplomatică.

La 30 Mart.1942, Maniu profită de prezenţa lui Eden la Moscova pentru a trimite o notă în care cere ca Rusia să declare formal că renunţă la Basarabia şi Bucovina de Nord. Aceste provincii sunt recunoscute şi garantate de Anglia şi America, spune Maniu, care adaugă: "In chipul acesta, românii vor fi convinşi de inutilitatea războiului ce-l poartă în Răsărit. Propaganda germană, care pune mereu în evidenţă că fără lupta Germaniei, Rusia ar ocupa România, ar rămâne fără efect."

La 6 Apr., Maniu aşteaptă din Londra precizări în chestia Basarabiei, dar rămâne decepţionat că diplomaţia britanică n'a isbutit nici în negocierile polono-sovietice. Chestiunea prizonierilor polonezi şi a organizării unei armate a emigranţilor polonezim pe teritoriul sovietic sunt neînsemnate faţă de diferendul teritorial polono-rus, rămas neclarificat.

Maniu e înştiinţat că declaraţiunea sovietică de renunţare la Basarabia comportă imense greutăţi. Dacă Mareşalul Antonescu ar consimţi la retragerea trupelor din Rusia, chestiunea s'ar schimba în favoarea noastră; şeful grupării naţional-ţărăniste hotăreşte să persiste în această direcţie "şi ca tactică faţă de englezi"; el constată că "situaţia noastră e intenabilă" şi că o politică activă anglofilă e imposibilă, deşi cercurile maniste au ca temă de discuţie "trecerea dela politica pasivistă la o politică activistă".

La 8 Apr. 1942 presa din Anglia, America, Elveţia şi Turcia se ocupă deodată de acţiunea lui Maniu, ceeace indică o intervenţie a serviciilor britanice de propagandă. Un articol cu o semnificaţie deosebită e publicat în revista elveţiană "Weltwoche", care atribue dărâmarea lui Carol"sistemelor insinuoase ale lui Maniu"; revista constată că aceleaşi sisteme sunt întrebuinţate de Maniu şi faţă de Mareşalul Antonescu. Lumea politică trage încheerea că Maniu e socotit de guvernele aliate singura forţă puternică din România, pe care s'ar putea sprijini. La 16 Apr. se produce un eveniment mai important: postul de radio Londra difuzează un comunicat oficios privitor la România. Maniu desprinde trei elemente principale: Anglia şi America recunosc că poziţia actuală a României e rezultatul unor factori militari şi politici independenţi de voinţa ei; România n'a fost cedată în zona de influenţă sovietică, dar precizarea politicei româno-ruse e indispensabilă, în momentul când relaţiile anglo-ruse vor intra într'o perioadă mai

favorabilă; că ţările anglo-saxone nu concep ca România să nu aducă aportul ei în lupta contra lui Hitler.

Fierberea stârnită de acest comunicat al Londrei e destul de mare în toate cercurile. Maniu îl foloseşte faţă de moderaţii din partid. El începe să ia în examinare posibilităţile unei intervenţii de fapt în contra germanilor. Două soluţii îi par demne de examinat:un războiu în contra Ungariei, într'un moment în care anglo-americanii ar avea interesul să desorganizeze liniile de etape din spatele frontului german din Rusia; o asociere la acţiunea anglo-americană în Balcani, în cazul în care aceştia ar deschide un nou front cu ajutorul Turciei. Pentru a duce războiu contra Ungariei avem nevoie de armată, iar ea e decimată pe frontul de Răsărit, observă Maniu; iar cât priveşte un războiu balcanic, el e întârziat de hotărârea Turciei de a rămâne neutră cât mai multă vreme. La 7 Mai, dejun la Mihai Popovici. Participă Maniu, De Weck, Truelle şi Tanrioer. Se schimbă informaţii cu privire la situaţia militară. Italia nu vrea să ia parte la ofensiva din Răsărit, Ungaria deasemeni. Finlanda a şi obţinut consimţământul să rămână pe o linie defensivă. Numai România a trimis şi trimite trupe masive. Politica finlandeză va fi, de aici înainte, un argument suprem pentru Maniu. La 23 Mai, Maniu trimite prin legaţia elveţiană "o notă informativă" reprezentând punctul de vedere românesc în chestia Basarabiei şi Bucovinei. El e îngrijorat, în acelaş timp, că nunciatura papală are tendinţe maghiarofile şi crede că trebue să pună în mişcare influenţa Bisericii Unite.

INVITATIILE LONDREI

Londra şi Washington-ul se ocupă de România. La 27 Mai 1942 se anunţă că personalul legaţiei noastre din America refuză în bloc să se întoarcă în ţară; Maniu aplaudă această hotărâre şi se bucură şi mai mult când radio Budapesta acuză România de duplicitate. El arată că acţiunea ungară în

America desfăşoară sub conducerea lui Eckardt o propagandă antiromânească, care ne face mult rău. La 9 Iun. se produce scrisoarea lui Roosevelt către congres în chestia războiului cu România. Ea e de aşa natură, încât Maniu o poate prezenta ca o urmare a intervenţiilor sale în afară. America nu ne declară războiu, ci ia numai act de declaraţia noastră. Roosevelt recunoaşte că România nu se află în situaţia de a proceda potrivit cu voinţa ei, deoarece se află sub stăpânirea lui Hitler. E aceeaşi teză pe care o susţine Maniu demult; propaganda sa are ocazia să arate că America e în fond prietena noastră, dar că totul atârnă de politica generală pe care va înţelege s'o ducă guvernul, cât şi de politica faţă de evrei, cari au în America forţe puternice la dispoziţia lor. La 5 Iul. Eden ţine un discurs în Camera Comunelor; ministrul britanic declară că situaţia României va depinde de modul în care poporul român - şi nu guvernul - va şti să acţioneze în favoarea cauzei aliate. Acest apel fusese repetat de mai multe ori de posturile britanice de radio şi începuse să preocupe şi emisiunile americane. Pentru Maniu, situaţia apare clară: memoriile şi intervenţiile sale pot fi interesante, dar situaţia României nu poate fi decisă decât de o acţiune propriu zisă, ce ar desfăşura-o, la un moment potrivit, alături de Anglia şi America.

La 25 Iulie Maniu are o întrevedere cu Donche dela legaţia elveţiană. "Politica României e înţeleasă până la un punct în Anglia şi America, spune Donche; dar continuarea războiului în Răsărit şi reacţia cercurilor evreeşti de acolo agravează situaţiunea Dv," La 25 Iulie, într'una din scrisorile adresate lui Valer Pop, Maniu găseşte util să spună: "Progresul omenirii nu se poate realiza decât pe baza naţionalismului curat, a democraţiei naţionale şi a dreptăţii sociale. M'am silit să păstrez partidul la stânga partidelor burgheze şi ca formă constituţională şi ca fond politic de

reforme practice. Am fost întotdeauna pentru orientarea politică franco-engleză. Ex-regele Carol simula pro forma o politică externă anglo-franceză, însă în realitate şi ca înclinaţie sufletească şi îndeosebi în acte concrete era cu Germania şi o serveaz pe aceasta."

La 8 Aug., Pavel Pavel vorbeşte la un congres din Londra în numele românilor liberi. Iar se pune chestia reprezentării în străinătate. Maniu arată că cultiva cercurile engleze încă din timpul ungurilor, că a stabilit un acord cu Reginald Hoare, că întreţine contacte interesante cu guvernele aliate şi că însuşi Gafencu, care credea că se poate mişca singur, a trebuit să constate în străinătate "că nu se poate trece peste partidul naţional-ţărănesc". Ce interesează, în aceste condiţii, agitaţia diverşilor . . . români liberi? Totuşi, maniştii păstrează convingerea că ar trebui să meargă la Londra şi Washington oamenii politici de mâna întâia. "Cehoslovacia e reprezentată de Beneş, iar România de Cornel Bianu" se spune, pe şoptite, pentru a nu indispune pe Maniu.

Anulare

IMPOTRIVA DEPORTARII EVREILOR

Desamăgirea lui Maniu e că alianţa germano-română "împinge pe dl. Mareşal Antonescu până la ultimele consecinţe ale politicei sale". In loc de a se descuraja de creşterea puterii aliate, el se hotăreşte să susţină, pe toate căile, o luptă al cărei rezultat va fi pentru România viaţa sau moartea. In baza unor puteri nelimitate, spune Maniu, Mareşalul şi-a rezervat pentru sine totul. Miniştrii nu mai contează; ei au devenit nişte simple instrumente de execuţie. Mareşalul şi vicepreşedintele de Consiliu legiferează şi hotăresc fără odihnă. Printr'o simplă rezoluţie se remaniază România, se schimbă vechi instituţiuni, se înfiinţează altele, se decide soarta a sute de mii de oameni. Unde va duce această atotputernicie? Maniu e convins că Mareşalul îl urăşte, dar că el poate

să fie . . . obiectiv. Asta-l împiedică, spune dânsul, să poată discuta direct cu Conducătorul Statului. Deportarea evreilor ar necesita, declară Maniu, "o examinare cuminte a problemei". La 14 Aug. el strânge material privitor la felul în care s'au făcut deportările în Basarabia şi Bucovina. Teza sa:"deportările au fost ordonate de germani, adoptate de guvern şi urgentate de un grup restrâns de funcţionari, cu scopul de a-şi însuşi averile evreilor.Imensa majoritate a naţiunii respinge însă aceste procedee barbare." In faţa ştirii că vor fi deportaţi şi evreii din Ardeal, Maniu opune rezoluţiile dela Alba Iulia şi faptul că ungurii n'au făcut deportări şi n'au luat măsuri antievreeşti. "Nemţii, spune Maniu, vor să cureţe Ardealul de evrei, să elimine concurenţa lor economică şi să pregătească acolo protectoratul. Dovada o constitue rezoluţia comisiei de arbitraj germano-italiană." La 21 Aug., Maniu merge la Sibiu pentru a se interesa la Mitropolitul Bălan dacă e exact că Iuliu Moldovanu a trimis în numele "Astrei" o petiţie guvernului prin care cere exproprierea comercială şi industrială a evreilor din Ardeal şi trecerea acestor bunuri în patrimoniul vechei asociaţiuni ardelene. Când aude această veste, Maniu exclamă: "Nu se poate. La "Astra" decide Mitropolitul, iar el este politiceşte înţeles cu noi." La Sibiu, Mitropolitul îi arată că "Astra" a cerut numai ca bunurile evreeşti să fie lovite de indisponibilitate, fiindcă sunt cumpărate. . . de saşi şi şvabi! Confuzia rezultă dintr'un rezumat eronat al memoriului "Astrei", făcut pentru dl. Mareşal Antonescu, de serviciile Preşedinţiei. In public, se ştie că Maniu a intervenit pe lângă dl. Mareşal Antonescu să oprească deportările; el cere să nu i se pretindă de a spune în ce chip. [redacted] Numai când miniştrii Elveţiei, Suediei

şi Turciei îi prezintă fotografii cu scene din jurul şcolilor unde au fost strânşi evreii, Maniu destăinueşte că a intervenit la dl. Mareşal Antonescu, spre a-l convinge "de rezultatele nefaste pentru ţară ale acestor măsuri".

MIHALACHE SI RAZBOIUL

Maniu nu pierde din vedere celelalte obiective ale sale. Incă din Iulie luase fiinţă soc. "Prietenii Ardealului", o aşa zisă secţie culturală a ziarului "Ardealul". Societatea trebue să creeze o mişcare iridentă a tinerimii. Se şi proectase o mică demonstraţie pe străzile Capitalei: studenţi îmbrăcaţi în costume naţionale să vândă ziarul "Ardealul", strigând ostentativ: "Ardealul! Ardealul!" dar se renunţă la proect.

Tot atunci, Maniu înaintează legaţiilor dosare, cuprinzând memoriile şi intervenţiile sale. La 27 August, e preocupat iarăşi de reorganizarea grupării. Pot fi primite orice elemente, cu excepţia oamenilor lui Carol II, a celor compromişi în afaceri veroase. . . şi a legionarilor. Recrutorii trebue să încerce de a câştiga îndeosebi elemente noui. La 29 Aug. Maniu primeşte pe avocatul Hosu, fratele episcopului unit din Cluj şi stabileşte cu acesta o acţiune a Bisericii Unite în Ardealul cedat. Drul Solomon le aduce ştirea că lagărul legionar e în plină deprimare. Iar Vaida îi face indirect cunoscut că germanii vor impune măsuri în contra anglofililor. Toate aceste preocupări trec însă pe planul doui faţă de noua atitudine a lui Mihalache. Seful ţărăniştilor din Regat crezuse în victoria germană, pentru a fi apoi convins că se va merge la o pace de compromis. Maniu îl învinuise că nu se poate orienta în domeniul internaţional. Dar Mihalache începe să spună tuturor că . . . victoria anglo-americană este o certitudine. El destăinueşte că a fost vizitat la Dobreşti de mai mulţi emisari germani. Le-a spus însă: "Atâta vreme cât va exista problema Ardealului, simpatia românilor pentru anglo-

americani este explicabilă. Pentru noi, problema principală e recâştigarea teritoriilor şi redobândirea independenţei naţionale."Nemţii au plecat plouaţi, spune Mihalache. El nu mai crede nici în putinţa de a ridica agricultura şi ţarănimea cu ajutorul Germaniei. Intreaga sa privire asupra războiului şi a evenimentelor viitoare se modifică. El se apropie de vederile lui Maniu, totuşi îi lasă acestuia "întreaga răspundere a conducerii partidului"

IAR CHESTIUNEA TRUPELOR

La începutul lui Sept., cu prilejul vizitei lui Funk, Maniu se interesează de nouile concesii economice, ce le-ar fi cerut Germania. El are prilejul să facă atmosferă în jurul restricţiilor pretinse de ministrul economiei Reichului. Dar problema principală rămâne pentru Maniu colaborarea noastră militară pe frontul de Răsărit. Tot mai multă lume începe să se convingă că Axa pierde războiul, spune Maniu. Nu văd dece Mareşalul împinge atât de departe politica sa militară. El condamnă şi "atitudinea echivocă" a lui Gheorghe Brătianu. "Când este întuneric şi camuflat, ai nevoie de un bec care să-ţi îndrume paşii. Când este ziuă şi lumină n'ai bevoie de niciun bec. Noi ne aflăm în întuneric şi Gh. Brătianu, dacă vrea să rămână în politica ţării, trebue să aibă o atitudine clară." Iar întreţine contacte secrete cu legionarii. E întrebat ce rost au. "Sunt pur informative. Eu trebue să ştiu tot ce se întâmplă" răspunde Maniu. La 10 Sept. el e alarmat de eventualitatea că trupele noastre se vor întâlni cu armatele anglo-americane în Caucaz. Atunci, totul va fi pierdut, spune Maniu. Inţelegerea arătată de Roosevelt nu ne va mai putea folosi. România nu va fi primită la conferinţa păcii. Ţări cari au stat în neutralitate, cari au simpatizat cu Axa sau au preferat echivocul, spune dânsul, încep să se aranjeze după mersul războiului. Lumea e convinsă că pacea va atrage modificarea structurii tuturor statelor. Faţă de hotă-

rârea lui Antonescu de a merge până la capăt,e nevoie de un nou demers care să exprime voinţa ţării, oricât de inutil ar fi. Maniu pleacă la Dobreşti pentru a se sfătui cu Mihalache, la 10 Sept. se duce la Braşov ca să-l vadă pe Ştirbey, iar la întoarcere îndeamnă pe Hudiţă să ceară audienţă vicepreşedintelui de Consiliu. El vorbeşte tuturor de gravitatea mesagiilor Roosevelt-Churchill privitoare la măsurile antievreeşti şi citează fraza primului ministru britanic, care spusese că se vor lua "sancţiuni pe cari nu le-a mai cunoscut istoria pentru cei cari deportează pe evrei." La 11 Sept. Maniu e convins "că va interveni o acţiune a unor cercuri militare pentru reexaminarea politicei noastre externe. La 12 Sept. află că Mareşalul nu va mai lua comanda trupelor, dar că se crează pe front "o secţie românească". Pentru a o susţine, spune Maniu, vom trebui să punem în luptă toate rezervele. I se vorbeşte de neînţelegerile economice româno-germane, dar el răspunde: "Sunt ca certurile într'o căsnicie;până la urmă, soţul va trebui să cumpere un brillant". El e preocupat în acelaş timp de curentele din sânul armatei. "Toţi oamenii politici umblă după generali, spune Maniu. Gh. Brătianu s'a dus pe front cu acelaş scop." La 13 Sept., întrevedere la Bucureşti cu Mihalache, Popovici, drul Lupu. Aportul nostru pe fronturi e în centrul discuţiilor. Mihalache nu se desolidarizează de punctul de vedere al lui Maniu, dar nici nu-l secondează în mod activ. La 17 Sept. Maniu pleacă în Ardeal pentru a lua contact personal cu organizaţiile. La 21 Sept. se răspândeşte un manifest în Ardeal, în contra legionarilor, dar el conţine mai ales pasagii şi aluzii contra Axei şi arbitrajului dela Viena. La 24 sept. se aşteaptă rezultatul vizitei vicepreşedintelui de Consiliu la Berlin. Maniu explică tuturor "nenorocirea că trupele noastre se află la peste 1000 km. departe de Patrie". El ar vrea să vorbească personal cu

Mihai Antonescu. "Vreau să-i spun direct şi sincer opiniile mele."Faptul că ministrul finlandez din Washington aduce în favoarea ţării sale argumentul că n'a luat măsuri contra evreilor, e speculat de propaganda manistă.

ROMANISMUL IN FATA EUROPEI NOUI.

In Sept. 1942, ziarul "Ardealul" organizează o serie de şezători în ţară. Tinerii poeţi ardeleni au accente mişcătoare pentru Ardealul robit. Piesa de rezistenţă o formează însă conferinţa lui Ghiţă Popp: "Românismul în faţa Europei noui", al cărei plan a fost convenit îndelungă vreme cu Maniu. Germania vrând să clădească o Europă nouă, spune Ghiţă Popp, s'a întemeiat pe revizuirea tratatelor. Noi românii împreună cu cehoslovacii suntem singurele două popoare cari am fost revizuiţi înainte de conferinţa de pace. Noi nu mai putem aştepta dela Europa nouă o revizuire, ci . . . o revizuire a revizuirilor întreprinse înainte de pace. Noile hotare trebue să se bazeze pe un principiu: al legitimităţii. In vremurile vechi, dreptatea o asigura dreptul cuceritorului; în Evul Mediu, ea decurgea dintr'un drept patrimonial al regilor şi împăraţilor, cari considerau teritoriile moşii personale. In era modernă, legitimitatea se bazează pe principii noui: dreptul de autodeterminare a popoarelor, dreptul fiecărei naţiuni de a alcătui un stat de sine stătător, rezultat al voinţei sale naţionale. Pe aceste baze trebue să se întemeieze Europa nouă. Nu putem admite ca vechi teritorii româneşti să fie stăpânite de unguri. Un mare ardelean (Maniu) s'a declarat că şi noi suntem pentru Europa nouă, însă întemeiată pe dreptul popoarelor. Dacă acest drept nu va fi respectat, Europa nouă nu va fi, termină Ghiţă Popp conferinţa sa, repetată în numeroase oraşe ardelene şi din Vechiul Regat. Agitaţia întreprinsă de şezătorile soc. "Ardealul", cu ~~concursul~~ toleranţa autorităţilor provinciale, e bine văzută de Maniu. Ghiţă Popp ~~tele~~ comunică impresiile sale din Ardeal. Lumea vrea să înceteze răz-

boiul; ea e îngrozită de marile pierderi ce le avem, nu mai poate suporta restricţiile. Curentul revizionist a ajuns la paroxism. Ardelenii doresc ca ruşii să fie bătuţi, dar nu vor victoria Axei.

ATACURILE DIN "BUKARESTER TAGEBLATT"

La 19 Oct. "Bukarester Tageblatt" publică articolul "Judenknechte" (Servitorii evreilor). ~~Impresia în Capitală e extraordinară.~~ Maniu, atacat personal, îndeamnă pe Mihalache să vorbească cu dl. Mareşal Antonescu. "Insolenţa germană, spune dânsul, vizează mai mult guvernul decât pe noi. Lupt de 40 de ani ca să fiu tratat de servitor în ţara mea. . . de către un ziar străin. Douăzeci de ani am luptat înlăuntrul monarhiei austro-ungare şi făţiş în contra ei; niciun ziar din Budapesta sau Viena, n'a vorbit despre mine decât cu respectul datorat unui adversar."

El e în acelaş timp preocupat de influenţa comunistă asupra soldaţilor. Primise, între timp, lungi rapoarte asupra instituţiilor sovietice; câţiva fruntaşi naţional-ţărănişti aflaţi pe front au căpătat misiunea de a studia noua viaţă rusească. Rapoartele anunţau mari cuceriri în domeniul agricol,al vieţii sociale, al higienei publice, al standardului de viaţă al ţărănimii. Maniu declară că nimeni nu va putea trece peste experienţa comunistă. Dar influenţa ce o suferă massele de soldaţi îl îngrijorează; el spune că socotea pe ţăranii români imuni faţă de comunism. E greşala guvernului de a fi aruncat masse de români în mijlocul nouiei vieţi ruseşti.

BROSURILE DRULUI LUPU.

La 20 Oct. apare a doua broşură a drului Lupu cu privire la "Origina Românilor". Maniu era nemulţumit de articolele publicate în "Curentul" şi adunate apoi în broşuri. Nici atacul împotriva şcoalei latiniste, atât de scumpă ardelenilor, nici tendinţele politice ce reieşeau din articolele drului Lupu, nu convin lui Maniu.

El spune amicilor săi că drul Lupu nu va fi luat de nimeni în serios ca istoric, dar toată lumea va fi înclinată să creadă că articolele sale reprezintă un punct de vedere politic faţă de războiul nostru din Răsărit. Vorbind de masse româneşti, întinse până în Urali, drul Lupu justifică un expansionism românesc şi îndrituieşte acţiunea militară a dlui Mareşal Antonescu. Maniu spune direct drului Lupu că nu e de preferat să se insiste asupra elementului românesc de dincolo de Nistru. Asta e o chestie de viitor. Noi nun putem revendica nici Transnistria; ţelurile noastre se opresc la Nistru. Antonescu va fi silit în curând să dea înapoi. Dece să poată spune că a fost încurajat de un membru important al partidului naţional-ţărănesc.

Când la 22 Oct. 1942 se anunţă într'o conferinţă de presă la legaţia germană că guvernul român va proclama oficial anexarea Transnistriei, indignarea lui Maniu nu mai cunoaşte margini. Iar când drul Lupu revine într'un articol din "Curentul" cu caracter polemic şi adresează un salut trupelor ce luptă, partidul reacţionează. Un manifest anonim discută poziţia drului Lupu faţă de orientarea oficială a grupării, îl atacă cu destulă vehemenţă şi cere "să-şi clarifice situaţia". Drul Lupu gratifică pe ardeleni cu epitete puţin măgulitoare. Când însuşi Ionel Pop, nepotul lui Maniu, critică, într'o revistă vânătorească, atitudinea drului Lupu, conflictul e pe punctul de a lua proporţii. Dar Maniu intervine şi totul se calmează.

"LIMITELE"ACTIUNII MANISTE.

Buletinul pe Noemb. 1942 al partidului e iarăşi categoric. El atacă probleme diferite şi exprimă fără reticenţe punctul de vedere manist.Finlanda vrea pace, noi continuăm să ne decimăm armata. Ungaria nu ia parte la ofensivă, noi nu ne păstrăm forţele pentru a-i rezista. Germanii din România s'au constituit stat în stat, iar guvernul nu intervine ca să

apere independenţa ţării. Scrisoarea adresată drului Lupu pentru Vicepreşedintele de Consiliu e pe larg redată. Partea gravă o constitue însă finalul buletinului. Intr'un fel de decalog se arată "dece nu poate învinge Axa". La 3 Noemb. Maniu stabileşte un vast plande lucru: contact permanent cu ofiţerii superiori, reorganizarea grupării şi refacerea cadrelor, intensificarea acţiunii externe, propagandă în ţările neutre şi anglo-saxone. Comisiuni de experţi capătă sarcina să studieze reformele ce partidul trebue să le realizeze, imediat ce va lua puterea. Ele se ocupă de noul statut constituţional, de mijloacele pentru a aplica sancţiuni "uneltelor lui Carol, cari au ciuntit hotarele" şi celor "cari au săvârşit crime politice şi masacre"; ele concep planuri de reforme sociale şi economice, construesc noui metode financiare, fixează o politică a minorităţilor "înainte ca străinătatea să impună orientările sale". Se recrutează specialişti, se fac proecte noui de lucru. E o activitate febrilă. Unii au chiar impresia că partidul . . . e pe punctul de a lua puterea.

Răspunsul cepl dă dl. Mareşal Antonescu lui Dinu Brătianu - examinat la 13 Noemb. de biroul naţional-ţărănist - provoacă iarăşi serioase divergenţe. Maniu stabilise un acord cu şeful grupării liberale. Ei erau de părerea că dacă nu se retrag măcar trupele, România va fi definitiv împinsă în rândul ţărilor învinse. Dar partidul nu e de opinia lui Maniu în ceeace priveşte acţiunea opoziţionistă. Popovici afirmă că lupta e inutilă. Mihalache declară că ţărănimea e în contra politicei actuale; dar el se întreabă: ce mijloace stau la îndemâna opoziţiei, când Mareşalul mai are de îndeplinit un rol important. Lupu arată că nu e în firea Mareşalului să joace pe două tablouri. "Si eu văd că nemţii au pierdut războiul, spune Lupu, dar cari sunt raporturile noastre cu Rusia? Cine ne garantează graniţa de Est?" Amicii lui Maniu răspândesc o

insignă tricoloră îndoliată, pe care scrie "Ardealul de Nord". La 17 şi 18 Noemb. biroul continuă să cerceteze "posibilităţile de lucru." Popovici, Mihalache şi Lupu sunt de acord: partidul trebue să se mulţumească de a pregăti numai bazele interne şi externe ale politicei de mâine a României. Orice alte încercări sunt inutile şi primejdioase. Maniu replică: O simplă acţiune în limitele îngăduite de împrejurările actuale nu numai că nu este suficientă, dar apare ca o naivitate. Trebue să întreprindem ceva serios, cât mai e timp. Şi întâiu, trebue să determinăm retragerea trupelor. Guvernul are argumente importante: nevoia de a se apăra de o eventuală agresiune maghiară, trebuinţa unei forţe interne pentru prevenirea turburărilor sociale, măsuri ca trupele să nu rămână izolate în stepa rusească, în timp ce se aşteaptă un atac anglo-american în Balcani.

Mihalache: situaţia trupelor e dificilă, dar o acţiune anglofilă în vreme ce soldaţii noştri luptă, e o imposibilitate morală.

Maniu: Nu acţiune anglofilă sau germanofilă, ci acţiune românească. Dacă nu reuşim să ieşim din situaţia actuală, suntem pierduţi pentru totdeauna. Pierderile noastre sunt considerabile.

Drul Lupu: Poate guvernul să retragă trupele? Cum ar reacţiona Germania? Din nenorocire nu e nimic de făcut. Nu putem împărţi armata în partide. Nici dl. Maniu n'o vrea!

"CAPTAREA" LUI MIHALACHE

Deosebirile de vederi sunt mari, dar Maniu nu se dă bătut. El încearcă să capteze pe Mihalache, desemnându-l ca succesorul său. La 20 Noemb.1942 , Maniu organizează o masă a tineretului "pentru sărbătorirea lui Mihalache". Intr'un lung discurs, Maniu face elogiul personalităţii lui Mihalache. "E persoana cea mai indicată pentru a prelua conducerea partidului" spune Maniu. Asistenţa aclamă, dar Mihalache replică:

"Numai dl. Maniu va putea,la încheerea păcii, să creeze condiţiuni favorabile României. Si numai măsuri sociale radicale ne vor putea asigura echilibrul intern."

MANIU VREA "ACTIUNE IMEDIATA".

La 30 Noemb., discuţii între Maniu, Mihalache şi Vişoianu, la un dejun intim oferit de dna Madgearu. Maniu pledează "pentru necesitatea acţiunii imediate". Mihalache e pentru prudenţă. Maniu: "Eu am făcut puţin, însă eu personal. Acum trebue să facă partidul şi ţara. Altfel e foarte rău."

La 5 Dec. masă la Nic. Penescu. Participă Mihalache, Vişoianu, Badea, Veniamin, Gerota. Tinerii sunt pentru mijloace radicale."Intervenţiile lui Maniu au creat un curent de opinie publică. Dar Anglia şi America nu se pot mulţumi cu declaraţii platonice. Trebue măcar să se trimită delegaţii în străinătate."Mihalache spune:"Eu m'am retras la ţară ca Cincinatus."

-"Foarte bine, observă Vişoianu, dar Cincinatus s'a retras după ce a asigurat triumful ţării sale!"

Aceste rezerve, nu împiedicaseră pe Maniu să continue acţiunea sa, în baza "deplinelor puteri" ce deţine. La 1 Dec. el organizase o mare manifestaţie în localul ziarului "Ardealul". Banchet, discursuri, poezii şi cântece revizioniste Popovici e porte-parleur-ul lui Maniu; atmosfera e atât de înfierbântată, încât şi drul Lupu ţine o lungă cuvântare revizionistă. La 9 Dec. Maniu expune proectele sale de viitor. Expropriere agrară generală, un nou regim de proprietate urbană naţionalizarea marei industrii, generalizarea asigurărilor sociale, carnetul de muncă şi minimum de salariu, crearea unui regim de stat pentru exploatarea bunurilor expropriate, un nou sistem agrar pentru a asigura în comun exploatarea micilor proprietăţi, ce vor rămâne totuşi bunuri private. El susţine că din moment ce Eden, reprezentantul cel mai calificat al conservatorilor englezi, anunţă mari reforme sociale,

nimeni în lume nu se mai poate sustrage acestei noui orientări.

REACTIUNEA GUVERNULUI DIN DEC. 1942

In mijlocul acestei activităţi diverse, se produce o reacţie a guvernului. Numeroşi fruntaşi naţional-ţărănişti sunt percheziţionaţi. Alţii sunt trimişi în lagăre. Fierberea în taberele ambelor grupări de opoziţie e de nedescris. Moderaţii triumfă. Maniştii sunt în panică. Maniu se înţelege cu Dinu Brătianu pentru un protest comun; drul Lupu se opune, dar consimte să ceară o audienţă. La 15 Dec. Maniu vede din nou pe Brătianu şi Stirbey. Drul Lupu se duce la vicepreşedintele de Consiliu. Atmosfera e foarte încărcată. Maniu e sfătuit să plece în Ardeal, pentru două-trei săptămâni "până se vor mai uita lucrurile". ~~Când s'aude că măsurile guvernului au fost luate spre a linişti pe germani, înfricoşarea se mai potoleşte, dar Maniu respectă consemnul~~. La 20 Dec. el pleacă la Braşov, spunând "că vrea să-şi pună la adăpost prietenii cari îl vizitează". El vede înainte pe ministrul Turciei, care-i arată articolul său din revista "Duminica". Faptul că Turcia consideră existenţa unei Românii puternice ca o măsură interesând propria ei securitate - face o excelentă impresie. Maniu face demersuri pentru eliberarea lui Zaharia Boilă, se interesează de lupta dintre saşii bătrâni şi exponenţii actuali ai grupului etnic german, şi continuă, în secret, acţiunea sa externă. La 24 Dec. Mihalache vine în Bucureşti pentru a invita pe Maniu de Sărbători, la dânsul. El are o conferinţă cu Popovici şi drul Lupu. Acesta îi spune că a discutat cu guvernul internarea fruntaşilor naţional-ţărănişti. "Forţele opoziţiei aflate în lagăre ar putea fi primejduite în orice moment". La 30 Dec. Maniu e vizitat la Braşov de Fritz Theil, originar din Sibiu, actualmente redactor la "Voelkischer Beobachter" şi corespondent al "Universului" la Berlin. El e informat că Germania a

a cerut noui trupe, controlul Gestapo-ului asupra Poliţiei şi Siguranţei şi . . . arestarea sa.

Maniu ştie că aceàsta nu se va produce, totuşi şi anul acesta se sfârşeşte rău pentru mişcarea sa.

INTENSIFICAREA CONTACTULUI CU STRAINATATEA

In lunile Oct., Noemb. şi Dec. 1942 Maniu intensifică contactul său cu străinătatea; el nu trimite numai mesagii şi primeşte răspunsuri, ci încearcă să stabilească aranjamente privind ordinea teritorială a României şi poziţia puterilor anglo-saxone faţă de noi.

Intre 22 şi 29 Oct. el se dedică aşa zisei "propagande în străinătate". O serie de memorii şi note sunt alcătuite cu colaborarea unui grup de diplomaţi şi experţi. Intre aceştia se află şi Creţeanu, fost secretar general la Externe. Un memoriu detailat, privitor la poziţia diplomatică a României dela 1918 până la 1939, caută să dovedească că am fost singura ţară ce am stat cu fidelitate alături de politica anglo-franceză pe continent. Greşelile ce s'au săvârşit nu ne privesc, fiindcă n'am participat la ele; noi am fost numai pedepsiţi de Axă pentru devotamentul nostru anglo-francez. O lucrare asemănătoare e destinată propagandiştilor români din străinătate. Alte 9 lucrări urmează: asupra drepturilor noastre în Ardeal, asupra raporturilor româno-ruse, asupra regimului minorităţilor în România, asupra unităţii economice a României etnice, asupra progreselor economice realizate în Ardeal sub români, asupra progreselor de ordin social făcute în România, asupra luptei democratice întreprinsă de partidul naţional-ţărănesc, în care se arată şi ciocnirile cu Ion Brătianu, în fine, o lucrare cuprinzând rezumate după discursurile şi memoriile lui Maniu. La 13 Noemb. el trimite o notă prin legaţia turcă. Obiectivul nostru, spune Maniu, e recucerirea Ardealului. Poporul român e contra Axei; el nu e responsabil

de politica actuală. Suntem gata să intervenim, dar o acţiune politică şi militară pro aliată nu poate fi întreprinsă, înainte de a se lămuri chestiunea Basarabiei şi raporturile noastre cu U.R.S.S. România nu vrea Transnistria. Ea doreşte bune raporturi cu Rusia, dar Sovietele trebue să recunoască drepturile noastre.

UN EXPOZEU ASUPRA SITUATIEI DIN ROMANIA

La 20 Noemb. 1942 Maniu trimite prin legaţia elveţiană un lung expozeu "asupra situaţiei din România". In rezumat, el conţine următoarele: Guvernul Antonescu e complet înfeudat Germaniei. Incă din 1940 Reichul dispune în România de puterea politică, de controlul militar al teritoriului şi de forţa economică. Germanii au acceptat înlăturarea guvernului legionar, ca simplificând viaţa internă să-şi poată asigura o influenţă şi mai mare. Discursurile lui Killinger şi articolele din "Bukarester Tageblatt" dovedesc că Reichul proclamă, cu aroganţă şi brutalitate, suveranitatea sa de fapt. Dar guvernul actual nu e menţinut numai de forţa germană, ci şi de sentimentul public că o cădere a sa ar înrăutăţi de aşa natură situaţia internă, încât nu s'ar mai putea găsi bazele redresării de mâine. Opinia publică, în întregime ostilă Axei, e condusă de Maniu pe următoarele baze: a) idealul naţional nu-l formează lupta din Răsărit, ci Ardealul pierdut din cauza Axei. Lupta pentru recucerirea Ardealului e principalul obiectiv naţional al românilor. b) Idealurile naţionale şi democratice ale ţării se pot realiza numai cu ajutorul Angliei. c) Trupele de pe frontul de Răsărit trebuesc retrase şi armata reorganizată pentru eventualităţile viitoare. d) România trebue să-şi păstreze deplina suveranitate politică şi independenţa economică, opunându-se stării de protectorat instituită de Germania. e) Reîntronarea democraţiei şi a libertăţilor. f) Până la instituirea unui nou regim constituţional,

se impune un guvern de tranziţie, cu scopul de satisface cerinţele de ordin social, de a restabili ordinea şi ideea de justiţie, de a sancţiona crimele şi ororile săvârşite, de a da reparaţiuni evreilor.

Memoriul arată apoi că Maniu şi prietenii săi sunt permanent urmăriţi de poliţia germană. In chestia războiului din Rusia, se arată că el a fost la început popular, deoarece agresiunea rusească din 1940 crease o stare intolerabilă. Acţiunea întreprinsă de Maniu pentru retragerea trupelor a dat o nouă orientare spiritului public. Pactul anglo-rus îngreuiază însă situaţiunea. In partea finală, se arată că Ardealul a fost răpit de Axă "ca o sancţiune aplicată României pentru politica sa anglo-francofilă", se vorbeşte de contribuţia noastră în războiul trecut în raport cu Ungaria, care a stat de partea cealaltă şi se conchide:" nicio morală superioară, din care se inspiră marile puteri, nu va tolera ciuntirea unei ţări, care a suferit atâta de pe urma Axei".

ACTIVITATEA LUI DAVILLA

La 25 Noemb. Maniu trimite o nouă lucrare relativă la activitatea şi rezultatele obţinute în diferite domenii de consiliul dirigent în Ardeal. Se fac sugestii pentru fuziunea grupurilor Tilea-Cornel Bianu din Londra. Maniu refuză. El se referă la acţiunea mult mai interesantă desfăşurată la Washington de Cita Davilla. Acesta continuă să întreţină legătura cu Maniu; îl informează asupra evenimentelor din străinătate, îl ţine în curent cu relaţiile pe cari le are cu oficialitatea americană şi engleză şi cu guvernele emigrante.

De Weck e surprins când primeşte un plic destinat soţiei sale. Când dna de Weck deschide plicul, constată că e o scrisoare dela Davilla pentru Maniu. Benton, fostul ataşat de afaceri al Statelor Unite, recursese la acest truc pentru a pune pe Maniu în posesia comunicărilor lui Davilla. De Weck

transmite plicul, dar adaugă:"E pentru ultima oară".

Davillă însă rămâne emisarul autorizat al lui Maniu în America.

SUGESTII PENTRU PLECAREA LUI MANIU IN STRAINATATE

Maniu primeşte sugestia să plece în străinătate, pentru a se pune în fruntea unei mişcări a "României libere"; el răspunde că prezenţa sa e mai necesară în ţară, îndeosebi "într'un moment critic, care va reclama hotărâri supreme". Oficiile britanice din Istanbul - Ankara - Cairo insistă. Maniu e gata însă să trimită o delegaţiune importantă de diplomaţi şi oameni politici. El se înţelege în această privinţă cu Dinu Brătianu. La 5 Dec. 1942 Brătianu convoacă la locuinţa sa pe "bogătaşii partidului". El le cere contribuţii importante pentru întreţinerea unor emisari în Anglia, în America, în Elveţia, în Turcia şi în Portugalia. Deocamdată, ar urma să plece Dan Brătianu, din partea liberalilor şi gralul Rădescu, din partea lui Maniu. Intervin măsurile guvernului şi planul eşuează.

Mai târziu, Maniu t[illegible] încearcă a obţine [illegible] patru paşapoarte: pentru Vişoianu, pentru Savel Rădulescu, pentru Creţeanu şi pentru Cruţescu. Maniştii cred că vor avea paşaportul lui Creţeanu, dar nici acest plan nu se poate realiza. Englezii cer însă mereu plecarea lui Maniu. El se va hotărâ în diferite feluri: va anunţa că prietenii săi îl reţin, va declara apoi "că e gata să vină, de îndată ce va avea mijlocul", va cerceta chiar posibilitatea de a fugi cu un avion, [illegible] pentru a comunica în cele din urmă "că un asemenea proect e tardiv."

Chestiunea plecării lui Maniu în străinătate rămâne însă actuală şi la începutul anului 1943.

LEGATURILE CU OFICIILE BRITANICE DIN ISTANBUL-CAIRO

Oficiile britanice din Orientul Mijlociu îşi extind, între timp, activitatea. Pe lângă serviciile de informaţii din subordinele directe ale înaltului comandament englez din Cairo, se înfiinţează un vast serviciu politic,care are misiunea să se ocupe de toate ţările din Balcani.

Secţiunea românească concentrează o seamă de aşa zişi experţi, între cari se găsesc englezi cari au lucrat în România, în petrol, în bănci, în afaceri comerciale, în presă şi în diplomaţie. Reginald Hoare, bolnav şi în disgraţie, nu se mai află printre dânşii. Intâlnim însă pe Masterson, proprietarul soc. de petrol "Unirea" , al cărui frate joacă un rol important în băncile din City; însuşi Masterson păstrează cele mai înalte relaţii în lumea politică şi financiară din Londra şi e socotit unul dintre englezii cari cunosc cel mai bine chestiunile româneşti. Găsim tot aici pe Clark, proprietarul soc. "Anglia" din Ploeşti, care a condus colonia engleză din Bucureşti, pe tânărul Watson, fiul lui Skotus Wiator, pe Gibson, fost corespondent al lui "Times" în Bucureşti, în fine o parte din personalul fostei legaţiuni britanice dela noi. Cel mai important factor este însă [illegible] De Chestelain, care avea la soc. "Unirea" din Bucureşti o situaţie puţin însemnată, dar pare să fi fost rezidentul Inteligence-Service - ului pentru România.

Acest serviciu are următoarele misiuni: 1) Să se ţină în curent asupra situaţiei politice, economice şi militare din România. 2) Să ţină contactul cu personalităţile politice din România,ataşate Angliei. 3) Să facă legătura între Londra şi aceste personalităţi pentru lămurirea problemelor interesând România şi pentru stabilirea unor aranjamente de ordin politic şi militar, ce ar putea să intre în funcţiune în momentul în care situaţia ar fi favorabilă.

Serviciul are trei secţiuni: la Istanbul, la legaţia britanică din Ankara şi la Cairo, unde se centralizează întreg

materialul, înainte de a fi expediat la Londra. La departamentul sud-estic din Foreign Office există deasemeni o subsecţie românească, alcătuită din experţi, cari ţin în curent guvernul cu situaţia dela noi. Se vede cât de lungă şi de greoaie este această filieră, cu tot zelul neobosit desfăşurat de oficiile din Orientul Mijlociu. Legăturile dintre Istanbul şi România prezintă deasemeni mari dificultăţi; ele se fac, deobiceiu, prin legaţia turcă şi prin diverşi curieri diplomatici, neutri sau beligeranţi, plătiţi sau numai "notaţi bine la englezi".

O parte din personalităţile enumerate mai sus au avut relaţii personale cu Maniu; a fost natural ca ele să încerce de a relua aceste legături, după ce au fost informate că şeful grupării naţional-ţărăniste conduce acţiunea anglofilă din România. Izolat şi lipsit de un contactppermanent cu străinătatea, Maniu a primit cu mare satisfacţie posibilitatea ce i se oferea de a stabili, în acest chip, o legătură directă cu guvernul britanic cu scopul de a începe negocieri politice şi diplomatice.

(X) CE CERE COMANDAMENTUL BRITANIC DIN CAIRO.

In lungi memorii, Maniu explică în Noemb. şi Dec. 1942 că România a fost târâtă în acţiunea militară şi politică alături de Axă, de împrejurările nenorocite ale războiului, fără ca ea să aibă vreo răspundere; întreaga opinie publică românească nutreşte sentimente şi idealuri comune cu ale puterilor anglo-saxone, dar trebue avut în vedere că România se află în aceeaşi situaţie ca şi ţările ocupate.

Maniu rămâne surprins când o notă a comandamentului britanic din Cairo - transmisă prin oficiile din Istanbul - îi comunică că "situaţia României ar putea fi luată în considerare numai dacă s'ar ridica cu armele împotriva Germaniei".

In răspunsul său, Maniu explică imposibilitatea momentană a unei acţiuni militare contra Axei, în vreme ce trupele române se află la mari depărtări pe frontul de Răsărit, iar germanii dispun de suficiente forţe să înlăture guvernul Antones-

Tratative cu Anglia: contacte, note cu Rică Georgescu

cu, să readucă pe legionari la putere, ori să institue un protectorat german în România. Aceste ipoteze sunt, după Maniu, mult mai grave faţă de situaţia prezentă, atât din punctul de vedere românesc cât şi din acel al aliaţilor. Maniu lămureşte poziţia şi rolul regimului Antonescu, preferabil unui regim legionar, care ar ameninţa însăşi viaţa fruntaşilor opoziţiei şi ar distruge "mişcarea naţională din România" în jurul căreia se va ralia mâine întreaga naţiune română, pentru a schimba politica externă şi militară şi a readuce ţara în tabăra aliată.

MANIU CERE SĂ FIE SESIZAT FOREIGN OFFICE-UL

Maniu se declară nemulţumit de "punctul de vedere militar" exprimat prin nota amintită de comandamentul englez din Cairo. El explică că problema României este mult mai complicată şi că ea nu poate fi examinată decât de factorii politici, în măsură să aprecieze toate elementele situaţiei.

In consecinţă, Maniu cere oficiilor din Istanbul să sesizeze direct Foreign Office-ul. Intr'o notă detailată, Maniu arată: a) că spiritul public din România este pregătit în vederea unei acţiuni efective, favorabilă cauzei aliate; b) că problema graniţei de Răsărit constitue însă un obstacol ce trebueşte înlăturat, cu sprijinul guvernelor englez şi american; c) că armata română va putea fi câştigată pentru o acţiune favorabilă aliaţilor numai dacă se vor obţine garanţii anglo-americane privitoare la statutul teritorial al României; d) că deci, o acţiune efectivă e condiţionată de definirea punctului de vedere britanic faţă de teritoriile româneşti.

La această intervenţie, Foreign Office-ul răspunde printr'o notă, cu următorul conţinut:

(Urmează textul notei).

MANIU INVITAT DIN NOU SA VINA IN ORIENT

Precizarea făcută de Foreign Office era importantă, dar incompletă. Era de aşteptat ca Anglia să nu admită arbitrajul dela Viena, nu atât fiindcă este potrivnic principiilor din Charta Atlanticului, ci mai mult pentrucă reprezintă o hotărâre a Axei în ceeace priveşte ordinea teritorială în Sud-estul Europei. Maniu putea spune că a obţinut un mare succes în chestiunea Ardealului, care-l preocupă în primul rând, dar restul notei engleze era puţin încurajator. El voise să tragă foloase dintr'o mediaţiune engleză pe lângă guvernul sovietic. I se spune că problema răsăriteană atârnă de interesele securităţii sovietice, recunoscute prin tratatul anglo-rus şi din atitudinea pe care guvernul rus şi-o va fixa . . . în urma atitudinei României! Când armatele româneşti se aflau în lupte cu cele sovietice şi cândRusia făcea greutăţi atât de mari polonezilor, era greu de bănuit că ea va putea să adopte brusc o poziţie mai conciliantă faţă de România. Englezii aveau aerul să invite România de a se înţelege direct cu Rusia, dar şi această ipoteză părea exclusă în urma încercărilor finlandeze. In fine, englezii declarau că şim în privinţa Ardealului "numai o mişcare a poporului român" ar putea fi luată în considerare; aşadar, o nouă invitaţiune - de astădată în numele Ministerului de Externe britanic - la ceeace s'a numit "o acţiune directă".

Maniu comunică că are ştiri alarmante cu privire la intenţiile Gestapo-ului faţă de persoana sa. Istanbulul răspunde că Maniu trebue să vină urgent în străinătate, pentru a se pune la adăpost şi a avea, în acelaş timp, posibilitatea să lămurească toate problemele cari interesează ţara sa.

El declară, într'un mesagiu special, că e gata să plece în străinătate, pe căi clandestine, însă numai dacă are în prealabil asigurări din partea guvernelor anglo-saxone că va fi pus în situaţiunea să lucreze, alături de celelalte guverne emigrante, pentru redobândirea graniţelor României.

Răspunsul este neaşteptat şi uluitor pentru Maniu. "Un guvern românesc liber la Londra n'ar fi oportun în momentul de faţă.(Ianuarie 1943) El ar putea să creeze dificultăţi în relaţiile anglo-sovietice".

Situaţia apare nespus de grea. Maniu e vădit descurajat.

CURENTUL RADICAL DIN PARTID

Maniu nu ţine în curent pe ceilalţi membri ai conducerii naţional-ţărăniste cu negocierile sale; totuşi, pe alocuri, el face unele vagi indiscreţiuni şi numai când mesagiile ce primeşte sunt favorabile tezei româneşti. Partidul începe să se ocupe de problemele externe, fiindcă crede că evenimentele se precipită. Se naşte un aşa zis curent radical, susţinut de C. Vişoianu, N. Penescu, Ghiţă Popp, drul Solomon şi alţii. Ceeace s'a făcut până azi, spun exponenţii acestui curent, e insuficient. Străinătatea ştie că în România există un puternic curent antigerman şi că poporul român e ostil ţelurilor de războiu ale Axei; ea e informată că am pregătit acest curent, că ne-am ridicat în contra continuării războiului din Răsărit şi că mobilizăm azi conştiinţa naţională pentru refacerea graniţelor, cu ajutorul puterilor anglo-saxone. Dar această fază e depăşită de evenimente. Inainte de orice, noi avem de salvat existenţa statului român. Si n'o putem salva decât modificând atitudinea tuturor naţiunilor unite faţă de România. Oferind Axei tot ajutorul nostru militar şi economic, încât nu mai putem da aproape nimic anglo-saxonilor, am pierdut orice element de negociaţiune. Rămâne ca soarta României să fie decisă de presupuse interese anglo-saxone, în faţa întinderii puterii sovietice. E o soluţie proastă. . . şi relativă. Ca urmare a acestui raţionament, aşa numitul curent radical preconizează: soluţii eroice şi rapide, cari să provoace o întorsătură bruscă în situaţia politică şi militară a României.

Când i se vorbeşte lui Maniu de aceste propuneri, el declară "că lucrurile sunt încă premature".

LIBERALII SI ACTIUNEA EXTERNA

Dna Eliza Brătianu primeşte un mesagiu din partea lui Reginald Hoare în care se arată că mişcarea anglofilă din România e apreciată şi că ea trebue să-şi continue activitatea cu mai multă intensitate. De Weck sfătueşte pe Dinu Brătianu să organizeze o propagandă mai bună în străinătate, pentru a face cunoscută situaţia exactă din România. Dinu Brătianu crede aproape că un grup de buni propagandişti, trimişi în Anglia şi America, ar ajunge la aranjamente serioase. El e convins că interesele securităţii europene vor determina puterile anglo-saxone să limiteze întinderea forţelor sovietice. Maniu e mai puţin optimist. El declară lui Brătianu "că războiul actual e prea grav, ca o ţară să mai poată scăpa prin tangentă". Iar măsurile luate de guvern în Dec. 1942 înlătură deocamdată soluţia unor delegaţi în străinătate.

METODE DE LUCRU

La 6, 7 şi 8 Ian. 1943 Maniu, Mihalache, Popovici şi N.Penescu discută la Dobreşti poziţia României faţă de ofensiva aliată de pe toate fronturile. Cei prezenţi sunt de acord că "naţiunile unite vor avea victoria", dar se deosebesc în ceeace priveşte metodele pe cari opoziţia anglofilă trebue să le adopte în faţa evenimentelor. România, spune Maniu, are întreaga duşmănie a Sovietelor; ele au adus un aport atât de considerabil în război, încât va fi greu Angliei şi Americii să le determine la o atutudine mai înţelegătoare faţă de noi. România va fi silită, declară Maniu, să facă sacrificii mult prea mari şi să treacă prin împrejurări deosebit de crâncene, dacă vrea să n'aibă aceeaşi soartă ca şi ţările Axei. Dacă am avea măcar 25-30 de divizii înarmate şi echipate, am putea, într'o fază a războiului, să aducem un oarecare aport puterilor aliate. Mă tem ca Ungaria să nu iasă înaintea noastră din Axă şi să se îndrepte în contra noastră, alături de Anglia şi America. Maniu nu vede decât două soluţiuni:

a) Un guvern de tranziţie, acceptat de germani, care să limiteze însă colaborarea cu Axa, să retragă armata de pe front, s'o refacă şi să pregătească drumul viitoarei orientări externe şi militare. Un asemenea guvern ar putea fi realizat de generalul Iacobici sau de Mircea Cancicov. Din nenorocire, soluţia e grea, fiindcă generalilor - cari ar avea un rol decisiv în această combinaţie - "le lipseşte atributul esenţial al meseriei lor, curajul!".

b) Un mijloc disperat, capabil să deslănţuie războiul civil, aşa zisa "metodă jugoslavă" urmărind unicul scop, de a se demonstra lumii că România se ridică cu armele împotriva Germaniei, să se alcătuiască un guvern care să proclame încetarea războiului şi aderarea României la principiile Chărţii Atlanticului, indiferent de durata acestei încercări şi de consecinţele ce le-ar atrage.

Mihalache a fost de părere că, în faţa unei ofensive anglo-saxone în Balcani, germanii fiind călăuziţi numai de considerentul siguranţei politice şi militare, vor institui ocupaţiunea propriu zisă înn România, astfel că se va ajunge la aceeaşi situaţie. "Fără însă ca noi să dovedim că ne-am ridicat cu forţa în contra nemţilor" replică Maniu.

MEMORIUL DELA 30 IAN. 1943

După noua vizită a dlor Mareşal Antonescu şi Mihai Antonescu la Fuehrer, Maniu hotăreşte să adreseze un nou memoriu guvernului. El are adeziunea lui Dinu Brătianu. Memoriul, semnat de cei doui şefi ai grupărilor de opoziţie - recapitulează diferitele intervenţii ce s'au făcut pe lângă guvernul nostru în ultimii ani. El vorbeşte de marile pierderi suferite de armata română, în timpul iernii, şi declară că puteau fi evitate dacă se luau în consideraţie sugestiile opoziţiei. Maniu şi Dinu Brătianu se referă în special la atitudinea adoptată de Finlanda faţă de ofensiva sovietică şi arată că România trebuia să procedeze lafel.

Ei cer să se aducă armata în refacere, în interiorul ţării şi proectează din nou toate pericolele ce s'ar abate asupra noastră dacă aceste sfaturi n'ar fi ascultate.

La începutul lunei Febr. un grup de legionari vine să ceară lui Maniu un consiliu asupra politicei ce ar avea-o de făcut. El le declară că cel mai nimerit lucru e să înceteze orice acţiune defavorabilă guvernului, fiindcă nu pot sta în postura de a servi de instrument german, ca o presiune permanentă asupra Mareşalului Antonescu; "Nu faceţi un serviciu patriotic dacă prin politica Dv. determinaţi noui concesii din partea ţării."

O COMUNICARE DIN LONDRA

Faţă de solicitările ce le primeşte de afară şi de dificultăţile ce le are înlăuntru, Maniu nu adoptă o atitudine definitivă în ceeace priveşte "o acţiune propriu zisă". Dinu Brătianu crede că lucrurile se vor desfăşura în aşa chip, încât se va putea asigura o trecere liniştită dela un regim la altul. Desfăşurarea războiului va impune dlui Mareşal Antonescu să cedeze la un moment dat puterea partidelor democratice, ca o condiţie indispensabilă ordinei interne şi externe a ţării.

Maniu opune teza sa: trebue făcută dovada, prin fapte, că poporul român a participat la lupta împotriva Axei şi a scoate astfel ţara din complicitatea la care a fost angajată cu ţelurile lui Hitler. E preferabil să se găsească metode cari să evite turburări, spune Maniu, dar situaţia ţării e atât de gravă încât trebue răscumpărată prin sacrificii noui. Dinu Brătianu e de părere că, în orice caz, trebue aşteptat momentul când forţa germană va fi incapabilă să mai reacţioneze în România.

In mijlocul acestor discuţii, Cornel Bianu din Londra îi comunică, la rândul său, "că în momentul de faţă guvernul britanic n'ar putea să înlesnească intrarea lui Maniu în Anglia, pentru a alcătui acolo un guvern liber românesc, întrucât aceas-

ta ar indispune guvernul sovietic." E a doua comunicare în acelaş sens. Englezii doresc ca Maniu să plece în străinătate, dar nu pot facilita alcătuirea unui guvern aşa zis liber, pe teritoriul englez. Maniu îşi dă seama de raporturile exacte dintre Anglia şi Soviete. Intr'o comunicare ce o adresează prin forurile britanice Istanbul-Cairo, Maniu arată că a fost în dreptul său să aibă rezerve faţă de solicitările ce i s'au făcut şi întreabă în ce chip puterile anglo-saxone ar putea găsi o modalitate de înţelegere între România şi Rusia, ţinând seamă de împrejurările fortuite în cari se găseşte România.

(~~Urmează documentele dela paginile următoare~~).

UN DOCUMENT.

Greutăţile lui Maniu, în acţiunea sa externă, se văd destul de clar în următoarea notă, transmisă la 21 Ianuarie a.c. oficiilor britanice din Istanbul:

"Interpretările posturilor străine de radio cu privire la vizita dlor Mareşal Antonescu şi Mihai Antonescu la cartierul general al Fuehrer-ului, n'au ţinut seamă de unele date ale politicei interne, fără de cari lucrurile apar într'o lumină greşită.

Se pare că în străinătate nu se ştie că guvernul a fost obligat să încerce o modificare a politicei sale militare, din cauza presiunii exercitate, în mod continuu dela intrarea noastră în războiu, de către mişcarea naţională condusă de dl. Iuliu Maniu; curentul puternic determinat de această mişcare, în armată şi în opinia publică, a constrâns pe dl. Mareşal Antonescu şi pe principalii săi colaboratori militari şi civili să-şi însuşească, în mod indirect, teza dlor Maniu şi Dinu Brătianu: că trupele române trebuesc retrase de pe frontul de Răsărit.

Acţiunea persuasivă a dlui Maniu a avut o influenţă atât de evidentă asupra stării de spirit a dlui Mareşal Antonescu, încât într'o scrisoare recentă pe care Conducătorul Statului a adresat-o dlui Dinu Brătianu a lăsat să se înţeleagă, destul de deschis, că ar retrage trupele de pe fronturi, dacă ar avea posibilitatea technică s'o facă.

Aşa se explică, că în vreme ce experţii militari germani scontau pe un nou aport românesc de trupe, dnii Mareşal Antonescu şi Mihai Antonescu au cerut să aducă în refacere trupele româneşti, retrăgându-le de pe fronturi, - aceasta fiind singura formă sub care o asemenea doleanţă putea fi prezentată Fuehrer-ului; ştirile pe cari oficialitatea s'a grăbit să le răspândească după întoarcerea Conducătorului dela Hitler arată cât de vie e dorinţa guvernului de a linişti spiritul public, anunţând că trupele vor fi scoase din luptă şi că vor intra imediat în refacere.

Teroarea exercitată de regimul de dictatură, lagărele, măsurile continue luate împotriva opoziţiei, drepturile absolute pe cari şi le-a arogat dl. Mareşal Antonescu, - toate acestea n'au putut să dea guvernului libertatea de a trece peste sentimentul general al Ţării, ţinut treaz de către propaganda partidului naţional-ţărănesc.

Dl. Iuliu Maniu poate deci socoti că întrevederile dela Cartierul General al Fuehrer-ului au asigurat un prim succes acţiunii sale. Prezenţa unor importante forţe româneşti pe câmpuri de luptă, departe de Patrie, au ridicat şi ridică dificultăţi în faţa planurilor urmărite de dl. Maniu. Nicio acţiune efectivă, fie de ordin politic, fie de ordin militar, nu poate fi întreprinsă atâta vreme cât o parte a armatei române se află în luptă cu aliaţii Angliei şi Americii; securitatea acestor trupe, printre cari se află şi importante unităţi ardeleneşti, preocupă apoi pe dl. Iuliu Maniu, care nu poate lăsa Ţării impresiunea că sacrifică pe o parte din fiii Patriei. Pentru acţiunea dlui Maniu, retragerea trupelor este deci de o mare însemnătate.

Insistenţa cu care dl. Maniu a cerut această re-

tragere, a reuşit să convingă şi pe adversarii săi că interesele supreme ale Ţării cer ca armata noastră să fie scoasă din luptă (indiferent sub cemotiv: reorganizare, refacere, etc.) şi să poată aştepta condiţiuni mai favorabile, în cari să poată fi folosită în sprijinul marei cauze naţionale. Cerând Fuehrer-ului ca trupele române să fie aduse în refacere dl. Mareşal Antonescu a acţionat sub presiunea organizată de şefii mişcării naţionale.

Dl. Iuliu Maniu nu s'a mulţumit cu acest prim succes. In acest moment - împreună cu dl. Dinu Brătianu - a întreprins o nouă acţiune cu scopul de a decide guvernul şi forurile militare ca trupele să fie aduse, în refacere, în interiorul ţării.

Desigur, că faţă de căpeteniile din armată, dnii Maniu şi Dinu Brătianu ar avea o influenţă mai hotărâtoare, dacă ar putea să dea asigurări în ceeace priveşte intenţiunile sovietice faţă de România. Dacă în pătura noastră conducătoare există convingerea că s'ar putea ajunge la o înţelegere deplină cu puterile anglo-saxone, temerile în ceeace priveşte imposibilitatea unui modus vivendi între punctul de vedere sovietic şi punctul de vedere românesc au sporit în ultima vreme. Aşa zisele interese ale "securităţii sovietice" - vagi, neprecizate, punând în discuţie teritorii etnic româneşti - susţin, în covârşitoare măsură, propaganda germană care înfăţişează pericolul unei invaziuni sovietice, ce poate merge până la ameninţarea statului român.

Mai există totuşi convingerea că diplomaţia anglo-americană va şti să găsească, în mod grabnic, modalităţile unei înţelegeri pentru situaţia României în Răsărit, dând astfel posibilitatea mişcării naţionale, condusă de dl. Iuliu Maniu, să treacă la o acţiune efectivă, care să schimbe fundamental orientarea actuală a României.

Aşadar, pentru oamenii politici români, acţiunea naţională - care le-a fost impusă de împrejurările de războiu - trebue să se desfăşoare, pe faze, potrivit cu evoluţia generală a situaţiei şi ea comportă un efort din partea ambelor părţi: pe de o parte, mişcarea naţională a pregătit spiritul public pentru o orientare alături de ţările anglo-saxone, a militat şi a obţinut în parte retragerea trupelor româneşti, e pregătită să tragă concluziile ultime ale acestei situaţiuni; pe de altă parte, puterile anglo-saxone trebue să poată de asaigurări că revendicările teritoriale româneşti, cari sunt conforme cu principiile Chartei Atlanticului, vor fi satisfăcute şi, în acelaş timp, să ia măsuri ca retragerea trupelor române de pe frontul de Răsărit să schimbe atitudinea Sovietelor faţă de România, ca politica dlui Maniu să nunprovoace complicaţii ţării, iar securitatea teritoriului român să fie garantată.

S'ar putea spune, fără exagerare, că orientarea României atârnă în bună măsură de înţelegerea şi graba cu care puterile anglo-saxone vor soluţiona problemele României, ca să se poată aştepta, imediat ce ar începe o acţiune serioasă în Balcani, nu numai la simpatia şi sprijinul opiniei publice româneşti, dar şi la un ajutor efectiv din partea României."

IN CONTRA UNOR EVENTUALE BOMBARDAMENTE

In acelaş timp, a trimis, pe aceleaşi căi, un nou mesagiu, cu următorul text:

"Guvernul prevede bombardamente ale aviaţiei anglo-americane asupra oraşelor româneşti; se afirmă, astfel, că forurile anglo-americane ar fi fost convinse să exercite o acţiune de teroare asupra populaţiei civile din România.

Guvernul a şi dat dispoziţii "Apărării Pasive" să organizeze, în lunile Februarie şi Martie, evacuarea unui număr de cca. 400.000 persoane din Capitală; câteva instituţiuni private importante au fost solicitate să-şi dea sprijinul la evacuarea populaţiei civile.

Conducerea Mişcării Naţionale - care luptă să alăture România de puterile anglo-saxone - ar fi pusă într'o grea situaţie, dacă aviaţia anglo-americană ar începe o acţiune asupra populaţiei din Capitală şi oraşele ţării, fiindcă în acest caz propaganda ei în favoarea aliaţilor ar fi mult slăbită.

Massele populare, cari au păstrat convingerea că guvernele englez şi american îşi dau seama că România a fost târâtă în războiul alături de Axă de împrejurări internaţionale nenorocite, pentru cari nu poartă nicio vină - ar înţelege cu greu rostul acestor represalii."

INTERVENTII IN FAVOAREA PRIZONIERILOR

Intr'o notă trimisă serviciilor britanice în Dec. 1942, Maniu atrage atenţia că propaganda germană exploatează ferocităţile comise de armata roşie asupra prizonierilor, trataţi în condiţii rele sau suprimaţi pur şi simplu.

In Febr. 1943 Maniu declară, în cuprinsul altei note, că situaţiunea este schimbată: prizonierii sunt bine trataţi. Numeroşi prizonieri români au fost eliberaţi; înainte de aceasta ei au fost supuşi la o aşa zisă "şcoală politică" ceeace dovedeşte că Sovietele pregătesc o penetraţie comunistă şi încearcă să se servească în primul rând de prizonieri. El conchide că această instruire politică, în spitale şi lagăre, desvăluie adevăratele intenţii ale Moscovei faţă de România.

In altă notă, Maniu relevă efectele defavorabile ce le au asupra opiniei publice româneşti relatările inexacte ale postului de radio Londra, care e cel mai ascultat post străin din România. El arată că propaganda germană are prilejul

să pună în lumină "minciunile britanice" şi să înrâurească astfel spiritul public în defavoarea aliaţilor.

UN MESAGIU TRIMIS PRIN SUPHI TANRIOER

In Febr. 1943 - când Suphi Tanrioer pleacă la Ankara după conferinţa dela Adana - Maniu îl roagă să transmită guvernului englez un mesagiu, ce conţine în rezumat următoarele: a) împrejurările de ordin internaţional cari au împins România alături de puterile Axei şi apoi în războiu împotriva Rusiei Sovietice; b) că acest războiu a fost înţeles la început, în opinia publică dela noi, ca o urmare a agresiunii sovietice din 1940; c) că opinia publică s'a împotrivit ca armata română să continue campania din Răsărit, după ce cele două provincii au fost redobândite; d) că împotriva continuării războiului s'au rostit toate forţele organizate ale României (Palatul, armata, cele două partide cari din 1918 au exprimat întotdeauna voinţa naţională); e) că acţiunea persuasivă a opoziţiei a determinat indirect guvernul să ceară lui Hitler readucerea forţelor româneşti în ţară; f) că sub presiunea germană, guvernul, care este înfeudat complet Berlinului, a luat întinse măsuri împotriva opoziţiei anglofile; g) că există modalităţi pentru a determina o schimbareapoliticei militare şi externe, dar înainte de a porni la o acţiune efectivă, mişcarea naţională din România trebue să cunoască punctul de vedere precis al guvernelor englez şi american cu privire la: 1) graniţa din Răsărit; 2) problema Ardealului; 3) rolul ce se va atribui României în confederaţiile de state din această parte a Europei.

Mesagiul se ocupă apoi de raporturile cu Rusia Sovietică, declară că înţelege situaţia grea, din prezent, a Angliei în această chestie şi întreabă ce e de făcut pentru a ajunge la un modus vivendi. E de presupus că nici o încetare a războiului dintre România şi U.R.S.S. n'ar modifica raporturile existente, din moment ce Sovietele sunt atât de dârze faţă de

Finlanda. Maniu mai întreabă în ce mod se pot armoniza principiile Chărţii Atlanticului, cari presupun o liberă determinare a popoarelor, cu "interesele securităţii sovietice" ce înseamnă un criteriu de ordin strict militar. In fine, mesagiul se încheie cu declaraţia că România nu poate fi trecută în rândul statelor agresoare şi nu i se poate cere, ca Germaniei şi Italiei, capitularea fără condiţii, cum s'a hotărât în conferinţa dela Casablanca.

ALTE COMUNICARI FACUTE DE MANIU.

Pe altă cale, prin Mantoiu (?) Maniu a trimis englezilor comunicări, prin cari:

1) Le atrage atenţia asupra atitudinei M.S.Regelui Mihai, care e diferită de aceea a dlui Mareşal Antonescu, din care pricină există divergenţe serioase între Suveran şi conducerea statului.

2) Cere să i se comunice dacă răspunsul dat, pe altă cale, asupra inoportunităţii formării unui guvern român la Londra este o hotărâre oficială a guvernului britanic sau nu.

3) Intreabă dacă guvernul englez nu ar admite o altă formulă: "comitet naţional" sau al "emigranţilor politici români" întrucât el e pregătit să trimită în străinătate unele personalităţi, cari au mai jucat un rol important în viaţa publică a ţării.

In ceeace priveşte plecarea lui Maniu în străinătate, se arată că aceasta depinde de o serie de factori interni şi externi şi că nu s'ar putea da un răspuns definitiv, înainte de a se cunoaşte atitudinea guvernelor englez şi american faţă de România. Maniu şi Dinu Brătianu sunt hotărâţi să trimită în Anglia şi America o misiune diplomatică, însă guvernele aliate trebue să ia hotărâri în ceeace priveşte România, înainte ca evenimentele să se precipite.

REZERVELE LUI MANIU

In Febr. 1943, Maniu se arată mai rezervat faţă de propunerile din afară. O parte din ţărăniştii regăţeni, în special drul Lupu şi prof. I. Hudiţă susţin că trebue evitată o politică de aventură, care să atragă complicaţii externe ori să ducă la războiul civil. Trebue aşteptate acţiunile anglo-americane în Balcani şi numai dacă se poate spera într'o ocupare rapidă a României de forţele aliate, să se încerce, însă având toate elementele de siguranţă, o acţiune în sensul preconizat de Maniu, şi în această situaţie s'ar putea evita turburări, fiindcă dl. Mareşal Antonescu şi dl. vicepresedinte al Consiliului, animaţi incontestabil de sentimente patriotice, ar asigura o trecere liniştită dela un regim la altul. Maniu a fost de acord că trebue aşteptată desfăşurarea evenimentelor, dar e probabil că rezerva sa e un joc politic, spre a smulge englezilor un răspuns mai pozitiv în chestiunea garanţiilor şi intenţiilor lor faţă de problemele româneşti.

La 25 Febr. 1943, după reîntoarcerea lui Suphi Tanrioer în Bucureşti, Popovici află că guvernul turc a făcut guvernului român unele sugestiuni cu privire la participarea României la o viitoare confederaţie de state balcanice.

Maniu e satisfăcut că la Adana, în examinarea problemelor balcanice, guvernul englez n'a tratat România ca pe o ţară ce urmează să sufere sancţiunile pomenite şi că, dimpotrivă, vrea să-i fixeze o situaţiune, în cadrul organizării europene concepută de aliaţi.

O OFERTA AMERICANA.

In Mart. 1943, Maniu primeşte din Istanbul o ofertă din partea guvernului american. Intrentimp, col. Donovan, emisarul personal al preşedintelui Roosevelt, organizase în Orientul Apropiat un serviciu politic şi de informaţii american,

afară de serviciul englez. Americanii vor să exercite o influenţă proprie în Orient şi în ţările balcanice şi să înjghebe legături directe cu aşa zisele "mişcări libere" din această parte a Europei.

Serviciul american din Istanbul comunică lui Maniu că Statele Unite sunt decise să-i înlesnească să formeze acolo un guvern liber românesc, dacă e dispus să vină personal pentru a-l prezida. In Statele Unite - cari nu sunt legate de o convenţie specială cu Sovietele - există o atmosferă mai prielnică pentru o activitate politică românească, de care forţele libere româneşti trebue să profite.

Maniu declară amicilor săi că nu e tentat să primească oferta americană, deoarece Statele Unite n'au interese directe în această parte a Europei şi el nu se poate bizui numai pe preocupările momentane ale unor servicii americane. El e decis să rămână în legături strânse cu Anglia, singura în măsură să fie cointeresată la interesele noastre.

CE OBLIGATII ISI IAU ENGLEZII SI AMERICANII

In Mart. 1943, serviciile britanice din Istanbul comunică lui Maniu:

1) Guvernele englez şi american, examinând chestiunea României şi întreg ansamblul de probleme de cari ea este legată, sunt hotărâte în principiu să sprijine o acţiune a mişcării libere româneşti, în condiţiile ce se vor conveni.

2) Guvernele englez şi american sunt dispuse să înţeleagă situaţia specială a României şi imposibilitatea în care se găsesc forţele de opoziţie să desfăşoare o acţiune imediată.

3) Guvernele englez şi american nu-şi pot lua nicio obligaţiune specială, înainte de a stabili o înţelegere în privinţa României cu guvernul sovietic.

4) Ambasadorii Angliei şi Americii la Moscova au primit însărcinarea să discute problema românească şi de îndată ce se va ajunge la un rezultat, se vor face comunicări lui Maniu.

UN MESAGIU AL GUVERNULUI POLONEZ

Maniu primeşte şi un lung mesagiu din partea reprezentanţilor din Turcia ai guvernului emigrant polonez. In această notă se expun dificultăţile guvernului emigrant în relaţiile cu Sovietele şi se pledează pentru înjghebarea unei confederaţii de state, cuprinzând Polonia, Cehoslovacia, Austria, Ungaria, România, Bulgaria, Grecia, Jugoslavia şi Turcia, un bloc de 120 milioane locuitori ce ar constitui o forţă puternică, capabilă să reziste atât Germaniei cât şi Rusiei şi să-şi asigure o viaţă proprie, în condiţii satisfăcătoare din punct de vedere politic şi economic.

In partea finală a mesagiului, se stăruie asupra necesităţii ca forţele libere româneşti să înjghebe în străinătate un organism politic care să ţină contactul cu guvernele anglo-saxone şi să poată lucra în vederea organizării situaţiei viitoare a României.

MANIU SI PLANURILE ALIATE

IN PRIVINTA NOUIEI ORGANIZARI A EUROPEI

Faţă de planurile aliate cu privire la noua organizare a Europei, Maniu îşi fixase atitudinea printr'o notă trimisă încă în cursul anului 1942.

El se referă, în această notă, la vechiul său proect de organizare a Europei dunărene, însuşit apoi de primul ministru francez Tardieu şi cunoscut în lume sub denumirea de "planul Tardieu". Ideile sale se potrivesc cu ale guvernului emigrant polonez. El doreşte deasemeni un bloc de state, cuprinzând toate ţările, dela Polonia şi Cehoslovacia până la Jugoslavia şi Turcia şi se întemeiază pe aceleaşi considerente ca

guvernul emigrant polonez.

Intr'o desbatere care are loc cu diplomaţii partidului (Lugoşianu, Vişoianu, Savel Rădulescu, Hudiţă, Taşcă, Mihai Popovici) fostul ministru la Varşovia, C. Vişoianu, aduce argumente împotriva tezei Maniu. El susţine că un asemenea bloc ar constitui o organizaţiune hibridă, care ar avea înlăuntrul ei interese antagoniste şi n'ar putea să dureze. România n'are niciun interes să adauge la dificultăţile ei proprii problemele statelor din Nord. Ea are o poziţie destul de grea faţă de Soviete, pentru a mai fi obligată să preia şi problemele Poloniei; după prabuşirea Germaniei naţional-socialiste, România n'are interesul să trăiască într=o stare de ostilitate cu Germania, ci dimpotrivă va fi obligată să reia legături normale cu o ţară industrială, constrânsă să renunţe la expansionismul ei în Est.

Din aceste motive, România nu se poate asocia la dificultăţile Cehoslovaciei în raporturile ei cu Germania.

Interesele superioare ale României cer ca ea să se alăture blocului de state, ce vor fi sprijinite în mod direct de Anglia. Acest bloc îl vor constitui statele din Sud (Iugoslavia, Grecia, Bulgaria, Turcia), vechiul bloc balcanic al lui Titulescu, la care Bulgaria va fi obligată să adere, şi care prin poziţia sa importantă în Mediterana de Răsărit se va bucura de sprijinul şi protecţia Angliei.

Marea Britanie va avea interesul să apere aceste ţări ca şi propriile ei posesiuni, iar România, dacă vrea să facă o politică cuminte, trebue să încerce de a obţine sprijinul englez, fiind sigură că în acest caz va avea mai puţine dificultăţi în viitor.

Maniu a recunoscut că acest punct de vedere este conform cu interesele ţării, dar a declarat că pentru moment nu trebue să ne pronunţăm, spre a nu descuraja bunele intenţii ce

le au faţă de noi guvernele emigrante ale Cehoslovaciei şi Poloniei, cari se bucură de o mare influenţă în lumea anglo-saxonă.

MARTIE - APRILIE 1943

Maniu continuă să se ţină în curent cu evenimentele internaţionale. El se declară mulţumit cu atitudinea ce o are Mihalache în discuţia cu vicepreşedintele de Consiliu, el întreţine aceleaşi raporturi de colaborare cu Dinu Brătianu, cu Stirbey, are chiar o întrevedere cu Vaida Voevod, limitată la un contact amical, şi porneşte cu mai mult temeiu reorganizarea cadrelor partidului din Capitală şi provincie.

Interwiew-ul luat de Brătescu-Voineşti dlui Mareşal Antonescu provoacă o importantă precizare din partea lui Maniu. El declară că n'a sugerat guvernului să intre în relaţii cu celălalt grup beligerant, ci dimpotrivă a sfătuit pe vicepreşedintele de Consiliu, printr'un mesager, să nu încerce de a face politica "celor două tablouri", fiindcă va pierde încrederea germanilor, fără însă a câştiga confienţa anglo-americanilor.

Guvernul are obligaţia să cruţe armata, dar politica cu anglo-saxonii trebue s'o lase (lăsa) în seama noastră, spune Maniu.

La 13 Mart., un discurs pronunţat de Eden în Camera Comunelor produce o mare emoţie. "Guvernul Majestăţii Sale, spune Eden, nu recunoaşte nicio modificare teritorială intervenită după Septembrie 1939, dacă părţile interesate n'au putut să-şi dea în mod liber consensul lor." Maniu atribue această declaraţie intervenţiilor sale. In acelaş timp, "New-York Times" ziar apropiat de preşedintele Roosevelt, declară "că Statele Unite n'au recunoscut pretenţiunile ruseşti asupra Basarabiei şi a ţărilor baltice." Maniu face deosebire între atitudine guvernului englez şi atitudinea nord-americană, mai liberă faţă de Soviete.

Discursurile rostite de Beneş au o mare influenţă

asupra lui Maniu. El vede în fostul preşedinte al Cehoslovaciei un element de sprijin pentru România. Iar vorbeşte de nevoia unei acţiuni în străinătate, alături de guvernele emigrante.

El întreţine un contact strâns cu socialiştii şi crede că se va putea folosi de ei, pentru a determina o atitudine favorabilă a partidelor muncitoreşti din Anglia şi America, faţă de România. El vede pe Hans Otto Roth şi ia act de atitudinea saşilor bătrâni, cari încearcă să reia contactul cu partidele democratice româneşti. La 20 Mart. Maniu organizează la "Continental" o masă în onoarea lui Mihalache, care a împlinit 60 de ani, cu scopul de a consolida legătura dintre ardeleni şi şeful ţărăniştilor regăţeni. La 24 Mart. drul Lupu vede din nou pe dl Mareşal Antonescu. Raporturile cu guvernul sunt considerate întru-câtva ameliorate.

Discursul rostit de dl. Mareşal Antonescu la Chişinău provoacă senzaţie în lumea politică. Maniu declară "că e o schimbare apreciabilă de ton", că guvernul îşi dă seama că noua Românie nu poate fi realizată fără Anglia şi America. El aplaudă "noua politică a guvernului" care nu se mai pretează unui expansionism în Est. Maniu crede totuşi că nu trebuia manifestat în contra U.R.S.S.-ului.

Discursul lui Grigore Gafencu...

Discursul lui Vita Davilla la Radio America desvăluie o acţiune diplomatică pe lângă guvernul Statelor Unite, a guvernului rus şi a guvernelor emigrante. Maniu lasă a înţelege că Davilla lucrează cu asentimentul său, dar tonul personal adoptat de acesta indispune pe Maniu. La 2 Apr. se produce propunerea lui Tatarescu în vederea creării unei "uniuni sacre".

Atitudinea potrivnică adoptată de Maniu se explică prin: a) Nevoia de a scoate din viaţa publică forţele politice cari au colaborat cu Carol II. b) Nevoia de a se aplica măcar sancţiuni politice celor ce s'au angajat în cesiuni teritoriale.

c) Un avertisment dat Angliei şi Americii, spre a se şti că partidele democratice nu acceptă să colaboreze cu oamenii lui Carol II, indiferent de relaţiile ce le au aceştia în străinătate.

Maniştii subliniază că demersul lui Tătărescu "dovedeşte că toate forţele politice văd în Maniu pivotul acţiunii anglofile."

Călătoria lui Kallay la Roma şi o emisiune a postului Budapesta dau prilej lui Maniu să pună în evidenţă atitudinea maghiarofilă a guvernului fascist; iar amânarea vizitei vicepreşedinteluiunde Consiliu în Italia constitue pentru Maniu o confirmare a tezei sale.

La 15 Apr. Maniu trimite în străinătate o notă redactată în limba franceză, prin care relevă violările comise de autorităţile maghiare faţă de dispoziţiile arbitrajului dela Viena.

MEMORIUL DELA 20 APRILIE

Comunicatul dat după vizita dlui Mareşal Antonescu la cartierul Fuehrer-ului provoacă o puternică mişcare în grupările de opoziţie. După declaraţiile dela Chişinău, Maniu nu se aştepta ca dl. Mareşal Antonescu să accepte lupta în contra forţelor anglo-saxone şi "mobilizarea tuturor forţelor" în sprijinul Axei. El găseşte că e necesar să ia atitudine imediată, deşi comentariile oficioase publicate în presa română, a doua zi după comunicat, ar denotă o atitudine deosebită a guvernului român. La 20 Apr. el trimite din Braşov textul unui nou memoriu. "Ca şef al unui regim de dictatură, nu aveţi dreptul să angajaţi Naţiunea într'o direcţie în care nu vă poate urma, deoarece ea are conştiinţa că odată Basarabia şi Bucovina readuse la trupul ţării, România nu are niciun motiv să lupte sau să dorească înfrângerea Angliei şi a Statelor Unite, naţiuni cari alături de Franţa şi ceilalţi aliaţi ai lor în războiul trecut, au pierdut milioane dintre fiii lor pentru ca prin victoria noastră comună

să se realizeze visul nostru secular: unitatea tuturor românilor între frontierele lor etnice" . Si în final: "Tinem în special să protestăm cu toată tăria împotriva caracterului anti anglo-saxon ce se dă războiului nostru prin acest comunicat, rugându-vă ca în viitor să împiedicaţi astfel de manifestăro, de natură a prejudicia grav interesele naţionale ale României."

Dinu Brătianu contrasemnează acest memoriu. Drul Lupu merge din nou la dl. Mareşal Antonescu. ~~pentru a~~ agitat

Avertismentul ce se dă lui Maniu provoacă mare fierbere. Lupu şi Mihalache sunt de acord că ~~faţă de~~ "atitudinea cavalerească" avută de dl. Mareşal Antonescu în momentul în care Hitler i-a cerut să ia măsuri în contra şefilor anglofili, obligă partidul să înceteze dificultăţile. Maniu e indispus însă că postul de radio Londra vorbeşte de mişcarea opoziţiei anglofile maghiare, dar nu face menţiunea despre intervenţia ~~sa~~ lui.

El nu vrea să creadă că Hitler ar fi în posesia corespondenţei sale cu oficiile britanice din Istanbul. . . pentru motivul "că n'a purtat vreo corespondenţă cu englezii".

El declară că e hotărât să meargă mai departe. "Nimic nu mă poate împiedica să-mi servesc ţara", spune Maniu.

Si adaugă că în timp ce se desfăşoară cel mai cumplit războiu al vremurilor moderne, nu-l intimidează decât perspectiva prăbuşirii ţării.

C O N C L U Z I U N I

Din expunerea cronologică a activităţii grupării naţional-ţărăniste şi a lui Iuliu Maniu, desfăşurată dela 1 Sept. 1940 şi până în prezent, se desprind următoarele concluziuni:

MANIU

EXPLOATEAZA TOATE TEMELE DE AGITATIUNE

După căderea Regelui Carol II, Maniu - care sperase să deţină rolul directiv în politica ţării - se vede depăşit de evenimente. Işi închipuise că dirijase totul din umbră, dar este deodată exclus din rândul factorilor cari au să decidă orientarea internă şi externă a Statului. Pentru a se putea menţine, în mijlocul unor evenimente ce nu se mai lăsau conduse de dânsul, Maniu adoptă un singur program: agitaţia.

El nu pierde niciun prilej de a specula, cu diabolism şi perfidie, toate temele cari pot întreţine o stare de nelinişte în spiritul public.

Intr'o ţară, bătută fără luptă, slăbită, izolată, sfâşiată de mişcări interne, el se opune sistematic oricărei încercări de redresare, capabilă să aşeze nouile temelii ale viitorului. Spirit negativ, însuşit într'o lungă perioadă de opoziţie şi conspiraţie, el găseşte mereu noui motive pentru a răscoli nemulţumirile, a semăna incertitudinea, a critica şi intenţiunile cele mai bune şi a perpetua astfel o stare de permanentă iritaţiune publică.

Pierderea Ardealului îi dă posibilitatea să transforme sistemul său de luptă politică într'o acţiune cu ţeluri naţionale, dusă cu perseverenţă pe căi făţişe şi prin mijloace clandestine.

Deşi ştia că nimic nu poate să schimbe cursul evenimentelor - şi că fără sforţările ce le făcea cu atâtea dificultăţi

noul regim, România ar fi încetat să mai existe, el organizează o mişcare revizionistă care, nu poate decât să complice situaţiunea existentă.

De aici, el ajunge să preconizeze un sistem de politica externă, care să deştepte în fiece moment suspiciunile nouilor aliaţi, cari exercitau hegemonia în această parte a Europei şi să ţină permanent ţara sub ameninţarea unor represalii, cari puteau să înlăture ultimele forţe de rezistenţă naţională.

Proclamat, în acest chip, şef al mişcării anglofile revizioniste din România, el desfăşoară o activitate susţinută, în următoarele direcţiuni:

ACTIVITATEA IN DOMENIUL INTERN

Ignorând ansamblul de cauze externe şi interne cari au creat noua situaţiune, el declară guvernul Antonescu un simplu instrument în mâinile germanilor şi proclamă ţara virtual ocupată de forţele militare ale Reichului.

Pierderea suveranităţii politice şi economice odată afirmată, Maniu îndeamnă Naţiunea să se opună stării de protectorat instituită de Germania şi să se alăture Angliei şi Americii, cari au asigurată victoria.

Deşi situaţia se menţinea turbure şi nicio forţă democratică sau parlamentară n'ar fi cutezat să-şi asume răspunderea, el proclamă lupta împotriva regimului de autoritate şi cere reîntronarea imediată a unei democraţii parlamentare, sub motiv că ea ar corespunde mai bine intereselor naţionale şi structurii ţării noastre.

Bazat pe aceste teme de agitaţiune, Maniu întreprinde - numai cu ajutorul unui grup restrâns de devotaţi personali - o mişcare susţinută de o propagandă orală şi de o propagandă clandestină scrisă, de manifestări publice ocazionale şi de ati-

tudini de ostentaţie personală, cu scopul de a forma o stare de spirit generală. El încearcă de mai multe ori, în cursul acestor ani, să reorganizeze cadrele partidului său, spre a dispune de o aparatură politică trebuincioasă agitaţiei sale antigermane şi ralierii la aşa zisa mişcare a naţiunilor libere, patronată pretutindeni în Europa de oficiile britanice de propagandă.

Spre a nu rămâne izolat şi faţă de opunerile manifestate în propriul său partid, Maniu depune străduinţe extraordinare spre a menţine o colaborare cu gruparea liberală condusă de Dinu Bratianu, pentru a neutraliza tendinţele germanofile ale lui Gheorghe Brătianu, spre a zădărnici chiar o acţiune de guvern a oamenilor politici germanofili, spre a câştiga pentru cauza sa grupări şi personalităţi noui. El întreprinde această acţiune în baza ideii că niciuna din forţele politice ale ţării nu trebue să secondeze un guvern înfeudat Germaniei şi că numai în acest chip se va putea dovedi, mai târziu, că politica alături de Axă n'a fost susţinută de reprezentanţii reali ai opiniei publice româneşti.

El găseşte prilejuri să deslănţuie, în acelaş timp, campanii vehemente împotriva factorilor politici cari au deţinut funcţiuni în guvernările personale ale ex-regelui Carol, sub motiv că au participat la politica de ciuntire a hotarelor, dar urmărind în realitate să atace indirect puterile Axei şi să elimine orice concurenţe viitoare.

Impiedicat de celelalte personalităţi răspunzătoare ale conducerii naţional-ţărăniste - Ion Mihalache, dr. N.Lupu, şi Mihai Popovici - de a extinde acţiunea sa antigermană şi proaliată şi de a mări dificultăţile guvernului, Maniu acceptă în principiu că regimul Antonescu răspunde unei necesităţi naţionale, pe tot timpul cât forţa germană se va exercita în această parte a Europei şi că e de preferat oricărui alt guvern, ce ar putea fi instituit de către germani.

In fapt, el uzează de toate mijloacele ce le are la îndemână în actuala situaţie, ca să continue o politică ce alarmează cercurile germane şi provoacă reacţii violente din partea ministrului german din Bucureşti.

Pe lângă activitatea clandestină şi încercările de a reface partidul naţional-ţărănesc, el vrea să lase impresia în elita ţării că evenimentele îl pot chema să ia, în orice moment, guvernul şi că trebue să pregătească un vast program de reforme sociale şi economice, ce ar urma să fie aplicate într'un spirit radical. El alcătueşte comitete de experţi cari să stabilească acest program, dar lipsa de oameni capabili şi competenţi din jurul său alarmează până şi pe principele Barbu Stirbey, ~~şi a silit~~ iar Maniu e să recurgă la colaborarea unor legionari notorii, ca D. Gerota şi prof. Vermeulen.

Obicinuit să se sustragă personal dela răspunderi grele, el vede că eventualităţile viitoare îl pot pune în situaţiunea de a accepta soluţii cari să atingă popularitatea sa şi, de aceea, prepară şi formulele unor guverne de tranziţie, pentru cazul în care ar socoti că nu e de preferat să-şi asume singur responsabilitatea puterii.

Aceste guverne ar intra în funcţiune în momentul în care puterile anglo-saxone ar impune României condiţii teritoriale nefavorabile.

ACTIUNEA REVIZIONISTĂ

Apreciind că opinia publică este sensibilă la chestiunea Ardealului pierdut, el fixează în centrul activităţii sale acţiunea revizionistă, desfăşurată pe trei planuri: în interiorul ţării, pentru a avea o temă naţională de agitaţie, în Ardealul cedat pentru a menţine acolo un curent de simpatie în favoarea sa - şi în străinătate, pentru a se putea înfăţişa ca exponentul unei ţări, care a avut de suferit de pe urma Axei.

El întreprinde în acest scop:

a) Acţiuni memorandistice pe lângă puterile Axei, deşi e notoriu că politica şi tendinţele sale externe nu pot decât să înstrăineze interesul Germaniei şi Italiei pentru România;

b) O acţiune memorandistică pe lângă puterile anglo-saxone, cu scopul de a pune în evidenţă persecuţiile ungureşti şi nedreptatea făcută de Axă ţării noastre.

c) O acţiune iridentă în Ardealul cedat, spre a-şi înjgheba acolo noui puncte de sprijin.

d) Crearea unei organizaţiuni revizioniste denumită "Pro Transilvania", pentru a ţine guvernul sub presiunea unei mişcări naţionale, într'un sens opus orientării actuale a Statului; odată interzisă această asociaţie, Maniu începe o acţiune în justiţie pentru a agita sub această formă cauza revizionistă şi încearcă să alcătuiască alte organizaţii - "Transilvania","Ordinul Ferdinand", "Vulturii Ardealului", etc. - fără a isbuti să dispună de un asemenea instrument politic.

e) O agitaţie în favoarea Ardealului, dusă prin felurite căi (Asociaţia refugiaţilor şi expulzaţilor din Ardealul de Nord, ziarul "Ardealul", cooperativele refugiaţilor, reuniuni, banchete, consfătuiri, nuclee de tineret, propagandă orală, manifeste)cu obiectivul de a menţine permanent în opinia publică întâietatea problemei Transilvaniei, faţă de toate celelalte probleme de Stat ale României.

Mişcarea "pro Transilvania îi dă justificarea politicei sale potrivnice Germaniei şi Italiei, înfăţişate ca direct răspunzătoare pentru pierderea teritoriilor noastre din Vest.

ACTIUNEA LUI MANIU IN LEGATURA CU RAZBOIUL

Incă din Sept, 1940, Maniu proclamă convingerea sa în triumful final al Angliei şi Americii. El cere să ne alăturăm

acestui grup beligerant, pe considerația că aceste țări vor reface unitatea noastră națională și vor respecta în genere independența statelor mici.

Deși ostil Axei, el nu se poate ridica, dela început, în contra războiului pentru redobândirea Basarabiei și Bucovinei de Nord, acceptat cu însuflețire de întreaga opinie publică românească.

După ce armatele noastre reocupă aceste provincii, Maniu găsește cea mai importantă temă a agitațiunii sale: el cere retragerea trupelor pe linia Nistrului, deși e evident că din punct de vedere tehnic militar lucrul e imposibil și reclamă încetarea colaborării militare cu Axa, înainte ca expedițiunea militară din Răsărit să se fi terminat. El motivează aceste cereri prin primejdia de a ne asocia la un războiu de agresiune și de a suporta, alături de Axă, o înfrângere, care după părerea sa e sigură.

După ce trupele noastre înaintează în Est, odată cu forțele germane, Maniu intensifică această mișcare și nu pierde niciun prilej ca, - prin memorii și prin tot felul de manifestări - să susțină cu o înverșunare sporită punctul său de vedere. El cere mereu retragerea trupelor, sub cuvânt că pierderile noastre servesc numai o cauză străină și că pericolul unui atac ungaro-bulgar sau al unor convulsiuni interne provocate de stările postbelice, cer să avem la dispoziție un puternic instrument militar.

Maniu face eforturi pentru a fi secondat în această direcție de către Dinu Brătianu și de unii fruntași importanți din conducerea național-țărănistă.

El nutrește însă speranța ascunsă că ar putea folosi cândva armata noastră, pentru a provoca o întorsătură bruscă în orientarea noastră externă, printr'o asociere cu forțele anglo-

americane, ce ar veni prin Balcani să lupte în contra germanilor. El arată că o asemenea acţiune militară ar şterge efectele produse în lumea anglo-saxonă de conlucrarea noastră cu Axa şi ne-ar asigura din partea Angliei şi Americii avantagiile ce le obţin statele aliate.

De aceea, Iuliu Maniu se ridică cu toată tăria, ori de câte ori are impresia că dl. Mareşal Antonescu ar fi dispus să lupte şi în contra forţelor anglo-americane şi înfăţişează această ipoteză ca putând avea pentru noi cele mai grave consecinţe de ordin politic şi teritorial.

CONTACTELE CU CERCURILE DE STANGA SI EXTREMA STANGA, LEGIONARE SI GERMANE

Intreg timpul lui Maniu este ocupat cu asigurarea unor contacte politice privind cele mai antagoniste cercuri. El împarte aceste legături în două categorii: contacte trebuincioase desfăşurării acţiunii sale şi contacte de informaţie.

Socotind că nu trebue să neglijeze nici cea mai slabă indicaţie ce-i poate folosi în vederea orientării sale generale, el cultivă, în mod larg, relaţii dela dreapta până la stânga extremă. Astfel:

In cercurile germane:

Mihai Popovici vede în două rânduri pe von Killinger; acelaş colaborator al lui Maniu are relaţii strânse cu Stelzer.

Ghiţă Popp vede des pe von Rittgen; însuşi Maniu primeşte în decurs de doui ani şi jumătate de patru ori pe von Rittgen. D. GEROTA întreține deasemeni relatii cu diferite personalități germane.

Maniu primeşte în două rânduri pe prinţul de Rohan, ~~trimis de Hitler~~, dar respinge sugestiile ce i se fac de a iniţia legături cu cercurile superioare germane şi de a accepta cu simpatie politica şi intenţiile Reichului.

Mihalache primeşte la Dobreşti vizita unor emisari germani (Pflaumer și alții), dar el relevă antagonismul dintre interesele române şi germane, luând ca punct de plecare chestiunea Ardealului.

Pe căi indirecte, se menţine un contact cu membrii reprezentanţei economice germane, cu ziariştii germani şi cu diferite personalităţi influente germane.

Dr. Corneliu Coposu, secretarul lui Maniu şi fost coleg de şcoală cu Andreas Schmidt, asigură un contact de informaţie cu grupul etnic german.

Maniu personal, Ghiţă Popp, drul Virgil Solomon, Ionel Popp şi Zaharia Boilă, întreţin legături cu vechea conducere a saşilor din Ardeal.

In cercurile de extremă stângă şi de stânga:

Emisari ai lui Maniu întreţin relaţii de informaţie cu diverşi reprezentanţi ai partidului comunist.

Sugestiuni în vederea unei acţiuni comune pentru încetarea războiului din Răsărit sunt respinse de Maniu, care doreşte, totuşi, să fie ţinut în curent cu planurile Moscovei în politica internă, fără însă a isbuti să aibă o orientare precisă în această privinţă.

In schimb, el isbuteşte să-şi asigure colaborarea unor elemente izolate de extremă stângă, ca Grozea-Hunedoara şi să ajungă - printr'un neîntrerupt contact personal cu Jumanca şi C. Titel Petrescu - la o înţelegere deplină cu exponenţii fostului partid socialist român.

Maniu socoteşte că va putea să utilizeze influenţa partidului socialist român pe lângă partidele socialiste din Anglia şi America.

In cercurile legionare:

Potrivit testamentului lui Corneliu Codreanu, Maniu urmează să fie consultat ori de câte ori mişcarea are de luat hotărâri importante sau se află într'un impas greu.

Horia Sima nu ţine seamă de acest testament, dar după prăbuşirea regimului legionar, diferiţi exponenţi ai mişcării reiau contactul cu Maniu, care le reproşează gravele erori ce au comis.

Deosebirile de vederi în politica externă opresc o colaborare între Maniu şi legionari, deşi Maniu ar dori să utilizeze dinamismul legionarilor pentru cauza revizionistă. El întâlneşte atât rezerva legionarilor cât şi opunerea tineretului din partidul său.

Maniu personal, Ghiţă Popp, drul Solomon, Zaharia Boilă şi numeroşi fruntaşi provinciali menţin ~~totuşi~~ un contact permanent cu legionarii. Atacat de stânga partidului pentru aceste

relaţii, el le explică prin nevoia de a se ţine în curent cu ceeace se petrece în toate taberele politice. In ultimup timp, el sfătueşte pe legionari să nu serveasca de instrument german împotriva guvernului Antonescu şi să nu determine, prin atitudinea lor, concesiuni noui de ordin militar şi economic.

LEGATURILE CU CERCURILE MILITARE

Incă sub guvernul legionar, Maniu încearcă să canalizeze în jurul său nemulţumirile ivite în armată. După rebeliune, toţi exponenţii armatei făcând zid în jurul dlui Mareşal Antonescu, Maniu reia aceste încercări, după ce socoteşte că pierderile de pe front şi conflictele dintre armata română şi cea germană au situat ofiţerimea superioară într'o postură ostilă războiului şi germanilor. El caută să se apropie de gen. Iacobici şi de alte căpetenii din armată şi foloseşte un grup numeros de ofiţeri în rezervă pentru a menţine un contact strâns cu cercurile militare.

Maniu nu renunţă la ideea de a putea folosi armata în planurile sale politice de viitor.

REORGANIZAREA GRUPARII- DISENSIUNI SI CURENTE

Reorganizarea pe noui baze a grupării naţional-ţărăniste şi extinderea activităţii de cadre constitue unul din ţelurile principale urmărite de Maniu. El încearcă în diverse rânduri să realizeze acest plan, dar împrejurările îi stau mereu în cale; abea în ultimele luni, el procedează la o refacere a organizaţiilor judeţene, la numirea de noui şefi şi la reorganizarea secţiilor din Capitală.

Neînţelegerile de persoane, provocate de această acţiune se grefează pe adânci disensiuni de ordin principial, ce se relevă încă din Sept. 1940.

Principalii fruntaşi ai partidului, ~~ca şi o mare parte a păturii conducătoare~~ - văd în Maniu o rezervă a ţării,

în eventualitatea în care împrejurările generale ar împiedica să se obţină avantagiile rezultând din politica şi eforturile depuse de regimul Antonescu.

Fruntaşii partidului nu înţeleg însă ca Maniu să intervină direct în timpul colaborării cu germanii, deoarece socotesc că amestecul său nu duce decât la enervarea cercurilor germane, la sporirea dificultăţilor ce le are regimul actual şi la eventuale măsuri de represalii, păgubitoare pentru independenţa şi liniştea ţării.

Maniu nu acceptă însă să adopte poziţia de espectativă ce i se cere. El profită de impunitatea ce i-o asigură meritele sale din trecut şi-şi arogă un rol activ de cenzor al guvernului şi al colaborării noastre cu Germania, urmărind să câştige titluri, ce ar putea să impresioneze sferele anglo-saxone.

Aceste deosebiri de vederi şi metode, definesc situaţia din partid în felul următor:

Ardelenii din partid stau la ordinele lui Maniu şi urmează fără şovăire indicaţiunile sale.

Mihalache e în desacord permanent cu Maniu, cu privire la politica externă, la ataşamentul necondiţionat faţă de cauza engleză, la politica războiului. El nu acceptă în special metodele de agitaţie folosite de Maniu, dar îi lasă întreaga răspundere pe baza deplinelor puteri ce deţine actualul preşedinte. In ultimul timp, Mihalache s'a apropiat de punctul de vedere al lui Maniu referitor la victoria ce ar avea-o asigurată, forţa anglo-saxonă, dar are rezerve exprese asupra metodelor ce se întrebuinţează.

Drul N.Lupu e pentru o sprijinire indirectă a regimului Antonescu, e în desacord permanent cu Maniu, nu e ţinut în curent cu relaţiile pe cari şeful grupării le are cu străinătatea, dar totuşi face mari servicii cauzei, datorită raporturi-

lor ce întreţine cu dl, Mareşal Antonescu şi cu Vicepreşedintele de Consiliu.

Mihai Popovici, e deseori în divergenţă de opinii cu Maniu, dar fiindu-i devotat nu se împotriveşte niciunei hotărâri definitive ce o ia şeful grupării.

Fruntaşii regăţeni din Capitală şi provincie, se află - cu neînsemnate excepţii - într'o rezervă precautǎ.

LEGATURILE LUI MANIU CU STRAINATATEA

Afirmarea unei poziţii anglofile nu ajunge lui Maniu în scopurile sale de politică externă; el întreprinde în acelaş timp o adevărată acţiune diplomatică pentru:

a) a realiza un contact direct cu guvernele englez şi american;

b) a lămuri problemele teritoriale şi politice ale ţării;

c) a obţine asigurări şi garanţii în ceeace priveşte ordinea teritorială a României şi poziţia ţării noastre în confederaţiile de state, proectate de aliaţi.

In acest scop, Maniu foloseşte următoarele căi:

Legaţia engleză. In ultimele luni în care legaţia engleză s'a mai aflat pe teritoriul nostru, Maniu face legă-

turi cu diplomaţii britanici şi stabileşte un aranjament cu Reginald Hoare.

Legaţia americană: După plecarea legaţiei engleze, Maniu intră în relaţii strânse cu Gunther, ministrul Americii şi apoi cu Benton, ataşatul cu afaceri.

El transmite prin aceştia diferite comunicăi şi mesagii guvernelor englez şi american.

Legaţia elveţiană: După plecarea legaţiei americane, Maniu cultivă pe René de Weck, ministrul Elveţiei şi isbuteşte să-l intereseze pentru cauza aşa zisei mişcări libere din România, fără însă a putea face din diplomatul elveţian un agent permanent de contact cu străinătatea.

Legaţiunea turcă: Cu ajutorul lui Mihai Popovici, care e un amic personal al lui Suphi Tanrioer, Maniu asigură legături permanente , prin intermediul curierilor turci, cu oficiile britanice şi americane din Istanbul-Amkara-Cairo.

Legaţiunea suedeză şi portugheză: Prin Serdici şi unii foşti diplomaţi, Maniu se poate folosi de intermediul legaţiilor suedeză şi portugheză, pentru a întreţine relaţii cu străinătatea şi asigura transmiterea diferitelor mesagii.

In acelaş timp, Maniu se mai serveşte de:

Cita Davilla, care asigură în America un contact cu Casa Albă, cu legaţia engleză din Washington, cu ambasadorul sovietic de acolo şi cu guvernele emigrante.

Grupul manist din Londra, condus de Cornel Bianu, care nu isbuteşte însă să obţină o recunoaştere oficială din partea guvernului britanic.

Principala legătură, Maniu o menţine cu serviciile politice şi de propagandă engleze din Istanbul-Ankara-Cairo, însărcinate să se ocupe de mişcarea liberă din România.

In acest scop s'a folosit o bucată de vreme de aparatura organizatiei de spionaj Popovici - Rică Georgescu.

Acţiunea externă întreprinsă de Maniu până acum, se poate rezuma astfel:

1) Definirea poziţiei actuale a României: stat ocupat virtualmente de germani, el se află sub influenţa totală a forţelor Reichului şi trebue, deci, considerat în rândul ţărilor ocupate şi nerăspunzătoare de politica ce o întreprinde".

2) Definirea poziţiei noastre faţă de războiul din Răsărit: susţinut de opinia publică pentru redobândirea Basarabiei şi Bucovinei de Nord, războiul nu mai e împărtăşit, când armatele române trec Nistrul şi, sub presiunea germană, sunt silite la o acţiune străină obiectivelor naţionale.

3) Obiectivul naţional al românilor e recucerirea Ardealului, smuls României de puterile Axei, ca o pedeapsă aplicată pentru devotamentul nostru neclintit la politica anglo-franceză pe continent.

4) Stabilirea atitudinei puterilor anglo-saxone faţă de problemele teritoriale ale României şi succesul unei mediaţiuni engleze şi americane în litigiul teritorial romăno-rus, condiţionează o acţiune imediată a României de alăturarea la războiul dus de puterile aliate contra Germaniei.

5) El ~~isbuteşte~~ pretinde a fi să determine o declaraţiune britanică în contra arbitrajului dela Viena, dar nu are garanţii ~~definitive~~ anglo-americane în ceeace priveşte Ardealul.

6) In faţa imposibilităţii guvernelor englez şi american de a obţine ca Rusia să-şi schimbe atitudinea faţă de România, el declară că nu poate trece la "acţiunea efectivă" ce i se cere, înainte de a se preciza în mod definitiv situaţiunea viitoare politică şi teritorială între Soviete şi România.

7) Invitat să vină în străinătate, el cere garanţii că va putea alcătui la Londra un guvern liber românesc; un asemenea guvern fiind socotit acolo capabil să înrăutăţească raporturile

anglo-ruse, el nu socoteşte oportun să răspundă unei invitaţiuni de a alcătui un asemenea guvern în America.

El încearcă să obţină adeziunea engleză pentru o altă formulă - un comitet liber românesc - ~~fiindcă~~ întrucât crede că numai Anglia are interese directe în această parte a lumii, cari pot ajuta în viitor România.

El se declară gata să trimită delegaţiuni de oameni politici înAnglia şi America, dar planul întâmpină greutăţi în fapt.

8) El aşteaptă încă în momentul de faţă ca guvernele englez şi american să obţină precizări şi garanţii din partea Sovietelor în ceeace priveşte România şi să stabilească o politică precisă în legătură cu toate problemele noastre teritoriale şi politice.

9) Faţă de planurile aliate în ce priveşte noua organizare a Europei, Maniu se declară la început de acord cu o propunere poloneză, ce i se transmite, de a se alătura unui bloc mare de state, întins din Polonia şi Cehoslovacia până în Grecia şi Turcia, ceeace corespunde şi unui vechiu proect al său de confederaţie dunăreană, cunoscut sub denumirea de"planul Tardieu".

In faţa opoziţiei diplomaţilor din propriul său partid, el acceptă teza că interesul României e să se alăture blocului balcanic, ce ar fi permanent sprijinit de Anglia, dar nu vrea deocamdată să indispună bunele intenţii manifestate faţă de noi de către guvernele emigrante ale Cehoslovaciei şi Poloniei.

x x

x

Sprijinit pe aceste concepţiuni de politică internă şi externă şi desvoltând o activitate intensă şi perseverentă, Iuliu Maniu a ajuns să fie socotit, atât în străinătate cât şi în ţară, exponentul ideii anglofile şi revizioniste din România.

Deşi contactele sale cu guvernele britanic şi american n'au realizat o înţelegere care să asigure ţara noastră în ipoteza unei victorii anglo-saxone, - ci dimpotrivă au învederat neputinţa acestor state de a obţine pe de o parte vreo garanţie din partea Sovietelor, iar pe de alta incertitudinea în ce priveşte viitorul statut teritorial al Ardealului - Maniu vrea să treacă în opinia publică, ca singurul om politic în stare să refacă graniţele naţionale cu ajutorul puterilor occidentale.

El nu poate obţine nici măcar putinţa de a prezida unul din acele guverne-fantomă, cari călătoresc între capitalele anglo-saxone, dar face să se răspândească în interior că numai obstacolele ce i le pune în cale regimul actual îl împiedică de a reconstitui harta etnică a ţării.

Devotaţii îl numesc în buletinele partidului "omul providenţial", spre a crea în jurul numelui său o atmosferă de misticism şi a răspunde astfel unor necesităţi propagandistice, dar însăşi fruntaşii partidului ştiu că eventualele succese viitoare ale lui Maniu depind de o serie de factori interni şi externi.

Aceşti fruntaşi recunosc că ~~rolul~~ rostul său ar începe numai din ziua în care factorul sovietic n'ar avea să joace principal în România, dar nu văd în ce chip influenţa Rusiei ar putea fi înlăturată la o victorie a "naţiunilor unite".

Cât priveşte influenţa asupra masselor populare, el îşi arogă singur o mare popularitate, dar e de văzut în ce măsură războiul şi curentele noui ~~ce~~ la care el va da naştere, vor schimba structura politică a ţării.

In ultimă instanţă, numai urmările interne şi externe ale războiului vor desemna rolul viitor al lui Iuliu Maniu.

583

576 581

6 Maiu 1943 581

2943 Pr. Politică

OPERAT LA FIȘE

Linia 1 F

Ultima manifestare a dlui Iuliu Maniu, prin scrisoarea în care declară că, noi nu trebue să mergem sub nici un motiv împotriva celor cu cari am făcut în trecutul război România Mare, este examinată cu atențiune de către conducătorii partidului liberal. Gestul dlui Maniu a fost mai mult personal, dar a lăsat impresia unui acord cu partidul liberal, care însă nu fusese stabilit în prealabil.

De altfel, în cadrele acestui partid există o tendință de espectativă față de acțiunea guvernului și a dlui Mareșal Antonescu.

Gyon

no Mar

Iuliu Maniu 1/IV 943

57614 este sunat de 55189

— D-na Clara aici este D-l Lupu, a plecat d-nul Maniu

— Da s'a dus la D-l Mihai Popovici să-l ia și pe urmă vine la d-stră.

— Merge și Popovici?

— Da D-nă D-le

— Așa! bine mulțumesc

OPERAT LA FIȘE

57

189

182

Nr. 12³⁹ — Gr. Toltia

51614 S. Maniu acum

14/X/943

— Allo! Să vorbesc cu dl. președinte Maniu aci Serbescu?!

— Nu este acasă a plecat din București —

— Când să revină —

— Mâine seara

— Atunci am să-i dau un telefon poimâine dimineața.

OPERAT LA FIȘE

565

578

583

563

586 584 579 582 584

Iuliu Maniu 6/VI/1943 –

No 51614 formează:

– Allo! cine e acolo?

– Căpitanul

– Aici General Negrin ce No de telefon are Dl General Petrini?

– Dl General e plecat la furaj.

– Dar ce No are că vreau să vorbesc cu el.

– E numai acolo Dl General

– Bine

OPERAT LA FIȘE

584

Iuliu Maniu 576/4 este sunat 8 IV 943

Gr. Politică

587

585

Bună dim. D-le Liveanu aici D-na Popovici

— Vă salut D-le Doctor

— Te rog întreabă pe D-nul Presedinte dacă mâine la dejun vrea să ne facă plăcerea să ia masa la noi.

— Un moment vă rog (revine) D-nul Presedinte vă mulțumește f. mult și vă roagă să-l scuzați, dar nu poate să vie pentrucă este bolnav și D-nul Dr. Sturdza i-a spus să nu se scoale trei zile din pat.

— Bine atunci transmite-i multă sănătate, D-ta ce mai faci?

— Sunt gata să vin la D-stră ca să vă aduc ceva.

— Când vrei să vii?

— După masă pe la ora 16.

— F. bine, te aștept.

ora 9[?] Politia Jr.

Iuliu Maniu 588 8/IX 586 781
57614 este inact 1943 786 OPERAT LA FIȘE

— Allo! Cine-i la telefon?
aici Mihalache
— Vă salut aici Liveanu.
— Bună dimineața, ce face dl Maniu?
— Este bolnav.
— Dar ce are?
— Sciatică și n'are voe să se dea jos din pat.
— Spune-i te rog că la ora 12 - 12³⁰ vin acolo
— Prea bine dle Mihalache
— La revedere
— Vă salut.

ae ii Iuliu Maniu 8-V/1943
516 14 - e Iunal 589 587 583
587

p. Politica

— Casa D-lui Iuliu Maniu?
— Da!
— La telefon Potârcă
— Un moment - allo - cine-i?
— Potârcă!
— Salutare la telefon Dr. Solomon
— Să trăiești, aveam un cuvânt de spus D-lui Maniu
— Un moment să-l întreb când poate să te primească - allo - astăzi între 5-6 (17-18) îți convine?
— Da, să trăiești
— Salutare. -

OPERAT LA FIȘE

nr. 1808

Iuliu Maniu 8/V 940
17614 în Cont.

590 588 582

Politică

Se va urmări

Liceanu — D-ra vă rog să nu vă supărați că vă deranjez. D-l Președinte Maniu vă roagă să comunicați Principesei Sturdza că vrea neapărat s-o vadă și asta cât mai curând posibil, peste o zi două dacă se poate pentrucă dânsul este bolnav și nu poate să părăsească patul o roagă pe dânsa să vie aici.

D-ra — Bine eu am să caut să-i comunic imediat. (dânsa este la moșie) am auzit că vrea să vie în Buc. zilele astea.

— Vă mulțumesc D-ră.

— Bonjour D-le Liceanu.

OPERAT LA FIȘE

Gr. Politică

7 Mai 1943 ~~591~~

292/B

~~589~~ ~~589~~ 583

OPERAT LA FIȘE

N O T A

In legătură cu vizita pe care Maniu şi Lupu, a făcut-o la Topoloveni, lui Mihalache, înregistrăm primele ştiri:

1. Inainte de plecare, s'a discutat la Bucureşti, "situaţia agravată" a lui Maniu, după discursul lui Killinger. S'a adăugat, de către amicii personali ai lui Lupu, chiar în seara care a precedat plecarea la Topoloveni, că situaţia trebue privită cu toată seriozitatea, că nemţii sunt în stare să meargă până la exterminări de persoane.

S'a mai precizat şi chestiuni de politică externă în legătură cu ultima întrevedere a Dr.Lupu cu Mareşalul Antonescu.

+

+ +

La înapoiere, maniştii au afirmat că s'a discutat şi comentat discursul lui Killinger, partidul urmând să i-a atitudine.

Precis se ştie, că Maniu, şi-a manifestat pesimismul în legătură cu noua orientare a forurilor internaţionale, favorabile astăzi sovietelor şi când situaţia României faţă de Bucovina şi Basarabia poate lua un caracter tragic.

Pesimismul lui Maniu, a fost accentuat de ultimile declaraţii şi avertizmente făcute la radio

./.

Londra de ziaristul englez W.Steed, care în trecut a fost de multe ori prin România.

Totuşi, Maniu, este convins că anglo-americanii vor debarca în Europa - punct de vedere cu totul diferit de a lui Tătărescu care crede că aliaţii vor lăsa pe Germania să bată pe ruşi, iar după aceia ei vor da lovitura de graţie Axei.

Ori care ar fi schimbul de vederi şi chestiunile discutate, Mihalache, în confidentele făcute recent rudelor lui, nu dă dreptate celor susţinute de Maniu.

Mihalache înclină să dea dreptate Mareşalului şi după aceasta se va vedea în ce direcţie se desfăşoară activitatea diplomatică.

(Mircea)

8 Maiu 1943

2923

Linia 1 F

Abia reîntors dela Topoloveni, dl Maniu s'a şi îmbolnăvit.

E vorba de o criză de sciatică.

Insă,cum această criză periodică este una din bolile diplomatice ale dlui Maniu,se socoate printre intimii săi care nu-l pot totuşi vizita,că preşedintele partidului naţional-ţărănesc doreşte a evita câteva zile un contact mai apropiat chiar cu elementele din partidul său.

Această atitudine se consideră ca un rezultat al supărării dlui Maniu pentru modul în care ar fi decurs discuţiile dela Topoloveni,în al doilea rând ca o dorinţă a dlui Maniu de a evita câtva timp publicitatea,urmând el cel dintâiu sfatul de prudenţă dat partidului,şi în fine,ca o necesitate pentru a se concretiza o nouă expunere de principii, de astă dată destinată numai partidului. Cu alte cuvinte,se crede că dl Maniu ar dori să aştearnă pe hârtie ideile sale politice,întrucât discuţiile dela Topoloveni i-ar fi arătat necesitatea unui asemenea lucru.

Punctator

8 Maiu 1943

586 594 593

I 2923

OPERAT LA FIȘE

Linia 1 F

Dl. Iuliu Maniu a declarat amicilor săi, că în ultimul timp i-au parvenit o serie de știri, după cari în eventualitatea isbucnirii războiului în regiunea sud-europeană și implicarea României în zona de operații militare, germanii ar urmări izolarea oamenilor politici din București, cari nu împărtășesc încrederea în victoria germană. Dl. Iuliu Maniu și-a exprimat față de dl Dr. N. Lupu credința că, dl. Mareșal Antonescu nu va îngădui asemenea măsuri. România nu este o țară ocupată, iar oamenii politici români nu s'au amestecat niciodată în treburile germane, ci doar au sesizat cu un sfat inofensiv pe Conducător, în anumite împrejurări, pe cari ei le socoteau cruciale pentru țara lor.

Sej

8 Maiu 1943 593 579 587 595

Linia 1 F 2923

OPERAT LA FIŞE

Singurătatea pe care, dela reîntoarcerea sa dela Topoloveni, o păstrează dl Maniu, a întărit în partid impresia că divergenţa de vederi între preşedintele partidului ţărănesc şi unii membrii ai conducerii s'ar fi accentuat.

Şi anume, se declară că această divergenţă s'ar referi la:

1. modul de a concepe desfăşurarea viitoare a evenimentelor în Orientul Apropiat;

2. felul în care vor trebui să evolueze relaţiile româno-ruse.

In ambele cazuri, dl Maniu s'ar fi găsit în dezacord cu dnii Mihalache şi Mihai Popovici.

Şi anume, dl Maniu ar fi aderat la teza titulesciană, asupra necesităţii unei înţelegeri între URSS şi aliaţi, ca bază a reîntregirii României cu teritoriile pierdute. In al doilea rând, în cazul persistenţei revendicărilor sovietice relative la Basarabia, condiţionarea renunţării la aceasta în schimbul reîntregirii Transilvaniei.

Dnii Mihalache şi Maniu [Popovici] ar susţine, dimpotrivă că numai o divergenţă de vederi sovieto-aliată ar putea duce la reîntregirea României, care ar trebui să adopte o politică de adversitate faţă de ruşi, în cazul când aceştia nu ar renunţa la Basarabia, cu toate garanţiile politice pe care le-ar căpăta prin tratate şi angajamente din partea României.

./.

Această divergenţă ideologică duce şi la divergenţe de ordin practic, întrucât dl Maniu susţine necesitatea unei tratări concomitente şi cu aliaţii şi cu URSS, pe când dnii Mihalache şi Popovici cer numai discutarea cu aliaţii, cu excluderea ruşilor.

Punctator

~~596~~ ~~597~~ 589

~~595~~

2923

8 Mai 1943 "Z"

In legătură cu plecarea d-lui Maniu la Topoloveni, în vizită la dl. Mihalache, se subliniază de către bine informaţii din partid, următoarele :

a). Această vizită nu are deloc un caracter politic şi ea nu urmăreşte niciun scop.

b). Nemaiavând Bădăcinii, Preşedintele partidului şi-a ales cu consimţământul şi dorinţa d-lui Mihalache, Topolovenii drept loc de odihnă.

Vizitele, în special acuma vara, vor fi deci mai dese, şi nu trebue să surprindă pe nimeni.

Agentura C[illegible]
Rezidenta Braşov
Sursa: Carp[illegible]

9 Mai 194[illegible]

596 / 590

18.V.4[illegible]
9' [illegible]

Nota Nr. 1693

596

Ca urmare la notele anterioare privitoare la vizita de Paşti a lui Iuliu Maniu în Braşov, se semnalează următoarele.

598

Din informaţiunile primite reiese că în timpul şederii la Braşov, Iuliu Maniu a încercat să-şi reorganizeze vechile cadre ale partidului Naţional-Ţărănist, fără a reuşi decât în parte.

În timpul cât a stat la Aro-Palace, Iuliu Maniu a dat dispoziţiuni portarilor ca în cazul că este căutat de cineva să se spună că este în cameră însă nu primeşte pe nimeni. În realitate numitul a făcut câteva vizite în oraş, la foşti fruntaşi ai partidului Naţional-Ţărănist.

OPERAT LA FIŞE

D

Printre alţii, Iuliu Maniu a vizitat pe farmacistul Victor Cserghi Pap, domiciliat în Braşov, strada Dr. Baiulescu Nr. 5, unde numitul locuieşte împreună cu soţia sa de origină evreică şi cu ginerele său Pică Ioan, prim procurorul Tribunalului Braşov.-

În ce priveşte antecedentele farmacistului Victor Cserghi Pap se semnalează următoarele:

Numitul a fost şeful Partidului Naţional-Ţărănist din judeţul Trei Scaune. În timpul războiului 1916-1919 a fost internat de armata română într'un lagăr fiind bănuit de spionaj în favoarea Ungariei. În 1919 s'a plâns, într'un articol apărut în revista farmaciştilor unguri din Budapesta de suferinţele ce a îndurat din partea românilor şi că din cauza românilor, toată averea i-a fost distrusă, şi cere un ajutor dela guvernul maghiar.

Restabilindu-se la Sf. Gheorghe, numitul era un sprijinitor al ungurilor, unde a rămas până după cedarea Ardealului de Nord. Crezând că ungurii îi vor da o funcţie înaltă în noua administraţie a Ardealului de Nord, numitul desfăşoară o intensă propagandă anti-românească, fără însă a fi recompensat de unguri. Din această cauză, numitul s'a văzut obligat să-şi vândă averea şi să treacă banii clandestin în România. Fiind prins, este condamnat la 2½ ani temniţă grea pentru trafic de valută. În urma intervenţiilor făcute de prim procurorul Pică Ioan, numitul a venit în ţară cu ocazia unui schimb de prizonieri.

Şi în prezent în casa farmacistului Victor Cserghi Pap nu se vorbeşte decât ungureşte, soţia lui fiind o scriitoare evreică maghiarizată.-

Informaţii verificate

10/V-943

ora 10[20] - 51614 Iuliu Maniu e
furnat

Allo! cu D-l Presedinte pot vorbi
vă rog?
– Cine întreabă?
– D-l Sutzer
– A! D-l Sutzer aici Coposu
– Bună ziua D-le Coposu eu aşi
vrea să vorbesc cu D-l Presedinte
în chestiunea aceia Dragănescu
– D-le Sutzer D-l Presedinte e în pat
bolnav dar să-l întreb când
vă poate primi – (revine)
v'a rugat D-l Presedinte să-i daţi
astăzi un telefon Marti în orice
caz îndată ce se scoală a zis
că vă primeşte.
– Mulţumesc D-le Coposu bună
ziua! –

Ce legătură?!

~~600~~ ~~598~~ 592
~~598~~

10/V-943

ora 11³⁰ – 51614 – Iuliu Maniu

e liniat

D-l Președinte e acasă te rog?
– Cine dorește să vorbească?
– D-l Hodoș ar vrea să vină la
d-sale – când poate să vină?
– Un moment să-l întreb căci
d-l Președinte e bolnav. –
– Te rog întreabă-l d-ta
– A zis d-l Președinte să poftească
azi la vre-o 6 (ora 18)
– Mulțumesc frumos și te rog
să-i spui lui d-l Președinte
compl. din partea mea
– mulțumesc
– Bună ziua

---

ora 17^30 51614 Iuliu Maniu este sunat 10/V 943

— Allo! Vă rog cu D-l Presedinte Iuliu Maniu aici preotul Ioan Popescu ?!

— D-l Prezident este bolnav.

— Spune-i te rog, că am ceva cu dânsul și când pot veni.

— A spus că astăzi nu se poate și să dați mâine un telefon

— Bine, mulțumesc.

ora 18 51614 Iuliu Maniu este sunat

— Allo! Vă rog, cu D-l Presedinte aici Polizu

— D-l Presedinte e bolnav, dar aici Ghiță Pop

— Spune-i te rog D-lui Presedinte că să vorbească cu Gruia desează și să ne întâlnim înainte de 14 căci e f. necesar.

— Bine.

ora 18^05 51614 Iuliu Maniu este sunat

— Allo! aici Mihalache, pot vorbi cu D-l Presedinte?

— E bolnav stă în pat.

— D-le Ghiță Popp, întreabă-l D-ta pe D-l Maniu dacă poate trece pe la dânsul la ora 19^{30}.

— Da, a spus că puteți trece.

ora 12³⁵ Fr. Politică

602 11/10/943 594
600
600

51614 I. Maniu - Exmat

— Cu Dl. Coposu.
— Eu sunt —
— Salut aci Munteanu —
— Salut —
— Toate bune dnu, toți sunt sănătoși.
— Când pleci înapoi?
— Mâine la prânz. Cum facem să ne vedem cu Lugojanu am alea la mine.
— Vino pe la mine mâine dimineață vino cu Hagea el știe adresa în Aiunilor.
— Bine, are să fie și Lugojanu?
— Nu îi vorbesc eu.
— Azi nu ne putem vedea la prânz sau seara? Hagea ia masa la „Continental" cu Bochis și cere adunare.
— Viu și eu acolo atunci să-mi rețineți un loc —
— Bine —

Iuliu Maniu 11/V 942

601 603 604 595

pe foto. Sf. Coltrcai

1614 Formează lo 51189

— Allo! Casa Dr. Lupu?
— Da, să trăiţi Dle Mihalache
— Ia spune-l la telefon.
— Imediat.
— Să trăiești Dle Doctor.
— Bună ziua Dle.
— Eu diseară mă duc șiacolo, ai ceva de spus ca să trec mai înainte pe la Dta?
— Da sigur ar fi bine să treci
— Atunci pe la 15.30 - 16 sunt la Dta.
— Da da vino.
— La revedere.

(Dl Mihalache a vorbit dela Casa Maniu.)

Politică

604 602 / 1/V 943 596

ora 10 51614 Iuliu Maniu e sunat

o d-na - Cu cine aș putea vorbi vă rog? Ca să-i pot transmite casa lui d-l Maniu
- dar cine întreabă?
- d-na Gral Cihosky
- Un moment vă dau pe d-l ing. Mihăilescu
- d-l ing Mihailescu? Aici d-na Cihosky te rog întreabă d-ta pe d-l Maniu dacă poate mâine dim să-l primească pe d-l Gral Cihosky
- Un moment vă rog așteptați (revine) d-na vă rog d-l președinte e cam bolnav în principiu poate să-l primească pe d-l Gral dar să-i dați mâine dim pe la ora 9 un telefon ca să nu cumva să se simtă rău.
- Bine mulțumesc bună ziua

OPERAT LA FIȘE

Politic

f. 634 GYA. 11/II 943. 597

Orona 19^{ce} - 51614 - Iuliu Maniu
formează n^{r}

Maniu - Cu d^{l} profesor Grina se poate
vorbi, vă rog?
- Cine întreabă?
- Aici casa d^{lui} Iuliu Maniu
Un moment
- D^{l} profesor Grina? vă rog
vorbiți aici cu cineva din partea
d^{lui} Maniu

D^{na} Clara - D^{l} profesor Grina? Bună seara
d^{le} profesor vorbesc din partea
d^{lui} Maniu care-i bolnav și e
în pat. Ne-a comunicat d^{l} Poliz[...]
că procesul în Transilvania e
în ziua de 14 și deoarece
dumnealui nu poate să se scoale
v'a rugat pe d^{tra} să treceți
neapărat pe aici cu câteva
zile înainte de proces ca să
vorbiți cu dumnealui - și
totodată să-i convocați și pe
ceilalți domni ca să vină cu
toții aici la d^{l} Maniu -

...va
...maniu

d-na vă rog să-i comunicați lui
D-l Maniu că sunt la dispoziția
dumnealui în primul rând că-i
bolnav și apoi fiindcă e și mai
în vârstă ca mine dar nu pot
să-i cunosc și pe ceilalți.
– D-le Profesor atunci nu știu ce-i de
făcut? Mai ales că D-l Președinte
e bolnav.
– d-nă eu am să caut să-i avizez
și te rog comunică-i lui D-l
Maniu că venim pe d. masă
căci altfel sunt ocupat
– Atunci și la ce oră veniți?
– Între 4½-7 (1630-19) de altfel
cu D-l Popescu am și vorbit
– Bine d-le profesor am să-i comunic
Bună seara

ora 21 Politica 51614 Iuliu Maniu formează No 11/IV/943

— Bună seara D-le Cezărică, aici Lencuta

— Bună seara

— Vă roagă D-l Președinte să-i spuneți D-lui ministru Bran să treacă pe la D-lui mâine seară la ora 18 30 căci are să-i comunice ceva.

— Bine am să-i comunic.

— Vă mulțumesc D-le Cezărică.

OPERAT LA FIȘE

604

598

605 607 12/IV/943 599 601

0019 | 5161/4 S Marin | 2 minut

— Cu D-l Coposu —
— Un moment —
— Alo! cine-i Conte?
— Da —
— Conte dragă am aranjat pentru mâine seară la 20.30 Dacă ești liber poți veni la mine la 19.30 mergem și mâncăm la „Mon Jardin" pentrucă este aproape și pentru ca mergem acolo —
— Foarte bine —
— Atunci s'a aranjat pentru mâine seară
— Da s'a făcut —
— Ce ai făcut cu Comisariatul
— Mâine dim. îți dau un telefon și mergem împreună

Gav.-
g-Vo-
Livin

OPERAT LA FIȘE

Iuliu Maniu ~~606~~ 600 13/V/943 ~~608~~

ne politic

S1614 Formează No ~~606~~

— Allo! Casa D-lui Penescu?
— Da
— Sărut mâinile D-nă aici Coposu
— Bună ziua.
— Vă rog să-i comunicați D-lui Penescu că după masă la ora 17.30 să fie aici la D-l Președinte Maniu.
— Am să-i comunic D-le Coposu.
— Vă mulțumesc, sărut mâna.

D-nul Coposu repetă aceeași invitație D-lui Voljăn și D-lui Grună —

In chestiunea procesului —

2923

Gr. Politica

12 Maiu 1943 600

607 607 601

OPERAT LA FIȘE

Linia 1 F

Dl.Maniu se află bolnav în pat de câteva zile.

D-sa a primit eri pe dl Mihalache cu care a avut o lungă consfătuire. In tot cursul zilei de azi au avut loc agitate şedinţe la manişti în legătură cu prezenţa dlor Mihalache şi Dr.Lupu la parada româno-germană dela 10 Mai.

Emil

603 602 610

2923

12 Mai 1943

Gr. Politică

N O T A

OPERAT LA FIŞE

Cercurile maniste anunţă că Maniu trebue să mai stea în casă, fiind bolnav de „işias", un fel de reumatism poliarticular. Intre timp, Maniu, lucrează la întocmirea unui nou memoriu, ce-l va prezenta Mareşalului, referitor la declaraţiile recent făcute de Killinger.

Verificare

Maniu va prezenta chestiunea sub următoarele trei aspecte :

1.- Killinger, prin discursul difuzat, a făcut un prost serviciu propagandistic Germaniei, deoarece prin ameninţările lui, a slăbit poziţia Mareşalului Antonescu, socotit a avea concepţii proprii şi convingeri personale, care îl indrituesc să meargă până la sfârşit cu Axa.

Ameninţările dovedesc că se caută a se exercita o presiune şi asupra Mareşalului şi asupra opiniei publice.

2.- In discursul diplomatului german, accentul cade pe „atmosfera" din Tară, când ştiut este că însuşi Göebbels, în diferitele discursuri şi articole a accentuat că nu-l interesează nici chiar atmosfera din Germania, ea neconstituind un factor hotărîtor pentru câştigarea războiului.

Dacă la ei în ţară - spune Maniu - Germanii nu sunt preocupaţi de acest lucru, dece îi interesează atmosfera din Ţara Românească ?

./.

3.- Discursul lui Killinger, astfel cum a fost conceput şi redactat în tot cuprinsul lui, pune opoziţia în situaţia de a reacţiona, opoziţia reprezentând şi dânsa o fracţiune importantă din suveranitatea naţională.

OPERAT LA FIŞE

---=---

(Mircea).

604 ~~612~~

Gr. Politică.

13 Mai 1943

~~610~~

~~610~~

8923

Linia 1 F

Deşi suferind, dl Maniu continuă să primească tot felul de vizite atât din partea partizanilor săi cât şi din partea liberalilor. Astfel, a fost vizitat de dl Sassu, care l-a întovărăşit pe drul Lupu.

In cursul acestei vizite, care a avut loc eri, dl Maniu a discutat eventualitatea unui războiu în Balcani şi influenţa lui asupra situaţiei din România.

La declaraţia dlui Sassu că declanşarea unui războiu în Balcani ar duce la bombardamente asupra ţării noastre, dl. Maniu a declarat că "acesta nu ar fi faptul ce mai grav. De bombardamente ne-am putea păzi şi scăpa, dar de nemţi nu".

Desvoltând această ideie, dl Maniu a declarat în asentimentul drului Lupu că, "guvernul actual, care are până acum toate meritele de a fi păstrat independenţă de vederi şi de atitudine în toate chestiile referitoare la cererile germane, nu va mai putea menţine această poziţie din momentul începerii unui războiu în Balcani. In acel moment trupele germane ar invada teritoriul românesc, ar putea impune politica pe care o vrea dl von Killinger sub ameninţarea schimbării regimului, şi astfel independenţa guvernului ar dispare, indiferent de faptul dacă s'ar menţine formaţia actuală, sar ar urma o formaţie de ţinută legionară".

Punctator

13 Maiu 1943

Gr. Politică - Verificare și prin sursa "P"

605

611

123

Linia 1 F

Dl.Iuliu Maniu s'a sesizat de criticile formulate de mai mulţi ardeleni împotriva lui Mihail Ralea întrucât a fost instrumentul fostului rege Carol II.

Aceste critici au fost organizate tocmai din cauza întrevederii Maniu cu Ralea şi în urma hotărârii de a se organiza o aripă stângă a partidului naţional-ţărănesc.

Membrilor biroului dl.Maniu a cerut să nu mai atace pe dl Ralea,iar ardelenilor partizani le-a interzis pur şi simplu să mai aibă vreo atitudine ostilă fostului ministru al Muncii.

Emil

2923 Gr. Politică - Studiu asupra problt. de informare

612 612 606

13 Maiu 1943

616

OPERAT LA FIȘE

Linia 1 F

Dl.Maniu este sfătuit de prietenii săi să se interneze în sanatoriul doctorului Gerota din două motive:

a) stadiul bolii dlui Maniu se agravează, d-sa plângându-se de foarte supărătoare dureri sciatice;

b) o şedere în sanatoriu a dlui Maniu l-ar păzi de eventoate măsuri private de libertate.

Intr'adevăr prietenii dlui Maniu se tem foarte mult că s'ar putea trece la internarea în lagăr a dlui Maniu.Mai ales unele ştiri dela legionari,referitoare la modul în care dl Maniu ar fi văzut de către dl von Killinger,îngrijorează foarte mult pe naţional-ţărănişti.

Dl.Maniu a declarat însă că:

"dacă din punctul de vedere al sănătăţii ar fi indicat sanatoriul,din punctul de vedere al securităţii personale,ar însemna o dezertare". Deci dl Maniu a declarat că nu poate să dispară,într'un moment când ar fi mai mare nevoe de el. Prietenii săi au obiectat că va fi vizitat zilnic la sanatoriu şi că va fi ţinut la curent cu evenimentele politice,dar dl Maniu a declarat că faptul şederii în sanatoriu l-ar putea pune în categoria evacuabililor şi ar putea fi astfel îndepărtat din Capitală unde şi când nu ar voi.

Punctator

13 Mai 1943

2923 Gr. Politica

Linia 1 F

Amicii dlui Iuliu Maniu sunt îngrijaţi de starea sănătăţii prezidentului. Ei caută să-l convingă a se interna în sanatoriu.

E probabil că dl Maniu va intra în câteva zile în Sanatoriul Gerota.

Emil

614 608 617 616

Gr. Politică

14 Mai 1943

2923

8

Linia 1 F.

Printre național-țărăniști se svonește că dl.Maniu ar fi primit la începutul acestei săptămâni vizita unui important membru al legației Germane.

Se crede că ar fi vorba de dl.Von Rittgen și că obiectivul acestei vizite ar fi un schimb de vederi cu președintele partidului țărănesc. Dl.von Rittgen ar fi trimis de dl.von Killinger în scopul nu numai de a se afla care sunt ideile cele mai recente ale d-lui Maniu dar și de a vedea dacă nu există posibilitatea de a se ajunge la o împăcare între dl.von Killinger și dl.Maniu. Și anume cel dintâi și-ar fi dat sema,după informațiile pe care le-a primit, de modul în care a fost afectat dl.Maniu de ultimele declarații făcute la 1 Mai precum și de declarațiile anterioare.

Dl.von Killinger ar fi socotit deci diplomatic să declare printr'o terță persoană, - în speță dl.von Rittgen - că toate aluziile și chiar amenințările nu se refereau nici la dl.Maniu, și nici la conducerea partidului,că dl.Killinger nu a înțeles să se amestece în politica românească internă și că tot d-sa recunoaște dreptul d-lui Maniu și al partizanilor săi de a judeca independent, cu rezerva că această judecată să nu se repercuteze asupra politicii țării,în rela-

./.

ţiile ei cu Germania şi în atitudinea ei faţă de războiul pe care îl duce Germania.

Dl.Maniu ar fi repetat emisarului german, că rămâne la teza că războiul va fi pierdut de Germania că speră într'o defecţiune apropiată din partea Italiei, precum şi în prăbuşirea sistemului sovietic, graţie efortului făcut în actualul război.

In ceiace priveşte atitudinea sa în relaţiile germano-romăne, dl.Maniu ar fi declarat că:

Germania a făcut o greşală imensă prin arbitrajul dela Viena, care i-a îndepărtat simpatiile românilor.

Germania nu a înţeles linia istorică a României şi nici ce înseamnă Ardealul pentru noi.

Din această cauză nu ne-a făcut nici până azi promisiuni precise în ceiace priveşte Ardealul sau a făcut promisiuni similare Ungariei.

Dl.Maniu a declarat că nu este un adversar al Germaniei ci al metodelor utilizate în politica externă de actualul regim german. D-sa a declarat că nu va întreprinde nimic împotriva Germanie, pentru ca aceasta ar însemna a face să alunece ţara pe pragul aventurei, dar rămâne la vechea sa teză a aliaţilor naturali ai României adică ai acelora cărora le dotărăm România Mare dela Versailles.

Punctator.

Gr. Politică 723

14 Mai 1943

610
616
618

OPERAT LA FIŞE

Linia 1 F.

Miercuri seara, a avut loc la locuinţa d-lui Iuliu Maniu o consfătuire a acestuia cu dl.Ion Mihalache. Au asistat d-nii dr.Lupu şi Mihai Popovici.

Obiectivul acestei conferinţe a fost examinarea situaţiei care decurge din concluziile ce se pot trage de pe urma audienţei d-lui Ion Mihalache la Conducătorul Statului. Aceste concluzii aşa cum au fost trase dl.Mihalache şi care au fost adoptate de toţi cei prezenţi, sunt următoarele:

1) Din declaraţiile Mareşalului că o securitate personală continuă a înfiinţa pentru toţi membrii partidului, întrucât nu se va trece la măsuri împotriva lor, decât în cazul când s'ar face vinovaţi de lezare a ordinei publice.

2) Nu sunt de aşteptat schimbări în ordinea internă şi externă, politica Mareşalului continuând directivele de până acum, neinfluenţat de nimani.

3) Partidul urmează să acorde un concurs nelimitat Guvernului în privinţa ordinei interne, sfaturile de prudenţă în manifestări şi declaraţii, urmând a fi repetate către membrii partidului.

Totuşi această atitudine nu înseamnă o aprobare din partea partidului, întrucât conducerea acestuia rămâne la

./.

vechiul punct de vedere al victoriei anglo-americane și la orientararea politicii românești, în viitorul apropiat, conform acestei credințe.

Punctator.

o

618 612 618 620

14 Mai 1943

123 Gr. Poliţia

OPERAT LA FIŞE

Linia 1 F.

Cercurile maniste au fost informate că la aniversarea dela Blaj, vor participa dl. Mareşal Antonescu şi dl. prof. Mihai Antonescu, dar faptul va fi ascuns opiniei publice nepermiţându-se nici o dare de seamă în ziare.

Aceasta, pe motiv că trebue respectat armistiţiul de presă cu Ungaria.

Informaţia de mai sus a provocat o vie agitaţie în cercurile arătate.

Emil.

~~619~~ 613 ~~619~~

15 Mai 1943

2923

~~621~~

Gr. Politică.

N O T A

Iuliu Maniu, s'a decis să nu mai dea curs scrisoarei ce intenţiona să o trimeată Mareşalului, ca protest contra declaraţiilor cunoscute făcute de Killinger.

Maniu, socoteşte neoperant acest nou demers.

(Anica)

P R O C E S - V E R B A L

Astăzi .... luna .... anul ....

Subsemnatul .... Griglea Aurica .... am procedat la

extragerea filelor 620, 621 ....

dos. Nr. 2923/4 .... au fost introduse la dos. Nr. 21.700 ind.

....

Semnătura ....

Griglea

615

PROCES-VERBAL

Astăzi .... luna .... anul..........

Subsemnatul Gingha Aurica .... am procedat la scoaterea filelor Nr. 621 .... din dosarul Nr. 2923/4 vol. 4 .... care au fost introduse la dos Nr. 21.700 Ind. vol. ....

Semnătura,

SS. Gingha Aurica.

622 616

620

624

Gr. Politică

31 XII 49

OPERAT LA FIȘE

N O T A

13 Mai 1943

Supravegherea lui I.M.

In cursul după amiezii a fost vizitat de:

-3 indivizi care au venit cu maşina nr.6652 B.

-Avocat Marincaş fostul lui secretar.

Avocat I.D.Ioan din Str.Lipscani nr.lo2,etj.I.

Alexandrescu Anton,funcţionar B.N.R.,domiciliat în Parc Rahova,Str.D nr.9.

Magistrat Negulescu,domiciliat în Str.Melodiei nr.1, etj.VI,ap.19.

Leucuţia Aurel,domiciliat în Str.Schitu Măgureanu 19.

---------/----------

Prof. Gama

Av. Vasilescu

Valjean

Av. Paucescu Vic

623 617 623 625

3149

Agentura I-a

OPERAT LA FIŞE

N O T A
14 Mai 1943

Supravegherea lui I.M.

In tot cursul dimineţii nu a fost vizitat de nimeni.

La ora 18,4o soseşte individul aşteptat care stă până la ora 2o,2o;de aci merge la Rest.Capşa unde stă timp de 45 minute,apoi merge la Cofetăria Nestor din Cal.Victoriei,unde stă până la ora 23,15 când pleacă de aci şi merge la Hotel Splendid unde locuieşte şi se numeşte Sever Bocu,fost ministru.-

---------/-----------

N.B. Agenţii Dir.G-rale a Poliţiei care executau supravegherea au fost retraşi cu începere din ziua de 14.V.1943.-

624
618
62
624
3149

OPERAT LA FIȘE

N O T A

15 Mai 1943

Supravegherea lui I.M.

In cursul zilei a fost vizitat de urmţtoarele persoane:

-Dinu Brătianu,cu maşina nr.13881 B.

-Dr.Nicolae Lupu,domiciliat în Str.Episcopiei nr.13,etj I

-G-ral Alexandru Marcovici,domiciliat în Str. G-ral Broşteanu nr.7.

-Avocat Răutu Mihail,domiciliat în Str.Gogu Cantacuzino nr.56.

-Ziaristul Corneliu Coposu,domiciliat în Intr.Dr.Marcovici nr.9

-Gh.Pop,fruntaş naţional-ţărănist.

-Lioveanu,secretarul lui I.M..

-Dra Sever Bocu.

-Virgil Serdici,fost deputat naţional-ţărănist.

-Emil Ghilezan,cunoscut naţional-ţărănist.

-----/-----

619

627

Agentura I-a

Ge Politice

3199

OPERAT LA FIȘE

N O T A

16 Mai 1943

Supravegherea lui I.M.

La ora 9,45 vine Liveanu secretarul lui I.M.care pleacă la ora 10,50.

La ora 10,30 vine Avocatul Virgil Solomon;pleacă la ora 12,50.

La ora 11,00 vine ~~Emil~~ Ilie Lazăr fost deputat;pleacă la ora 12,50.

La ora 11,20 vine Socor Emil fost director al Ziarelor Adevărul şi Dimineaţa.

La ora 12,20 vine Corneliu Coposu şi pleacă la ora 13,45.

La ora 12,45 vine cu automobilul nr.5184 B.Sabin Manoil, direct.Serv.Central Statistic,domiciliat în Str.Stefan Mihăileanu nr.16;pleacă la orele 13,30.

Nota Aparte

La ora 16,50 vine Dr.Nicolae Lupu cu trăsura nr.111 B.şi pleacă la ora 18.

Din informaţie I.M.se află bolnav [redacted] aşa că timp de patru zile nu va părăsi domiciliul.-

Dir.G-rală a Poliţiei a reînfiinţat posturile de supraveghere.-

-----------/-----------

Agentura I-a

Gr. Politică

3149

626 620

628

OPERAT LA FIŞE

N O T A

17 Mai 1943

Supravegherea lui I.M.

La orele 8,2o vine Coposu Corneliu cu tx.şi pleacă la ora 14,3o.Revine la ora 17,3o,plecând cu un individ care conducea maşina nr.893 B.

La orele lo,4o vine Liveanu şi pleacă la ora 12,15.

Revine la ora 16,4o şi pleacă la ora 18,oo.

La ora lo,55 vine Virgil Solomon plecând la ora 12,25.

La ora 17,2o I.M.este vizitat de un individ tânăr care stă timp de 2o minute când pleacă cu tx.

Din informaţiunile obţinute am stabilit că individul tânăr se numeşte Măldărăscu şi este rudă cu familia G-ral Măldărăscu.-

La ora 19,3o vine un individ cu maşina nr.893 B.care pleacă la orele 2o,4o împreună cu Corneliu Coposu.-

----------/------------

627 621

Surs**a: "E".**

17 Maiu 1943

627

629

Pentru Secția C. I.

OPERAT LA FIȘE

N O T A

In cercurile gazetăreşti din jurul lui Iuliu Maniu, se afirmă că Mareşalul Ion Antonescu a aprobat lui Iuliu Maniu să-şi sărbătorească împlinirea vârstei de 70 ani, printr'un banchet la Topoloveni, unde vor fi mai mulţi invitaţi.

Neverificată.

628 622 628 630

17 Mai 1943

Gr. Politica

2923

Linia 1 F.

Aflând de boala d-lui Iuliu Maniu, ministrul Turciei şi-a exprimat dorinţa de a-i face o vizită.

Este probabil că în cursul acestei săptămâni, Marţi sau Joi dl.Tarioer să-l vadă pe dl.Iuliu Maniu.

De asemeni nu este exclus ca schimbul de vederi ce va avea loc între cei doi interlocutori,să ducă la complectarea unor anumite informaţii pe care dl.Maniu le-a cerut în cursul săptămânii trecute ministrului Turciei, prin dl.Mihai Popovici şi la care dl.Tanrioer nu putuse răspunde imediat.

Era vorba de anumite informaţiuni asupra stării de sipirt a diplomatiei sovietice din Ankara în ceiace priveşte chestiunea Basarabiei. Şi anume,dl.Maniu dorise să ştie dacă interwievul lui Stalin acordat ziarului New-York Times cu privire la Polonia şi la viitoarele relaţii sovieto-polone ar avea un caracter specual referitor numai la Polonia,sau un caracter general,care ar cuprinde şi relaţiile URSS cu celelalte ţări,înclusiv şi România. In fine dl.Maniu dorea să ştie dacă în cazul pierderii Basarabiei,România ar căpăta unele complensaţii teritoriale,cum ar fi în cazul Poloniei,căreia i s'a promis Prusia Orientală. Dl.Maniu a declarat că este împotriva acestor compensaţii,dar doreşte să ştie care este starea de spirit a diplomaţiei sovietice.

Consul.

17 Mai 1943

Linia 1 F.

Dl.Maniu a declarat că consideră încheiat schimbul de scrisori între d-sa şi dl.Gheorghe Tătărăscu.

Dl.Cancicov a fost rugat de dl.Maniu să avertizeze pe dl.Tătărăscu să retragă din circulaţie copiile de pe scrisorile schimbate între ambii, pentru a nu se creia dificultăţi cu autorităţile, întrucât în aceste scrisori, pe lângă chestiuni personale, s'au discutat şi chestiuni principiale, care interesează politica generală a ţării.

Punctator.

Dosar Palat

630 624 630

18 Mai 1943

632

2923

Linia 1 F

Dl.Maniu a fost informat despre vizita Principesei Mafalda de Hessa.

D-sa atribue acestei vizite o importanţă deosebită, prin acea că ar cuprinde iniţiativa unei acţiuni a Caselor Regale, pentru încheerea păcii.

Dl.Maniu preciza că Principesa e socotită cea mai înţeleaptă fiică a Regelui Italiei şi amintea că,la căsătoria ei,familia regală italiană se opusese.

Emil

Agentura I-a

Gr. Pâltinea(?)

631 633 625 632 3749

OPERAT LA FIŞE

N O T A
18 Mai 1943

Supravegherea lui I.M.

La ora 8,2o vine Corneliu Coposu cu tx.nr.1o673 B.şi pleacă cu acelaşi tx.la ora 9,2o;revine cu acelaşi tx.la ora 9,35,pleacă la ora 1o;revine la ora 12şi pleacă la ora 13,4o cu trăsura nr.1, revine la ora 19,1o şi pleacă la ora 2o,25 cu maşina nr.642 B.însoţit de un individ şi o individă.

La ora 11 vine Ilie Lazăr cu Virgil Solomon şi pleacă la ora 12,45.

La ora 11,1o vine Traian Popovici şi pleacă la ora 12,oo.

La ora 12 vine maşina nr.796 B.prop.Collette Polizu Micşuneşti cu Avocatul Polizu Micşuneşti şi pleacă la ora 13,o5.

La ora 16,15 vine Solomon Virgil pe jos şi pleacă la ora 18.

La ora 16,15 vine Soreanu fost ziarist împreună cu Emil Socor şi pleacă la ora 16,35.

La ora 18 vine Cezar Simionescu cu Ghiţă Pop şi pleacă la ora 18,4o.

La ora 2o,1o vine maşina nr.642 B.cu un individ şi o individă şi pleacă la ora 2o,25 cu Corneliu Coposu.-

----------/----------

Agentura I-a

632 634 626

634

3149

N O T A

19 Mai 1943

Supravegherea lui I.M.

La ora 8,45 vine Corneliu Coposu cu tx.nr.1254o B.şi pleacă la ora 11,1o cu tx.nr.11541 B.

La ora 9,2o vine Petrişor secretar al lui I.M.şi pleacă la ora 1o,5o.

La ora 9,3o vine Solomon Virgil şi pleacă la ora 1o,o5, revine la ora 19 cu tx.şi pleacă la ora 2o.

La ora 9,4o vine Ziaristul Gruia şi pleacă la ora 9,55.

La ora 11 vine Măldărăscu cu tx.şi pleacă la ora 11,35 tot cu acelaşi tx.

La ora 19,25 vine Ilie Lazăr şi pleacă la ora 2o,1o.-

------------/------------

Iuliu Maniu 19/1943

ora 12 ¼ 1611 Formează 40

— Bună ziua D-le.
— Sărut mâna D-na Clara
— Te rog frumos și spune-mi
prin Popescu nu este placat?
— A fost și nu m'a găsit a
spus că revine peste 5 minute.
— Te rog spune-i să dea un
telefon aici la birou imediat
ce sosește
— Este ceva urgent?
— F. urgent.
— D-nul Președinte cum se simte?
— Aproape bine, slavă Domnului.
— Iți pun o întrebare nesemnificativă și te rog să-mi răspunzi. ——
— Da spune.
— Chestiunea de eri a rămas
în picioare? Care?
— Da sigur.
— Nu s'a schimbat?
— Nu nimic a rămas tot așa,
cred că ai înțeles ——

— Da am înțeles D-na Clara aștept din moment în moment să vină și eu acolo

— Vino și nu uita de copii

— nu îi comunic sigur

634 628 634

19 Mai 1943 636

2923

8

N O T A

Din sursă bună ardeleană, ni se precizează că Iuliu Maniu a trimis în cursul săptămânii trecute, o nouă scrisoare Mareşalului Antonescu, prin care îl „conjură să retragă cele 5 divizii româneşti din Cuban".

---=---

(Mircea).

635 629

~~635~~

637

ora 19   51614 Iuliu Maniu este sunat   20/IV 1945

— Allo! Bună seara D-ra Clara
— Bună seara D-le Polizu
— D-l Presedinte s'a sculat din pat?
— Da, doriti să-i vorbiti?
— Spune-i te rog, că am absolută nevoie să-l văd chiar acum peste jumătate de oră.
— Asteptati o clipă, vă rog. (revine) Vă asteaptă cu plăcere D-le Polizu
— La revedere.

ora 19[10]   51614 Iuliu Maniu este sunat

— Vă rog, pe D-l D-r Sava
— Un moment.
— D-le Sava, aici Tasta te rog să-mi lăsați 5 minute. Eu am venit dela Brasov și plec în astă seară înapoi.
— Unde esti acum?
— La Hotel Union
— Să mă astepti că vin după ora 19[30]
— Vă multumesc. Am onoare să vă salut

Agentura I-a

630 ~~636~~ ~~638~~

OPERAT LA FIŞE

N O T A

20 Mai 1943

Supravegherea lui I.M.

La ora 9,15 vine Solomon Virgil pleacă la ora 10,20, revine la ora 18,50 şi pleacă la ora 19,35.

La ora 9,40 vine Liveanu şi pleacă la ora 11,50.

La ora 11,30 vine Ilie Lazăr şi pleacă la ora 12,35.

La ora 11,35 vine Petrişor (Petruşca) fost secretar al lui I.M. actualmente avocat la Soc. de Telefoane şi pleacă la ora 12,00.

La ora 11,35 vine Cezar Simionescu cu Ghiţă Popp şi pleacă la ora 12,10.

La ora 11,50 vine Mihail Popovici din Str. Sofia nr. 2 şi pleacă la ora 12,35.

La ora 11,50 vine Ziaristul Gruia şi pleacă la ora 13,10.

La ora 18,55 vine maşina nr. 893 B. cu un individ care pleacă la ora 20,15.-

-------T--/--T-------

631

~~637~~

~~637~~

~~639~~

Agentura I-a

Gr. Voiticá

N O T A

21 Mai 1943

Supravegherea lui I.M.

La ora 8,3o vine Liveanu pe jos şi pleacă la ora 12, revine la ora 16,45 şi pleacă la ora 18,15.

La ora 9,15 vine ziaristul Gruia şi pleacă la ora 1o,oo.

La ora 9,3o vine Ionel Popp Director la Casa de Depuneri şi pleacă la ora 1o,25.

La ora 1o vine Virgil Solomon pe jos şi pleacă la ora 11,55, revine la ora 17,2o şi pleacă la ora 18,45.

La ora 1o,15 vine Zaharia Boilă cu tx.nr.11814 şi pleacă la ora 12,o5.-

--------/-------

B.I.

Gr Politic

2923

21 Mai 1943. ~~638~~

632
~~638~~

~~641~~

NOTA.-

Maniştii, cari pretind că au deosebit informatii verificate din Ungaria, afirmă că motivul suspendării subite a sesiunei parlamentare dela Budapesta ar fi faptul că opozitia a vrut să ceară dela Tribuna parlamentară, retragerea imediată a trupelor ungare din Rusia si propunerea unei păci separate. Pentru a împiedica o astfel de manifestare, contra Germaniei, Guvernul maghiar a suspendat sesiunea parlamentară.

Este de semnalat că maniştii în propaganda lor, exploatează acest fapt, pentru a arăta că opinia publică ungară vrea să o ia înaintea celei romaneşti, pentru a-şi creia o atmosferă mai favorabilă la puterile anglo-saxone, cari, după părerea Dlui Maniu, vor dicta pacea viitoare, şi că opinia publică romanească nu trebuie să admită o eroare care prejudiciază viitorul ţării, ci trebuie să caute să găsească momentul oportun pentru a-şi asigura protectia anglo-americană fată de Ungaria.

----

639 633

639

641

OPERAT LA FIȘE

Agentura I-a

N O T A
22 Mai 1943

Supravegherea lui I.M.

La ora 8,15 vine Liveanu și pleacă la ora 11,oo.

La ora 9,35 vine Virgil Solomon pe jos și pleacă la ora 13,oo,revine la ora 19,25 și pleacă la ora 2o,lo.

La ora lo,15 vine Soreanu cu Măldărăscu și pleacă împreună la ora 12,4o.

La ora lo,3o vine Ghiță Popp și pleacă la ora 13.

La ora 18,o5 vine Ing.Servici cu mașina nr.893 B.și pleacă la ora 19,25.-

La ora 16,35 vine Emil Ghilezan care pleacă la ora 17,15.-

---------/---------

Agemtura I-a

640 634

~~640~~

642

OPERAT LA FIŞE

N O T A

23 Mai 1943

Supravegherea lui I.M.

La ora 9,2o vine Solomon Virgil.

La ora 9,3o vine Liveanu.

La ora lo,4o vine Zaharia Boilă care pleacă la ora 11,5o

La ora lo,oo vine Emil Socor.

La ora lo,lo vine Mihail Popovici.

La ora lo,25 vine Cezar Simionescu.

La ora 11,15 vine Ilie Lazăr care pleacă la ora 11,4o.

Virgil Solomon, Liveanu, Emil Socor, Mihail Popovici şi Cezar Simionescu pleacă în grup la ora 12,lo.

In tot cursul după amiezii nu a mai fost vizitat.-

-----------/----------

Agentura I-a

641 635 ~~641~~

S. I Pl.

643

N O T A

24 Mai 1943

Supravegherea lui I. M.

La ora 8 vine Zaharia Boilă şi pleacă la ora 8,5o.

La ora 9,15 vine Liveanu şi pleacă la ora 1o,oo.

La ora 1o,25 vine Virgil Solomon şi pleacă la ora 13,1o.

La ora 1o,4o vine ziaristul Gruia şi pleacă la ora 13,3o.

La ora 12 vine Ilie Lazăr care pleacă la ora 13,45.

La ora 11,3o vine maşina nr.5184 B.cu un profesor (Leucuţia?),care pleacă la ora 12,5o,revine la ora 18,oo şi pleacă la ora 18,45.-

Maşina nr.5184 B.este proprietatea D-r.Manoilă Savu, domiciliat în Str.Stefan Mihăileanu nr.36.

--------/---------

Iuliu Maniu 642 23-V-1943 636 642

Ora 13⁴⁰ 51614 - a sunat 923

— Casa D-lui Iuliu Maniu?
— Da!
— La telefon Profesorul Lupaș
— Ziua bună Domnul Profesor
— Să trăiești D-nul Maniu cum merge sănătatea?
— Mulțumesc acum o duc mai bine
— Știi că v'am urmat sfatul ce mi l-ați dat săptămâna viitoare, n'am mai plecat
— Bravo Domnule
— Nu mi-a dat Ungaria viza și asta a fost bine.
— Până când crezi că stai aci?
— Cred până săptămâna viitoare
— Ce este nou?
— Știți că mercuri conferențiază Gheorghe Brătianu la Academie, mi se pare?
— Ba da, la câte ore văd?
— La ora 3³⁰ (15³⁰)
— Bun să știi că vin

— Pozu atunci ne vedem bucuroși
— Unde / Să trăiască
— Să trăiască.

~~643~~ 637 ~~643~~

23/V-943

643

ora 20⁵ 51644 — d-lui Maniu în convorbire

Sărut mâinile d-nă cu d-l ing. aș putea vorbi?

- Cine întreabă?
- Maniu
- Bună seara d-le Maniu un moment vă rog.
- Să trăiți d-le Maniu
- Bună seara d-le ing. am vrut să știu dacă ați vorbit cu d-l acela cu ochelari — ?
- Care domn?
- Prietenul d-tale — cu [illegible] încoronate.
- A! Știu — d-le Maniu nu mi-a spus mai mult decât v-am spus eu

Maniu = Știu că-i f. curios dacă mi-ați spus și apoi poate că el ar putea vorbi personal cu acea persoană —

- Eu am să caut să mai vorbesc cu dânsul și să văd ce mai pot afla, când aș putea trece

643

și la <u>alta</u> d-le Maniu? ca să putem vorbi —

— Mâine seară — —
— Bine d-le Maniu să trăiți —
— Seară bună

Gr. Politică

644 638
644

24 Mai 1943

646

723

8

Linia 1 F

Toţi fruntaşii ardeleni au fost convocaţi de dl Iuliu Maniu pentru Sâmbătă, când d-sa doreşte să le facă unele comunicări importante. Din informaţiunile pe cari le deţinem reese că,este vorba de comunicări în legătură cu iniţierea unei acţiuni pentru fixarea punctului de vedere al Ardealului în actualele împrejurări,faţă de puterile angajate în luptă.

Emil

SECTIA V-a

Dosar Inspectorat 134 DOSAR OPERAT LA FIŞE

SECŢIA CONTRA-SABOTAJ INTRAREA Nr. 13877 din 24 Mai 943

Pentru Domnul Director General

N O T A

In ziua de 12 Maiu a.c., Dl.v.Ritgen a vizitat pe Domnul Maniu la domiciliu, unde l-a găsit pe acesta în pat, suferind de sciatică.

Dl.v.Ritgen declară că Dl.Maniu i-a făcut impresia unui om îmbătrânit şi epuizat, supărat că din punct de vedere politic se găseşte pe linia moartă şi în orice caz sub nivelul la care este văzut de adversari.

In cursul întrevederii, luându-se în discuţie situaţia politică generală, Dl.Maniu şi-a exprimat nemulţumirea faţă de politica dusă de Dl.Mareşal, pe care a numit-o "prea mult Axo-filă şi prea puţin românească".

A căutat să evidenţieze aceasta, declarând că deşi D-Sa personal posedă o cultura pur germană, nu crede totuşi într'o victorie a Axei, deoarece aceasta nu dispune decât de un potenţial de războiu limitat distrus şi acesta în parte prin bombardamentele aeriene din ultimul timp - pe când potenţialul adversarului este în continuă creştere.

Citează în această ordine de idei faptul că, în ciuda promisiunilor făcute, Germania nu poate şi nu va putea satisface necesităţile în armament ale armatei române.

In consecinţă - a declarat Dl.Maniu - armata română trebue cu orice preţ menţinută intactă, având de făcut faţă la numeroase eventualităţi periculoase, între care cu deosebire :

- o agresiune din partea Ungariei, care este sigur că nu va lăsa să-i scape o eventuală împrejurare favorabilă pentru a recâştiga Ardealul ;
- un atac din partea Bulgariei, care se va produce imediat după o debarcare bolşevică în Bulgaria, sau chiar şi fără aceasta, dacă procesul de bolşevizare în curs în această ţară va progresa ;
- mişcări cu caracter revoluţionar în interior.

Cu privire la această din urmă eventualitate, părerea D-lui Maniu este că, din cele trei posibilităţi : legionari, comunişti, anglo-fili, cea de a doua prezintă mai multă probabilitate şi poate deveni realmente primejdioasă.

Legionarii - a afirmat Dl.Maniu - sunt actualmente mult prea slabi şi lipsiţi de conducători, pentru a încerca cu succes o mişcare, astfel că, dacă nu vor renunţa, reprimarea va fi uşoară.

Comuniştii însă sunt mult mai puternici şi mai bine organizaţi decât cred autorităţile, şi sigur vor profita de o împrejurare favorabilă, creată în mod normal fie de eventuale succese bolşevice în Est, fie de evoluţia situaţiei din Bulgaria.

Cât despre cea de a treia posibilitate, Dl.Maniu crede că o mişcare revoluţionară pro-engleză este ca şi exclusă în România, deoarece pătura burgheză, mult prea conservatoare ("burghezită") şi inertă, nu ar fi capabilă de aşa ceva.-

3 Gr. Politică

24 Maiu 1943. 640 ~~646~~ ~~648~~ ~~645~~

8

OPERAT LA FIŞE

Linia 1 F.

Părerea D-lui Iuliu Maniu faţă de desfiinţarea Kominternului este următoarea:

Domnia sa susţine că n'ar fi vorba numai de un act de propagandă, menit a lua adversarilor comunismului lozinc lor de luptă. In realitate ar fi fost vorba de cererea formulată de preşedintele Roosevelt prin dl.Davies lui Stalin, la care acesta a accedat imediat din motive politice şi strategice.

Motivele politice ar fi de a se obţine din partea Statelor cu care aliaţii sunt actualmente în tratative de pace - cum e Finlanda şi Italia - o părăsire a doctrinelor de luptă anticomuniste, ca o justificare a defecţiunii în ochii propriei opinii publice din ţara respectivă.

Motivele militare ar fi fost de natură pur sovietică, şi ar fi fost determinate de dorinţa Sovietelor de a vedea aliaţii alegând ca sector de războiu Europa şi de a începe operaţiile lor ofensive concomitent cu punere în practică a planurilor sovietice pe frontul oriental.

In concluzie,dl.Maniu crede că aliaţii vor mai face o ultimă încercare de pace, prin intermediul Vaticanului şi al Spaniei şi,în cazul nereuşitei acestei tentative, vor declanşa o debarcare pe frontul occidental. Dl.Maniu cred că frontul balcanic ar eşi pentru moment din actualitate, întrucât Sovietele ar dori ca aliaţii să atace în Occident,

pentru ca problema dispersiunii forţelor aviatice germane şi a transporturilor să pune mai intens decât dacă ar fi vorba de un front balcanic, adică în imediata apropiere a frontului oriental.

Punctator.

642

Agentura I-a

OPERAT LA FIŞE

N O T A

25 Mai 1943

Supravegherea lui I. M.

La ora 8,15 vine Liveanu,secretarul lui I.M.şi pleacă la ora lo,2o.

La ora 9,35 vine Virgil Solomon împreună cu Emil Socor şi pleacă împreună la ora 12,35.

Ultimul vine Ilie Lazăr la ora lo,45 şi pleacă la ora 13,25.

In tot cursul după amiezii I.M.nu a mai fost vizitat de nicio persoană până la ora 2o,3o când s'a suspendat postul.

-----------/-----------

Agemtura I-a

~~651~~ 643 ~~649~~ ~~648~~

N O T A

26 Mai 1943

Supravegherea lui I.M.

La ora 9,o5 vine Virgil Solomon şi pleacă la ora lo cu Ziaristul Gruia. Revine la ora 12,lo şi pleacă la ora 12,45 cu Emil Socor.

La ora 9,lo vine Ziaristul Gruia şi pleacă la ora lo împreună cu Virgil Solomon.

La ora 9,15 vine Liveanu şi pleacă la ora 11,oo.

La ora 9,45 vine Zaharia Boilă şi pleacă la ora 13,15.

La ora lo,3o vine Ing.Serdici cu maşina nr.893 B.şi pleacă la ora 11,35.

La ora 11,o5 vine Ilie Lazăr şi pleacă la ora 11,4o pe jos. Revine la ora 17,15 şi pleacă la ora 18,3o.Vine din nou la ora 19,45 cu maşina nr.5184 B.şi pleacă la ora 2o,5o.

La ora lo vine Mihail Popovici şi pleacă la ora 11,45.

La ora 19,45 vine maşina nr.5184 B.,proprietatea lui Sabin Manoilă,Str.Mihăileanu nr.36,Dir.Inst.Central de Statistică,împreună cu Ilie Lazăr şi pleacă împreună la ora 2o,5o.

La ora 18,5o vine maşina nr.13678 B.proprietatea lui Ulescu Alexandru inginer,domiciliat în Str.D-r Lister nr.65 (63),cu un individ şi pleacă la ora 2o.-

---------------/---------------

652
650 649 644

Agentura I-a

N O T A

27 Mai 1943

Supravegherea lui I. M.

La ora 8,45 vine Liveanu şi pleacă la ora 11,3o.

La ora 9,15 vine Virgil Solomon şi pleacă la ora 11,4o.

La ora 9,3o vine Ing.Serdici,pleacă la ora 9,45 cu maşina nr.893 B.Revine la ora 18,2o şi pleacă la ora 18,45.

La ora 9,5o vine Mihail Popovici şi pleacă la ora 11,35.

La ora 11,2o vine maşina nr.5184 B.proprietatea Manuilă Sabin domiciliat în Str.Mihăileanu nr.36,şi pleacă la ora 11,55.-

-----------/-----------

Iuliu Maniu 27/V 942

9 1614 este sunat de 223 69

— Bună dim. dle presedinte.
— Bună dim. excelenţă
— Ce faci vii astăzi la mine la masă?
— Îţi mulţumesc f. mult nu pot să vin trebue să plec la Snagov
— Păi plouă.
— Chiar dacă plouă trebue să plec, am interes—
— Îmi pare rău că nu esti şi d-ta cu noi astăzi că vine mai mulţi prieteni— şi cât stai la Snagov?
— Până Luni. Tu nu vii acolo;
— Dacă vine Pufi să mă ducă cu maşina atunci pot să fiu Duminică la Snagov.
— Bine, atunci Serbus draga.
— La revedere

D 2923

646

Grupa Politică

La Buletinul de Sâmbătă în Capul Buletinului

Conform ord. dlui Director General

S.S.I.

27 Mai 1943

N O T A

Maniu n'a răspuns până acum notei ce i-a fost trimisă de către reprezentanța din Turcia a guvernului emigrant polonez.

Cu ocazia plecării la Ankara a lui Suphi Tanrioer, Maniu a transmis însă o așa zisă notă informativă, cu rugămintea de a se găsi mijlocul ca să ajungă la cunoștința lui Benes, dat fiind că acesta - după informațiile conducerii național-țărăniste - deține actualmente un rol foarte important în tratativele anglo-americanilor cu U.R.S.S., iar - pe de altă parte - s'a arătat dispus a servi interesele democrației române.

In această notă, Maniu expune pe larg punctul său de vedere cunoscut, cu privire la poziția României în raporturile cu Axa, la situația noastră față de războiul din Răsărit, pentru a ajunge la încheerea că România a fost atrasă pe această pantă de întâmplările războiului, pentru cari nu poartă nici o vină.

Nota subliniază devotamentul României față de politica anglo-franceză pe continent și încearcă să stabilească interesul Cehoslovaciei de a avea alături o Românie puternică și refăcută.

29.V.1943

~~653~~ 655 ~~652~~ 647 P.

Maniu este aşteptat să sosească în Capitală în seara zilei de Duminică 30 Maiu a.c.

2923

OPERAT LA FIŞE

656

648

653

Agentura I-a

S. I Pol.

654

OPERAT LA FIŞE

N O T A

28 Mai 1943

Supravegherea lui I.M.

In tot cursul zilei nu a fost vizitat de nicio persoană.

Din informaţiunile obţinute rezultă că I.M.a plecat în provincie în seara zilei de 27 cor.-

-----------/-----------

657
654
649
OPERAT LA FIŞE
655

PREFECTURA POLIŢIEI CAPITALEI
29 Mai 1943.

2923

Acţiunea naţional ţărănistă.

Suntem informaţi că dl.Iuliu Maniu a trimis în ziua de 27 Mai a.c., un curier la Turda pentru a anunţa pe dl. Prof.Dr.Emil Haţegan, conducătorul românilor din Ardeal şi care îşi are sediul la Cluj, de a veni în cel mai scurt timp în ţară.

Din sursă apropiată de dl.Maniu, se află că convocarea d-lui Haţegan la Bucureşti este în legătură cu coordonarea acţiunei P.N.Ţ. din Ardealul ocupat cu acţiunea din ţară.

Chestiunea se urmăreşte.

- posibilă -

Agentura I-a

658

~~655~~ 650.

~~656~~

Gr. Politică.
Evidenţă

OPERAT LA FIŞE

N O T A
31 Mai 1943

Supravegherea lui I.M.

La ora 10 vine d-r Andrei Popovici cu maşina nr.765 B., proprietatea lui Mihail Popovici, domiciliat în Str.B.Amzei nr.30, şi pleacă la ora 10,20.

La ora 11,50 vine Virgil Solomon, şi pleacă la ora 12,35 Revine la ora 17,50 şi pleacă la ora 19 împreună cu I.M.pe care îl conduce până la Statuia Rosetti de unde I.M.pleacă cu trăsura nr.14.

La ora 17,20 vine Ilie Lazăr şi pleacă la ora 18,45.

La ora 17,45 vine Mihail Popovici pe jos şi pleacă la ora 18,15.

I.M.a plecat la ora 13,40 cu maşina nr.6175 B., proprietatea S.A.R.Mica, Cal.Victoriei nr.63, fiind luat de un individ.

La ora 19 pleacă I.M.de acasă cu Virgil Solomon de unde ia trăsura nr.14 B.-

-----------/-----------

659
31 Mai 1943
651
656
657

2923

87

Linia 1 F

Dl.Iuliu Maniu a fost informat că, din partea germanilor s'a produs înfiinţarea unuor batalioane de S.S. întocmai celo germane. Aceste batalioane ar avea un caracter de trupe de siguranţă,în jurul Conducătorului. Dl.Iuliu Maniu nu cunoaşte încă hotărârea pe care dl Mareşal a luat-o,dar d-sa este de părere că ar fi vorba de o încercare de a se crea în jurul Conducătorului,o gardă germanofilă.

Melle

923

L. Paletu

8

31 Mai 1943

604
687
652

Linia 1 F

Elemente ardelene au adus la cunoştinţa dlui Iuliu Maniu că ungurii ar fi procedat la dizolvarea grupului de armată care a luptat până la sfârşitul anului trecut pe frontul oriental. Ar fi vorba de armata a doua, care ar urma să fie refăcută pentru necesităţi militare streine de frontul sovietic.

Dl. Maniu a declarat din primul moment că acest lucru este plauzibil, după informaţiile pe care le posedă până acum, dar că aşteaptă confirmarea, înainte de a putea trage concluzii definitive relative la situaţia României.

Intrebat care ar fi aceste concluzii, în cazul când faptele anunţate s'ar verifica, dl Maniu a răspuns următoarele:

1. Situaţia României nu este identică cu acea a Ungariei, întrucât România a luptat pentru recâştigarea Basarabiei pe când Ungaria a luptat numai pentru ca să se revanşeze în chestia Transilvaniei.

2. De aici se deduce că dizolvarea armatelor care au luptat împotriva U.R.S.S. nu este indicată în România. Totuşi, nici continuarea luptei în Caucaz şi Crimeia, departe de frontierele basarabene nu este o soluţie indicată. Armata românească pregătită pentru eventualitatea unei înaintări sovietice spre Bug, dar mai ales pentru recucerirea Transilvaniei cedate întrucât Ungurii şi-ar reface armata numai cu gânduri

./.

agresive faţă de noi, voind să ne ia şi partea din Ardeal care ne-a mai rămas.

3. Aşa că, armata care a luptat împotriva URSS trebue refăcută şi menţinută în ţară pentru toate eventualităţile, pentru a nu fi surprinşi la un moment dat de unguri, fie că aceştia înţeleg să opereze numai un atac împotriva noastră, fie că înţeleg să conexeze acest atac cu o defecţiune din mijlocul ţărilor aderente la Axă.

4. Până atunci, soluţia care se impune a declarat dl. Maniu, este a se obţine din partea statelor Axei, şi mai ales a Germaniei, garanţii în ceeace priveşte Transilvania. România trebue să utilizeze situaţia favorabilă pe care o are azi în Reich în comparaţie cu Ungaria, pentru a se întări diplomaticeşte şi milităreşte, şi a se obţine în mod formal promisiunea retrocedării Ardealului răpit la Viena.

Punctator

Gr. Politica

~~602~~ 65 651 ~~660~~

31 iulie

ora 11³⁵ 5464 Iuliu Maniu [illegible]

— Dl Prezident?

— Da —

— Aici Ilie Lazăr, dle Prezident la ora 6 (18) ne putem vedea? e ceva foarte important.

Unde?!!

— Astăzi nu pot stabile să mă duc cu cineva într-un loc, nu pot contramanda.

— Nici eu nu pot amâna pe aceia pe care i-am chemat pentru ora 6. Avem să vă predăm ceva, nu pot spune prin telefon.

— Numai la 6³⁰ (18³⁰) dacă vă convine.

Ce ?

— Bine dle Prezident noi vă așteptăm, e ceva și important —

OPERAT LA FIȘE

Agentura I-a

Gr. Politică

663
660
661 655

OPERAT LA FIŞE

N O T A

1 Iunie 1943

Supravegherea lui I.M.

La ora 8,25 vine Liveanu cu tx.nr.lo35o B.şi pleacă la ora 12,3o.

La ora lo,3o vine Virgil Solomon şi pleacă la ora 13,15 împreună cu Ghiţă Popp şi Cezar Simionescu.

La ora 9,45 vine Cezar Simionescu împreună cu Ghiţă Popp şi pleacă la ora 13,15 cu Virgil Solomon.

La ora lo,o5 vine Ilie Lazăr şi pleacă la ora 11,lo.Revine la ora 17,4o şi pleacă la ora 17,5o.

La ora lo,o5 vine Eugen Răutu şi pleacă la ora 11,25.

La ora lo vine Părintele Lupaş (fost averescan) şi pleacă la ora lo,5o.

La ora 11,35 vine Coposu Corneliu,pleacă la ora 13,5o, revine la ora 17,4o şi pleacă la ora 2o,lo împreună cu I.M., Măldărăscu,Petruşca cu tx.nr.11556 B.-

La ora 17,15 vine Măldărăscu şi pleacă la ora 2o,lo împreună cu I.M.,Coposu şi Petruşca.

La ora 18,lo vine Petruşca şi pleacă la ora 2o,lo cu I.M.,Măldărăscu şi Coposu.-

------------/------------

S.S.I. 661 656

1 Iunie 1943

2923

? Atenție
N'am inregistrat Buletin

27631

1

OPERAT LA FIȘE

N O T A

Gruparea național-țărănistă și "românii liberi" dela Londra.

Maniu, înainte de recenta sa plecare la Snagov pentru câteva zile, a făcut o vizită D-rului Lupu, căruia între altele i-a comunicat informațiile ce le deține despre conflictul dintre românii dela Londra.

După informațiile ce le deține Maniu aceștia sunt împărțiți în două tabere, una cu Tilea, iar alta cu Cornel Bianu și prof. Cornea.

Intre aceștia este o luptă pentru întâietate iar Maniu a declarat, că va continua să acorde încrederea ultimilor doui, ca reprezentanți autorizați ai grupării național țărăniste.

Sursă serioasă.

Comunicat:

- Preşed.Cons.de Miniştri
- Marele Stat Major
- Min.Apărării Naționale
- Min.Afacerilor Interne

292 3

I

665. 666

Sr. I Pol.

663 657

OPERAT LA FIŞĂ

1 Iunie 1943

Dl.Maniu a fost informat că, de patru zile, sunt reţinute la Curtici, vagoane cu trupe germane, cărora autorităţile maghiare nu le îngădue intrarea.

Trupele germane sunt aduse dela noi.

2923

Y

S. I Pol. ~~666~~ ~~665~~ ~~664~~ 658

1 Iunie 1943

D.Iuliu Maniu a fost vizitat eri de dnii Mihai Popovici şi Ion Hudiţă, cu care ocazie s'au discutat în deosebi ştirile referitoare la încetarea colaborării maghiare la frontul oriental.

Dl Maniu rămâne la ideia înregistrată în nota de eri, anume că poziţia ţării noastre este specială, faţă de acea a Ungariei, -ţară care n'avea nimic de revendicat dela ruşi - şi că guvernul ţării trebue să utilizeze acest excepţional prilej pentru a obţine garanţii în chestia Transilvaniei, eventual chiar reocuparea aceteia.

La obiecţiunea dlui Popovici că aliaţii nu ar recunoaşte aceasta ocupare, dl Maniu a răspuns :

"Prefer să fi reocupat teritoriile cedate şi pe urmă să discut la conferinţa de pace drepturile noastre asupra lor, decât să revendic aceste drepturi teritoriile găsindu-se in mâna Ungariei. Din declaraţiile lui Steed de lo Mai este evident că aliaţii nu recunosc arbitrajul dela Viena, aşa că pozitia noastră va fi uşurată la conferinţa de pace dacă întreaga Transilvanie s'ar găsi în acel moment în mâna noastră. Mai mult incă, n'am fi atunci obligaţi să negociem Basarabia pentru Transilvania".

Este probabil că dl.Maniu va susţine acest punct de vedere in faţa biuroului partidului la conferinţa

care va începe iminent şi care va dura mai multe zile. Chestiunea nu va fi ridicată chiar de dl Maniu personal ci de o altă personalitate politică, însă dl Maniu o va sprijini. Este vorba şi de astă dată de o manevră politică a dlui Maniu, domnia sa dorind a trece mâna marilor iniţiative altcuiva, pentru a nu se expune personal prea mult.

2923 8/ I

660 ~~668~~ 660 S. I Pol. ~~666~~

1 Iunie 1943

D.Maniu a primit astăzi textul discursului dlui Kallay, reprodus la emisiunea maghiară de radio Londra.

Acest discurs este centrul discuţiilor din cercurile maniste, prin măsura demobilizării, a dezarmării, a încetării de participare la frontul sovietic ("a fost o măsură luată înainte de guvernarea mea") şi a măsurilor luate în chestiunea evreească.

—

Iuliu Maniu

669 2-V-943 ~~666~~ 661

ora 12 5.16.14 – c/Maniu 667

— Cu domnul Maniu la telefon

Inginerul Mihăilescu (Ștefan prez. A.G.I.R.)

— Un moment – da –

— Respectele mele d-le Maniu te anunț că diseară la ora nouă viu să te iau cu mașina

— Bun îți mulțumesc dar uite ce o să fie, eu o să plec pe la 7 30 (19 30) în oraș să-mi continui o conversație cu cineva și nu știu dacă la ora nouă o să mă pot întoarce, cum aș putea să te anunț pe d-ta când să vii?!....

(cine?)

— Vă rog să-mi spuneți la cine sunteți și viu cu plăcere să vă iau

— Asta e că nu pot să spun prin telefon unde merg căci nu vreau să audă și "Cucoanele" unde merg eu

— Atunci cum facem d-le Președinte?

— Eu zic că totuși d-ta să vii la mine la ora nouă și aștepți —

telefonul meu

— Bine D=nul Președinte, am onoarea să vă salut

— Salutare. —

~~670~~ 2-VI-1942 ~~665~~ 662 ~~667~~

Iuliu Maniu

ora 13^{35} 51614 - Formează 22369

— Cu Doamna Adelica
— Cu cine să vorbească?
— Cu Leucuța
— Un moment d-nul Pufi — alo
— Sărut mâna
— Bonjour dragă Pufi noi mergem la Snagov dar nu știu dacă merge și Madge nu știu unde este ca să-i telefonez
— Sunt la D-nul Președinte
— Bun închideți și vă sun eu peste 10 minute

210

51614 Iuliu Maniu formează Nr: 3/VI 943

— Allo! D-l Hagea, aici D-l Solomon
ce faceți acum?

— Mă îmbrăcam.

— Mi-ar plăcea să te văd, poți veni la
D-l Președinte?

— Vin acum.

— Bine.

663

Agentura I-a

Gr. Politici -

N O T A
2 Iunie 1943

Supravegherea lui I. M.

La ora 8,45 vine Liveanu, pleacă la ora 11,2o.

La ora lo,lo vine Ilie Lazăr şi pleacă la ora 14,15 cu Mihail Popovici.

La ora 11 vine Ziaristul Gruia şi pleacă la ora 12,35.

La ora 11 vine Corneliu Coposu şi pleacă la ora 12,15, revine la ora 17,2o şi nu mai este văzut plecând până la ora 19.

La ora 11,lo vine Mihail Popovici şi pleacă la ora 14,15 împreună cu Ilie Lazăr.

La ora lo,4o vine Mihalache cu maşina nr.6175 B.proprietatea Soc.Mica cu un individ şi pleacă la ora lo,5o, revine la ora 18,55 cu aceiaşi maşină şi pleacă la ora 19,00 .

La ora 13 vine Leocuţia cu maşina nr.5187,B.şi pleacă la ora 14,15 împreună cu I.M.

La ora 17,2o vine Virgil Solomon.

La ora lo,55 vine Cezar Simionescu şi pleacă la ora 12,05.

Postul se suspendă la ora 19 din ordin.-

----------/----------

Gr. Politic –

2923

665
673
672
671

OPERAT LA FIŞE

2 Iunie 1943

Dl Maniu a fost sfătuit de medici să părăsească domiciliul cât mai des, pentru plimbări, intrucât statul în casă l-ar anemia mult şi ar avea repercusiuni asupra sănătăţii sale generale.

Luni după amiază, dl Maniu a făcut o vizită dlui Mihai Popovici. Acolo l-a găsit pe dl Mircea Cancicov.

S'au discutat în special probleme externe şi mai ales diferite ipoteze referitoare la durata războiului şi la posibilitatea unei debarcări inamice pe continent.

Dl Maniu rămâne la ideia că războiul se va termina cel mai târziu in septembrie, datorită pe de o parte eşecului ofensivei germane din Rusia in timpul verii, pe de altă parte unei debarcări in nordul si sudul Europei, şi, în al treilea rând, unei revolte interne in Germania, pe care armata o va utiliza pentru a răsturna regimul.

Dl Cancicov a combătut categoric optimismul dlui Maniu, afirmând că, până in toamna anului 1944 nu poate fi vorba de o infrangere germană, intrucat resursele Reichului si ale regimului ar fi incă imense.

In fine, dl Popovici a declarat că cei dintâiu care au interes ca războiul să nu se termine anul acesta sunt chiar britano-americanii. Un războiu terminat in 1943 inseamnă - a spus dl Popovici- o Rusie puternică, ori ali-

aţii doresc epuizarea Sovietelor, ceace necesită o campanie mai indelungată din partea acestora. Din acelaş punct de vedere, aliatii nu vor debarca pentru a degaja frontul sovietic, ci pentru a păzi o mare parte a continentului de infiltrare sovietică ulterioară. Aşa că dsa crede intr'o debarcare în Balcani.

Dl Cancicov a fost de acord cu dl Popovici, dar dl Maniu i-a combătut, afirmând că o debarcare in Balcani nu are mare importanţă strategică şi ar cere sacrificii prea mari faţă de rezultatele imediate ce s'ar obţine. Chiar din punctul de vedere al dlui Popovici, a declarat dl Maniu, argumentul unei debarcări in Balcani nu stă în piciaore, intrucat aliatii ar intra astfel in possesia zonelor petrolifere, si acest lucru ar scurta războiul, adică exact teza contrarie celeia expuse de dl Popovici.

33

667 675 673

Agentura I-a

N O T A

4 Iunie 1943

Supravegherea lui I.M.

La ora 9,3o vine Virgil Solomon, pleacă la ora 13,2o, revine la ora 19 şi pleacă la ora 19,45.

La ora lo,15 vine Ghiţă Popp şi pleacă la ora 12.

La ora lo,4o vine Coposu Corneliu şi pleacă la ora 13,lo cu maşina nr.642 B.

La ora 12,lo pleacă I.M.cu maşina nr.642 B.

La ora 13,o5 cu aceiaşi maşină revine I.M.

La ora 18 vine Ing.Serdici cu maşina nr.893 B.pleacă la ora 18,3o revine la ora 19,15 şi pleacă la ora 19,3o.

La ora 19,15 vine Prof.Leucuţia cu maşina nr.5184 B. şi pleacă la ora 2o,5o.-

------------/------------

668 ~~674~~ ~~673~~ ~~676~~

N O T A
5 Iunie 1943

Supravegherea lui I.M.
str.Sfintilor lo

In cursul zilei a fost vizitat de :

Liveanu care vine la ora 8,15 şi pleacă la ora lo,55.

Coposu Corneliu vine la ora 9,4o şi pleacă la ora lo,45, revenind la ora 12,5 şi pleacă la ora 14,15.

Cezar Simionescu şi Gruia,artist,vin la ora lo,5oşi pleacă la ora 12,45.

Solomon Virgil vine la ora lo,2o şi pleacă la ora 12,45,re revine la ora 19,35 şi pleacă la ora 19,40.

Lazăr Ilie vine la ora 11,3o şi pleacă impreună cu fica lui Sever Bocu la ora 12.

Kathenburg Liviu vine la ora 11,lo şi pleacă la ora 12,45 impreună cu Virgil Solomon.

Mihail Popoviciu vine la ora 17,35 şi pleacă la ora 18,lo

———:———

Iuliu Maniu   677 1-II/943 669 675 674

...ra 20   17614 - Formează No.

Gr. Solitia

— Casa D-lui General Ghica?
— Da!
— Se poate vorbi cu D-nul General?
— Cine-i la telefon?
— Din partea D-lui Iuliu Maniu
— Domnule Tuta nu este acasă la telefon fiul D-lui Ghica
— Domnule Ghica roagă D-nul Presedinte pe D-nul General ca mâine între orele 10-11 dimineaţa să treacă pela dânsul
— Bine Domnule îi comunic
— In cazul că D-nul General nu poate trece îl rugăm să ne telefoneze
— Bine Domnule
— Multumesc. —

DEFERATĂ LA PARCHET

678 676 675 670

4 Iunie 1943

2923 8

D.Iuliu Maniu s'a plâns celor cari l-au vizitat in ultimile zile, de paza exagerată pe care autotitățile noastre o fac in jurul casei sale din str. Sfinţilor IO.
D. Ghiţă Pop arăta că, D.Iuliu Maniu s'a exprimat că, Dsa nu are a se teme de nimeni, şi că interpretează prezenţa agenţilor puşi să-i străjuiască locuinţa, mai mult ca o supraveghere a celor cari-l vizitează.

2923

677 676 671

PREFECTURA POLIŢIEI CAPITALEI
5 Iunie 1945

8

OPERAT LA FIŞE

O adeziune bucovineană faţă de dl.Maniu.

Din cercurile naţional ţărăniste se află că dl.Iuliu Maniu a primit în ziua de 31 Mai 1945, printr'un curier special, o scrisoare din partea unui grup de intelectuali bucovineni.

Scrisoarea conţinea o mărturisire de credinţă a acestor bucovineni faţă de dl.Iuliu Maniu şi faţă de acţiunea sa pentru viitorul României. Semnatarii scrisorii se consideră ca făcând parte din adepţii d-lui Maniu.

In scrisoare se specifică că ei nu vor să facă parte neapărat din P.N.T. ci să fie alături de "marea mişcare de libertate" iniţiată de dl.Maniu.

Scrisoarea este semnată de d-nii Radu Sbiera, Dumitru Marmeliuc, Dr.M.Cerlida, A.Nichiteanu, C. Bucevschi, E.Botezat, preotul Gorag şi alţii.

Chestiunea se urmăreşte.

- posibilă -

Iuliu Maniu

678 672 680 6 XI 943

x 20 20 1164 - a format de 37383 677

— Casa Dlui Maniu?

— Da!

— La telefon Gutu este Ioane Dnul Maniu a zis să ia masa în oraș dorește să-l duc eu cu mașina mea?

— Un moment să-l întreb - allo - îți mulțumește dar îl duce Leucuța

— Bine dragă Solomon mă iartă ce te-am rugat

— Bine n-am uitat

— Să trăiești

— Salutare. -

OPERAT LA FIȘE

673
~~680~~ ~~682~~ 6 1943
~~671~~

Ora 10⁴⁰ — 51614 — Iuliu Maniu i [illegible]

— Pot vorbi cu d-l Maniu vă rog?
— Cine vorbește?
— d-na Moscovici
— Un moment
— Bună ziua d-le președinte, așteaptă urma să-mi dați un răspuns.
— In ce chestie vă rog?
— Cu casa —
— d-na Moscovici vă rog să-mi telefonați peste o oră și jumătate căci acum urma să-mi dea răspunsul să vedem ce a isprăvit d-l deputat! —
— bine d-le președinte vă mulțumesc bună ziua

Evidenţei. copii ziua jud. Nr. pa:

~~Iulie Ionica~~ 4-VI/1943

ora 21 Sta 14 - a sunat de 22369

— Allo, cine-i D-nul Preşedinte?

— Da!

— Să trăiţi la telefon Gheorghe, D-nul ministru ~~Ionici~~ a plecat cu D-nul Puşi (Lucuta) spre d-voastră cu maşina să vă roage să fiţi gata

— Bun, să trăiţi

— Să trăiţi D-nul Preşedinte —

Iuliu Maniu 6 III 943

ora 12⁵ 57614 e sunat

— Cu D-l Maniu vă rog
— Cine întreabă?
— D-na ~~Inocenței~~
— Un moment
— D-l Maniu? Bună ziua D-le Maniu aţi făcut ceva?
— D-na Inocenţei: Am vorbit cu prietenul meu care a vorbit cu D-l Ministru şi cu secretarul general însă deocamdată n'avem nici răspuns formal dar sperăm să se facă... Prietenul ăsta al meu se întâlneşte diseară iar cu ministru... D-ta îi spui lui tata să fie liniştit căci noi lucrăm din toate puterile şi sperăm să se facă
— Bine D-le Maniu vă mulţumesc
— Bună ziua. —

Gr. Politician

N O T A
6 Inuie 1943

Supravegherea lui I.M.
Str. Sfinţilor lo.

In cursul zilei a fost vizitat de :

Gruia care vine la ora lo,15 şi pleacă impreună cu Ilie Lazăr la ora 13,o5.

Solomon Virgil vine la ora lo,2o şi pleacă impreună cu Cezar Simionescu la ora 13,2o.

Cezar Simionescu vine la ora lo,35 şi pleacă la ora 13,2o cu Solomon Virgil.

Lazăr Ilie vine la ora 12,45 şi pleacă impreună cu ziaristul Gruia la ora 13,o5.

Coposu Corneliu vine la ora 11,o5 şi pleacă la ora 13,lo impreună cu I.M. cu auto nr.1328 B.

In cursul după amiezii nu a fost vizitat de nimeni.- Până la ora 21 când s'a suspendat postul nu a fost văzut venind acasă.

———:———

PREFECTURA POLIŢIEI CAPITALEI

6 Iunie 1943

Gr. Politică

2923

8/

Vizita la dl.Maniu.

Deţinem informaţiunea că/

/În ziua de 1 Iunie 1943, între orele 10,15 - 11,45, dl. Iuliu Maniu a primit la domiciliul său din Strada Sfinţilor Nr. 14, pe ziaristul francez Pierre Vitoux, fost redactor la "Paris Soir" care se află de vreo câteva zile în România pentru chestiuni profesionale.

Se susţine că dl.Maniu ar fi declarat d-lui Vitoux: "Suntem în faza aşteptării înarmate. Poporul român este de partea opoziţiei democrate. Am rămas credincioşi vechilor alianţe şi vechilor tratate. Versailles-ul este pentru noi literă şi Evanghelie, Cartea Atlanticului este speranţa şi încrederea în puterile democraţiei şi în locul României de mâine în concertul Statelor Europene.

- sursă demnă de încredere -

x

Dl.Iuliu Maniu a primit în ziua de 2 Iunie a.c. între orele 8 - 13,30 pe următorii:

Corneliu Coposu, Aurel Dobrescu, Marin Ştefănescu, profesor universitar, I.Hautu, Ion Vinea, Ion Mihalache şi Zaharia Boilă.

Dl.Ion Mihalache a avut o convorbire cu dl.Maniu privitor la propaganda naţional-ţărănistă în provincie, asupra căreia ambii au făcut un plan detailat. Ziaristul

.//.

Ion Vinea, chemat telefonic, a adus d-lui Maniu un buletin de informaţii cu caracter extern, declarând că dl. Pamfil Seicaru îi va pune la dispoziţie un buletin, în fiecare zi, asupra situaţiei politice externe şi interne pentru informarea personală a d-sale.

- sursă demnă de încredere -

===

2923 Gr. Politică 679

00432

D-2

6 Iunie 1943

OPERAT LA FIŞE

N O T A

In cursul zilei de 4 Iunie, dl. Iuliu Maniu a primit vizita prietenilor săi politici obişnuiţi, d-nii: Dr. Virgil Solomon, Ghiţă Pop, Cezar Simionescu, Leucuţia, Ilie Lazăr, Vasile Serdici şi d-na Ella Negruzzi.

- sigură

Iuliu Maniu

Ora 9 30 √ 11614 — Ernest

— Cu Domnul Presedinte vreti vorbi la telefon D-na Trifan

— Da, un moment — allo — Ziua bună Domnișoară

— Bună dim. D-nule Presedinte iar te supăr cu ceva; când mă puteți primi?! — — —

— D-na Trifan eu tocmai mă pregătesc acum să plec în Ardeal unde voi sta cred 3-4 zile

— Bun atunci vă telefonez pe Luni

— Bun D-na Trifan

— Vă mulțumesc, la revedere

— Vă sărut mâna. —

Iuliu Maniu 7 II 1953

689 687

681 - ~~686~~

La 10^{20} 51614 - Femeea [illegible] Domnule

— Allo, D-na vă rog Alba-Iulia
casa D-lui Ion Popp fost ministru
— Închideți vă sunăm noi

La 10^{30} 51614 - a sunat

— Allo, convorbirea d-voastră cu
Alba-Iulia
— Da, cine-i la telefon?
— Doamna Popp
— Sînt bine aci vorbește Coposu
vă rog comunicați D-lui Popp să să
plece imediat la Blaj întrucît a
murit Iustin Popp. Înmormîntarea
va fi mîine la ora 3 (15)
— Bine D-nul Coposu îi comunic
— De aci va merge D-nul Președinte
ori D-nul Mihai Popovici
— Bine și spune
— Vă sărut mîna
— La revedere. —

Iulie mania 7/VI 943

690 682 687 688

Hagen dir. Medic.

10[30] 57614 este sunat

— Cu Dl Caposu vă rog?
— Eu sunt Costică, m'am întors dela Bacău;
— Singur eu m'am întors Puiule, ceilalţi au mai rămas acolo împreună cu Dl Ghiţă Popp.
— Cum a fost primirea?
— Puiule au fost primiţi f. bine, nici nu se putea mai frumos, totul este în perfectă ordine acolo, păcat că n'ai fost şi tu cu noi.
— Şi mie îmi pare rău dar nu s'a putut să merg.
A murit Iustin Poppa azi-zi??
— Ce spui Puiule!? — —
— Da Costică, te rog să scrii un articol în ziar despre el şi să sublimezi mai ales valoarea lui juridică.

— Bine Puiule sigur trebue să scrim despre el.
— La revedere Costică am să trec și eu pîna...
— Bine Puiule.

Iuliu Maniu 7-VI/943

ora 10^{40} 51614 — Franceză II

— Allo, este-i Doamna Lipcea?

— Da!

— A venit Domnul Ministru dela Lipova?

— Nu!

— Trebuia să meargă la Deva la înmormântarea D-lui Iustin Popp

— N'a venit D-nul Coposu

— În caz că vine să telefoneze imediat la D-nul Presedinte

— Bine îi spun

— Sărut mâna

— La revedere. —

Iuliu Maniu

~~602~~-VI/1943
684 X ~~690~~
~~689~~

ora 10 45 — 51614 — Formează 09 (Comandă)

— Allo / Comanda te rog Arad 1562 urgent ?

— Închideți vă sunăm noi

ora 11 — 51614 — Ormat

— Convorbirea d-voastră cu Aradul

— Cine-i la telefon ?

— D-na Marșeu

— Să-mi ținea la telefon Coposu

— Bună ziua vorbiți cu D-nul Maniu

— Da !

— Să trăiești

— Noroc Onega, dar unde este D-nul Marșeu ?

— Este plecat în oraș

— Uite de ce v'am sunat pe mine D-nul Președinte ca D-ta, D-nul Marșeu, Ion Popp, Coroianu și cât mai mulți localnici să luați parte la înmormântarea lui Iustin Popp care se ține mâine la orele 3(15) la Deva

— Bine Domnule Coposu voi merge

— Să trăiești. —

Iuliu Maniu 7-VI

ora 11^15 5161Å — e sunat

— Alo, convorbirea d-voastră cu Blaj, Mitropolia.

— Da, cine-i la telefon?

— Părintele Anlău?

— Părinte aci e casa D-lui Maniu și ar vrea prin bunăvoința d-voastră să-l anunțați pe Iusti Popp să ia parte la înmormântarea lui Iustin Popp la Deva care va fi mâine la ora 3(15)

— Bun, îl anunț

— Vă mulțumesc

— Am onoarea să vă salut. —

Iuliu Maniu 7.VII.1943

~~694~~ ~~692~~

686 ~~691~~

ora 13 25 — 1614 — este sunat

— Am onoarea să vă salut D-le Presedinte

— Bună ziua D-le Penescu te-am căutat mai devreme

— Tocmai de aceia veneam să vă spun în legătură cu plecarea D-tră la Deva, cu ce plecati?

— Cu trenul la ora 16 ho, mi se pare Mihai Popovici nu poate merge că-i bolnav

— Eu trebue să amân deplasările care le am mâine şi poimâine, la ora două am întâlnire cu colegii mei, în tot cazul eu am să mă anunt la Simp D-le Presedinte, aşi fi f. fericit să pot să iau parte la înmormântarea lui Iustin Popp pentru care am avut o stimă mare a fost un om întreg

— Vă mulţumesc f. mult. —

OPERAT LA FIŞE

Agentura I-a

N O T A
7 Iunie 1943

Supravegherea lui I.M.

La ora 8,3o vine Corneliu Coposu cu tx.nr.1o324 B.şi pleacă la ora 12,5o.

La ora 1o,35 vineVirgil Solomon şi pleacă la ora 12,25

La ora 1o,4o vine Liveanu,care pleacă la ora 12,3o.

La ora 11,35 vine Ilie Lazăr şi pleacă la ora 12,25 împreună cu Virgil Solomon.

La ora 12,55 vine Leucuţia cu maşina nr.5184 B.şi pleacă la ora 13,35.

După amiază la ora 15,oo vine Ilie Lazăr şi Coposu Corneliu cu tx.nr.11794 B.

La ora 15,3o Ilie Lazăr pleacă pe jos iar I.M.împreună cu Coposu Corneliu pleacă cu maşina la Gara de Nord,unde I.M.împreună cu Ilie Lazăr,care-l aştepta la gară se urcă în trenul personal 2oo5 cu destinaţia Deva.

La Gara de Nord au mai fost aşteptaţi şi de Virgil Solomon.-

------------/-------------

2923

Urgent

Gr. I Pol.

7 Iunie 1943

~~696~~ 688 ~~693~~ ~~694~~

NOTA TELEFONICA

Domnul Comisar Stoiculescu din Ploeşti comunică:

Domnul Iuliu Maniu a trecut prin Gara Ploeşti la ora 18,40 cu trenul Bucureşti - Arad.

Coboară la Deva.

Primită la ora 19,45

Transmite: Comisar Stoiculescu.

690
689
605

continuare

2923

Nota Specială

Gr. Politica

D. Iuliu Maniu a părăsit Luni după amează la ora 4 Bucureştiul, plecând cu automobilul Dlui Traian Horia Neagu, la moşia acestuia, in Ardeal.

D. Maniu a anunţat că pleacă pentru câtva timp din Bucureşti, urmând ca să redacteze schiţa unui acord asupra situaţiei ţării noastre, aşa cum se prezintă la data acceptării acordului de către oamenii politici cărora li-l va prezenta. Acest acord va preconiza in linii generale şi o linie de conduită pentru România, in concertul european, in general- şi in spaţiul restrâns al sud- estului european, in special.

D. Maniu s'a declarat partizanul federalizării statelor din această regiune şi pentru Confederaţia Dunăreană, pe care o preconizează D. Ed. Beneş, susţinut de guvernul britanic.-

?

2923

87

690

695

69

696

OPERAT LA FIȘE

8 Iunie 1943

N O T A

Din ultimele consfătuiri la care a partici - pat şi Maniu şi anume masa dela Snagov (Joi),la vila lui Leucuţia,iar Sâmbătă la prânz la locuin - ţa lui Mihai Popovici,unde era prezent şi Lugo- şeanu - s'a degajat constatarea - că fruntaşul arde lean atribue conducerii anglo-americane ca preocu - pare primordială şi esenţială,dorinţa unui aranja - ment definitiv cu sovietele în vederea fixării în mod concret şi cu garanţii vizibile,a unui statut al frontierelor,pentru a se demonstra opiniei publi ce mondiale,că unele ţări între care şi România ,nu mai au dece lupta alături de Germania.

Maniu crede că după conferinţa dela Washing - ton,va urma o conferinţă politică la Londra.

Lugoşeanu,a adăugat că după informaţiile ce le deţine,s'a stabilit un acord definitiv între Stalin,Churchill şi Roosevelt.

.

In conversaţii particulare pe care Maniu le-a avut zilele acestea cu partizanii din pro- vincie,el şi-a exprimat credinţa,că după demobili - zare şi chiar mai înainte,nemulţumirile la sate vor creşte.

./.

60 la sută din ţărani - adaugă Maniu - n'au pământ sau au prea puţin.

Vor cere drepturi,mai ales că proprietarii de pământuri şi cei bogaţi s'au eschivat dela răs - boiu şi au rămas cu trupul şi averea întreagă.

Tinându-se seamă de cele ce au văzut în Rusia cu toate că nu există proprietate acolo,dar ţăranii aveau tot ce le trebuia,vor cere cu violenţă pământ şi unelte,ei fiind convinşi că la aceste cereri nimeni nu le poate sta în cale cu alte argumente.

Maniu,adaugă că vom traversa o epocă de comunism sui-generis.

(Anica)

S.S.I.-C.I.-Agentura I-a 8 Iunie 1943

2923

700 698 697 692

Pentru Grupa Politică Verificare

In seara zilei de 6 Iunie a.c. între orele 21.05' - 23.20' Iuliu Maniu a luat masa la restaurantu Athenée Palace care a fost însoţit de Romulus Boilă, Leucuţia Ghilezan şi trei doamne care au venit însoţite de Romulus Boilă.

Alte persoane n'au participat şi printre cele prezente n'a fost nici un străin.

---

omiciliu

2923

699701

693

D-2. 8 Iunie 1943

698

00459

OPERAT LA FIŞE

N O T A

In ziua de 8 Iunie a.c.,ora 9,a sosit la Deva d-nii Iuliu Maniu,M.Popovici şi Ilie Lazăr,pentru a participa la înmormântarea fostului lor partizan politic,Justin Pop.

La gară au fost întâmpinaţi de Dr. Petre Groza şi avocat Ioan Roman.

- verificat.

~~709~~

2923

9 Iunie 1943

~~699~~ ~~700~~ 694

F.URGENT.

OPERAT LA FIŞE

N O T A

Cu trenul personal Nr.2006 la orele 14,27, a sosit venind dela Deva, Iuliu Maniu, însoţit de Ilie Lazăr.

Comunică: Lt.rez.Victor Ionescu.

Din barun 701 695 9-III/943 703 700

ora 20 45 51614 - a sunat

Un Domn - Allo, este-i Pain?

- Da!

- Noroc cu sunt Ilie (Lăzăr) dă-mi-l la telefon pe Bozu

- Da

- Allo, bine Sever să vorbeşti puţin cu luara

- Da!

- Bună seara bine Sever aşi avea o mare rugăminte la luata în am citit cartea luata dar din împrumut şi nu ştiu cum să fac să am şi eu una; a fost foarte frumoasă

- Bun dacă ţi-a plăcut îţi dau 3 bucăţi poate că dinci una şi dincolo

- Desigur eu peste 3 săptămâni plec iarăşi căci am paşaport

- Bun atunci să treacă mâine din Ilie pela Hotel să-i le dau

- Iţi mulţumesc f. mult

- Pentru nimic Doamna luara

- La revedere

s-a rut lucrurea. -

~~704~~ 696
~~703~~
19/III/943
~~701~~

520 8⁵⁵ — 51614 Iuliu Maniu — Demot

— Casa d-lui Iuliu Maniu?
— Da
— Aici Ghermanu Ștrimic pot vorbi cu dânsul?
— Un moment —
— [illegible]
— Ce adresă aveți?
— Aici în Str. Sfinților la etaj I
— Bine mulțumesc

Iuliu Maniu 10/VI 943

ora 1005 57614 Formează Iuliu

— Allo! D-l Serdici?
— Da, vă salut D-le Președinte.
— Ziua bună, uite te rog ce rugăminte am, eu trebue să plec mâine la Blaj, poți să mă duci cu mașina D-tale?
— Mâine nu pot să vă însoțesc D-le Președinte, dar dacă vreți să plecați Duminică atunci cu multă plăcere.
— Eu trebue să plec mâine la ora 13 neapărat, pentrucă sâmbătă să fiu la Blaj, s'a fixat o ședință și este necesar să fiu în acela ...
— Atunci D-le Președinte mașina vă stă la dispoziție și o să vă însoțească Puiu (Lăncuța)
Eu am să aranjez totul și mâine la ora 13 plecați sigur.
— Iți mulțumesc f. mult. Drumul via și Buc — Brașov — Sibiu și înapoi —

607 — Bine D-le Președinte
Am onoarea să vă salut.

~~706~~ 704 1/10/IV 943 698 ~~703~~

Gr. Bolbă

Iuliu Maniu

No. 11 N614 este sunat.

— Vă rog cu d-l președinte
Maniu pot să vorbesc?
— Cine sunteți?
— D-na Ada
— Vă sărut mâinile d-nă
— D-stră sunteți d-le președinte,
bună ziua. Când pot să
vin să vă văd, că vreau să
vă comunic ceva? —
— Numai astăzi după masă,
așa pe la orele 17^{30} că mâine
nu mai sunt în Buc.
— Vin astăzi d-le președinte
— Vă sărut mâna d-nă Ada.
— La revedere

OPERAT LA FIȘE

CNSAS

Iuliu Maniu

707 701 699 705

18[50] N: 51614 formează N: 10/VI 1943

Un Domn - Cu D-l Ministru.
- Cine întreabă?
- Casa D-lui Maniu.
- Un moment
- Să vorbiţi cu D-l Ilie Lazăr
- Ce-i cu tine? ai fost pe aici şi de ce-ai plecat?
- Cum puteam să dau cu ochii cu cine m'a băgat în lagăr.
- A venit sub titlu ăsta ca să-mi spue ce-a vorbit acum o săptămână 3 ore cu D-l Preşedinte, era bine să fi venit şi tu
- Mâine suntem la D-ta
- Da la 1[30] (13[30]) la revedere
- La revedere

OPERAT LA FIŞE

aro Iuliu Maniu ~~708~~ ~~705~~ ~~700~~ 706

19³⁰ N: 51614 formează N: 10/VII/1943

— „Intim"? pe D-l Lencuța

— Un moment —

— Aici Ilie, tu mergi mâine la Mihai Popovici? sunt și eu invitat.

— Da și eu sunt, mergem. —

— Dar știi ce nenorocire? la 2 2 luni mă duc și eu la Mihai și găsesc acolo pe Ghelmegeanu

— Și l-ai văzut?

— Nu am aflat că-i înăuntru și am plecat, dacă vine și el mâine, ce să fac? să merg?

— A! nu cred să aibă vre'o legătură cu masa, noi mergem.

— Îmi placi, văd că ești bănățean vorbește aci cu cineva. —

Coposu — Ascultă, Ilie e foarte supărat că vorbește prea repede și nu-o să poată scrie ăia care ne ascultă (râde) ce faci voi? Te așteptăm — —

— Sunt mulți?

— Da sigur

— Hai că vin

Agentura I-a

Gr. Coliţă

705 707 701

OPERAT LA FIŞE

N O T A
10 Iunie 1943

Supravegherea lui I. M.

La ora 9,40 vine Zaharia Boilă, pleacă la ora 10, revine la ora 18,45 cu maşina nr.5184 B. împreună cu Leucuţia şi pleacă la ora 20,15.

La ora 10 vine Virgil Solomon, pleacă la ora 12,45, revine la ora 18,40 şi pleacă la ora 20,45.

La ora 10,15 vine Coposu Corneliu, pleacă la ora 11,20, revine la ora 18 şi pleacă la ora 20,45.

La ora 18,35 vine Ing. Serdici cu maşina nr.893 B. şi pleacă la ora 20,15.

La ora 18,50 vine Măldărăscu care pleacă la ora 20,45.

La ora 19,45 vine Ilie Lazăr şi pleacă la ora 20,45.

La ora 18,45 vine Leucuţia cu Zaharia Boilă cu maşina nr.5184 B. şi pleacă la ora 20,15.

La ora 18,50 vine Sever Bocu cu tx.nr.12290 B. şi pleacă la ora 20,45.

---------/----------

703

11/VI-1943

ora 8^{30} – 51614 – Iuliu Maniu în convorbire

D. Maniu – Eu nu mai plec aşa că se contramandează

Un domn – Bine d-le preşedinte căci eu aveam pe un prieten dela Mediaş şi transmiteam chestia acolo.

– Da – lasă că mai vorbim noi.

– Bine d-le preşedinte, bună ziua

708 702

12 Iunie 1943 "Z"

Dl. Maniu, Preşedintele Partidului Naţional Ţărănescu şi-a exprimat credinţa să-şi ia vacanţa de vară.

D-sa a anunţat că va pleca intr'o localitate din Ardeal pe care însă nu a fixat-o încă.

OPERAT LA FIŞE

11/VI-943 709 X

ora 8¾ - 5/6/4? Iuliu Maniu e sunat

711 704

Casa Dlui Iuliu Maniu?
— Da
— Convorbirea d-tră cu Blajul
— Mulțumesc
— Blaju? Mitropolia
— Da
— Cu Dl. Directa vă rog?
— Da la fund
— Bună ziua părinte aici Buc.
Iuliu Maniu vorbește. Eu am trimis Prea Sf-tale o telegramă de mulțumire pt. invitația ce am primit ca să iau parte la ședință totodată îmi cer scuze că nu pot veni căci am fost bolnav [illegible] și încă acum am [illegible] așa că nu pot rezista o călătorie
— Bine dle Maniu am să-i comunic eu de altfel m-a telefonat și dl. Boilă din Turda că vine
— Da Bună ziua părinte
mulțumesc

OPERAT LA FIȘE

Iuliu Maniu 11-VI-1943

ore 19^25 S 1614 – Ejunat ~~310~~ 705

— Cu D-nul Președinte pot vorbi?

— Cine-i la telefon?

— Doamna Maniu

— Un moment – alo – sărut mâna

— Bonjour ce mai faceți?

— Mulțumesc bine

— Pot trece să vă aduc scrisoarea mea

— De seară ora 8^30 – 9 (20^30 – 21)

— Bun, la revedere

— Sărut mâna. –

Agentura I-a

714 211 706 712

N O T A

11 Iunie 1943

Supravegherea lui I.M.

La ora 7,3o vine Ziaristul Gruia şi pleacă la ora 8,2o.

La ora 7,5o vine Corneliu Coposu,pleacă la ora lo,lo, revine la ora 11 şi pleacă la ora 12,2o.

La ora 9,3o vine Virgil Solomon şi pleacă la ora lo,5o.

La ora lo vine Ilie Lazăr şi pleacă la ora 12,15 împreună cu Cezar Simionescu.

La ora lo,3o vine Cezar Simionescu şi pleacă la ora 12,15 împreună cu Ilie Lazăr.

La ora 11,15 vine Zăgănescu şi pleacă la ora 12,o5.

La ora 18,15 vine Soreanu şi pleacă la ora 18,25.

La ora 19,45 vine Sever Bocu şi pleacă la ora 2o,25.

I.M.a plecat la ora 12,3o cu maşina nr.642 B.şi a luat masa la M.Popovici unde a participat Leucuţia,Ing.Serdici şi s'a înapoiat la ora 2o,o5 acasă.-

-------------/-------------

Agentura I-a

715

~~706~~ 707

~~712~~

715

N O T A

12 Iunie 1943

Supravegherea lui I.M.

La ora 8,35 vine Coposu Corneliu şi pleacă la ora 11,3o.

La ora 9,15 vine Virgil Solomon şi pleacă la ora 11,3o cu Corneliu Cposu şi Cezar Simionescu.

La ora 9,3o vine Cezar Simionescu şi pleacă la ora 11,3o cu Corneliu Coposu şi Virgil Solomn.

La ora 1o,35 vine Leocuţia cu maşina nr.5184 B.şi pleacă la ora 11,4o cu I.M.

La ora 1o,4o vine Polizu Micşuneşti cu maşina nr. 796 B.şi pleacă la ora 11,15.

La ora 11,1o vine Ilie Lazăr şi pleacă la ora 11,1o.

I.M.nu s'a înapoiat până la ora 21.

-----------/-----------

Agentura I-a

716 713 708 714

OPERAT LA FIȘE

N O T A
14 Iunie 1943

Supravegherea lui I.M.

In tot cursul zilei casa lui I.M.nu a fost vizitată de nimeni.

In cursul serei la ora 21 s'a reîntors cu mașina lui Leucuția.-

-----------/-----------

Iuliu Maniu 715 / 709 / 714 12/II 943

8.30 57614 este sunat

— D-le Caposu bună dim[ineața], aici D-na Boitoș

— Vă sărut mâinile D-nă.

— D-le Caposu te rog întreabă-l pe D-l Președinte când poate soțul meu să vorbească cu Dânsul că are să discute ceva mai lung. — Știe D-l președinte.

— Un moment să-l întreb (revine) D-na Boitoș D-l Președinte vă întreabă cât mai rămâneți în Buc. pentrucă dânsul pleacă astăzi din Buc. și revine tocmai luni. Dacă D-l Profesor Boitoș dorește să-i comunice ceva urgent poate să vie acum că-l primește cu plăcere, iar ceeace privește chestiunea pentrucare trebue discutat mai mult a spus că-și rezervă o altă zi după ce se întoarce.

— Bine atunci rămâne pe luni D-le Caposu.

— mai bine d-na –
— de soţului meu o să
fie mai bine pentru
La revedere d-le Capo...
— Vă sărut mâinile —

Iuliu Maniu ~~716~~ 710 12/V 943 ~~715~~

10 [illegible] 7614 este sunat de 22369

D-na Popovici doreşte să vorbească cu D-l preşedinte

— Sunt la telefon

— Bună ziua D-le Iuliu

— Vă sărut mâna, sunt Adelica

— D-le Iuliu ce faci pleci la Snagov?

— Da plec la ora 11³⁰, Astăzi nu veniţi?

— Dacă era plecarea după masă mergeam cu plăcere dar aşa nu putem

— Atunci veniţi mâine?

— Nu că n-avem cu ce [illegible] D-le Maniu o să venim şi noi altă dată cu altă ocazie atunci la dejun împreună la noi.

— Nu D-na, vă sărut mâinile

— La revedere.

~~717~~ ~~719~~ 711 ~~316~~

16/VI-943

ora 9[h] 51614 Iuliu Maniu e sunat

Un domn - Cu D-l Ministru aş putea vorbi vă rog?

- Cine întreabă?

- Aici Mr. Batoşi (cu accent străin) ?

- Un moment

- Aici Maniu

- Să trăiţi D-le ministru aş vrea să vă văd când pot trece pe la D-tra?

- Pe la ora 12 puteţi?

- Da da pot

- Atunci vă aştept

- Mulţumesc să trăiţi

- Ziua bună

Iuliu Maniu

5.11.644 - 2 Iunat

712 718 720

OPERAT LA ...

— Cu domnul Președinte pot vorbi?

— Cine-i la telefon?

— Dumitru [illegible] dela Oravița aș vrea să fiu primit de domnul Președinte

— Bine să treci d-ta pela ora 11

— Bine, mulțumesc. —

Olteni? 17.XI.43

711713 1

CENZURAT DIN PRESA

3 Iunie 1937

89

1 la dos pers

"BUNA VESTIRE"

"COMUNICATUL UNIUNII NATIONALE A STUDENTILOR CRESTINI ROMANI"

Conducătorii studenţimei Române, aflători în Bucureşti, adică comitetele U.N.S.C.R, Centrului Studenţesc Bucureşti, Soc. Studenţeşti pe Facultăţi, Federaţii regionale şi Cercuri judeţene, întruniţi în consfătuire intimă, astăzi 2 Iunie 1937, dau publicităţii următorul comunicat:

1. Pentru rezolvarea acestei probleme, conducerea studenţimii, va lua părere proprie a corpului studenţesc şi se va adresa "Asociaţiei generale studenţeşti dela 1922" şi "Consiliului Suprem al Preşedinţilor de onoare al membrilor de onoare şi membrilor protectori ai studenţimei Române, consiliu afiliat U.N.S.C.R.

2. In ceeace priveşte apropriata sărbătoare dela 8 Iunie 1937, a Restauraţiei.

-Studenţimea Română se găseşte în doliu. De câtva timp o uriaşă prigoană s'a abătut asupra ei, vrând s'o desfiinţeze moralmente. Rănile şi durerile sunt prea vii şi încă prezente în sufletul studenţimii.

Studenţimea Română participă îndoliată la sărbătoarea Restauraţiei dela 8 Iunie.

3. Conducătorii Studenţimii Române Creştine trimet în unanimitate următoarea telegramă:

IULIU MANIU

Paris

Studenţimea Română Creştină întrunită în Bucureşti

pentru a decide asupra acţiunii sale în acest moment de mare tragedie, trimite cele mai bune sentimente ale sale şi omagiul său Domnului preşedinte Iuliu Maniu.

Semnat în numele tuturor conducătorilor studenţimii.

ŞERBAN MILCOVEANU

Preşedintele Uniunii Naţionale a Studenţilor Creştini Români.

Operat fișe dela fila 1. la 720

față 205 fișe

24-I 1958

Costache

Dosarul conține 720 file (șapte sute douăzeci file)

19 III 95 Dragomir

26 VII 969

57

Azi, 13.05.2003, noi BOERIU RADU reprezentant SRI și PETCU ADRIAN, reprezentant CNSAS am procedat la renumerotarea dosarului 40001, vol 44 care conține file 717 (714 file + I–III) – 717 file

PETCU ADRIAN, repr. CNSAS

BOERIU RADU, reprezentant SRI